ÉVES JELENTÉS

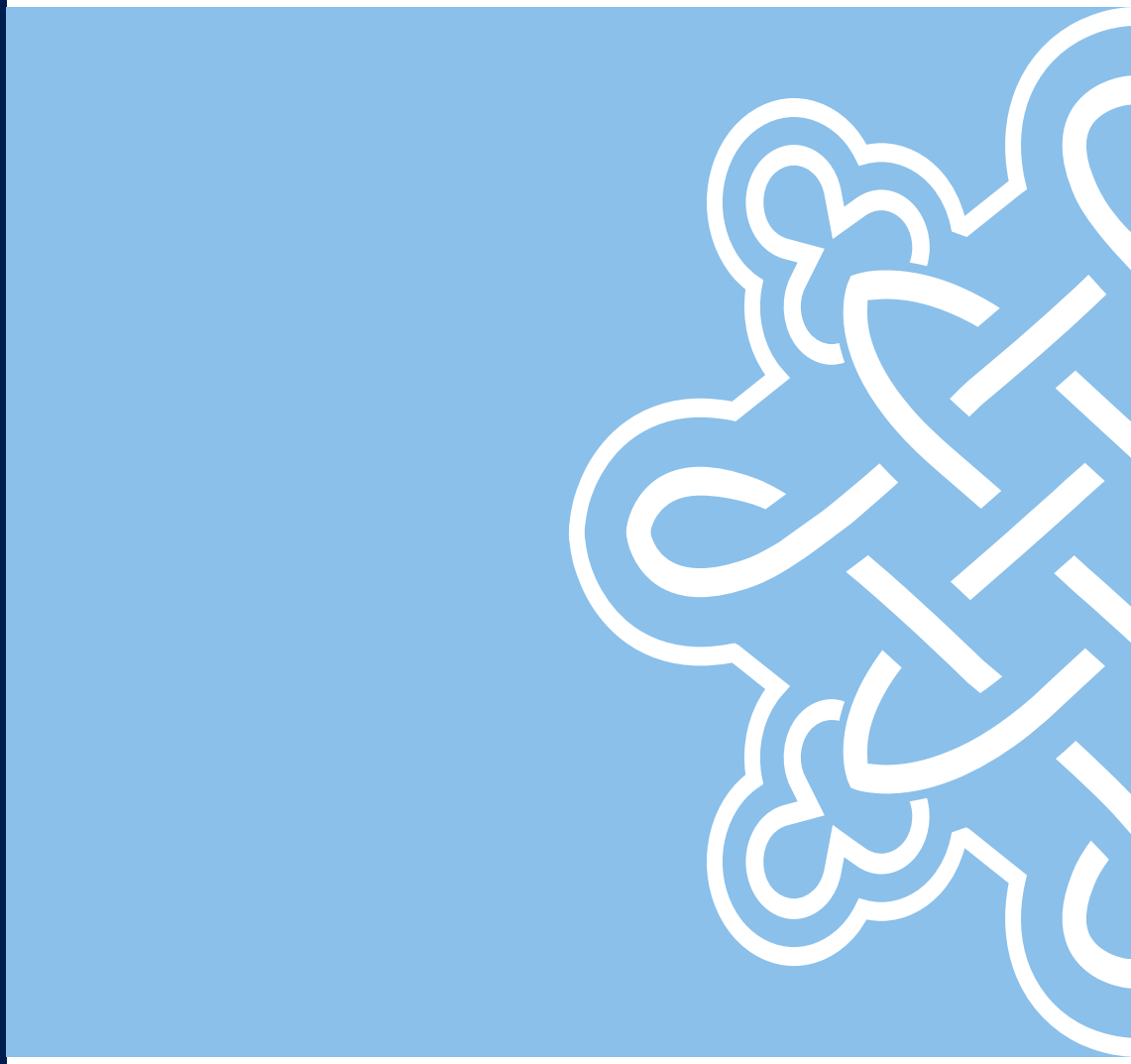

2018

ÉVES JELENTÉS

A MAGYAR NEMZETI BANK
2018. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE
ÉS BESZÁMOLÓJA

2018

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

ISSN 1216-6200 (nyomtatott)

ISSN 1585-4582 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2018. évi üzleti jelentése 5

1. Elnöki összefoglaló 7

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden 12
2.1. Az MNB célja, alapvető és egyéb feladatai 12
2.2. Az MNB szervei, vezetői 13
2.3. Az MNB szervezete 16
2.4. Az MNB mint a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja 16

3. Beszámoló az MNB 2018. évi tevékenységéről 21
3.1. Monetáris politika 21
3.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása 27
3.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem 31
3.4. Szanálás 42
3.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek 43
3.6. Devizatartalék-kezelés 46
3.7. Készpénz-logisztikai tevékenység 49
3.8. Statisztikai szolgálat 54
3.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége 56
3.10. Az MNB környezeti fenntarthatósági tevékenysége 58
3.11. Az MNB kommunikációját meghatározó tényezők 60
3.12. Az MNB 2018. évi eredményének alakulása 61
3.13. Az MNB gazdálkodása 62
3.14. A KBER-bizottságok bemutatása 66
3.15. Az MNB kutatási tevékenysége 68
3.16. Kiadványok, MNB által szervezett konferenciák 68

4. Kiegészítő információk az MNB 2018. évi felügyeleti tevékenységéről 75
4.1. Intézményfelügyelés 75
4.2. A lefolytatott vizsgálatok 75
4.3. Engedélyezés és jogérvényesítés 76
4.4. Piacfelügyelet és kibocsátói felügyelés 79
4.5. Fogyasztóvédelem és ügyfélszolgálat 80
4.6. Hatósági perképviselet 82

5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata 83

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2018. évi auditált beszámolója 87

1. Auditori jelentés 89

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege 92

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása 93

4. Kiegészítő melléklet 94

4.1. Az MNB számviteli politikája 94
4.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2018. évi mérlegére és eredményére 98
4.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések 99
4.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések 99
4.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei 99
4.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása 100
4.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek 101
4.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása 102
4.9. A jegybanki arany- és devizatartalék 103
4.10. Egyéb forint- és devizakövetelések 104
4.11. Egyéb betétek és kötelezettségek 104
4.12. Befektetett eszközök 106
4.13. Céltartalék és értékvesztés 113
4.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások 113
4.15. Saját tőke alakulása 114
4.16. A kiegyenlítési tartalékok alakulása 114
4.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei 115
4.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye 117
4.19. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői 120
4.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége 120
4.21. Egyéb eredmény 121
4.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése 121
4.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek 122
4.24. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása 123
4.25. A létszám és bérköltség adatainak változása, valamint a vezető tisztségviselők javadalmazása 125

A) rész
A Magyar Nemzeti Bank 2018. évi üzleti jelentése

1. Elnöki összefoglaló

2018-ban gyorsult a magyar gazdaság eddig is dinamikus bővülése, a GDP 4,9 százalékkal bővült, az éves átlagos infláció 2,8 százalékon alakult. A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsa 2018 folyamán a laza monetáris kondíciók fenntartását a nemkonvencionális eszköztár alkalmazásával, illetve annak finomhangolásával biztosította a középtávú inflációs cél fenntartható elérése és a reálgazdaság ennek megfelelő ösztönzése érdekében. A Monetáris Tanács megítélése szerint a laza monetáris kondíciók támogatják a jegybank elsődleges mandátumának teljesítését. Ahogy a szeptemberi közlemény jelezte, az MNB is felkészült a monetáris politika fokozatos és óvatos normalizációjára, amelynek megkezdése a tartós inflációs folyamatok alakulásának függvénye. A Monetáris Tanács kiemelt figyelemmel kíséri a beérkező makrogazdasági adatokat, és azok függvényében dönt a monetáris kondíciók alakításáról. A Monetáris Tanács decemberben kiemelte, hogy az adószűrt maginfláció emelkedése a következő negyedévekben is folytatódhat, amelyet a Monetáris Tanács az inflációs cél fenntartható elérése szempontjából értékel. Ennek következtében az elkövetkező időszak beérkező adatai meghatározóak.

2018. szeptember 18-án a Monetáris Tanács a Növekedési Hitelprogram új, NHP fix elnevezésű konstrukciójának elindításáról döntött, amellyel elsődleges célja a kkv-hitelezés szerkezetének javítása. Az 1000 milliárd forintos keretösszeggel 2019 elején induló új konstrukció legfontosabb paraméterei és lebonyolítása megegyezik a Növekedési Hitelprogram korábbi szakaszaira jellemzőkkel, ugyanakkor azoknál célzottabbnak tekinthető. Újdonságot jelent, hogy az NHP fix keretében folyósított hitelvolumenből fakadó többletlikviditás alapkamaton sterilizálásra kerül a – megváltozott funkciójú – preferenciális betéti eszközzel.

Az inflációs cél középtávú eléréséhez és a reálgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzéséhez a Monetáris Tanács megítélése szerint 2018 egészében a laza monetáris kondíciók fenntartása volt szükséges. A Monetáris Tanács ennek megfelelően a negyedéves kiszorítási hatás célsávját 2018 minden negyedévében legalább 400–600 milliárd forintban határozta meg, márciustól kezdve azt is rögzítve, hogy a tényleges kiszorításnak olyan mértékűnek kell lennie, amely biztosítja a kialakult laza monetáris kondíciók tartós fenntartását. A Monetáris Tanács 2018 folyamán az alapkamatot, illetve az egynapos és az egyhetes jegybanki fedezett hitel kamatát 0,9 százalékon, az egynapos jegybanki betét kamatát pedig –0,15 százalékon, azaz változatlanul hagyta. A jegybank forintlikviditást nyújtó swapállománya 2018. január és május között 1518 milliárd forintról 1987 milliárd forintra emelkedett, majd ezen a szinten maradt az év végéig.

A Monetáris Tanács 2018 szeptemberében hozott döntéseivel az MNB felkészült a monetáris politika fokozatos és óvatos normalizációjára. A rövid hozamokra ható jegybanki eszköztár egyszerűbbé és átláthatóbbá vált azáltal, hogy a Monetáris Tanács döntött a 3 hónapos betéti eszköz 2018 végi kivezetéséről, az irányadó eszköz szerepét pedig a kötelező tartalék vette át. Az MNB nyilvánosságra hozta eszköztár-stratégiáját, melyben ismerteti, hogy a monetáris politika jövőbeli alakítása során milyen szerepet szán az egyes nemkonvencionális monetáris politikai eszközöknek. A jegybank rögzítette, hogy előretekintve két eszköz, a forintlikviditást nyújtó swapállomány és a kamatfolyosó optimális kombinációjával alakítja ki az inflációs cél fenntartható eléréséhez szükséges monetáris kondíciókat.

A hosszú hozamokra ható nemkonvencionális eszköztár finomhangolása keretében, illetve illeszkedve a Növekedési Hitelprogram Fix bevezetéséhez, a monetáris politikai célú IRS-eszköz (MIRS) és a jelzáloglevél-vásárlási program 2018. év végéig kivezetésre került. A MIRS 1100 milliárd forintos állománnyal zárta az évet, a jelzáloglevél-vásárlási program lezárása pedig két lépcsőben történt meg: a másodlagos piaci vásárlások 2018. szeptember 30-ig, az elsődleges piaci vásárlások 2018. év végéig tartottak, amelyek keretében az MNB összesen 381 milliárd forint értékben vásárolt a program feltételeinek megfelelő fix kamatozású jelzáloglevéleket. Mind a MIRS, mind pedig a jelzáloglevél-vásárlási program elérte a kitűzött célokat. A januárban bevezetett új eszközök támogatták a laza monetáris kondíciók hosszú futamidőkre való kiterjesztését és a piac stabilitását, hozzájárultak a jelzáloglevél-piac fejlesztéséhez, valamint egyéb jegybanki programokkal és szabályozással együtt a bankok kamatkockázatának csökkentéséhez és így a hosszú lejáratú, fix kamatozású jelzáloghitelek további elterjedéséhez.

A Piaci Hitelprogramban (PHP) tett hitelezési vállalások 2017-re vonatkozó banki teljesítésének ellenőrzésére az éves hitelezési adatok rendelkezésre állása után, 2018. február végén került sor. Az MNB megállapította, hogy a 2017 végén hitelezési feltételhez kötött IRS (HIRS) ügylettel rendelkező 16 bank mindegyike teljesítette vállalását. A vállalások eredményeként szektorszinten a bankok mintegy

250 százalékos teljesítést értek el. 2017-ben részben a bankok vállalásai miatt a vállalati hitelállomány növekedésének dinamikája elérte a 10 százalékot, az önálló vállalkozókat is figyelembe véve a kkv-szektor hitelállománya pedig 12 százalékkal bővült.

2018 folyamán tovább folytatódott a hazai pénzügyi rendszer sérülékenységének mérséklődése, mint az a *Pénzügyi stabilitási jelentésekben* átfogóan bemutatásra került. A hazai bankrendszer stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditás, mind pedig a veszteségtűrő képesség szempontjából erős. A bankrendszer mérlegfőösszegének bővülése és a kedvező makrogazdasági környezet kedvez annak, hogy a bankrendszer végleg leküzdje azokat a sérülékenységeket, amelyek a 2008-as globális pénzügyi válság kitörését követő időszak örökségének tekinthetők. Hazánkat a kedvező makrogazdasági fundamentumok miatt kisebb mértékben érintették az elmúlt év piaci turbulenciái. A magyar bankszektor jövedelmezősége nemzetközi összehasonlításban továbbra is kiemelkedő, de a 2018. évi nyereség enyhén elmaradt a 2017 során realizált profit mértékétől, elsősorban az értékvesztés-visszaírások volumenének mérséklődése miatt.

A hazai ingatlanpiacon folytatódott az árak emelkedése, a *Lakáspiaci jelentésben* publikált MNB lakásáridex alapján a budapesti lakásárak éves dinamikája látványosan meghaladta a vidéki településeken tapasztalt növekedési ütemet. A fővárosi lakások nagymértékű drágulása következtében megemelkedett a budapesti lakóingatlanok túlértékeltségének kockázata, ezért kiemelt jelentőségű az ingatlanpiac folyamatos és mélyreható elemzése. Ugyanakkor a hazai lakáspiacról eredő kockázatok bankrendszeri stabilitására gyakorolt hatását enyhíti, hogy a lakáspiaci tranzakciók több mint feléhez még mindig nem kapcsolódik hitelfelvétel, az árak emelkedését nem kísérte a kockázatos hitelezés széles körű terjedése, továbbá, hogy Magyarországon a lakáshitelezés GDP-arányos szintje európai és régiós összehasonlításban is alacsony.

Az MNB makroprudenciális tevékenységének fókuszában 2018-ban is a rendszerszintű ciklikus és strukturális kockázatok alakulásának, a piaci szereplők korábban bevezetett intézkedésekhez való alkalmazkodásának monitorozása, az ezt támogató módszertani fejlesztések, valamint a makroprudenciális eszköztár finomhangolása állt. Kiemelendők a háztartások kamatkockázatát csökkentő intézkedések, így különösen a jövedelemarányos törlesztőrészlet mutató (JTM) előírás kamatkockázat szerinti differenciálása, valamint a „Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel" (MFL) keretrendszer továbbfejlesztése. Likviditási oldalról a ciklikus rendszerkockázatok csökkentését szolgálja, hogy 2018. július 1-jén életbe lépett a bankközi finanszírozási mutató (BFM), amely csökkenti a bankok pénzügyi vállalatoktól származó forrásokra való túlzott ráutaltságát. A 2018 végén felülvizsgált jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) pedig a forint lejárati eltérés mérsékléséhez járul hozzá, továbbá segíti a hazai jelzáloglevél-piac mélyülését is. A bankrendszer versenyképességének támogatása, a digitalizációból és a technológiai fejlődésből eredő lehetőségek biztonságos kiaknázása érdekében az MNB kiemelt figyelmet fordít az innovatív, versenyösztönző és hatékonyságnövelő szabályozói környezet kialakítására is, így a régióban is elsőként 2018-ban Pénzügyi Innovációs Platformot (Innovation Hub), illetve Innovációs Pénzügyi Tesztkörnyezetet (Regulatory Sandbox) hozott létre.

A 2018. évi felügyeleti feladatellátást az előretekintő stratégiai szemlélet és a gyors reagálás jellemezte. Az MNB továbbra is a megújított módszertanának gyakorlati alkalmazásával – a proaktivitás követelményét érvényre juttatva – látta el a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét. Az MNB a hatósági tevékenységében a jogalkotó által megfogalmazott elvárásokkal összhangban áttért az elektronikus ügyintézésre.

A hitelintézetek körében a nemzetközi számviteli sztenderdekre (IFRS) történő átállás és az adatszolgáltatások kiemelt kezelése, biztosítási területen az etikus életbiztosítási szabályozás és a Szolvencia II szerinti működés felügyelete, a tőkepiacon a megbízható intézményi működés, illetve a szabályozott piacokra vonatkozó szabályozási keretrendszerek (MiFID II irányelv és MIFIR rendelet) alapján implementált előírások kontrollja, továbbá fogyasztóvédelmi területen az „etikus" koncepciónak való intézményi megfelelés ellenőrzése, mind a stabilitás és az egészséges növekedés irányába ható intézkedések. A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek – mint a hazai piacon széles körben elérhető, közérthető, áttekinthető feltételrendszerű, egyszerű és gyors ügyintézés mellett felvehető kedvező árazású lakáscélú jelzálogkölcsönök – széles körű elterjedését és a pályázati feltételeknek való megfelelés kontrollját a jegybank a 2018-as év egyik kiemelt prioritásaként kezelte.

Az információtechnológia fejlődésével és a digitalizáció elterjedésével összhangban álló felügyeleti stratégia részeként az MNB vezető szerepet vállalt a pénzügyi innovációk és fintech megoldások szabályozott környezetben történő bevezetésének elősegítésében.

A megújult szabályozói környezettel összhangban továbbfejlesztett és kockázati megközelítésű módszertanát a jegybank intenzíven alkalmazta a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzését célzó felügyeleti feladatellátása során.

A pénzügyi kultúra fejlesztése érdekében az MNB a partnerszervezeteivel, illetve egyes gazdasági szereplőkkel végzett

együttműködése eredményeként számos kampányban a társadalom széles körét érintően – egységesített Pénzügyi Navigátor arculattal – juttatta célba információs anyagait és üzeneteit.

A 2018. év során a szanálási feladatkörében eljáró MNB a jövőbeni esetleges válsághelyzetekre történő felkészülés érdekében kialakította azokat a módszertani kereteket, amik mentén az egyedi banki szanálási tervek elkészíthetőek, és amelyek kellően kiegyensúlyozott formában veszik figyelembe a szanálási tervezés jelenlegi költségeit és a válságesemény során felmerülő előnyöket. Ennek keretében az MNB kialakította az MREL követelmény meghatározására, a közérdekű szanálási feltétel megállapítására, valamint a kritikus funkciók azonosítására szolgáló módszertanait. Mindemellett, az elfogadott ütemezéssel összhangban készítette, illetve felülvizsgálta a szanálási terveket, illetve több intézménynél indult helyszíni ellenőrzést is magába foglaló szanálhatóság értékelésére irányuló eljárás. A múltban végrehajtott szanálási eseményhez kötődően az eszközelkülönítés során az MSZVK-csoport által átvett portfólió jelentős része 2018 júniusában értékesítésre került, amely lehetővé tette a Szanálási Alap felé fennálló hitel teljes körű előtörlesztését. A kollektív garanciaalapok tekintetében az MNB a vonatkozó európai uniós rendelet alapján meghatározta a Szanálási Alap tagintézményeinek éves rendszeres díjait, valamint részt vállalt az OBA szanálás finanszírozásához történő hozzájárulási képességét vizsgáló stressztesztet tervezésében, illetve a végrehajtás objektivitásának vizsgálatában. Az MNB aktívan részt vett a nemzetközi szanálási szabályozás alakításában az érintett európai uniós hatóságok munkacsoportjai révén.

Az azonnali fizetési rendszer létrehozása 2018-ban az ütemterv szerint haladt, így nem változott az új fizetési szolgáltatás bevezetésének 2019. július 1-i céldátuma. 2018 első negyedévében, a szállító kiválasztását követően megkezdődött a központi infrastruktúra létrehozása a GIRO Zrt-ben. Ezzel párhuzamosan az MNB is megkezdte az azonnali rendszer jegybanki funkcióinak és a banki likviditáskezelést támogató funkcióinak a létrehozását. Az érintett piaci szereplőknél is folyamatban van a felkészülés az azonnali fizetési szolgáltatásra.

Az európai uniós pénzforgalmi jogszabályi előírások betartásának elősegítése végett az Európai Bankhatóság (EBH) részletes iránymutatásokat adott ki a pénzforgalmi szolgáltatások működési és biztonsági kockázataival kapcsolatos biztonsági intézkedések kialakítására vonatkozóan, amely iránymutatásokat az MNB ajánlás formájában adta ki. A megfelelő felkészülési idő biztosítása érdekében az MNB az ajánlás alkalmazását az érintett fizetési szolgáltatóktól 2018. november 1-jétől várja el.

A KELER KSZF tevékenységére vonatkozó EU-s rendelet előírásainak való megfelelést a KELER KSZF nemzetközi tagokból álló engedélyező kollégiuma évente legalább egyszer személyesen felülvizsgálja. A 2018. évi felülvizsgálatra decemberben került sor, amelynek eredményeként a kollégium megállapította, hogy KELER KSZF működése továbbra is megfelel a rendelet előírásainak. Az éves ülés kiemelt témái között a központi szerződő féllel kapcsolatos kiberbiztonság, IT működés és a tőkepiaci nemteljesítési eljárások áttekintése szerepelt.

Az MNB nemzetközi tartalékai a 2018-as év során 4,0 milliárd euróval növekedtek, így 2018. december végén 27,4 milliárd euro volt az állomány. Az év folyamán a devizatartalék szintjének növekedését legnagyobb mértékben az Európai Bizottságtól beáramló uniós transzferek okozták. A növekedés irányába hatottak még többek között az MNB devizaswap ügyletei, azaz a Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszának deviza pilléréhez köthető tranzakciók és a forintlikviditást nyújtó swap tenderek során kapott devizamennyiség, amit az adósságtörlesztési célú kifizetések csökkentettek. Az elmúlt évben az MNB hazahozta és megtízszerezte aranytartalékát, a nemesfém állományát 3,1 tonnáról 31,5 tonnára növelve.

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2018. december 31-én 5998 milliárd forint volt, mely 17 százalékos, 884 milliárd forintos bővülést jelent az előző év végi állományi értékekhez képest. A 2018-as év során is jelentősen növekedett a forint készpénzállomány, amelynek fő okaiként továbbra is a megtakarítási célú készpénztartást, illetve a fogyasztás bővülését azonosíthatjuk. A két legnagyobb értékű bankjegycímlet továbbra is meghatározó szerepet tölt be a készpénzforgalomban, együttesen az összes forgalomban lévő bankjegy darabszámának 70, értékének pedig 95 százalékát tették ki 2018 végén.

Az MNB 2018-ban összesen 2994 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le, ügyfelei, a hitelintézetek és a Magyar Posta számára.

A korábbi évek trendjének megfelelően, a forintbankjegyek hamisításának mértéke tovább csökkent 2018-ban, a készpénzforgalomból kiszűrt forint hamisítványok száma mindössze 450 darabot tett ki. 2018-ban ismét a magasabb címletek (10 000 és 20 000 forintos) hamisítása volt a jellemző, amelyek az összes hamisítvány 81 százalékát tették ki.

Az MNB a 2014 és 2019 közötti időszakban a „Fejlődés és tradíció” jegyében megújítja a bankjegysorozatot. A hat címletet tartalmazó bankjegysorozatból elsőként a 10 000 forintost újította meg 2014-ben, majd a 20 000 forintost 2015-ben. A 2000 és 5000 forintos címletek 2017 folyamán

újultak meg, s 2018-ban sor került a régi címletváltozatok bevonására is. A megújított 1000 forintosok 2018. március 1-től jelentek meg, s dinamikusan terjedtek el a készpénzforgalomban, így 2018. október 31-én az MNB bevonta a régi 1000 forintos címletváltozatokat. A megújított bankjegysorozat utolsó tagjaként az 500 forintos jogi kibocsátására 2018. július 4-én került sor, a bankjegycímlet a készpénzforgalomban 2019. február 1-től – a forgalmi igényekhez igazodva – fokozatosan jelenik meg.

Az MNB-ről szóló törvény értelmében, valamint a 2014 óta érvényes – az érmegyűjtési kedv ösztönzését célzó – értékesítési politika szellemében 2018-ban 12 témában 24 emlékérmét bocsátott ki a jegybank. Ebből 2 arany, 10 ezüst és 12 színesfém (1 önálló tematikában, 11 a nemesfém emlékérmék színesfém változataként megjelent) emlékpénz. 2018-ban az MNB három új 50 forintos címletű, forgalmi érme emlékváltozatot is forgalomba hozott.

Az egységes, jó minőségű jegybanki hitelregiszter kialakítására irányuló projekt fontos mérföldköveként 2018 novemberében megjelent az adatszolgáltatást előíró rendelet. Az adatszolgáltatási követelményekről a hitelintézeti szektorral folytatott hatékony és intenzív egyeztetéseket követően került kialakításra az a prospektív adatszolgáltatás, amely jól illeszkedik a nemzetközi téren is stratégiai irányt jelentő, széleskörűen felhasználható elemi szintű adatokat tartalmazó adatgyűjtési modellekhez.

2018-ban az MNB-nek 47,8 milliárd forint nyeresége képződött. A kamateredmény emelkedő nyereséget mutatott, ami a monetáris politikai intézkedéseknek, illetve a devizatartalék-kezelésnek az eredményre gyakorolt kedvező hatásával magyarázható.

A működési költségek 2018. évi tényleges összege 40 762 millió forint, ami az előző évben felmerült kiadásokat 8,7 százalékkal haladja meg.

A 2017. évi összeghez viszonyított költségnövekedés egyrészt a személyi jellegű ráfordításoknál jelentkezett, miután az MNB igazgatóságának döntése alapján a 2017. évi bértömegkeretek – amelyek a rendkívüli teljesítményelismerések fedezetéül is szolgálnak – 2018. január 1-jei hatállyal 8,25 százalékkal emelkedtek, a magas szaktudású munkavállalói állomány hosszú távú biztosítása és megtartása érdekében. Emellett az eltérésre az átlaglétszám 1,6 százalékos növekedése, továbbá a járulékok 2,3 százalékos csökkenése is hatott. Másrészt ugyancsak növekedtek a banküzemi általános költségek, amit döntően az informatikai és az üzemeltetési költségek emelkedése okozott.

A 2018-ban megvalósított beruházások pénzügyileg realizálódott összege – a beruházási célú előleg kifizetésekkel együtt – 10 633 millió forint volt, amelynek túlnyomó része a normál üzletmenethez kapcsolódó – többnyire informatikai – beruházási kiadás volt.

Az MNB környezeti fenntarthatósági tevékenységét 2018-ban a 2017-ben elfogadott középtávú (2017–2019) környezetvédelmi stratégia határozta meg. A stratégia fókuszában az MNB épületeinek környezettudatos fejlesztése, valamint a készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének további növelése áll. A környezetvédelmi stratégia megvalósulását egy 15 pontból álló környezetvédelmi program (stratégiai akcióterv) támogatja.

Az MNB épületeivel kapcsolatosan a középtávú környezetvédelmi stratégia vállalása a nemzetközi környezetvédelmi szabvány (BREEAM In-Use) követelményei alapján az MNB műemléki védelem alatt álló székházi épületére és a Logisztikai központra megszerezett „Very Good” minősítési szint fenntartása, megerősítése. Az ehhez szükséges intézkedések 2018-ra tervezett fejlesztései megvalósultak.

A készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének további növelése kapcsán a 2017–2019 közötti középtávú stratégiai időszakban a készpénzellátási lánc harmadik szegmense, a készpénzlogisztikai szolgáltatók környezeti teljesítményének feltérképezése kerül a fókuszba. Ennek megfelelően indult projekt a készpénzlogisztikai szolgáltatók környezeti teljesítményének föltérképezésére, karbonlábnyomuk számítására. A projekt végeredményeként előállt a készpénzellátási lánc mindhárom elemére (készpénzgyártás; MNB belső logisztika; készpénzlogisztikai szolgáltatók) kiterjedő modell, amelynek segítségével meghatározásra került az egységnyi bankjegyre számított karbonlábnyom. A modellel évről-évre nyomon követhető a teljes készpénzellátási lánc karbonlábnyomának alakulása.

A jegybank a Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiájában kitűzött célok elérése érdekében 2018-ban is az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének megújítása és fejlesztése, a tudományos tevékenység, valamint a pénzügyi ismeretterjesztés támogatása érdekében fejtette ki tevékenységét. Az MNB és alapítványai által támogatott oktatási programok részben saját gondozású kezdeményezések, részben intézményi partnerségek révén valósulnak meg.

A környezetvédelem területén 2018-ban is biztosított volt az MNB-ben a teljes jogszabályi megfelelés, a jegybank 2018-ban is megújította az EMAS, illetve a BREEAM tanúsítványait.

Az MNB 2018-ban a közvélemény folyamatos és széles körű tájékoztatása érdekében 323 sajtóközleményt jelentetett meg, több mint 30 sajtótájékoztatót tartott és 50 szakmai cikket publikált a nyomtatott sajtóban, online portálokon és saját honlapján. Az előző évekhez hasonlóan a jegybanki tájékoztatás fókuszában elsősorban az MNB alapvető feladatait érintő, a monetáris politikára és a pénzügyi stabilitásra vonatkozó legfontosabb döntések álltak. A kommunikáció részét képezte a legfontosabb jegybanki döntések ismertetése, a Monetáris Tanács ülései eredményeinek közzététele, illetőleg a felügyeleti vizsgálatok és eljárások eredményeinek megjelenítése.

A 2018. évi kampánykommunikáció fókuszában a „Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel" programra vonatkozó figyelemfelhívó információk és tájékoztatók közzététele állt. A kampány célja az volt, hogy felhívja a figyelmet a minősített hitelek felvételének lehetőségére, megismertesse az MNB saját, a minősített hitelek közötti keresést lehetővé tevő kalkulátorát, közvetve pedig a lakosságot a biztonságosabb, fix kamatozású hitelek felvételére ösztönözze. 2018-ban is folyamatos volt a bankjegycsereprogram lépéseiről szóló információk közlése, illetve folytatódtak a pénzügyi tudatosság és a fogyasztói tájékozottság növelése érdekében lebonyolított kisebb kampányok.

Az MNB folyamatosan fejlesztette új típusú kommunikációs eszközeit is: a jegybank közösségi oldalait figyelemmel kísérők száma folyamatosan nőtt, az MNB ezen a felületen ma már több mint 42 ezer állandó követővel tartja a kapcsolatot.

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.

Működési formája: részvénytársaság. A részvénytársaság elnevezést – és erre tekintettel a működési forma (zártkörűen működő részvénytársaság) megjelölését, illetve annak rövidítését (Zrt.) – a Magyar Nemzeti Bank cégnevében nem kell feltüntetni.

Alapítás éve: 1924.

Tulajdonosa (részvényese): magyar állam – képviseli: az államháztartásért felelős miniszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben (a továbbiakban: MNBtv.) meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint

2.1. AZ MNB CÉLJA, ALAPVETŐ ÉS EGYÉB FELADATAI

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB, jegybank) speciális részvénytársasági formában működő jogi személy, tevékenységét az MNBtv.-ben meghatározott körben végzi.

Az MNB elsődleges céljairól, alapvető és egyéb feladatairól, valamint intézményi, működési, személyi és pénzügyi függetlenségéről, továbbá a működéséről rendelkező MNBtv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank e cél veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását és a rendelkezésére álló eszközökkel a kormány gazdaságpolitikáját.

Az MNBtv. – az Európai Unió működéséről szóló szerződés 130. cikkével összhangban – a jegybank függetlenségét is rögzíti. A jegybanki függetlenség alapján az MNB, valamint szerveinek tagjai az MNBtv.-ben foglalt feladataik végrehajtása és kötelességeik teljesítése során függetlenek, nem kérhetnek és nem fogadhatnak el utasításokat a kormánytól, az Európai Központi Bank és – a Pénzügyi Felügyeletek Európai Rendszeréből eredő tagságból származó feladatok kivételével – az Európai Unió intézményeitől, szerveitől és hivatalaitól, a tagállamok kormányaitól vagy bármilyen más szervezettől, illetve politikai párttól. A kormány vagy bármilyen más szervezet köteles tiszteletben tartani ezt az elvet, és nem kísérelheti meg az MNB, valamint szervei tagjainak befolyásolását feladataik ellátása során.

Az MNB alapvető feladatai a következők:

– meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;

– kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is;

– kizárólagos jogosultként a magyar gazdaság külső stabilitásának megőrzése érdekében hivatalos deviza- és aranytartalékot képez és kezeli azt;

– kizárólagos jogosultként a devizatartalék kezelésével és az árfolyam-politika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;

– kizárólagos jogosultként felvigyázza a fizetési és elszámolási, valamint értékpapír-elszámolási rendszereket, ennek keretében felvigyázza a rendszer, valamint a központi szerződő fél tevékenységet végző szervezet tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, továbbá a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében, továbbá az MNBtv.-ben meghatározott jogkörében részt vesz e rendszerek kialakításában;

– a feladatai ellátásához és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez fűzött, a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank Alapokmányáról szóló (4.) Jegyzőkönyv 5. cikkében meghatározott, az Európai Központi Bankkal szemben fennálló statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;

– kialakítja a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelését, valamint a pénzügyi közvetítőrendszernek a gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását célzó makroprudenciális politikát. Ennek érdekében az MNB-ben meghatározott keretek között feltárja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét

fenyegető üzleti és gazdasági kockázatokat, elősegíti a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzését, valamint a már kialakult rendszerszintű kockázatok csökkentését vagy megszüntetését, továbbá hitelpiaci zavar esetén a hitelezés ösztönzésével, túlzott hitelkiáramlás esetén annak visszafogásával járul hozzá a közvetítőrendszer gazdaságfinanszírozó funkciójának kiegyensúlyozott megvalósulásához.

Az MNB alapvető feladatain túli feladatai a következők:

– szanálási hatóságként jár el;

– kizárólagosan ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét

a) a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása,

b) a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező személyek és szervezetek prudens működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete,

c) az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve a pénzügyi szervezetek egyes szektorait fenyegető, nemkívánatos üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a már kialakult egyedi vagy szektorális kockázatok csökkentése vagy megszüntetése, illetve az egyes pénzügyi szervezetek prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása,

d) a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése céljából;

– ellátja a fogyasztó és a pénzügyi közvetítőrendszer szervezetei között létrejött – szolgáltatás igénybevételére vonatkozó – jogviszony létrejöttével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügy bírósági eljáráson kívüli rendezését a Pénzügyi Békéltető Testület útján.

Az MNB számára ezeken túl törvény, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéhez kapcsolódóan törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály állapíthat meg feladatot, amelynek összhangban kell állnia az MNB-nek az MNBtv.-ben meghatározott alapvető feladataival és felelősségével.

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCIV. törvény értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben rendelkezésre álló információ és szakmai tudás támogatja a KT munkáját. Az MNB a KT stabilitási törvényben meghatározott feladataihoz háttérelemzéseket készít, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát.

2.2. AZ MNB SZERVEI, VEZETŐI

Az MNB egyszemélyes részvénytársasági formában működő jogi személy. A részvénytársaságokra vonatkozó általános szabályokat, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény vonatkozó rendelkezéseit az MNB tekintetében az MNBtv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A magyar államot mint részvénytulajdonost az államháztartásért felelős miniszter képviseli. Az MNB-ben közgyűlés nem működik.

A **részvényes** részvényesi határozattal jogosult dönteni az alapító okirat megállapításáról és módosításáról, a könyvvizsgáló megválasztásáról, visszahívásáról és díjazásának megállapításáról.

Az MNB elnökének, alelnökeinek, a Monetáris Tanács további tagjainak, továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség garanciájaként – nem a részvényes, hanem az MNBtv. határozza meg.

Ugyancsak az MNBtv. határozza meg az MNB szerveit, a következőképpen: a Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács, az igazgatóság, valamint a felügyelőbizottság.

Az MNB legfőbb döntéshozó szerve a **Monetáris Tanács**.

A Monetáris Tanács hatáskörébe tartozik:

– a monetáris politikával, a törvényes fizetőeszköz kibocsátásával, a deviza- és aranytartalék képzésével, kezelésével, a devizatartalék kezelése és az árfolyam-politika végrehajtása keretében a devizaműveletek végzésével, valamint a statisztikai feladatokkal kapcsolatos stratégiai döntés, ennek keretében különösen a tartalékráta és a tartalék után fizetendő kamat mértékéről való döntés, az árfolyamrendszerrel kapcsolatos döntés, az alapkamat mértékének meghatározása;

– a makroprudenciális feladatokkal, a felvigyázással, a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével, valamint a szanálási hatóságként való eljárással kapcsolatban azon stratégiai keretekről való döntés, amely keretek között a Pénzügyi Stabilitási Tanács hoz döntést;

– az ügyrendjének megállapítása;

– döntés minden olyan további kérdésben, amit törvény a Monetáris Tanács kizárólagos hatáskörébe utal.

A Monetáris Tanács tagjai: az MNB elnöke mint a Monetáris Tanács elnöke, az MNB alelnökei, továbbá az Országgyűlés által hat évre választott tagok. A Monetáris Tanács legalább öt, legfeljebb kilenc tagból áll.

A Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – az MNB alelnökei közül elnökhelyettest választ, aki az elnököt – rendelet kiadása kivételével – akadályoztatása esetén helyettesíti. A Monetáris Tanács 2018-ban Nagy Márton alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A Monetáris Tanács tagjai 2018-ban:

– Dr. Matolcsy György, elnök, egyben a Monetáris Tanács elnöke 2013. március 4-től,

– Nagy Márton, alelnök 2015. szeptember 1-jétől,

– Dr. Gerhardt Ferenc, alelnök 2013. április 22-től,

– Dr. Windisch László, alelnök 2013. október 2-től,

– Dr. Báger Gusztáv, 2015. július 6-tól,

– Dr. Kardkovács Kolos, 2016. szeptember 12-től,

– Dr. Kocziszky György, 2011. április 5-től, majd újraválasztva 2017. április 6-tól,

– Dr. Parragh Bianka, 2017. március 23-tól,

– Pleschinger Gyula, 2013. március 5-től.

A **Pénzügyi Stabilitási Tanács** az MNB hatáskörébe tartozó ügyek közül a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között az MNB nevében jár el a felvigyázással, a makroprudenciális és a szanálási hatósági feladatokkal, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos döntéshozatal során.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács ezen hatáskörében

– a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitása érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a pénzügyi közvetítőrendszer egészének, illetve a pénzügyi piacoknak a stabilitását;

– számba veszi a pénzügyi közvetítőrendszer egészét veszélyeztető kockázati tényezőket;

– elemzi azokat az intézmény- vagy terméktípushoz, ezek gyors elterjedéséhez kapcsolódó kockázatokat, amelyek veszélyt jelenthetnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészére nézve;

– nyomon követi a nemzetközi és az európai piacokon zajló fejleményeket és a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását veszélyeztető kockázatokat, és a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között dönt a szükséges intézkedésekről;

– megtárgyalja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét érintő stratégiai, szabályozási, kockázati kérdéseket és szükség esetén állást foglal;

– a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását fenyegető helyzetben értékeli a rendszerkockázatokat, dönt az azok csökkentése vagy megszüntetése érdekében szükséges intézkedésekről;

– szükség szerint napirendre tűzi az Európai Rendszerkockázati Testületnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészének szempontjából releváns ajánlásait, állásfoglalásait, kockázati figyelmeztetéseit;

– szükség szerint megtárgyalja az Európai Felügyeleti Hatóságok által kiadott ajánlásokat, határozatokat, ideértve az európai pénzügyi rendszer stabilitásának komoly veszélyeztetettsége esetén a nemzeti felügyeleti hatóságoknak címzett, egyedi intézkedések megtételére felszólító határozatokat is, valamint állást foglal az azokból származó feladatokról;

– az MNB jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető, az MNB által felügyelt személyekre és szervezetekre nézve kötelező erővel nem rendelkező ajánlást ad ki;

– évente meghatározza az MNB ellenőrzési tevékenységének kiemelt célterületeit;

– döntést hoz az MNB szanálási feladatkörének gyakorlása keretében a szanálást elrendelő, valamint szanálási intézkedést alkalmazó határozatok tekintetében, valamint a Magyar Nemzeti Bank egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének részletes szabályairól szóló MNB rendelet szerint a szanálási feladatkör gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban;

– döntést hoz az MNBtv. 39–41. §-ban meghatározott törvények, illetve az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktusai hatálya alá tartozó személyek és szervezetek, valamint tevékenységek feletti felügyelet gyakorlásával

kapcsolatos hatósági eljárásokban a Magyar Nemzeti Bank egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének részletes szabályairól szóló MNB rendelet szerint a felügyelet gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban; és

– döntést hoz az MNB makroprudenciális feladatkörének gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban a Magyar Nemzeti Bank egyes hatósági döntéseivel kapcsolatos hatáskörgyakorlás, valamint a hatáskör gyakorlója helyettesítésének részletes szabályairól szóló MNB rendelet szerint a makroprudenciális feladatkör gyakorlásával kapcsolatos hatósági eljárásokban.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács tagjai:

– az MNB elnöke, elnökként,

– a monetáris politikáért és hitelösztönzésért felelős alelnök, a pénzügyi szervezetek felügyeletéért és fogyasztóvédelemért felelős alelnök és a statisztikáért és pénzügyi infrastruktúrákért felelős alelnök,

– az MNB elnöke által kijelölt vezetőkként a monetáris politikáért és közgazdasági elemzésekért, a pénzügyi szervezetek felügyeletéért, az engedélyezésért és jogérvényesítésért, valamint a makroprudenciális politikáért felelős ügyvezető igazgatók, és

– a főigazgató.

Az MNBtv. alapján a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az **igazgatóság** felel.

Az igazgatóság hatáskörébe tartozik:

– a Monetáris Tanács és a Pénzügyi Stabilitási Tanács által hozott döntések végrehajtásának irányítása;

– az MNB számviteli beszámolójának megállapítása, az osztalék fizetéséről való döntés meghozatala;

– az üzletvezetésről és az MNB vagyoni helyzetéről szóló, a részvényesnek küldendő jelentés tervezetének jóváhagyása;

– az MNB szervezetével és belső irányításával összefüggő kérdések jóváhagyása;

– az MNB működésével, illetve feladatainak ellátásával kapcsolatos szakmai tervek és programok – ideértve a fejlesztési és működési költségtervet is – jóváhagyása;

– a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében az MNB belső ellenőrzési szervezetének irányítása, valamint a belső ellenőrzés tapasztalatainak és tervének megtárgyalása;

– a munkaviszonyból származó jogokkal és kötelezettségekkel, ezek gyakorlásának, illetve teljesítésének módjával, az ezzel kapcsolatos eljárás rendjével összefüggő kollektívszerződés-módosítás és

– a számlavezetési és egyéb pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatások, továbbá befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő egyes szolgáltatások végzésére vonatkozó jegybanki jogosultságokkal kapcsolatos döntések meghozatala.

Az MNB ügyvezető szerveként működő igazgatóság tagjai: az MNB elnöke mint az igazgatóság elnöke és az MNB alelnökei.

A Monetáris Tanács, a Pénzügyi Stabilitási Tanács és az igazgatóság feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNBtv., az MNB alapító okirata, szervezeti és működési szabályzata, illetve az e testületek által megalkotott ügyrendek tartalmazzák.

Az MNB **könyvvizsgálója** legfeljebb 5 évre kaphat megbízást, megválasztásáról és visszahívásáról, valamint díjazásának megállapításáról a részvényes részvényesi határozattal dönt. Az MNB könyvvizsgálójának megválasztását, illetve visszahívásának kezdeményezését megelőzően az MNB elnöke kikéri az Állami Számvevőszék elnökének véleményét.

Az MNB ellenőrzését a részvényes által megválasztott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az **Állami Számvevőszéknek** az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az MNB gazdálkodását és az MNB alapvető feladatai körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy az MNB a jogszabályoknak, alapító okiratának és a részvényes határozatainak megfelelően működik-e.

A **felügyelőbizottság** az MNBtv. alapján az MNB folyamatos tulajdonosi ellenőrzésének szerve. A felügyelőbizottságnak az MNBtv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki az MNB alapvető feladataira, a szanálási hatóságként való eljárásra, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete körében végzett tevékenységére és mindezeknek az MNB eredményére gyakorolt hatására. Ennek megfelelően a számvitelről szóló törvény szerinti beszámolóval

összefüggésben előírt jelentését is ezen korlátozásoknak megfelelően készíti el.

A felügyelőbizottság MNBtv.-ben meghatározott tagjai: az Országgyűlés által választott elnöke, az Országgyűlés által választott további három tag, továbbá az államháztartásért felelős miniszter képviselője és az államháztartásért felelős miniszter által megbízott szakértő. A felügyelőbizottság Országgyűlés által választott elnökét a kormánypárti, az Országgyűlés által választott további tagokat a képviselőcsoportok jelölik. A felügyelőbizottság tagjainak megbízatása azon év december 31. napjáig tart, amely évben az Országgyűlés megbízatása megszűnik.

Az Országgyűlés 2018. szeptember 17-én választotta meg a felügyelőbizottság képviselőcsoportok által jelölt tagjait, azt követően a pénzügyminiszter megjelölte a testületbe delegált képviselőjét és az általa megbízott szakértőt.

A felügyelőbizottság tagjai 2018-ban:

– Dr. Papcsák Ferenc, elnök,
– Madarász László,
– Molnár István,
– Dr. Nyikos László,
– Dr. Szényei Gábor András, valamint
– Dr. Tóth Attila Simon.

2.3. AZ MNB SZERVEZETE

Az MNB szervezeti felépítésének alapját a 2013. július 1-jei, illetve az integrált szervezet tekintetében 2013. október 1-jei hatállyal bevezetett működési és működésirányítási rend képezi. A munkaszervezet felépítése az azóta eltelt időben ugyan több alkalommal is változott, azonban ezek a változások a 2013-ban kialakított szervezeti struktúrát alapjaiban nem módosították.

Az MNB jogszabályban meghatározott, valamint működéséhez kapcsolódó feladatainak ellátását az igazgatóságon és tagjain túl a főigazgató, valamint a döntések legmagasabb szintű végrehajtóiként az ügyvezető igazgatók irányítják és felügyelik.

2018 során az MNB szervezeti felépítésének módosítására az elnök, a monetáris politikáért és hitelösztönzésért felelős alelnök, a pénzügyi szervezetek felügyeletéért és fogyasztóvédelemért felelős alelnök, a statisztikáért és pénzügyi infrastruktúrákért felelős alelnök, továbbá a főigazgató által irányított területeket illetően került sor. A módosítások célja elsődlegesen a hatékonyság növelése volt.

A szervezeti változások eredményeként kialakult, a feladatok ellátására hivatott munkaszervezet 2018. december 31-i felépítését a **szervezeti ábra** szemlélteti.

2.4. AZ MNB MINT A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERÉNEK TAGJA

Magyarország európai uniós csatlakozása az MNB számára a Központi Bankok Európai Rendszeréhez (KBER) történő csatlakozást is jelentette. A KBER az 1998 júniusában létrehozott, frankfurti székhelyű Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-s tagállamok nemzeti jegybankjaiból áll, irányító testületei az Igazgatóság és a Kormányzótanács, utóbbit az EKB igazgatóságának tagjai, valamint az euroövezeti tagállamok jegybankelnökei alkotják. Az EKB harmadik döntéshozó szerve az Eurorendszer és az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai közötti intézményes kapcsolatot biztosító Általános Tanács. A negyedévente ülésező testület tagja az EKB elnöke, alelnöke, valamint az EU valamennyi tagországának első számú jegybanki vezetője. Az Általános Tanács elsődleges feladata az euroövezeti csatlakozás előkészületeivel kapcsolatos tanácsadás, az EKB-s konvergenciajelentések elfogadása és az ERM-II működésének nyomon követése. E tevékenysége keretében értékeli az ERM–II-ben résztvevő, euroövezeten kívüli fizetőeszközök és az euro bilaterális árfolyamának fenntarthatóságát, továbbá fórumot biztosít a monetáris és az árfolyam-politika összehangolására, valamint az ERM–II intervenciós és finanszírozási mechanizmusának kezelésére. Az Általános Tanács emellett közreműködik annak ellenőrzésében, hogy az uniós jegybankok és az EKB tiszteletben tartják-e a költségvetés monetáris finanszírozására, valamint az állami szektor pénzügyi intézményekhez történő privilegizált hozzáférésére vonatkozó tilalmat. Ezen felül részt vállal az EKB tanácsadói funkciójának betöltésében, illetve a statisztikai adatok gyűjtésében, és ki kell kérni véleményét a számviteli és pénzügyi adatszolgáltatás szabályainak változásával, az EKB tőkejegyzési kulcsának megállapításával kapcsolatos kérdésekben is. Az Általános Tanács mandátuma akkor szűnik majd meg, ha valamennyi tagállam bevezette az eurót.

A KBER-tagok száma 2018-ban nem változott.

A KBER-tagok egyben az EKB tulajdonosai is, a tulajdoni arányokat az egyes tagállamok EU-s GDP-ből való részesedése, valamint az EU teljes lakosságához viszonyított aránya szerint (az Európai Bizottság által összeállított statisztikai adatok alapján) határozzák meg. Az EKB alaptőkéje 2013. július 1-je óta 10,825 milliárd euro.

A Magyar Nemzeti Bank Igazgatóságának és Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Matolcsy György
elnök,
a Monetáris Tanács elnöke

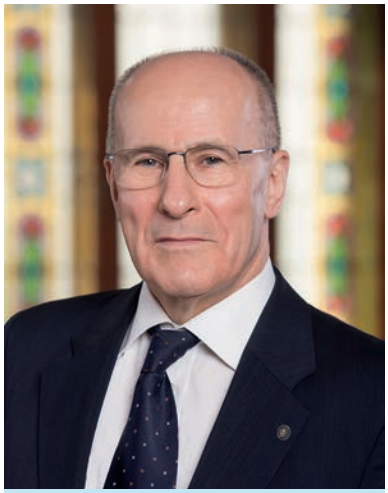

Dr. Gerhardt Ferenc
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

Nagy Márton
alelnök,
a Monetáris Tanács elnökhelyettese

Dr. Windisch László
alelnök,
a Monetáris Tanács tagja

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagjai

Dr. Báger Gusztáv
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kardkovács Kolos
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kocziszky György
a Monetáris Tanács tagja

Dr. Parragh Bianka
a Monetáris Tanács tagja

Pleschinger Gyula
a Monetáris Tanács tagja

A Magyar Nemzeti Bank Felügyelőbizottságának tagjai

Balról jobbra: Dr. Tóth Attila Simon, Dr. Nyikos László, Madarász László, Dr. Papcsák Ferenc (elnök), Dr. Szényei Gábor András, Molnár István

Jelenleg az EKB alaptőkéjének 70 százalékát az euroövezeti jegybankok jegyzik, az alaptőke fennmaradó 30 százaléka pedig az euroövezeten kívüli tagállamok jegybankjai között oszlik meg. Ez utóbbi jegybankoknak tőkerészesedésük előre meghatározott, minimális hányadának befizetésével kell hozzájárulniuk az EKB azon működési költségeihez, amelyek a KBER-tagság kapcsán merülnek fel. A hozzájárulás mértéke 2010. december 29-től a tőkerészesedés 3,75 százalékában került megállapításra (ezt megelőzően 7 százalék volt). A tőkekulcsok kiigazítására a KBER és az EKB Alapokmánya alapján ötévente, valamint abban az esetben kerül sor, ha új tagállam csatlakozik az EU-hoz. A tőkekulcsok legutóbbi kiigazítására 2013 második felében került sor. Ennek eredményeként az MNB EKB alaptőkéjéből való részesedése 2014. január 1-jével 1,3740 százalékról 1,3798 százalékra nőtt és mértéke 2015–2018-ban nem változott.

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak a KBER-bizottságok, amelyek döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti horizontális munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét a monetáris politikától kezdve a kommunikáción át a statisztikai adatszolgáltatásig. A nem euroövezeti tagállamok központi bankjainak szakértői azokon a bizottsági üléseken vannak jelen, ahol a KBER egészét érintő és az Általános Tanács kompetenciájába tartozó kérdések szerepelnek napirenden. (A KBER-bizottságok, valamint az őket támogató további fórumok tevékenységét a 3.14. fejezet mutatja be.) A bizottságok előre meghatározott éves ütemterv szerint, átlagosan 4–5 alkalommal üléseznek és tanácskoznak a szakterületüket érintő aktuális kérdésekről KBER-összetételben.

Az MNB vezetői és illetékes szakértői továbbra is aktívan részt vesznek ezen bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok tevékenységében. A KBER-bizottsági munka 2018-ban is hasznos fóruma volt a szakmai munkának és tapasztalatcserének.

Szervezeti ábra

A Magyar Nemzeti Bank mint részvénytársaság szervezeti felépítése – 2018. december 31.

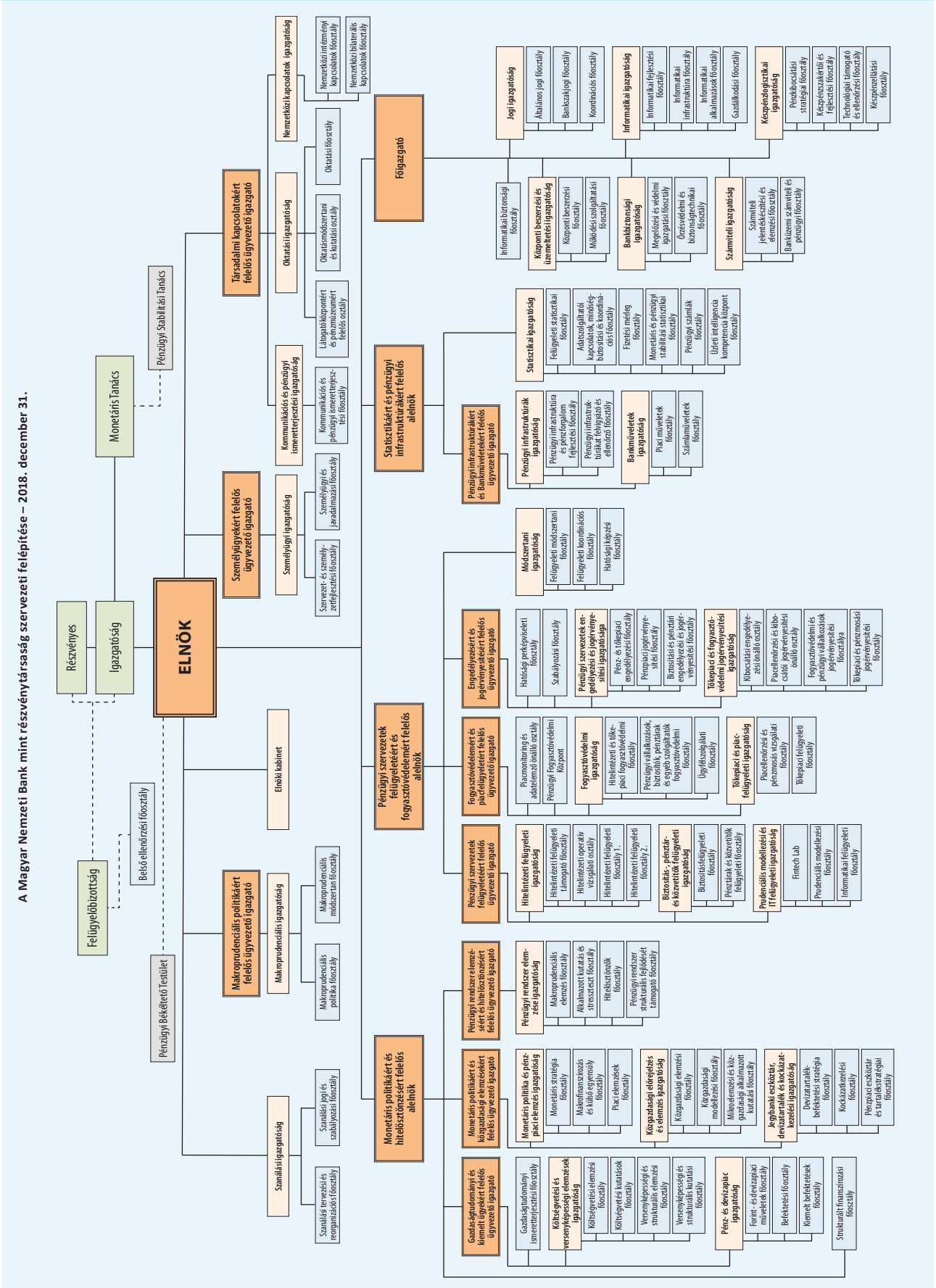

3. Beszámoló az MNB 2018. évi tevékenységéről

3.1. MONETÁRIS POLITIKA

Az MNB Monetáris Tanácsa 2018 folyamán a laza monetáris kondíciók fenntartását a nemkonvencionális eszköztár alkalmazásával, illetve annak finomhangolásával biztosította a középtávú inflációs cél fenntartható elérése és a reálgazdaság ennek megfelelő ösztönzése érdekében. A jegybank hosszú távon az árstabilitással, továbbá a pénzügyi rendszer stabilitásának biztosításával tud hozzájárulni a gazdasági növekedéshez és a kedvező makrogazdasági környezethez.

Nemzetközi pénzpiaci folyamatok

2018 során összességében csökkent a kockázatvállalási hajlandóság. A kockázatkerülő hangulatnak megfelelően mind a fejlett, mind a feltörekvő piaci kockázati indexek romlottak. A főbb részvényindexek csökkentek az év egészét tekintve, a kötvénypiacokat pedig összességében is, de főként az év második felében erős tőkekivonás jellemezte. Az euro többnyire gyengült más fejlett piaci devizákkal szemben, mindössze a brit fonthoz képest erősödött. Az év során az Egyesült Államok és Kína közötti kereskedelemi vita, az olasz belpolitikai fejlemények és az olasz kormány költségvetési deficitcélja miatti aggodalmak, a Brexit körüli bizonytalanság, a feltörekvő piaci turbulenciák (Törökország, Argentína), az olajárak alakulása, illetve a Fed és az EKB monetáris kondícióival kapcsolatos várakozás volt a leginkább meghatározó a piacok szempontjából. A globálisan meghatározó jegybankok közül a Federal Reserve (Fed) kamatemelésekkel folytatta a monetáris politikai normalizációt, amíg az euroövezetben továbbra is laza monetáris politikai környezetre lehet számítani. A kelet-közép-európai régió jegybankjait eltérő monetáris politikai irányultság jellemezte az év során.

Az év első felében a nemzetközi pénz- és tőkepiacokon a kockázatvállalási hajlandóság csökkenése volt jellemző. A piaci hangulatot elsősorban a globálisan meghatározó jegybankok szigorodó monetáris politikai irányultsága és az ezzel összhangban emelkedő kamatvárakozások alakították. Az első negyedévben a fejlett piaci hozamok emelkedtek, a nemzetközi pénzpiacokat változó hangulat jellemezte. A Fed márciusban a várakozásoknak megfelelően 25 bázisponttal emelte az alapkamatot, amíg az EKB nem módosított a laza monetáris kondíciókon. A második negyedévben a globális pénzpiaci hangulat változékonyan alakult, amit a piaci várakozások mellett az Egyesült Államok és Kína közötti kereskedelempolitikai fejlemények, illetve az európai belpolitikai események (olasz belpolitika, Brexit bizonytalanságai) befolyásoltak leginkább. A Fed júniusban folytatta a monetáris kondíciók fokozatos szigorítását egy újabb 25 bázispontos kamatemeléssel. A dollár jelentős felértékelődése és az amerikai tízéves hozam 3 százalék fölé emelkedése a feltörekvő piacokon a kockázatvállalási hajlandóság csökkenéséhez vezetett, ami a hozamok emelkedését és a feltörekvő piacokat érintő tőkekivonást okozott. A vizsgált időszakban az EKB bejelentette az eszközvásárlási programjának 2018. decemberi leállítását, így a hozamgörbe hosszú lejáratú szegmensére ezt követően kevésbé lesz hatással. Az irányadó kamatok ugyanakkor az EKB kommunikációja szerint legalább 2019 nyaráig változatlanok maradnak, ami továbbra is laza monetáris politikai környezetet vetít előre az euroövezetben.

Az év második felében a pénzpiaci hangulat változékony volt, amelyet a geopolitikai kockázatok mellett a feltörekvő országokkal kapcsolatos fejlemények (különösen a Törökországban és Argentínában tapasztalható turbulenciák), illetve az eurozóna perifériaországaiban (elsősorban Olaszországban) kiéleződő feszültségek alakítottak. Az időszak során a pénzpiacokat a kockázatkerülés jellemezte az amerikai kamatemelési várakozások fokozódásával összefüggésben. A nyári hónapokban a romló befektetői megítélés a hozamok emelkedéséhez vezetett a nemzetközi pénzpiacokon. Az év utolsó negyedévében tovább romlott a nemzetközi pénzügyi piaci hangulat. A kockázatvállalási hajlandóságot a globálisan meghatározó jegybankok monetáris politikájával kapcsolatos várakozások mellett a nemzetközi kereskedelempolitikával és az olajkínálat alakulásával összefüggő hírek befolyásolták. Emellett a piacok hangulatára jelentős hatással voltak az olasz költségvetéssel kapcsolatos fejlemények, a Brexit megállapodást övező bizonytalanságok, illetve a világgazdasági növekedés romló kilátásai. A Fed az év második felében további két lépésben emelte az irányadó kamatrátát. Előretekintve azonban mérséklődtek a piaci várakozások, és 2019-ben legfeljebb egy szigorító lépés várható a decemberi árazások alapján. Az EKB 2018 decemberében a korábbi kommunikációjának megfelelően

lezárta az eszközvásárlási programját, a piaci árazások alapján az első szigorító lépés 2020 első negyedévében várható. A régiós jegybankokat eltérő monetáris politikai irányultság jellemezte az év folyamán. A cseh jegybank öt lépésben – az irányadó alapkamat jelenlegi 1,75 százalékra emelésével – szigorította a monetáris kondíciókat, amíg a román jegybank a kamatfolyosó megfelelő módosítása mellett három kamatemelést hajtott végre 2018-ban. A lengyel jegybank nem változtatott a monetáris kondíciókon az év során.

Belföldi gazdasági környezet

Az éves átlagos infláció 2018-ban 2,8 százalék volt. Az infláció év elején 2 százalék körül alakult, majd a nyári hónapokban az üzemanyagok gyorsuló árdinamikájával párhuzamosan 3 százalék fölé emelkedett. Ősszel a világpiaci nyersanyagárak volatilis mozgásának hatására az infláció a megszokottnál változékonyabban alakult, így a fogyasztóiár-index októberben 3,8 százalék volt, majd decemberre 2,7 százalékra csökkent. Az év második felében folytatódott a tartós tendenciákat megragadó alapfolyamat mutatók emelkedése, amelynek hátterében az élénk belső kereslet, az emelkedő bérdinamika és az olajár-emelkedés közvetett hatásai álltak. 2018-ban gyorsult a magyar gazdaság eddig is dinamikus bővülése, a GDP 4,9 százalékkal bővült. Az aktuális előrejelzés feltevései mellett ugyanakkor a gazdasági növekedés fokozatos lassulása várható 2019-től. Az ország külső adóssága jelentősen csökkent 2018-ban, finanszírozási képessége tartósan magas maradt. A stabil fundamentumokat támogatja az alacsony költségvetési hiány és a csökkenő GDP-arányos államadósság. 2018 őszi hónapjaiban a világpiaci nyersanyagárak mozgására érzékeny tételek az infláció szokásosnál nagyobb mértékű változékonyságát okozták, amely rövid távon várhatóan fennmarad. A Monetáris Tanács a monetáris politika horizontján a szokásosnál nagyobb figyelmet fordít a tartós inflációs tendenciákat megragadó alapfolyamat-mutatók alakulására. Előretekintve az adószűrt maginfláció 2019 elején 3 százalék fölé emelkedhet, majd ezt követően a monetáris politika horizontján várhatóan a cél közelében alakul.

Hagyományos monetáris politikai intézkedések

A Monetáris Tanács 2018-ban nem változtatott az irányadó kamatláb értékén, így a 2016. májusi kamatdöntés óta 0,9 százalékon tartotta az alapkamatot, az egynapos jegybanki fedezett hitel kamatát és az egyhetes jegybanki fedezett hitel kamatát, amíg az egynapos jegybanki betét kamata –0,15 százalékos szinten állt. 2018-ban az átlagos kiszorítandó likviditás mértéke legalább 400–600 milliárd forint volt. A Monetáris Tanács megítélése szerint a jelenlegi laza monetáris kondíciók támogatják a jegybank elsődleges mandátumának elérését. Ugyanakkor a Monetáris Tanács szeptemberi közleményében jelezte, hogy a meghatározó nemzetközi jegybankok gyakorlatához hasonlóan az MNB is felkészült a monetáris politika fokozatos és óvatos normalizációjára, amelynek megkezdése a tartós inflációs folyamatokkal összhangban alakul. 2018 harmadik negyedévében a Monetáris Tanács a rövid hozamokra ható jegybanki eszköztár egyszerűsítése érdekében a 3 hónapos betéti eszköz 2018 végi kivezetéséről döntött, így az irányadó eszköz 75 milliárd forintos állománya 2018 decemberében nullára csökkent. Ezt követően az irányadó eszköz szerepét a kötelező tartalék veszi át. A döntés hozzájárul az eszköztár egyszerűsítéséhez és az átláthatóság növeléséhez. A jegybank a monetáris politika jövőbeli alakítása során nem módosít a kötelező tartalékráta 1 százalékos értékén.

Nemhagyományos monetáris politikai intézkedések

A Monetáris Tanács 2018. januárban két nemkonvencionális eszközt vezetett be annak érdekében, hogy a laza monetáris kondíciók a hozamgörbe hosszú szakaszán is érvényesüljenek. Egyrészt az MNB bevezetett egy monetáris politikai célú kamatcsere-eszközt (MIRS), amely feltétel nélkül, 5 és 10 éves futamidővel állt rendelkezésre. A Monetáris Tanács az eszköz első negyedéves keretösszegét 300 milliárd forintban, majd az első félévre 600 milliárd forintban határozta meg. Ezt követően az MNB 2018 júniusában az eszköz 900 milliárd forint értékű első három negyedéves keretéről döntött. Emellett a jegybank célzott jelzáloglevél-vásárlási program elindításáról határozott, amelynek keretében legalább 3 éves eredeti futamidejű jelzáloglevéleket vásárolt. Az eszköz segítségével jelentősen mérséklődtek a jelzáloglevelek állampapírpiaci hozamokhoz számított felárai. A finanszírozási költség csökkenése ösztönzőleg hatott az elsődleges piaci kibocsátásokra, és elősegítette a fix kamatozású hitelek térnyerését.

A Monetáris Tanács szeptemberi közleménye alapján az MNB felkészült a monetáris politika normalizációjára, amelynek során elsőként a nemkonvencionális eszköztár átalakítására került sor. Az MNB új eszköztár-stratégiája alapján a rövid hozamokra ható nemkonvencionális eszköztár leegyszerűsödött, és előretekintve a jegybank két eszköz, a forintlikviditást nyújtó swapállomány és a kamatfolyosó optimális kombinációjával alakítja a monetáris kondíciókat. Emellett a hosszú hozamokra ható nemkonvencionális eszköztár finomhangolása keretében a Monetáris Tanács a MIRS és a jelzáloglevél-vásárlási program 2018 végi kivezetéséről döntött. A döntés alapján a MIRS éves keretösszege 1100 milliárd forint volt. A jelzáloglevél-vásárlási program

két lépcsőben került lezárásra: a másodlagos piaci vásárlások 2018. szeptember 30-án értek véget, amíg az elsődleges piaci vásárlások 2018 decemberében zárultak le. Az MNB 2019 elején elindítja a Növekedési Hitelprogram Fix (NHP *fix*) konstrukciót.

Inflációs folyamatok 2018-ban

2018-ban az infláció szinte folyamatosan a 3 százalékos inflációs cél körüli ± 1 százalékpontos toleranciasávon belül tartózkodott, és az év második felében 3 százalék közelében alakult. Az infláció alakulását az év során döntően az üzemanyagok és a feldolgozatlan élelmiszerek árai határozták meg. Az év második felében a volatilis, világpiaci nyersanyagárak mozgására érzékeny tételek a hazai infláció szokásosnál nagyobb változékonyságát okozták. Az infláció éves összehasonlításban októberben érte el legmagasabb értékét, amelyet novemberben és decemberben érdemi csökkenés követett. Az éves infláció decemberben 2,7 százalék, az éves átlagos infláció 2018-ban 2,8 százalék volt.

Az inflációs alapfolyamatokat megragadó mutatók a 2018-as év első felében 2 százalék körül alakultak, majd fokozatos emelkedést mutattak. Az adószűrt maginfláció esetében az emelkedést főként a piaci szolgáltatások inflációjának alakulása magyarázta. A dinamikus, kétszámjegyű béremelkedés költségoldali inflációs hatását a szociális hozzájárulási adó 2018 eleji további csökkentése mérsékelte. A bővülő fogyasztás a tartós iparcikkek felé irányult, így az inflációs hatást a fogyasztásnövekedés szerkezete mérsékelte.

1. ábra
Az inflációs cél és az infláció alakulása

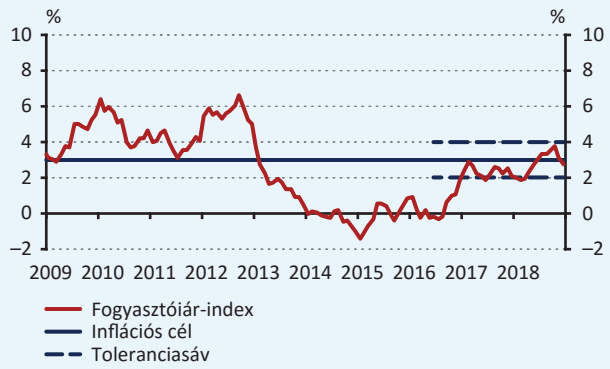

Forrás: KSH, MNB.

2. ábra
Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

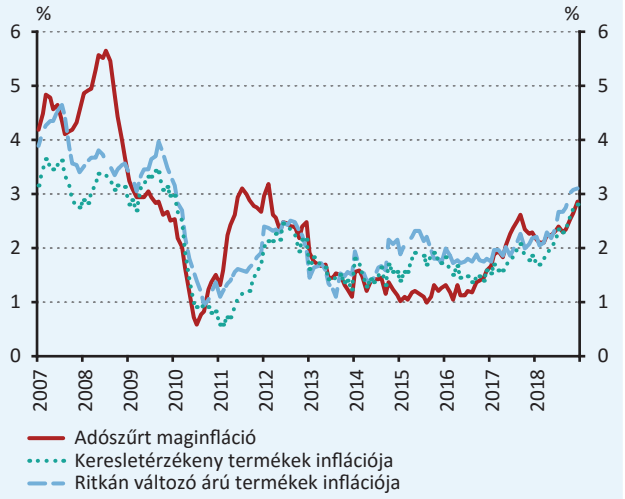

Forrás: MNB.

1. táblázat
A fogyasztóiár-szint változása és komponensei
(százalékos változás az előző év azonos időszakához képest)

	2016	2017	2018	2018			
				I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év
Maginfláció	1,4	2,3	2,5	2,4	2,4	2,4	2,7
Feldolgozatlan élelmiszerek	0,4	0,9	6,9	5,4	5,0	8,0	9,1
Járműüzemanyag és piaci energia	-6,3	7,1	8,2	-0,2	9,0	15,8	8,3
Szabályozott árak	0,2	0,3	0,1	-0,2	-0,1	0,1	0,6
Fogyasztóiár-index	0,4	2,4	2,8	2,0	2,7	3,4	3,2
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	0,6	2,8	3,2	2,4	3,1	3,9	3,6

Megjegyzés: A változatlan adótartalmú árindexnél a KSH az indirektadó-változások technikai hatásával korrigálja a fogyasztóiár-indexet.
Forrás: KSH.

A monetáris politikai eszköztár változásai

Növekedési Hitelprogram

2018. szeptember 18-án a Monetáris Tanács a Növekedési Hitelprogram új, NHP *fix* elnevezésű konstrukciójának elindításáról döntött, mellyel elsődleges célja a kkv-hitelezés szerkezetének javítása. Az 1000 milliárd forintos keretösszeggel, 2019 elején induló új konstrukció legfontosabb paraméterei, illetve a lebonyolítás módja tekintetében megegyezik az NHP korábbi szakaszaival. Így az MNB 0 százalékos kamat mellett biztosít a hitelintézeteknek refinanszírozási forrást, amelyet azok maximum 2,5 százalékos kamatmarzs mellett hitelezhetnek tovább a kkv-nak új beruházások forintban történő finanszírozására. Az NHP *fix* az NHP korábbi szakaszainál célzottabbnak tekinthető. Az új konstrukcióval az MNB-nek nem célja a bankrendszerben lévő likviditás mennyiségének növelése, ezért az NHP *fix* keretében történt folyósításokból adódó többlet pénzmennyiséget az MNB a – megváltozott funkciójú – preferenciális betéti konstrukcióval ki kívánja vonni a rendszerből (sterilizálja).

Az MNB monetáris politikai eszköztára

A Monetáris Tanács 2018 folyamán az alapkamatot, illetve az egynapos és az egyhetes jegybanki fedezett hitel kamatát 0,9 százalékon, az egynapos jegybanki betét kamatát pedig –0,15 százalékon, azaz változatlanul hagyta.

A rövid futamidejű hozamokra ható jegybanki eszközök

Az inflációs cél középtávú eléréséhez és a reálgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzéséhez a Monetáris Tanács megítélése szerint 2018 egészében szükséges volt a laza monetáris kondíciók fenntartása. Az alapkamaton kamatozó jegybanki eszközökből kiszorított bankrendszeri likviditás negyedéves célszintje 2018 minden negyedévében a Monetáris Tanács döntése értelmében legalább 400–600 milliárd forint volt. Az egyes negyedévekben – a bankrendszeri nettó forintlikviditás apadásával párhuzamosan – a kiszorított bankrendszeri likviditás átlaga rendre 928, 724, 547, illetve 393 milliárd forintot tett ki. A három hónapos betétből kiszorított likviditás sterilizációs eszközökben megjelenő része az egynapos (overnight) betétben, illetve a preferenciális betétben került lekötésre, utóbbi esetében a korábbi időszakban már megszokott, hónap elején növekvő, majd a hónap második felében csökkenő igénybevétel mellett. A preferenciális betétben elhelyezhető maximális likviditás az időszak folyamán 489 milliárd forint volt; a ténylegesen elhelyezett betétek éves átlaga pedig 466 milliárd forintot tett ki. A kiszorított likviditás hatása tekintetében kiemelt jelentőségű O/N betétállomány a vizsgált időszakban – az év vége kivételével – tendenciájában csökkent, éves átlaga pedig 635 milliárd forint volt.

Az első negyedévben a tényleges kiszorítás ugyan meghaladta a kijelölt célsáv felső szélét jelentő 600 milliárd forintos értéket, de a Monetáris Tanács utólagos értékelése szerint ez szükséges volt a laza monetáris kondíciók fenntartása érdekében. Az első negyedéves folyamatok figyelembevételével a Monetáris Tanács márciusban, illetve a továbbiakban negyedévente a kiszorítás megcélzott azonos sávja mellett azt is rögzítette, hogy a tényleges kiszorításnak olyan mértékűnek kell lennie, amely biztosítja a kialakult laza monetáris kondíciók tartós fenntartását. A negyedik negyedévben a kiszorított bankrendszeri likviditás minimálisan elmaradt a 400 milliárd forintos alsó korláttól, de ez elegendő volt a monetáris kondíciók fenntartásához.

A három hónapos betét január eleji 75 milliárd forintos állományát az MNB októberig fenntartotta. A jegybank a negyedik negyedévben a Monetáris Tanács határozata értelmében nem tartott tendert, így az állomány 25 milliárd forintos havi lépésekben csökkenve december 19-én kifutott. A betéti tendereken benyújtott összesített ajánlatok szűk sávban, 97–128 milliárd forint között ingadoztak.

A likviditás alakulása szempontjából a 2018-as évben a jegybanki finomhangoló swapeszközök tenderei meghatározóak voltak. Az MNB a monetáris kondíciók lazán tartása, illetve az ezzel konzisztens kiszorítási hatás fenntartása érdekében az autonóm likviditási hatásokat májusig a forintlikviditást nyújtó jegybanki swapok állományának növelésével ellensúlyozta: a jegybanki swapok állománya az év eleji 1518 milliárd forintról május végére 1989 milliárd forintra emelkedett. Ezután a jegybank a változó piaci körülményekhez igazodva a lejáró ügyletek megújításával az állományt év végéig szinten tartotta.

A forintlikviditást nyújtó jegybanki finomhangoló devizaswapok heti tenderei az előző évhez hasonlóan 1, 3, 6 és 12 hónapos futamidővel kerültek megrendezésre. A futamidők növekvő sorrendjében az MNB az év folyamán 44, 30, 20, illetve 32 tendert tartott, amelyeken 1360, 996, 597, illetve 866 milliárd forint összeget hirdetett meg, és rendre 1306, 772, 772, illetve 1065 milliárd forintot fogadott el.

3. ábra
A jegybanki finomhangoló swapok állománya

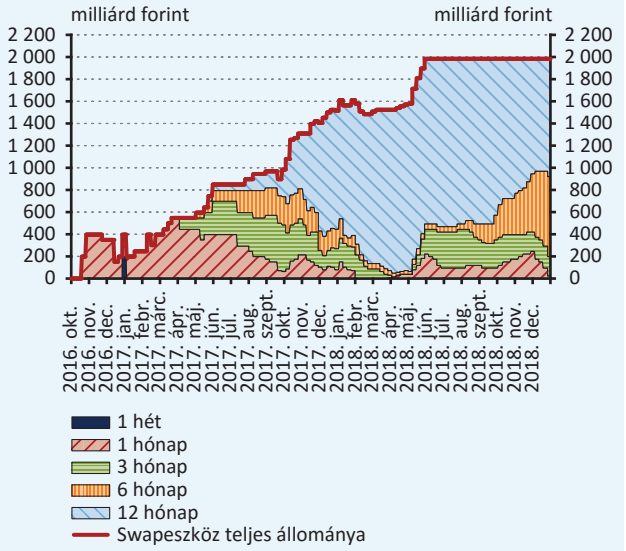

Forrás: MNB.

A Monetáris Tanács az inflációs folyamatok és a nemzetközi monetáris politikai környezet változásának figyelembevételével szeptember 18-i közleményében rögzítette, hogy az MNB a vezető jegybankok gyakorlatához hasonlóan felkészült a monetáris politika fokozatos és óvatos normalizációjára, valamint közzétette a rövid hozamokra ható nemkonvencionális monetáris politikai eszköztár jövőbeli stratégiai keretrendszerét. A rövid hozamokra ható nemkonvencionális eszköztár leegyszerűsödött, valamint megtörtént a hosszú hozamokra ható nemkonvencionális eszköztár finomhangolása. A rövid hozamokra ható jegybanki eszköztár átláthatóbbá vált azáltal, hogy a 3 hónapos betéti eszköz 2018 végével megszűnt, az irányadó eszköz szerepét pedig a kötelező tartalék vette át. Előretekintve rögzítésre került, hogy az MNB két eszköz, a forintlikviditást nyújtó swapállomány és a kamatfolyosó optimális kombinációjával fogja kialakítani az inflációs cél fenntartható eléréséhez szükséges monetáris kondíciókat.

Az MNB monetáris politikai irányultságának megfelelően mind a bankközi, mind az egyéb releváns piacokon alacsony szinten alakultak a rövid futamidejű hozamok. Az egynapos piaci kamatszintet mérő HUFONIA az év folyamán – a többi releváns rövid hozamhoz hasonlóan – 0 százalék közvetlen közelében tartózkodott. A mutató éves átlaga –1 bázispont volt, minimumát június 29-én érte el –18, maximumát pedig október 15-én +11 bázispontos értékkel.

A kamattranszmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos referenciahozamok az év folyamán végig alacsonyan maradtak. A három hónapos BUBOR jegyzések az év eleji 2–3 bázispontos minimumról július elejére 30 bázispontos éves maximum értékükre emelkedtek, majd lassú csökkenő trenddel év végén 13 bázisponton zártak. A három hónapos diszkontkincstárjegy hozamok hasonló pályát futottak be: az év eleji (–1)–(–4) bázispontos értékek április végéig lényegében stagnáltak. A május elejétől induló átmeneti hozamemelkedés június 26-án 24 bázisponton tetőzött, majd lassú apadással az évet 0 bázisponton fejezte be. A három hónapos swapügyletekből számolt implikált forinthozamok az évet +6 bázispontos értékkel kezdve július 4-ig +50 bázispontra emelkedtek. Ezután hullámzó értékeket mutatva mélypontjukat október 3-án érték el –30 bázisponttal, végül pedig +30 bázisponton zárták az évet. Az egy év múlva várható három hónapos BUBOR-ra vonatkozó határidős kamatláb-megállapodásokból (FRA-kból) származtatott hozam az időszak első negyedévében 17 és 39, a második negyedévben 21 és 135, a harmadikban 86 és 164, míg a negyedikben 94 és 149 bázispont között ingadozott. Az év végi záróérték 97 bázispont volt.

A hosszú futamidejű hozamokra ható jegybanki eszközök

2018. január közepén az első MIRS-tenderrel, illetve a másodpiaci jelzáloglevél vásárlásokkal elindult a 2017 novemberében a Monetáris Tanács által jóváhagyott két, a hosszú futamidejű hozamokra ható eszköz, a MIRS, illetve a jelzáloglevél-vásárlási program. A jelzáloglevél-vásárlási program feltételei szerint a vásárlások az elsődleges és másodlagos piacokon egyaránt történtek a tájékoztatóban meghatározott feltételek mentén. Az elsődleges aukciókon az MNB jellemzően a kibocsátó által megadott indikatív mennyiség 50 százalékára tett kötelező ajánlatot. Az MNB a jelzálogpiacon az aukciós vásárlásokat 2018 márciusának elején kezdte meg.

A MIRS-t általános jellegű eszközként vezette be az MNB. A Monetáris Tanács döntése alapján a MIRS-eszköz 2018-ra vonatkozó éves keretösszege 1100 milliárd forint volt. A MIRS igénybevétele nem kapcsolódott feltételhez. A kéthetente megrendezésre kerülő tendereken az eszköz pozitív hatást fejtett ki az IRS és állampapír piacra, illetve elősegítette a fix kamatozású hitelek térnyerését. Az MNB az első MIRS-tender után módosította a monetáris politikai célú kamatcsere eszköz terméktájékoztatóját, aminek értelmében a továbbiakban fix áras tenderen hirdette meg a MIRS-eszközt. A fix áras tender – amelyen az MNB az ajánlatokat a tenderkiírásban megjelenő kamat mellett fogadta el – lehetővé tette a hozamorientáló szerep hatékonyabb érvényesülését.

A MIRS-eszköz 2018-ban megtartott 50 tenderén 5 éven 360, 10 éven pedig 740 milliárd forint került elfogadásra. A feltételeknek megfelelő jelzáloglevelek közül másodpiacon

szeptember végéig 125 milliárd forint névértékben vásárolt a jegybank, az elsődleges piacon pedig 35 aukción összesen 256 milliárd forint névértékű jelzáloglevelet vett az MNB. Ezzel összesen 381 milliárd forintot tettek ki a jegybanki vásárlások.

Mind a MIRS, mind pedig a jelzáloglevél-vásárlási program elérte a kitűzött célokat. A januárban bevezetett új eszközök támogatták a laza monetáris kondíciók hosszú futamidőkre való kiterjesztését és a piac stabilitását, hozzájárultak a jelzáloglevél-piac fejlesztéséhez, valamint egyéb jegybanki programokkal és szabályozással együtt a bankok kamatkockázatának csökkentéséhez és így a hosszú lejáratú, fix kamatozású jelzáloghitelek további elterjedéséhez. A jelzáloglevél-hozamok állampapír-hozamokhoz mért felára a kivezetés bejelentéséig a hozamgörbe teljes szakaszán a negatív tartományba süllyedt, az alacsony finanszírozási költségek pedig érdemben támogatták az új kibocsátásokat. A jelzáloglevél-vásárlási programban mind az öt jelzálogbank részt vett, és csaknem 550 milliárd forint névértékben bocsátott ki fix kamatozású jelzálogleveleket, érdemben növelve ezzel a hosszú lejáratú, stabil források arányát a jelzáloghitelek finanszírozásában. Az újonnan kibocsátott jelzáloglevél-sorozatok tőzsdére való bevezetésével a program tovább erősítette a Budapesti Értéktőzsde szerepét a hazai tőkepiacon.

A Monetáris Tanács 2018. szeptemberben, a hosszú hozamokra ható nemkonvencionális eszköztár finomhangolása keretében döntött a MIRS-eszköz és jelzáloglevél-vásárlási program 2018. év végéig történő kivezetéséről. A jelzáloglevél-vásárlási program két lépcsőben lezárásra került, az elsődleges piaci vásárlások 2018. év végéig, a másodlagos piaci vásárlások 2018. szeptember 30-ig folytatódtak. 2019-től bevezetésre kerül a Növekedési Hitelprogram Fix, amelynek keretében kibocsátásra kerülő likviditást az MNB alapkamaton kamatozó preferenciális betéti konstrukcióval sterilizálja. Mindez elősegíti a kkv-hitelezés egészséges szerkezetének kialakítását, miközben semleges hatást gyakorol a likviditási folyamatokra.

A Piaci Hitelprogramban (PHP) tett hitelezési vállalások 2017-re vonatkozó banki teljesítésének ellenőrzésére az éves hitelezési adatok rendelkezésre állása után, 2018 február végén került sor. A PHP-ban a hitelezési növekmény vállalások mértéke az MNB-vel megkötött hitelezési IRS-ek (HIRS) negyedével voltak egyenlők. Az MNB megállapította, hogy a 2017 végén HIRS-ügylettel rendelkező 16 bank mindegyike teljesítette vállalását. A bankrendszer teljes aktív HIRS-állománya 906 milliárd forintra rúgott. A vállalások eredményeként szektorszinten a bankok mintegy 250 százalékos teljesítést értek el. 2017-ben részben a bankok vállalásai miatt a vállalati hitelállomány növekedésének dinamikája elérte a 10 százalékot, az önálló vállalkozókat is figyelembe véve a kkv-szektor hitelállománya pedig 12 százalékkal bővült. Vállalását önkéntes alapon egyetlen hitelintézet sem csökkentette a 2018-as évre.

A bankrendszer forintlikviditás-kezelése

2018 folyamán a bankrendszer nettó forintlikviditása (három hónapos betét, pénzforgalmi számlák egyenlege, preferenciális és egynapos betétek jegybanki hitelekkel csökkentett értéke) együttesen 519 milliárd forinttal 1223 milliárd forintra mérséklődött. A Kincstári Egységes Számla (KESZ) egyenlegének a költségvetési folyamatokhoz kapcsolódó likviditási hatása 428 milliárd forinttal szűkítette a bankrendszeri likviditást, a készpénzállomány növekedése pedig 964 milliárd forintos likviditásszűkítő hatással járt. Emellett az MNB műveletei (beleértve a jelzáloglevél vásárlások és finomhangoló swapok bővítő, valamint az NHP szűkítő hatását is) összességében 907 milliárd forinttal bővítették a bankrendszeri likviditást.

A tartalékmegfelelést tekintve, januártól szeptemberig jellemzően enyhe túltartalékolás volt tapasztalható: a tartalékköteles hitelintézetek átlagosan havi 22 milliárd forinttal lépték túl tartalékkötelezettségüket. Októberben a túltartalékolás 65 milliárd forintot tett ki. Az év utolsó két hónapjában a túltartalékolás átlagosan 45 milliárd forintra csökkent.

A PHP-ban résztvevő bankok a preferenciális betételhelyezési lehetőséget egész évben a 489 milliárd forintos elméleti felső határ közelében használták. A preferenciális betétben elhelyezett átlagos állomány az időszak negyedéveit tekintve rendre 469, 475, 466, illetve 453 milliárd forintot tett ki.

Az O/N betétállomány a bankközi likviditás éven belüli folyamatosan csökkenő tendenciájával összhangban mérséklődött: az átlagos állományok az egyes negyedéveket tekintve 928, 724, 547, majd az utolsó negyedévben 347 milliárd forintos értéket vettek fel. A decemberben érdemben emelkedő költségvetési kiadások likviditásbővítő hatása következtében a nettó O/N betétállomány 1000 milliárd forint közelébe emelkedve zárta az évet.

Az év során a bankrendszer likviditástöbbletes helyzetéből adódóan a jegybank hiteleszközeit a partnerbankok csak korlátozott mértékben vették igénybe. A likviditás éven belüli csökkenésével párhuzamosan a második félévben a felvett hitelek átlagos mértéke és darabszáma is kissé emelkedett: O/N hitelfolyósításra az első félévben 30 alkalommal, átlagosan 1,5 milliárd forint összegben került sor, amíg a második félévben már 44 alkalom és 9 milliárd forintos átlagos ügyletnagyság volt jellemző. Egyhetes hitelt nem vettek igénybe a bankok.

4. ábra
A jegybank monetáris politikai eszközeinek igénybevétele

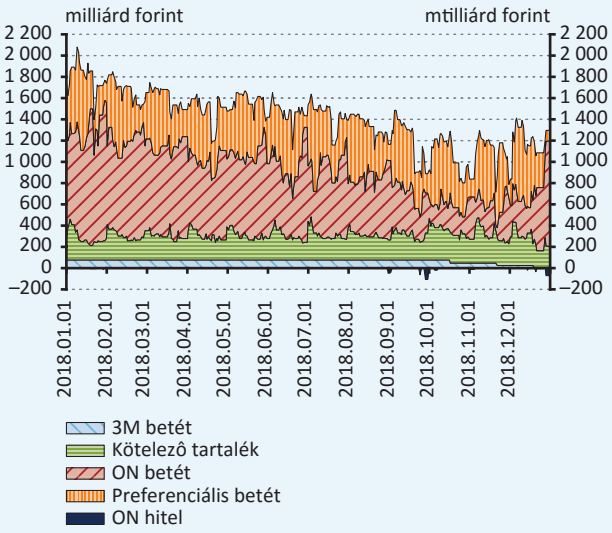

Megjegyzés: a forintlikviditást nyújtó finomhangoló FX-swapok nélkül.
Forrás: MNB.

Devizalikviditást kezelő eszközök

Az MNB-nek 2018 folyamán nem volt aktív, devizalikviditást nyújtó eszköze.

A swappiaci hozamszintek, a BUBOR-jegyzésekhez és az egyéb pénzpiaci hozamokhoz igazodva, alacsony szinten alakultak 2018-ban. A rövidebb futamidők hozamai egy hónappal bezárólag egész évben továbbra is 0 százalék körül ingadoztak. A negyedévek végén jellemző swappiaci volatilitás mérsékelt maradt az év egészében. A májusban kezdődő nemzetközi pénzpiaci turbulencia hatására a kiemelt hosszabb futamidőkön (három hónaptól, egy évig bezárólag) az implikált kamatok magasabb szintre emelkedtek, majd a június végi, július eleji csúcsokhoz képest az év hátralévő részében hullámzó, összességében enyhén csökkenő trendet követtek.

Az euro/forint devizacsere piaci felárak esetében a rövid lejáratú jegyzések átlagosan az előző évhez hasonlóan 0 közeli, kissé negatív átlagos értékeket mutattak: egy napostól a három hónapig, (–11)–(0) bázispontos volt az éves átlagos felár. A 6 és 12 hónapos futamidő maradt az enyhén pozitív tartományban, 2, illetve 12 bázispontos értékkel. A legfeljebb egy hetes futamidőkön az árak kisebb volatilitás mellett néhány kiugró értéket mutattak. A kiugrások pozitív és negatív irányban is 100–530 bázispont körüli értékek körül szóródtak, az év végét is beleértve, amikor 1 héten 530 bázispont körüli érték volt a jellemző. A hosszabb futamidők esetében a felárak az előző évhez képest hasonlóan volatilisen alakultak, közepes, vagy kisebb kiugrásokkal mindkét irányban: 3 hónapon –130, 6 hónapon +35, 12 hónapon +53 bázispont volt az éves maximális érték, az egy évvel korábbi 70–80 bázispont körüli abszolút értékekhez viszonyítva.

3.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül a rendelkezésére álló eszközeivel támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását, illetve a Kormány gazdaságpolitikáját. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyeletek Európai Rendszerében betöltött tagsági szerepéhez kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, MNB-re háruló feladatokat, továbbá ellátja a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, valamint szanálási hatóságként is eljár.

A hazai bankrendszer stabil, sokkellenálló képessége mind a likviditási helyzet, mind a veszteségtűrő képesség szempontjából erősnek mondható. A bankrendszer mérlegfőösszegének növekedése, valamint a kedvező makrogazdasági környezet elősegíti, hogy a bankrendszer végleg leküzdje azokat a sérülékenységeket, amelyek a 2008-as globális pénzügyi válság kitörését követő időszak örökségének tekinthetők. Az emelkedő mérlegfőösszeg, a bővülő hitelezés és a javuló gazdasági fundamentumok ugyanis pozitív hatást gyakorolnak a nemteljesítő hitelek arányára, a hitelezési veszteségek nagyságára, valamint az eszközarányos működési költségekre is. A nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő jövedelmezőség pedig tovább erősíti a bankok tőkehelyzetét, de az eredmény szerkezete már a banki profitabilitás romlását vetíti előre.

A pénzügyi stabilitás kockázatait rendszeresen és átfogóan értékelő Pénzügyi stabilitási jelentésekben részletesen bemutatásra kerültek a hazai bankrendszer működését érintő kockázatok és azok lehetséges kezelése. A 2018. év során a bankrendszer működésére veszélyt jelentő külső kockázatok enyhén emelkedtek. A fejlett országok monetáris politikájának normalizálódása és a befektetők kockázatvállalási hajlandóságának változása miatt megforduló tőkeáramlások, valamint a geopolitikai feszültségek kiéleződése széles körű, de országonként eltérő mértékű piaci turbulenciát okozott a feltörekvő régióban. Régiónk országait a kedvezőbb makrogazdasági fundamentumok miatt kisebb mértékben

érintették az elmúlt év piaci zavarai. Számos európai ország bankrendszere azonban még mindig küzd a válság hagyatékával, ami tetten érthető a tartósan gyenge hitelezési aktivitásukban és piaci értékelésükben. A globálisan alacsony kamatkörnyezet a reáleszközök áremelkedését eredményezi, aminek következtében az ingatlanok túlértékeltsége már több EU-tagállamban kockázatot jelent. A gyengébb makrogazdasági fundamentumokkal rendelkező európai országokban a növekvő eladósodottság is magas kockázatot hordoz a finanszírozási költségek átárazódása miatt.

Az elmúlt évben folytatódott a lakásárak emelkedése hazánkban, ráadásul a budapesti lakásárak gyorsuló ütemben nőttek, aminek következtében jelentősen megemelkedett a fővárosi lakóingatlanok túlértékeltségének kockázata. Ugyanakkor az ebből fakadó kockázatokat enyhíti, hogy az árak emelkedését nem kísérte a kockázatos hitelezés széles körű terjedése, így az ingatlanárak esetleges korrekciója mérsékelt hatást gyakorolna a bankok stabilitására. A hitelezés prudenciális felügyelete mellett az MNB rendszeresen konzultál az ingatlanpiac szereplőivel is, szorosan figyelemmel követi és behatóan elemzi az ingatlanpiaci folyamatokat. További kockázat, hogy vállalati- és háztartási hitelezésben szerkezeti anomáliák keletkeztek az utóbbi években. A Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszának lezárulta óta a vállalati hitelezés bővülése nem a kívánt szerkezetben történt, a hitelpiacon ugyanis csak kevés kkv jutott hosszú lejáratú, fix kamatozású forráshoz. A háztartási hitelezésben pedig az jelent kockázatot, hogy a fennálló hitelállomány nagyobb részét még mindig az éven belül változó kamatozás jellemzi. A hazai bankszektor jövedelmezősége nemzetközi összehasonlításban továbbra is kiemelkedő, de a 2018. évi jövedelmezőség enyhén elmarad a 2017. évi profit mértékétől, elsősorban az értékvesztés-visszaírások volumenének csökkenése miatt. A tartalékok felszabadításának kifulladásával a bankrendszer jövedelmezőségének további mérséklődése valószínűsíthető. A működési költségek mérséklése azonban tartósan javíthatja a bankok üzleti eredményét. Ennek egyik útja a digitális megoldások széles körű alkalmazása, amelyet a szabályozói környezet is támogat.

A pénzügyi rendszer legfontosabb folyamatai

A *Hitelezési folyamatok* negyedévente részletes áttekintést ad a hazai hitelezés alakulásáról. 2018-ban folytatódott a vállalati hitelezés dinamikus bővülése, így a hitelállomány éves összevetésben az 5–10 százalékos kívánatos növekedési sávot meghaladó mértékben (13,6 százalék) bővült tranzakciós alapon (5. ábra). A kkv-hitelezés éves növekedése 10,1 százalékot tett ki az önálló vállalkozók tranzakcióival együtt, amíg a növekedés éves üteme ez utóbbi hitelek kiszűrésével közel 11 százalék volt. A vállalati hitelezés bővülése azonban nem a kívánt szerkezetben ment végbe az utóbbi években.

Az NHP kivezetése után visszaesett ugyanis a hosszú futamidejű, rögzített kamatozású hitelek részaránya, és a hazai kkv-k vonatkozó adatai nemzetközi összehasonlításban is elmaradtak a fejlettebb országokban megfigyelhető arányoktól. Ennek korrigálása céljából döntött a Monetáris Tanács 2018. szeptember 18-án a Növekedési Hitelprogram új, NHP *fix* elnevezésű konstrukciójának elindításáról. Az MNB várakozásai szerint az új NHP konstrukció a hitelezés szerkezetére fog elsősorban hatni, a kkv-hitelállomány nagyságának alakulását csak kisebb mértékben befolyásolja majd. Ez azt jelenti, hogy a konstrukció keretében nyújtott hitelek mintegy ötöde lehet csupán addicionális, és a keretösszeg mintegy kétharmada fog olyan hiteleket refinanszírozni, amelyek az új hitelösztönző program hiányában változó kamatozás mellett jönnének létre.

5. ábra
A teljes vállalati és a kkv-szektor hitelállományának növekedési üteme

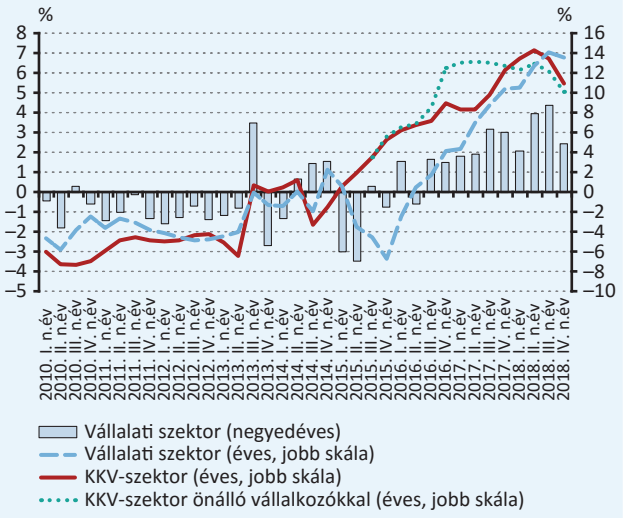

Megjegyzés: Tranzakció alapú, a kkv-szektor 2015 IV. negyedév előtt bankrendszeri adatok alapján becsülve.

Forrás: MNB.

A Hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján 2018-ban kismértékben enyhültek a nagyvállalati és a kkv-szegmens hitelfeltételei, amit a bankok közötti verseny fokozódásával és a piaci részesedési célok elérése iránti törekvéssel magyaráztak a válaszadó bankok. Az év második felében a piaci várakozásokat meghaladó mértékben növekedett a vállalkozások hitelkereslete. Előretekintve a bankok a vállalati hitelkereslet fokozódására számítanak, valamint az ingatlanpiac kedvező kilátásai mellett az ingatlanhitelezés további bővülését várják.

A háztartási hitelezési folyamatokat is a hitelállomány növekedése jellemezte 2018 során, a teljes hitelintézeti szektorral szemben tranzakciós alapon évi 7,3 százalékkal bővült a háztartások hitelállománya. A bankok mind a lakáshitelek, mind a fogyasztási hitelek terén a kereslet bővülésével szembesültek, amit mindkét szegmensben az átlagos hitelösszegek jelentős és a futamidők mérsékelt emelkedése kísért. Az elmúlt év során csökkent a megvalósult ügyletek kamatfelára, a kamatfixált lakáshitelek kamatfelára pedig a változó kamatozású hitelek felára alá csökkent. A jövedelemarányos törlesztőrészlet mutató (JTM) 2018. október 1-től hatályos módosítása érdemben nem befolyásolta a lakáshitelek folyósításának volumenét, de a szigorítás a hosszabb kamatfixálási periódusú hitelek felé tereli a keresletet, ezáltal mérsékelve a háztartások által viselt kamatkockázatot. A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek (MFL) aránya az öt évnél hosszabb kamatperiódusú havi kibocsátáson belül év végére 68 százalékra nőtt, miközben az éven túl rögzített kamatozású lakáshitelek aránya 95 százalékra emelkedett. Az új kibocsátású lakáscélú hitelek volumene 31 százalékkal bővült éves alapon, és a teljes éves folyósítás 52 százalékát tette ki. Magyarországon a lakáshitelezés GDP-arányos szintje európai és régiós összehasonlításban is alacsony, így a hitelezés bővülésére még jelentős tér áll rendelkezésre.

A hazai lakáspiacon folytatódott az árak emelkedése 2018-ban. A *Lakáspiaci jelentésben* publikált MNB lakásárindex alapján a budapesti lakásárak éves dinamikája meghaladta a vidéki településeken tapasztalt növekedési ütemet, így azok mintegy 23,5 százalékkal drágultak az elmúlt egy évben, a városokban és a községekben pedig rendre 17,3 és 5 százalékos éves emelkedés volt megfigyelhető 2018. harmadik negyedév végén. A fővárosi lakásárak nagymértékű növekedése következtében jelentősen megemelkedett a budapesti lakóingatlanok túlértékeltségének kockázata (6. ábra), ezért – különösen a továbbra is erős kereslet és a 2020-tól várhatóan szűkülő kínálat miatt – még fontosabbá vált az ingatlanpiaci kockázatok folyamatos és mélyreható vizsgálata. Ugyanakkor a hazai lakáspiacról eredő kockázatok bankrendszeri stabilitására gyakorolt hatását enyhíti, hogy a lakástranzakciók több mint feléhez még mindig nem kapcsolódik hitelfelvétel, a lakáshitelezés egészséges felfutását pedig az MNB adósságfék-szabályai biztosítják.

A hazai kereskedelmi ingatlanpiac is igen élénk aktivitást mutatott 2018 során. A hitelintézetek finanszírozási aktivitása dinamikusan nőtt, ugyanakkor a devizában nyújtott hitelek magas aránya az alacsonyabb minőségű, döntően forint alapú bevétellel rendelkező bérlőkkel feltöltött kereskedelmi ingatlanok, valamint a gazdasági ciklusra érzékenyebb szektorok esetében kockázatot hordozhat.

6. ábra
A lakásárak eltérése a fundamentumok által indokolt becsült szinttől országosan és Budapesten

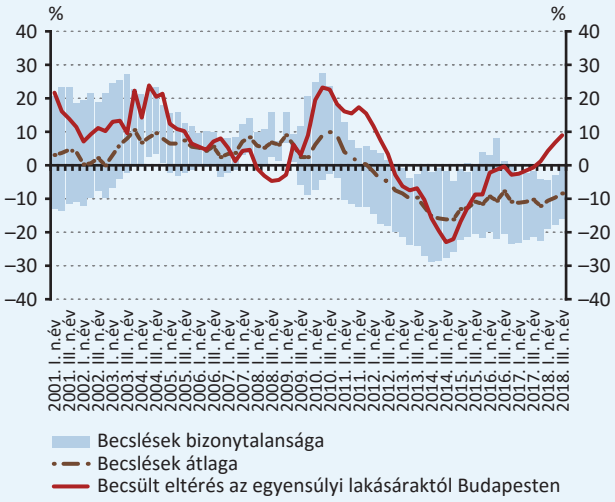

Forrás: MNB.

A hitelintézeti szektor nemteljesítő hiteleinek állománya az elmúlt évek tendenciáját követve 2018-ban tovább csökkent, ám több hitelintézetnél található még számottevő méretű nemteljesítő portfólió. Ezen hitelportfóliók tisztítása további aktivitást igényel a bankok részéről. A nemteljesítő hitelállomány csökkenésében a portfóliótisztításnak és az ügyletek kedvezőbb minősítési kategóriába sorolásának volt jelentős szerepe mind a vállalati, mind pedig a háztartási szegmensben. Mindezek következtében a 90 napon túl késedelmes hitelek állománya már nem jelent kiemelkedő kockázatot a hitelintézeti szektor számára. A bankok portfóliótisztítása, a javuló gazdasági környezet, valamint a hitelezés élénkülése egyaránt elősegítették, hogy a nemteljesítő hitelek által okozott problémák súlya érdemben csökkenjen. A 90 napon túli késedelemben lévő hitelek aránya a háztartási szegmensben 4,5 százalék volt, a vállalati szegmensben pedig 2,3 százalékot tett ki 2018. december végén. A nemteljesítő hitelek aránya (NPL-ráta) a bővebb nemteljesítő hitel definícióval számolva a vállalati hitelek terén 5,5 százalék, amíg a háztartási hitelek esetében 7 százalék volt. A teljes hitelállományt illetően pedig 6,1 százalékot tett ki ez az arány. Figyelemre méltó, hogy a pénzügyi vállalkozások a követelésvásárlások ellenére is csökkenteni tudták nemteljesítő hiteleik állományát.

A bankrendszer 2018 során regionális és nemzetközi összehasonlításban is kimagasló nyereséget ért el, de a profit mértéke elmaradt a 2017. évi üzleti eredménytől. A főbb eredménytételek közül érdemi pozitív változás csak a pénzügyi műveletek jövedelmezőségében történt, a jutalék- és díjeredmények esetében mindössze enyhe javulás volt

tapasztalható. A legjelentősebb – mintegy 50 százalékos – csökkenés a nettó értékvesztésképzés eredményjavító hatásában következett be, ami az értékvesztés visszaírások kifutását jelzi. A működési költségek növekedtek, a kamateredmény és az osztalékbevételek pedig mérséklődtek. A kamateredmény csökkenése a korábbi időszakokkal ellentétben a bevételek és ráfordítások emelkedése mellett valósult meg, ami az emelkedő forrásköltségeknek tudható be. Az eszközarányos költséghatékonyság javításában a mérlegfőösszeg növelése és a digitális megoldások széles körű alkalmazása jut kiemelt szerephez a nemzetközi tapasztalatok alapján az elkövetkező években. Bár a hitelintézeti szektor tőkeellátottsága továbbra is magas, a teljes konszolidált tőkemegfelelési mutató szeptember végi 17,1 százalékos szintje enyhe visszaesést jelent 2017 decemberéhez képest. A csökkenés elsősorban a teljes kockázati kitettségérték növekedésének tudható be. A hitelintézetek mindegyike teljesíti a tőkefenntartási pufferrel együtt 2018-ban érvényes 9,875 százalékos jogszabályi tőkemegfelelést. A szektor magas szabad tőkepufferrel rendelkezik, ennek azonban közel 70 százaléka továbbra is három intézménynél koncentrálódik.

2018-ban került sor a jegybank tizenegyedik *Piactudás felmérésére*, amelynek keretében az MNB munkatársai 10 hitelintézetet kerestek fel, s az intézmények képviselőivel megvitatták az adott intézmény stratégiájának és üzleti modelljének hatékonyságát, a magyar bankrendszer állapotát, a hitelezési folyamatok, illetve a szektor jövőjét leginkább befolyásoló tényezők várható alakulását. A felmérés eredményei a májusban publikált *Pénzügyi stabilitási jelentés*ben kerültek bemutatásra.

Az MNB makroprudenciális tevékenysége

Az MNB alakítja ki a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitására vonatkozó makroprudenciális politikát, amelynek célja a pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelése, valamint a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítása. Az MNB 2018 során is aktívan nyomon követte a pénzügyi közvetítőrendszer ciklikus rendszerkockázatokhoz való hozzájárulását, amelynek szükség szerinti mérséklésével a pénzügyi közvetítőrendszer túlzott kilengések nélkül tudja ellátni a gazdaságfinanszírozási funkcióját. Jelenleg, a pénzügyi ciklus felszálló ágában a háztartási hitelezés terén felmerülő kockázatok alakulása, különösen a háztartási lakáscélú hitelfolyósítások kamatkockázata igényel figyelmet, a már bevezetett makroprudenciális intézkedések hatásosságának általános nyomon követésén felül. Az MNB egyéb ösztönző lépései mellett a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel programmal támogatja az alacsonyabb kamatkockázattal nyújtott jelzáloghitelek elterjedését. A háztartási hitelfolyósítások szerkezetében történő kedvező átrendeződés fennmaradását biztosítják a 2018. október 1-jétől módosított adósságfék szabályok is, amelyek alapján az ügyfeleknek a vállalt kamatkockázattal arányos jövedelmi pufferrel kell rendelkezniük. A módosítás a már felvett hitelek kamatkockázatának mérséklését is támogatja azzal, hogy szerződésmódosításnál és hitelkiváltásnál, kamatperiódus hosszabbításkor nem kell alkalmazni az adósságfék-szabályokat.

Az MNB 2016 januárjától működteti a pénzügyi közvetítőrendszer hitelezési ciklusokon átívelő ellenálló képességének növelésére szolgáló anticiklikus tőkepuffer (CCyB) keretrendszerét. Mivel a ciklikus rendszerkockázatok szintjében és dinamikájában a negyedéves felülvizsgálatok során érdemi változás nem volt azonosítható, az MNB 2018 folyamán is fenntartotta a 0 százalékos szintet.

Az MNB 2018 folyamán felülvizsgálta a likviditási és finanszírozási eszköztárát. 2018 első félévében a Pénzügyi Stabilitási Tanács a finanszírozási kockázatokat mérséklő célzott makroprudenciális intézkedés, a bankközi finanszírozási mutató (BFM) bevezetéséről döntött. A 2018. július 1-jén hatályba lépett MNB rendelet célja, hogy megelőzze a bankok pénzügyi vállalatoktól származó forrásokra való túlzott ráutaltságának kialakulását. Az MNB az új előírás bevezetésével párhuzamosan felülvizsgálta a hitelintézetek devizapozícióbeli lejárati összhangját szabályozó devizafinanszírozási megfelelési mutató (DMM) szabályozást, tovább közelítve azt a nemzetközi standardokhoz. A jelzáloglevél-piac további mélyülésének és a hitelintézetek hosszú lejáratú forint forrásbevonásának további erősítése érdekében az MNB 2018 végén felülvizsgálta a Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatóra (JMM) vonatkozó szabályozást is. Az elvárt JMM-szint 25 százalékra emelése mellett az MNB növelte a beszámítható jelzáloglevelekre vonatkozó minőségi követelményeket. A módosítások két lépcsőben, 2019. február 1-jén, illetve 2019. október 1-jén lépnek hatályba.

A pénzügyi közvetítőrendszer ellenálló képességének növelésére az MNB már eddig is számos intézkedést léptetett életbe. 2018 júniusában felülvizsgálta a problémás projekthitelekkel összefüggő rendszerkockázat kezelését szolgáló, 2017. július 1-jétől hatályos rendszerkockázati tőkepuffer (SyRB) rátákat. A problémás állományok további érdemi tisztulása miatt 2018. július 1-jétől az MNB egyedi banki határozatban immár mindössze egy bankra írt elő rendszerkockázati tőkepuffert. A puffer fenntartása biztosítja az érintett intézmény sokkellenálló képességét, és csökkentheti a valószínűségét a problémás állományok jövőbeli újbóli felépülésének.

A PST által elfogadott módszertan alapján az MNB 2018-ban is elvégezte az egyéb rendszerszinten jelentős intézmények (O-SII) körének éves felülvizsgálatát. A 2017. végi konszolidált mérlegadatok figyelembevételével a rendszerszinten jelentősnek azonosított intézmények köre nem változott, továbbra is nyolc hazai bank bizonyult ilyennek. Ezen intézmények sokkellenálló képességének növelése érdekében az MNB a 2017. január 1-jén indult és 2020-ig tartó időszakban, lépcsőzetesen emelkedve 0,5–2 százalék közötti addicionális tőkepuffer tartását írta elő számukra.

A hazai pénzügyi közvetítőrendszer versenyképességének emelésére, a fogyasztók gyorsabb, egyszerűbb, olcsóbb és a mai kor követelményeinek megfelelő kiszolgálásának elősegítése érdekében az MNB a FinTech innovációk biztonságos terjedésének szabályozói támogatására a régióban az elsők között hozott létre dedikált keretrendszert. Az MNB Innovation Hub (Pénzügyi Innovációs Platform) 2018 márciusában indult. A platformon keresztül a piaci szereplők iránymutatást kaphatnak a szabályozó hatóságtól arra vonatkozóan, hogy innovatív megoldásaik milyen módon alkalmazhatók a jelenlegi szabályozói keretrendszerben. Az Innovation Hub keretében az MNB 2018 folyamán számos kezdeményezés kapcsán támogatta a pénzügyi intézményeket és FinTech cégeket a pénzügyi innovációik kapcsán felmerülő jogi kérdések tisztázásában. Az MNB Regulatory Sandbox (Innovációs Pénzügyi Tesztkörnyezet) elindítása is azt támogatja, hogy a pénzügyi rendszerben a FinTech újítások biztonságos, a pénzügyi stabilitást nem veszélyeztető módon terjedjenek el. A 2018 végén megalkotott tesztkörnyezetben a meghatározott feltételeknek megfelelő pénzügyi intézmények az MNB rendeletekben foglalt egyes rendelkezéseket korlátozott ideig eltéréssel teljesíthetik egy-egy innovatív megoldás szoros felügyeléssel és a fogyasztók kiemelt védelmével történő tesztelése során.

Az MNB szakértői több lényeges fejlesztést hajtottak végre a pénzügyi stabilitási kockázatok korai felismerését és hatékony kezelését célzó eszköztár működtetésének támogatása érdekében. Ezek közül több tanulmány formájában is megjelent, mint például a hitelezési túlfűtöttség egyik fontos mérőszámának, a hitel/GDP rés többváltozós módszertannal történő meghatározásáról szóló kutatás, vagy a hazai bankrendszer hatékonyságát régiós összehasonlításban vizsgáló elemzés.

A jegybank szakértői 2018-ban is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő rendszerkockázati értékeléseket, nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjaiban, amik közül kiemelkedik az Európai Rendszerkockázati Testületben (ESRB) és az Európai Bankhatóságban (EBH) kifejtett szakmai munka.

3.3. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG ÉS FOGYASZTÓVÉDELEM

Az MNB a 2018. december 31-ei adatok alapján összesen 1487 intézmény prudenciális felügyeletét látja el, az intézmények típus szerinti megoszlását a 7. ábra szemlélteti. A felügyelt intézmények számában az előző évhez mért (3,7 százalékos) csökkenés okai a piacokon végbemenő koncentrációs folyamatok voltak. Az év során 146 prudenciális, 26 piacfelügyeleti és 4 kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos vizsgálat indult, illetve 141 prudenciális, 22 piacfelügyeleti, és 3 kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos vizsgálat zárult le. Az MNB a tárgyidőszakban összesen 2317 prudenciális engedélyező és jogérvényesítő döntést adott ki, továbbá a piacfelügyeleti és kibocsátói felügyelési és engedélyezési területen összesen 1087 hatósági döntés született. Az ellenőrzési eljárásokhoz kapcsolódó intézkedések során 970 millió forint prudenciális bírság, illetve 448 millió forint piacfelügyeleti és felügyeleti bírság kiszabására került sor.

7. ábra
A felügyelt intézmények típus szerinti megoszlása 2018.12.31-én
(darab)

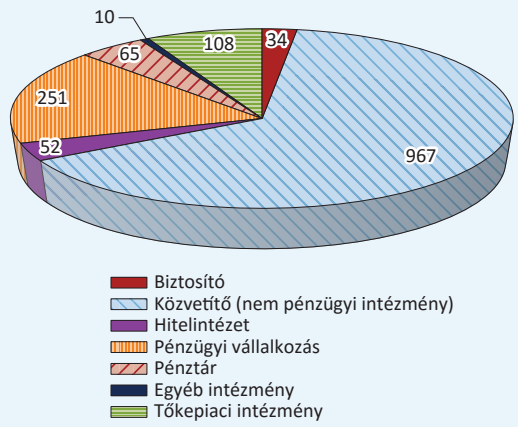

Forrás: MNB.

Pénzpiaci intézmények felügyelete

A pénzpiaci szereplők körében lezárult ellenőrzési eljárások keretében a feltárt jogszabálysértések súlyához igazodó, különböző intézkedések alkalmazásával többek között 27 bank, 1 takarékszövetkezet, 3 fióktelep, 4 jelzáloghitelintézet, 3 lakástakarékpénztár, 2 pénzügyi vállalkozás, 2 pénzforgalmi intézmény és 13 pénzpiaci többes ügynök vizsgálata zárult le. A pénzügyi intézmények körében folytatott ellenőrzési eljárások során az alkalmazott intézkedések mellett összesen 508 millió forint bírság kiszabására került sor.

Az MNB a hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások és pénzforgalmi intézmények felügyelete keretében összesen 67 vizsgálatot indított és 68 ellenőrzést zárt le. Az év folyamán a likviditásmegfelelést érintő helyszíni (ILAAP[1]) vizsgálat 10 hitelintézetnél kezdődött meg, amelyből 6 eljárás le is zárult. Az intézmények tőkemegfelelésére vonatkozóan 10 a tőkemegfelelés belső értékelési folyamatára irányuló (ICAAP[2]) vizsgálat indult, amelyek közül az év végéig 8 zárása megtörtént.

A hitelintézeti körben lezárt ellenőrzési eljárások következtében 2018-ban összesen 458,4 millió forint prudenciális intézményi bírság kiszabására került sor. Az MNB változatlanul határozottan fellép a jogszabálysértő magatartásformák, valamint a korábbi határozataiban foglaltakat be nem tartó intézményekkel szemben. A feltárt jogsértések közül bírság kiszabására különösen a tőkekövetelményre, ügyletminősítésre, ügyfélminősítésre, fedezetek értékelésére, adatszolgáltatásra, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséhez és megakadályozásához kapcsolódó jogszabályi előírások, továbbá a korábbi határozatokban foglalt intézkedések nem teljesítése miatt került sor.

Az Európai Bankhatóság (EBH) ajánlásával összhangban az MNB felügyeleti tevékenységében is fókuszba került az üzleti modell alapú megközelítés. Az új módszertan alapján elvégzett üzleti modell elemzések eredményeit és a feltárt kockázatokat az MNB prudenciális megbeszélések keretében ismertette a felügyelt intézmények vezetésével. Az előretekintő – a várható jövőbeli kockázatok felépülését korlátozni és kezelni hivatott – felügyelés támogatását szolgálja a jegybank korai figyelmeztető rendszere, amely az esetleges jogszabálysértések mellett a hitelintézetek működésére szabott pénzügyi mutatók alakulását is figyeli.

A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása szempontjából kardinális a bankok tőkemegfelelésre vonatkozó belső értékelési folyamatának felügyeleti felülvizsgálata (ICAAP–SREP[3]), illetve a tőkekövetelmény megállapításához szükséges belső modellek validációja. Az év során a felülvizsgálatot az MNB az összes – a pénzügyi közvetítő rendszer stabilitása szempontjából – jelentős bank esetében lefolytatta és eközben számos kockázati modell esetében a bankok kérésére validációs eljárást indított. A jövőben a kisebb intézmények ICAAP folyamatait is fokozottabb figyelemmel fogja vizsgálni az MNB, ezzel is biztosítva a pénzügyi stabilitást. A nagybankok stresszre való érzékenységét is vizsgálta a beszámoló évében a felügyelet és egy egységes felügyeleti stressztesztet lefolytatása után adott tőkeajánlást azon intézmények esetén, ahol a stressz alatti tőkecsökkenés ezt indokolta.

Az ingatlanokkal, valamint az ingatlanfinanszírozási projekthitelekkel összefüggő kockázati és szabályozási környezet sajátosságai felvetették annak szükségességét, hogy az intézmények jogalkalmazásának elősegítése és a jó gyakorlatok megjelenítése érdekében az MNB ajánlásokat fogalmazzon meg a pénzügyi szervezetek ingatlanokkal összefüggő kockázatainak kezelését, valamint az ingatlanfinanszírozási projekthitelek értékelését illetően. Ennek érdekében a beszámolási időszakban a szektor bevonásával az MNB kidolgozta és kiadta a pénzügyi szervezetek ingatlanokkal összefüggő kockázatainak kezeléséről szóló ajánlását. Az ajánlás leghangsúlyosabb és ennek megfelelően legrészletesebben kidolgozott elemei az értékbecslőkkel, az értékbecslések tartalmával és a piaci érték meghatározásának módszertanával kapcsolatos elvárások, amelyek elősegítik, hogy javuljon az értékbecslések minősége és megbízhatósága. Az elmúlt évek tapasztalatai rámutattak, hogy az ingatlanfinanszírozási projekthitelek nagymértékben érzékenyek a gazdasági ciklusokra, így ezek magas koncentrációja és nem kellően prudens kockázati kezelése jelentős veszteségekhez vezethet. Ezen kockázatok kezelése céljából, – a szektor bevonásával – kidolgozásra került az ingatlanfinanszírozási projekthitelek értékeléséről és kezelésének egyes kérdéseiről szóló ajánlás. Az ajánlás iránymutatást ad az ilyen kitettségekkel rendelkező ügyfelek MNB által elvárt monitoringjára, értékelésére és kezelésére vonatkozóan. E két ajánlás, valamint az EKB által kiadott, a magas nemteljesítő állományokkal rendelkező intézményekkel szembeni elvárásokat megfogalmazó ajánlás szoros egységet képez, amelynek célja, hogy a válság tapasztalataiból kiindulva megakadályozza a rendszer stabilitását fenyegető tartósan magas nemteljesítő állományok kialakulását.

Az MNB fokozott figyelemmel kísérte a hitelintézetek Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) és IFRS 9[4] számviteli standardra történő átállását. (A hitelintézeti szektorban 2017-től 14 hitelintézet, 2018-tól pedig további 25 hitelintézet tért át a magyar számvitelről az EU által befogadott nemzetközi beszámolási standardok alkalmazására, így a szektor összes eszközállományának már 86 százalékát az IFRS-eket alkalmazó hitelintézetek adják.) Az IFRS-eket alkalmazó hitelintézetek 2018. január 1-től áttértek az új IFRS 9 standard alkalmazására. A jegybank a hitelintézeti szektor IFRS 9 hatásainak felmérésére többkörös kérdőíves felmérést végzett, amelynek eredményeit a Magyar

[1] Internal Liquidity Adequacy Assessment Process.
[2] Internal Capital Adequacy Assessment Process.
[3] Supervisory Review and Evaluation Process.
[4] International Financial Reporting Standards – Financial Instruments.

Bankszövetséggel és könyvvizsgálókkal egyeztette. Több olyan kérdéskör került azonosításra, amelyek megnehezítik az intézmények által készített beszámolók adatai közötti összehasonlíthatóságot. Az eltérések okai között elsődlegesen az értékvesztés számítása, azon belül az IFRS 9 alapján kötelezően felhasznált makrogazdasági forgatókönyvek, valamint a problémás eszközök kategóriájába sorolás módszertana említhető meg. Az MNB mindezekre tekintettel vezetői körlevélben[5] hívta fel a szektor figyelmét az általa e két témakörben azonosított jó gyakorlatok alkalmazására.

A szektor egyik legnagyobb hatású szerkezeti átalakulására tekintettel az MNB továbbra is szorosan nyomon követte a szövetkezeti hitelintézetek integrációjának helyzetét. Egyrészről 2017-ben a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról szóló törvény módosítása pontosította a csoport szervezeteinek felelősségi és hatáskörét, valamint a sorozatos egyesülések eredményeképpen a beszámolási időszak elejére mindössze 13 takarékszövetkezet maradt. 2018-ban folytatódott a Takarék Csoport átalakítása a belső szabályozás és működés egységesítésével. Az egyesülések tapasztalatai alapján felülvizsgálták és a jövőbeni hatékony és jövedelmező működés elérése érdekében módosították a Takarék Csoport ötéves stratégiáját, amelynek célja a tagintézmények üzleti tevékenységének egyesítésével egy új működési modell alapján szerveződő, egységes folyamatokkal kialakított integrált kereskedelmi bank létrehozása.

A jegybank 2018-ban is fokozott figyelemmel kísérte a hitelintézetek adatszolgáltatásának teljesítését, nagy hangsúlyt fektetve az elemzések alapját szolgáló megbízható adatszolgáltatásokra és az adatminőség javítására. Az MNB a helyszíni eljárások keretében több intézménynél vizsgálta a témakört és számos alkalommal intézkedett a nem megfelelő adatok módosítására, a kapcsolódó jelentéskészítési folyamatok kijavítására vonatkozóan. Az adatszolgáltatások mellett kiemelt terület volt az IFRS-re történő átállásnak, az MNB belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről szóló ajánlásában foglaltaknak, valamint a fedezetek értékelési gyakorlatának vizsgálata, továbbá a lakosság túlzott eladósodásának megakadályozására szolgáló jogszabályi előírások betartásának ellenőrzése. A fentiek kontrollja érdekében a 2018-as év során átfogó vizsgálatokkal nem érintett intézmények körében is több helyszíni célvizsgálat történt. Az MNB célul tűzte ki, hogy a felmerült problémákra minél rövidebb időn belül reagáljon, ezért a rendszerproblémát jelző fogyasztói bejelentések, vagy csalásgyanús esetek kapcsán operatív módon azonnali célvizsgálatok lefolytatásával informálódik a kialakult helyzetről és szükség esetén soron kívül intézkedik a hiányosságok megszüntetésére.

A beszámolási időszak végén a pénzpiaci szektorban az ellenőrzési eljárás során ismertté vált tények miatt – az érintettek jogi és gazdasági érdekeinek védelme érdekében – ideiglenes intézkedés alkalmazására is sor került. Ennek keretében a hazai piac egyik nem jelentős méretű szereplőjeként funkcionáló bank esetében felügyeleti biztos kirendelése mellett, betétkifizetési korlátozást rendelt el az MNB, továbbá megtiltotta a kezesség és bankgarancia, illetve egyéb bankári kötelezettség vállalását, befektetési hitel nyújtását és egyéb, nem banki működésből származó kötelezettség vállalását.

Pénzpiaci engedélyezési területen a 2018-as évben – az intézmények kérelmére – visszavonásra került egy jelzálogbank alapítási engedélye, továbbá egy pénzforgalmi intézmény tevékenységi engedélye. A beszámolási időszak második felében került sor egy pénztárszolgáltató pénzforgalmi intézményként történő engedélyezésére. A kérelmet a Széchenyi Pihenő Kártya kibocsátásának és felhasználásának szabályairól szóló 76/2018. (IV. 20.) Kormányrendeletnek való megfelelés érdekében terjesztette elő az intézmény, amelynek rendelkezései előírják, hogy a SZÉP kártya kibocsátására kizárólag pénzforgalmi szolgáltató jogosult.

2018. január 13-án hatályba lépett az egyes fizetési szolgáltatókról szóló törvény PSD2[6] irányelvnek való megfelelés miatti módosítása. A megújult szabályozásban a pénzforgalom területén bekövetkezett technológiai fejlődés hatására megjelent új szolgáltatások (a számlainformációs és a fizetéskezdeményezési szolgáltatás) a fogyasztók megfelelő védelme érdekében pénzforgalmi szolgáltatásként kerültek definiálásra, így végzésük engedély, illetve regisztrációkötelessé vált. A módosítás a már aktív intézmények számára is további működési feltételeket írt elő, amelyre tekintettel a 2018. január 13-án, a már piacon lévő pénzforgalmi intézmények és elektronikus pénzkibocsátók vonatkozásában az MNB az év első felében megvizsgálta, hogy a működő intézmények megfelelnek-e a módosult jogszabályi követelményeknek. A felügyelet az engedéllyel rendelkező pénzforgalmi intézmények és e-pénzkibocsátó intézmény által benyújtott kérelmeket 2018. július 13-ig elbírálta, és valamennyi intézmény számára kiadta a megfelelésről szóló határozatot.

A pénzügyi intézmények vonatkozásában 2018-ban lefolytatott engedélyezési eljárások közül kiemelendők továbbá

[5] Vezetői körlevél az IFRS 9 standard alkalmazásában a makrogazdasági információk felhasználásáról és a hitelkockázat jelentős növekedését jelző tényezőkről.

[6] Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2366 irányelve (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

2. táblázat
Hitelintézeteknél, pénzügyi vállalkozásoknál és pénzforgalmi intézményeknél lefolytatott vizsgálatok száma

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2018-ban lezárt		2018-ban indított	2018.12.31-én folyamatban lévő
		2017. évi	2018. évi		
Hitelintézetek (és Banki Fióktelep)	Átfogó vizsgálat	5	4	9	5
	Célvizsgálat	12	11	26	15
	Témavizsgálat	1	0	1	1
	Utóvizsgálat	3	1	4	3
	Validáció és SREP	3	8	10	2
	ILAAP	5	6	10	4
	Hatósági ellenőrzés	1	1	2	1
Pénzügyi vállalkozások	Célvizsgálat	3	1	2	1
	Témavizsgálat	1	0	0	0
Pénzforgalmi intézmények	Átfogó vizsgálat	0	2	3	1

a hitelintézetekben és devizakülföldi társaságokban történő befolyásoló részesedésszerzések, állományátruházások és a CRR[7] alapján lefolytatott engedélyezési eljárások. Tovább folytatódott a szövetkezeti integráció átalakulása, amelynek keretében módosult az egyes tagintézmények tulajdonosi összetétele.

A pénzügyi vállalkozások engedélyezése terén a befolyásoló részesedésszerzési ügyek voltak túlnyomó többségben. Több pénzügyi vállalkozás esetében is felmerült a széfszolgáltatás, mint új tevékenység nyújtásának engedélyeztetése, az ügyféljelzések szerint növekvő igény mutatkozott erre a szolgáltatásra a beszámolási időszakban.

Biztosítók, pénztárak és közvetítők felügyelete

Biztosítási területen 2018-ban 12 új vizsgálat indult és 14 vizsgálat zárult le. A biztosítási piac szereplőinél lefolytatott ellenőrzési eljárásokhoz kapcsolódóan kiszabott 2018. évi bírságok összesen 267,2 millió forintot tettek ki.

2018-ban az MNB négy biztosítónál végzett üzleti modell alapú vizsgálatot. Az eljárások során a jegybank kisebb hiányosságokat ugyan tapasztalt, de összességében kijelenthető, hogy a vizsgált biztosítók a külső környezettel összhangban álló, a rendelkezésre álló erőforrásokkal reálisan elérhető, a potenciális kockázatokat figyelembe vevő, az intézmény fenntartható jövedelmezőségét biztosító stratégiával és ezzel összhangban lévő üzleti tervvel rendelkeznek, amelyek teljesülését folyamatosan visszamérik.

Az MNB etikus életbiztosítási szabályozásának legjelentősebb rendelkezései, illetve ennek köszönhetően több jogszabály-módosítás és egy – a jegybank által még 2016-ban kiadott, a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) biztosításokra vonatkozó – ajánlás 2017-ben léptek hatályba. Az etikus koncepció megvalósításának soron következő lépéseként 2018. január 1-től tovább szigorodtak a jutalékplafon szabályok. Az új szabályozási környezetnek való megfelelést az MNB folyamatosan ellenőrzi, a vizsgálatok fókuszterületei között szerepel a megtett termékfejlesztési lépések ellenőrzése és visszamérése. A beszámoló időszakában szerzett felügyeleti tapasztalatok a hazai biztosítók esetében összességében pozitívak, azonban figyelemmel kell lenni arra, hogy az új szabályozói környezet hosszú távon fejti ki teljes körű hatását. A 2018-ban az egész EU-ban hatályba lépett értékesítési direktíva (IDD[8]) hazánkban az eredeti, 2018. február 23-i határidőre került átültetésre a biztosítási törvénybe[9]. Féléves türelmi időt követően, az ősz során indult átfogó vizsgálatok kiemelt vizsgálati célterülete volt az új szabályozási környezetnek való megfelelés ellenőrzése.

2018. január 1-jével hatályba lépett az új, csomagolt befektetési termékekre vonatkozó uniós szintű szabályozás

[7] A CRR (Capital Requirement Regulation), az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete (2013. június 26.) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról.
[8] Insurance Distribution Directive – az Európai Parlament és a Tanács biztosítási értékesítésről szóló 2016/97/EU számú irányelve.
[9] 2014. évi LXXXVIII. törvény a biztosítási tevékenységről.

(PRIIPs[10] rendelet), a szabályozásnak való megfelelést a megtakarítási célú életbiztosítások esetében is ellenőrzi a jegybank.

A Központi kötelező gépjármű felelősségbiztosítás (KGFB) tételes adatbázis (KKTA) informatikai rendszer feltöltése a beszámolási időszak második negyedévében megkezdődött. A rendszer alapfunkciója a biztosítók által kezelt és az MNB számára benyújtandó KGFB tételes adatok befogadása és lekérdezési lehetőségek megteremtése, segítve ezzel az elemzői és aktuáriusi tevékenységét, valamint (az adatok versenyjogi szabályoknak megfelelően korlátozott rendelkezésre bocsátása által) a piaci szereplők megalapozottabb kalkulációit, ezzel is élénkítve a piaci versenyt.

Az MNB számos lépést tett az év folyamán a hazai biztosítási szektor digitalizációjának támogatása terén. Egyrészt kérdőívek és személyes interjúk keretében felmérte a hazai biztosítók innovatív elképzeléseit, másrészt kezdeményezte egy olyan blokklánc technológián alapuló nyilvántartási rendszer kiépítését, amely első körben a hitelekhez kapcsolódó biztosításokra terjed majd ki.

Az MNB az átfogó vizsgálatok során a Szolvencia II szabályozásnak való megfelelést ellenőrizte a folyamatos üzemeltetésre fókuszálva a vállalatirányítási témakörök, a kiemelt funkciók, valamint az intézmény saját kockázat- és szolvencia-értékelési folyamatának működésén keresztül. A jegybank kiemelten vizsgálta továbbá a biztosítók tőke- és tartalékszámításának megfelelőségét. A Szolvencia II szabályrendszeren belül a biztosítók befektetési tevékenységével kapcsolatos „Prudens Személy Elve" mentén az MNB továbbra is fokozottan ellenőrizte a befektetési stratégia és a szabályozottság megfelelőségét, valamint értékelte a befektetési tevékenységet a nyereségesség és a likviditás szempontjaiból. A felügyelet prioritásként kezelte a szavatoló tőke, illetve a biztosítástechnikai tartalékok fedezetét képező eszközök összetételének és minőségének vizsgálatát. Az eljárások a felügyeleti adatszolgáltatások kontrollja, a befektetési politikák, továbbá a testületi döntések értékelése területén tártak fel hiányosságokat.

A beszámolási időszakban a szektorspecifikus megállapítások az értékesített termékek szerződési feltételeivel és ügyfél-tájékoztató dokumentumaival összefüggő, valamint az ügyfél-tájékoztatáshoz és a panaszkezeléshez kapcsolódó jogszabálysértésekre vonatkoztak. Feltárásra kerültek továbbá a kiszervezési szerződésekkel, terméktervekkel, tartalékolási és számviteli szabályzatokkal, valamint az állománykezelési és nyilvántartási rendszerekkel kapcsolatos szabálytalanságok is.

A feltárt jogsértések közül bírság kiszabására különösen a vállalatirányításon belül a kockázatkezelési és a megfelelőségi feladatkör működésével, a csoportos biztosítások állománykezelésével, az informatikai biztonsággal, a felügyeleti adatszolgáltatásokkal összefüggésben, illetve a biztosítástechnikai tartalékok számítására, a kiszervezésre, a biztosítási szerződési feltételek tartalmi elemeire, valamint az ügyféltájékoztatásra és a panaszkezelésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt került sor.

A beszámoló évében a nemzetközi felügyeleti együttműködés keretében, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (EIOPA) két látogatást is tett a jegybanknál, amelynek keretében áttekintette a hazai biztosításfelügyelés prudenciális és fogyasztóvédelmi gyakorlatát. Az EIOPA által kibocsátott mindkét jelentés pozitív hangvételű volt, több jó felügyeleti gyakorlatot azonosított.

A biztosítási szektorban (és részben az önkéntes nyugdíjpénztáraknál) vizionált jövőbeli folyamatokról az MNB 2018 februárjában publikálta „A biztosítási szektor 10 éves jövőképe 7 pontban" című kiadványát. A publikációban szereplő pontok egyrészt kívánatosnak tartott trendeket, másrészt elvárásként megfogalmazott célokat tartalmaz, amely szektorszintű stratégiai tervként, iránymutatásként is szolgálhat a piac szereplői számára.

Az MNB 2018-ban egy biztosító egyesület tevékenységi engedélyét vonta vissza kérelemre, továbbá engedélyezte három, egyazon cégcsoportba tartozó magyarországi biztosító beolvadás útján történő egyesülését. Az MNB engedélyezte két, egymással anya-leányvállalati viszonyban álló biztosító részvénytársaságban történő minősített befolyás megszerzését egy magyarországi magántőkealap és vagyonkezelője, valamint abban minősített befolyással rendelkező magánszemélyek részére. A befolyásszerzéssel érintett biztosítók egyikének kérelmére a beszámolási időszakban az MNB engedélyezte, hogy tevékenységét módosítsa és a részére már engedélyezett biztosítási ágazatok mellett további ágazatokban is végezzen biztosítási tevékenységet.

A biztosítási törvény 2018. január 1. napján hatályba lépett módosítása által lehetővé vált a biztosítási alkuszok számára a biztosításközvetítésre irányuló megbízási szerződéses állományuk másik alkuszra történő átruházása, amelyet előzetesen be kell jelenteni az MNB felé. A jogszabályváltozás

[10] Packaged Retail and Insurance-based Investment Products – Az Európai Parlament és a Tanács 1286/2014/EU rendelete a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról.

hatályba lépése óta 18 állományátruházásra vonatkozó bejelentés érkezett az MNB-hez. Az alkuszi állományátruházások egy részét a tevékenység megszüntetése követte. A beszámoló évében a biztosításközvetítői tevékenység megszüntetéseket engedélyező határozatok száma meghaladta az új engedélyek számát.

A pénztári szektorban 2018-ban 13 átfogó és 1 célvizsgálat indult; a 2017-ből áthúzódó vizsgálatokkal együtt 15 vizsgálat lezárult, amelyek összesen 12 millió forint bírság kiszabását vonták maguk után. A feltárt súlyos jogszabálysértések miatt két kisebb intézmény tevékenységi engedélye visszavonásra került, ezt követően pedig megkezdődött a felszámolásuk. A pénztári szektor tovább koncentrálódott e két tevékenységi engedély visszavonással, valamint azzal, hogy egy pénztár döntött a beolvadásról, illetve egy hosszabb folyamat eredményeként három kisméretű intézmény végelszámolása lezárult.

A vizsgálatok során az MNB továbbra is számos esetben azonosított a küldöttválasztások szabályozásával és lebonyolításával, a belső kontrollrendszerek hiányosságaival, a szabályzatok megfelelőségével és a számviteli szabályok megsértésével kapcsolatos problémákat. Több esetben tártak fel a felügyeleti eljárások közepes vagy súlyosabb mértékű hibákat, hiányosságokat az informatikai biztonság, valamint a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzése és megakadályozása terén. A szolgáltatási kifizetések vizsgálata során elsősorban az önsegélyező pénztári szolgáltatások pénztári szabályozása és gyakorlata nem felelt meg az irányadó jogszabályi előírásoknak.

A feltárt jogsértések közül bírság kiszabására különösen az alapszabály tartalmára, az irányító, illetve ellenőrző testület működésének hiányosságaira tekintettel, a befektetésekre, a pénztári szolgáltatások teljesítésére és a tagokkal való elszámolásra, a pénztári számvitelre, a panaszkezelésre vonatkozó jogszabályi előírások megsértése miatt, valamint az informatikai biztonsággal összefüggésben került sor.

A pénztárfelügyelési módszertan megújítása keretében a beszámolási időszakban alkalmazta először az MNB az üzleti modell alapú megközelítést a pénztárak tekintetében. A működés fenntarthatóságának keretében vizsgálta a felügyelet az üzleti modell életképességét, vagyis azt, hogy a pénztár működése hosszú távon mennyire fenntartható. Az intézmények kockázati térképe is átalakításra került, amely már új, szektorspecifikus kockázatokat is meghatároz a pénztárakra vonatkozóan.

A korábbi évekhez hasonlóan az MNB 2018-ban is vizsgálta és nyilvánosságra hozta az önkéntes nyugdíjpénztárak által a tagoknak felszámolt díjak és költségek mértékét. A korábbi évek számítási módszere alapján készült díjterhelési mutató mellett készült egy megbízhatóbb, valósabb képet adó, és más pénzügyi termékkel jobban összevethető eszköz, a korrigált díjterhelési mutató. A korrigált díjterhelési mutatóban a működési díjterhelés rész értékét nem befolyásolja a pénztári vagyon folyamatos növekedése, azt a működésre levont díjak teljes tagdíjhoz viszonyított aránya határozza meg. A korrigált díjterhelési mutatószám befektetési díjterhelési rész módszertanán nem módosított az MNB, mivel a vagyon- és letétkezelési díjak felszámítása a pénztári vagyon arányában történik. Az újonnan kialakított módszertan szerint számolt korrigált díjterhelési mutató értékek összevethetők a nyugdíjbiztosítási termékek költségeinek bemutatására használt hosszú távú (20 vagy akár 30 éves) teljes költségmutató (TKM) értékekkel. Az önkéntes nyugdíjpénztárak 2017. évi költségparamétereivel a biztosítási termékekre vonatkozó TKM[11] rendelet módszertanát alkalmazva az önkéntes nyugdíjpénztári TKM értékek 30 éves időtartamra számolva 0,19–1,50 százalék közötti sávban szóródnak, hasonlóan a korrigált díjterhelési mutató értékekhez. A korrigált díjterhelési mutató alakulása alapján 15 év alatt 27,7 százalékkal csökkent a felszámított díj mértéke, amelynek jelenlegi értéke szektorálisan 0,81 százalék (befektetési díj 0,49, működési díj 0,32).

Integrált prudenciális és fogyasztóvédelmi felügyelés keretében a közvetítői területen 2018-ban a 10 új és 6 lezárt prudenciális célvizsgálat mellett lezárásra került a 11 független pénzpiaci közvetítőnél indított témavizsgálat. A vizsgálatokhoz kapcsolódó bírságok összesen 48,9 millió forintot tettek ki.

A beszámoló időszakában prioritást élvezett a pénzpiaci közvetítők kiemelt témákra fókuszált vizsgálata, különös tekintettel az adatszolgáltatásra és az ügyfél-tájékoztatásra. Több pénzpiaci közvetítő vizsgálata során ellenőrizte az MNB a tájékoztatási kötelezettséget, a minimum három ajánlat átadását az ügyfél részére, és ezekhez kapcsolódóan számos jogsértést is megállapított.

Egy jelentős piaci súlyú független pénzpiaci közvetítőnél folytatott célvizsgálat megállapításai szerint a társaság közvetítői tevékenysége során több olyan általa foglalkoztatott természetes személy munkáját is igénybe vette (ún. „ajánlói rendszert” működtetett), akik nem feleltek meg teljes körűen a pénzügyi közvetítéshez szükséges szakmai és személyi feltételeknek, ugyanakkor ténylegesen közvetítési

[11] 55/2015. (XII. 22.) MNB rendelet a teljes költségmutató számításáról és közzétételéről.

3. táblázat
Biztosítóknál, pénztáraknál és közvetítőknél lefolytatott vizsgálatok száma

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2018-ban lezárt		2018-ban indított	2018.12.31-én folyamatban lévő
		2017. évi	2018. évi		
Biztosítók	Átfogó vizsgálat	9	4	10	6
	Utóvizsgálat	0	1	1	0
	Célvizsgálat	0	0	1	1
Pénztárak	Átfogó vizsgálat	5	9	13	4
	Célvizsgálat	0	0	1	1
	Utóvizsgálat	1	0	0	0
Közvetítők	Célvizsgálat	4	2	10	8
	Témavizsgálat	1	0	0	0

tevékenységet végeztek. A közvetítő nem rendelkezett továbbá a vonatkozó jogszabályok által elvárt minimális számú – legalább három – megbízóval, huzamosabb ideig mindössze egy, majd később is csupán két pénzügyi intézmény megbízásából közvetített egyes pénzügyi termékeket. A vizsgálat a fentieken túl adatszolgáltatási, panaszkezelési, iratmegőrzési, illetve – a közvetítést végző személyeket, az ügyfélpanaszokat és belső szakmai képzést, oktatást érintő – nyilvántartási hiányosságokat is feltárt. A számos és jelentős súlyú jogsértés miatt a jegybank a társaság terhére 30 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki.

A jegybank 11 független pénzpiaci közvetítőt érintő témavizsgálatában kontrollálta az érintett többes ügynök jelzáloghitel-közvetítők jutalékainak jogszabályi előírásokkal való összhangját, valamint az ügyfelekre a közvetítésen kívüli tevékenység ellentételezéseként kirótt díjak esetleges alkalmazását. A vizsgálat nem tárt fel jelentős hibát, a jutalékok nem lépték át a törvény szabta maximumot. Egyes közvetítők azonban megbízó bankjuktól konferenciaszervezés, terembérlet, szakmai konzultációs nap szervezése címen kaptak jogsértő többletjuttatást, amíg mások megbízói szerződéseiknél, nyilvántartásaiknál vétettek hibát. A felügyelet a vizsgálat nyomán négy piaci szereplőre összesen 1,2 millió forint bírságot szabott ki.

Tőkepiaci intézmények felügyelete

2018-ban a tőkepiaci szereplőknél az MNB 43 új vizsgálatot indított, emellett 36 vizsgálatot, illetve hatósági ellenőrzést zárt le, amelyek kapcsán összesen 133,9 millió forint intézményi és személyi bírságot szabott ki. Az év során lefolytatott 14 operatív típusú vizsgálatot is, amelyek esetében az MNB bejelentés nélkül végzett helyszíni ellenőrzések keretében szerzett be adatokat az egyes intézményektől.

2018 januárjától az MNB megkezdte a befektetési szolgáltatók által követett gyakorlat ellenőrzését a szabályozott piacokra vonatkozó követelményeket tartalmazó szabályozási keretrendszernek (MiFID II/MiFIR[12]) való megfelelés szempontjából. A lefolytatott vizsgálatok tapasztalatai alapján az új jogszabályi környezetnek való megfeleléshez kapcsolódóan számos jogértelmezési kérdés – többek között a forgalmazók részére harmadik felek által nyújtott értékesítési ösztönzők témaköre – merült fel, ezért az év második felében egyeztetés kezdődött a tőkepiaci szereplők és az MNB között a szabályozói elvárásoknak megfelelő üzleti gyakorlat kialakításáról.

A befektetési szolgáltatók esetében a felügyelet változatlanul kiemelt figyelmet fordít az ügyfelek tulajdonát képező eszközök folyamatos biztosítottságának ellenőrzésére. 2018 márciusában az MNB egy olyan dedikált szervezeti egységet hozott létre a felügyeleti tevékenység erősítése érdekében, amely célzott vizsgálatok keretében ellenőrzi az ügyfelek eszközeinek kezelésével kapcsolatos gyakorlatot, az ügyfélvagyon rendelkezésre állását, valamint feltárja az ügyfélkövetelések védelméhez esetlegesen kapcsolódó kockázatokat.

Az alapkezelői szektor tekintetében továbbra is a felügyeleti célkitűzések közé tartozott a befektetési döntések – meghozatalának, végrehajtásának, a befektetések folyamatos monitoringjának – ellenőrzése, valamint a kockázatkezelés és a tőkemegfelelés vizsgálata. Az ingatlanalapkezelők, illetve ingatlanalapok pénzügyi közvetítőrendszerben betöltött

[12] MIFID II/MIFIR – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2014/65/EU IRÁNYELVE (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról, AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 600/2014/EU RENDELETE (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról.

szerepének növekedésével összhangban az MNB az átfogó vizsgálatok és a folyamatos felügyelés útján továbbra is kiemelt figyelmet szentelt az ingatlantranzakciók, a likviditáskezelés és a befektetési korlátokra vonatkozó limitek betartásának ellenőrzésére. A korábbi évekhez hasonlóan az MNB 2018 szeptemberében publikálta a nyilvános befektetési alapok 2018. évi költségterhelésére vonatkozó folyamatos díjterhelési mutatót (TER[13] mutató) alaponkénti (sorozatonkénti) bontásban bemutató táblázatot.

A tőkepiaci engedélyezési területen újdonságot jelentett a MiFID I[14] szabályozását felváltó, 2018-tól alkalmazandó MiFID II rezsim rendelkezései szerinti engedélyezési eljárások lefolytatása. Az új előírások jelentősen módosították a korábbi engedélyezési gyakorlatot. A jelentős részben közvetlenül alkalmazandó uniós jogszabályok további engedélyezési feltételeket írnak elő, így különösen az engedélyezés során rendelkezésre bocsátandó és az MNB által értékelendő dokumentumok körét illetően, továbbá részletesen szabályozzák a befektetési vállalkozások szervezetét is. A határon átnyúló bejelentések tekintetében is jelentősen módosult a tőkepiaci joganyag, valamint olyan új engedélyezési eljárásokat is meghatározott az uniós jogalkotó, mint például a MiFIR alapján halasztott közzététel engedélyezése vagy az adatszolgáltatók engedélyezése. A beszámoló évében a gyakorlatban is sor került ezen uniós jogszabályok alkalmazására, alapvetően a tevékenységi, a minősített befolyásszerzési és a személyi engedélyezési ügytípusokban. A befektetési szolgáltatási tevékenység új engedélyezési előírásai a befektetési alapkezelői és a hitelintézeti szektorban is alkalmazásra kerültek.

Változatlanul nagy számú befektetési alapkezelési működési és tevékenységi engedély kiadására került sor 2018-ban. Ezek nagy részét a befektetési alapkezelők körén belül az alternatív befektetési alapkezelők – közöttük több esetben kockázati tőkealap-kezelők – szerezték meg. Jelentős volt továbbá a befektetési alapkezelők tevékenységi körének bővítésére irányuló eljárások és a nem üzletszerű bizalmi vagyonkezelési jogviszonyok bejelentésének száma.

Piacfelügyelet, kibocsátói felügyelés

Az MNB továbbra is elkötelezett az eljárások korai szakaszában meghozott ideiglenes intézkedések, indokolt esetben a büntető feljelentések megtétele, és részletes, a közvélemény számára informatív, a piaci szereplők felé preventív üzenetet is tartalmazó sajtókommunikáció alkalmazása mellett. A megtett intézkedések hatására a jogsértő tevékenységek nagyon korai szakaszban ismertté váltak, így a hatóság korai fellépésével megelőzhetővé váltak a nagy volumenű pénzügyi károkozások és a negatív piaci hatások. Az MNB 2018-ban 26 piacfelügyeleti eljárást indított és 22 eljárást zárt le, amelyek kapcsán több, mint 384,2 millió forint piacfelügyeleti bírság és 63,9 millió forint felügyeleti bírság került kiszabásra.

A felügyeleti célként kitűzött átláthatóbb tőkepiac megteremtése érdekében az MNB továbbra is következetes, preventív jellegű intézkedéspolitikát és minden korábbinál mélyebbre ható tartalmi elemzéseket alkalmazott. Ennek jegyében a kibocsátók folyamatos felügyelés keretében összesen 83 esetben kaptak felszólítást nyilatkozattételre

4. táblázat
Tőkepiaci intézményeknél lefolytatott vizsgálatok száma

Intézmény típusa	Vizsgálat típusa	2018-ban lezárt		2018-ban indított	2018.12.31-én folyamatban lévő
		2017. évi	2018. évi		
Befektetési alapkezelő (kockázati tőkealap-kezelő kivételével)	Átfogó vizsgálat	9	0	12	12
	Célvizsgálat	0	0	1	1
	Utóvizsgálat	1	2	2	0
	Hatósági ellenőrzés	1	0	1	1
Kockázati tőkealap-kezelő	Átfogó vizsgálat	3	2	9	7
Értéktőzsde	Átfogó vizsgálat	1	0	0	0
Befektetési vállalkozások	Átfogó vizsgálat	4	0	10	10
	Témavizsgálat	1	0	0	0
	Hatósági ellenőrzés	0	5	5	0
	Célvizsgálat	4	3	3	0

[13] TER – Total Expense Ratio.
[14] AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2004/39/EK IRÁNYELVE a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről.

a közzétételeik tartalmát illetően. A jegybank a nyilvánosan forgalomba hozott értékpapír kibocsátók folyamatos felügyelete keretében – 3 célvizsgálat lefolytatása mellett – a 2018. évben 28 határozatban 34,9 millió forint bírságot szabott ki. A 2017-es évhez hasonlóan a beszámoló időszakában négy alkalommal került sor tőzsdei kereskedés felfüggesztésére, illetve terméklistáról történő törlésre. Megállapítható, hogy az intenzívebb felügyeleti tevékenység eredményeként nagymértékben javult a nyilvánosan forgalomba hozott értékpapír kibocsátók közzétételi kötelezettséggel kapcsolatos fegyelme, jelentősen csökkent a rendszeres tájékoztatásokkal kapcsolatos késedelmek előfordulási gyakorisága.

Kibocsátási engedélyezési területen a felügyelet 8 kötvényprogramhoz, valamint 5 részvény tőzsdei bevezetéséhez készült kibocsátási tájékoztató közzétételét engedélyezte. Kettő tőzsdei társaságra vonatkozóan hagyott jóvá nyilvános vételi ajánlatot. 80 új befektetési alapot vett nyilvántartásba, valamint 2 pénzügyi csoportot mentesített az EMIR[15] szerinti biztosítékeszközök cseréjére vonatkozó kockázatkezelési eljárások kialakítása alól.

Pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével kapcsolatos felügyeleti tevékenység

A 2018-as év felügyeleti tevékenységének egyik fókuszpontjaként szerepeltek a pénzmosás és terrorizmus finanszírozásának megelőzésével, valamint a vagyoni- és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok és a témát érintő egyéb hatósági feladatok. Az MNB 2018-ban összesen 23 pénzmosási tevékenységet is felölelő vizsgálatot kezdeményezett 33 intézmény érintettségével, amelyből 15 prudenciális átfogó ellenőrzés, 6 utóvizsgálat részeként, 2 önálló célvizsgálat keretében indult. A felügyelet a fenti előírásokhoz kapcsolódóan több esetben szabott ki jelentős felügyeleti bírságot, összesen mintegy 70 millió forint összegben.

A 2017-ben hatályba lépett új szabályozási keretrendszer nemcsak a pénzügyi szektor számára fogalmazott meg bővülő elvárásokat, hanem bevezette a kockázatalapú felügyeleti eljárást. A beszámoló évében véglegesített módszertan szerint a jegybank rendszeresen beazonosítja a felügyelt intézményeknél fennálló pénzmosáshoz és terrorizmus finanszírozásához kapcsolódó kockázatokat, és azokat a rendelkezésre álló egyéb információkkal együtt elemzi, értékeli. Kockázatelemzéssel és célirányos kiválasztással a jövőben a felügyelet fokozza az önálló eljárásokra fordított kapacitását és további önálló ellenőrzési eljárásokat indít a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem témakörében.

A folyamatosan megújuló új technológiák elterjedésével a pénzügyi szolgáltatók részéről megnövekedett az igény az online ügyfélkapcsolat létesítésére és az online ügyfélátvilágítás elvégzésének lehetővé tételére. A megújult szabályozási keretrendszer lehetővé tette az MNB által előzetesen auditált elektronikus hírközlő rendszer útján történő üzleti kapcsolat létesítését. A technológiának és a szabályozás adta lehetőségnek köszönhetően már egyre több intézmény képes a valós idejű (videó kapcsolat útján történő) online ügyfélátvilágítás lefolytatására és a kor elvárásainak megfelelő, tértől független ügyintézési rendszerek működtetésére.

Fogyasztóvédelem

Az MNB 2018-ban 16 intézmény vizsgálatával folytatta a fair banki szabályrendszer betartásának ellenőrzésére vonatkozó témavizsgálat sorozatát. A jogszabályok által előírt, a szerződéskötést megelőző széles körű – így különösen a hitel legfontosabb jellemzőiről, a fogyasztó jövedelmére gyakorolt hatásokról, a fizetés elmulasztásának következményeiről, a kamatkockázatról, valamint az előtörlesztési és elállási jogról szóló – szóbeli és írásbeli tájékoztatások megtörténtét ellenőrző vizsgálatok rendszerszintű problémákat nem tártak fel, azonban egyes piaci szereplőknél jogszabálysértő gyakorlatot állapítottak meg. A mulasztó intézmények egyes hitelügyleteinél nem volt utólag igazolható a tájékoztató dokumentumok átadása, a jelzáloghitelek személyre szóló tájékoztatói hiányosak voltak, illetve több esetben az egyoldalú kamatmódosítási gyakorlat sem felelt meg teljes körűen a jogszabályi előírásoknak.

A MNB által 2017-ben útnak indított Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) kezdeményezés révén 2018 decemberének végére már közel 30 ezer fogyasztó választotta a hosszú kamatperiódusú, átlátható feltételrendszerű és gyors ügyintézés mellett igénybe vehető MFL termékeket, amelyek állománya 2018 decemberében meghaladta a 340 milliárd forintot. A beszámoló időszakában az MFL feltételrendszer több eleme finomhangoláson, kiegészítésen esett át, így minősíthetővé váltak az állami kamattámogatott hitelek, 2018 októberétől az MFL legalább 5 évre rögzített kamatozású, valamint több olyan ügyintézési folyamatelem részletszabálya módosult, amelyek révén bővült az MFL termékek köre és tovább javult a standardizáltság és az átláthatóság. Az MNB rendszeres fogyasztóvédelmi ellenőrzései

[15] EMIR – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 648/2012/EU RENDELETE (2012. július 4.) a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és a kereskedési adattárakról.

és folyamatos felügyelési tevékenysége révén folyamatosan figyelemmel kísérte az MFL termékekre vonatkozó előírások betartását és az előforduló hiányosságokat javíttatta az intézményekkel.

A befektetési vállalkozásokra és szabályozott piacokra vonatkozó új szabályozási keretrendszer (MiFID II/MiFIR) 2018. január 3-tól alkalmazandó. A szabályozás egyik fő célja a befektetők fokozottabb védelmének és a pénzügyi piacok teljesebb átláthatóságának biztosítása. Ennek keretében számos új fogyasztóvédelmi tárgyú rendelkezés lépett életbe, amelyek alkalmazását az MNB a beszámoló évében számos piaci szereplőnél folyamatos felügyelés keretében tekintette át.

A MiFID II/MiFIR szabályozási rendszer fogyasztóvédelmi aspektusának részeként az egyes nemzeti felügyeletek, illetve az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) is lehetőséget kapott termékintervenciós lépések megtételére. Az ESMA élve ezen jogával a lakossági ügyfelek vonatkozásában egyes strukturált termékekre tiltó és korlátozó rendelkezéseket vezetett be azok kiemelt kockázatára, a magas lehetséges tőkeáttételre, az agresszív és esetenként félrevezető értékesítési gyakorlatra, valamint ezen befektetések hozamának sok esetben negatív várható értékére tekintettel.

Biztosítási területen a 2018-as év meghatározó feladata volt az új Európai Uniós jogszabályok (IDD és PRIIPs) magyar jogrendbe illesztése és alkalmazásuk elősegítése. Az MNB a bevezetés időszakában támogató felügyeletet valósított meg, ennek keretében a vizsgálatok és egyéb eljárások során az érintett piaci szereplőkkel való kommunikáció által segítette elő a szabályozói elvárások megvalósulását.

Folyamatos fogyasztóvédelmi felügyelés keretében a visszatérően vizsgálandó témákon túl közel 50 egyedi témakörben tekintette át és elemezte az intézmények magatartását, eljárását a jegybank. Ennek eredményeként – nem kívánatos piaci gyakorlat észlelése miatt – összesen 105 fogyasztóvédelmi figyelmeztetést bocsátott ki a felügyelet, amelyek a fogyasztók számára aggályos jelenségek, tájékoztatási tartalmak hatékony és azonnali megszüntetését eredményezték. A folyamatos felügyelés keretében is észlelt nem kívánatos piaci gyakorlatok vizsgálata több esetben intézkedéssel és bírsághatározattal zárult. Jogszabálysértés-gyanús esetek kivizsgálása a panaszkezelésre, a teljes hiteldíjmutató számítására és kommunikálására, a jövedelemarányos törlesztési mutató számítására, és a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok feltárására irányuló 19 célvizsgálat keretében történt. Az intézkedések és a vizsgálatok a hazai székhelyű vállalkozások mellett – különösen a tőkepiacon – a határon átnyúló tevékenységet folytató külföldi székhelyű szolgáltatókat is érintették.

Az MNB 2018-ban 2 témavizsgálat és 5 átfogó vizsgálat keretében összesen 12 intézménynél vizsgálta a KGFB kárrendezéssel összefüggő tájékoztatás, az életbiztosítási igényfelmérő tartalmi elemeiről szóló rendelet, továbbá a fair életbiztosítás ajánlásban foglaltak teljesülését.

A jegybank számára fontos információkat hordoztak a fogyasztóvédelmi ellenőrzést kezdeményező fogyasztói kérelmek, jelzések is, amelyek kivizsgálása – az eljárás megindításához szükséges törvényi feltételek fennállása esetén – 285 esetben történt meg.

Az MNB a fogyasztóvédelmi, illetve a prudenciális vizsgálatai során feltárt jogszabálysértések miatt 188 esetben összesen 244,3 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot, az intézmények együttműködési hajlandóságának elmaradása, illetve az ellenőrzés akadályoztatása miatt további 3,2 millió forint eljárási bírságot szabott ki 2018-ban.

A jegybank kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a pénzügyi szervezetek fogyasztói szerződéseiben alkalmazott általános szerződési feltételek az ágazati jogszabályok fogyasztóvédelmi rendelkezésein túl a jóhiszeműség és tisztesség, polgári jogi követelményeinek is megfeleljenek. A korábbi évek gépjármű-finanszírozási és jelzáloghitel-szerződéseket érintő elemzését követően – figyelemmel a fizetési kártyás forgalom dinamikus bővülésére is – az MNB 2018-ban megkezdte a fogyasztókkal kötött hitelkártya-szerződések általános szerződési feltételeinek elemzését a tisztességesség szempontjából. A vizsgálódás – csaknem a teljes piacot lefedve – számos pénzügyi intézményt érint, lezárása 2019-ben várható. Emellett a felügyelet fellépett egy bírósági ítéletben tisztességtelennek minősített biztosítási szerződéses kikötés mellőzése érdekében is, a perrel nem érintett, de a kikötéshez hasonló szerződési feltételt alkalmazó biztosítókkal szemben.

Pénzpiaci- és biztosításközvetítői területen 2018-ban a prudenciális vizsgálatok keretében folytatott olyan fogyasztóvédelmi vizsgálatok voltak meghatározók, amelynek során fogyasztóvédelmi szempontból továbbra is kiemelt prioritású volt az ügyfél-tájékoztatás és panaszkezelés vizsgálata. A beszámoló évében 4 új és 1 lezárt prudenciális vizsgálat keretében folytatott fogyasztóvédelmi vizsgálat során 2,3 millió forint fogyasztóvédelmi bírság került kiszabásra. A hivatalból indított vizsgálatok mellett 8 fogyasztóvédelmi eljárás indult kérelemre, pénzpiaci- és biztosításközvetítőket egyaránt érintve, amely eljárások főként az ügyfél-tájékoztatás és a megfelelő szakmai gondosság meglétét vizsgálták. A lezárt fogyasztóvédelmi eljárások során a közvetítők körében a szerződéskötést megelőző tájékoztatások hiányosságai, illetve panaszkezeléssel kapcsolatos mulasztások miatt

szabott ki százezer forintos nagyságrendű szankciókat az MNB.

Ügyfélszolgálati tevékenység

Az MNB ügyfélszolgálatát öt csatornán – személyesen, telefonon, elektronikus levélben, ügyfélkapun, valamint papír alapon benyújtott kérelmeken keresztül – érhetik el az ügyfelek. 2018-ban összesen 24 333 ügyfélszolgálati megkeresés és 2363 kérelem érkezett. Az ügyfélkérelmek és tájékoztatást kérő megkeresések szektor szerinti eloszlása a korábbi évek tapasztalataitól érdemben nem tér el: azok valamivel több, mint fele a pénzpiaci, közel negyede a biztosítási, négy százaléka a tőkepiaci, egy százaléka a pénztári szektort, a fennmaradó rész pedig a szektorhoz nem kötött ügyeket (például bitcoin) érintette. A határon átnyúló szolgáltatást nyújtó külföldi intézményekre, a magyarországi intézmények fióktelepeire, a képviseletekre és az egyéb intézményekre elhanyagolható számú érdeklődés, panasz érkezett a beszámoló évében. A pénzpiacon belül a kérdések és panaszok közel negyven százaléka a hitelezéshez kapcsolódott, a biztosítási szektort érintő ügyek közel harmada a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításokra vonatkozott. A panaszok és ügyfélszolgálati megkeresések alapját elsősorban a szerződéseket érintő elszámolások, a szolgáltatás minősége, a tájékoztatási hiányosságok, valamint a különböző ügyviteli hibák képezték.

Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ célja a tudatos fogyasztói társadalom kialakítása, a helytelen fogyasztói döntésekből adódó károk, kockázatok csökkentése, ezáltal a hazai pénzügyi kultúra fejlesztése, valamint az MNB pénzügyi fogyasztóvédelemben betöltött szerepének erősítése a köztudatban.

A mindennapi életben hasznos pénzügyi fogyasztóvédelmi információk hatékony, közérthető átadására kialakított, védjegyoltalom alatt álló Pénzügyi Navigátor néven elérhető eszközrendszer tájékoztató füzetsorozatból, egyperces kis- és hosszabb oktatófilmekből, honlapból, termékválasztást segítő kereső és összehasonlító alkalmazásokból, valamint mobilapplikációból áll. Az egyes tájékoztatóanyagok egyrészt mindenkor érvényes – pénzügyi termékekhez, szolgáltatásokhoz köthető és élethelyzetek alapján meghatározott – témákat dolgoznak fel, másrészt a nagy érdeklődésre számot tartó piaci aktualitásokra reagálnak. Annak érdekében, hogy a fogyasztók a jegybank számos kiadványa, jelentése és tájékoztatója között is azonnal fel tudják ismerni a fogyasztóvédelmi tájékoztatáshoz készült tartalmakat, az MNB új, egységes arculatot dolgozott ki a Pénzügyi Navigátor eszközrendszer számára. Az elkészült vizuális koncepció révén a tájékoztatók az MNB általános arculatába illeszkedő, ahhoz kapcsolódó, de mégis jól beazonosítható, elkülöníthető, egyedi grafikával jelenhetnek meg a jövőben. Az új megjelenéssel egyidőben a Pénzügyi Navigátor szlogenje is megújult: „Utat mutat a pénzügyekben”.

A tudatos pénzügyi döntés feltétele a megelőző tájékozódás és a különböző ajánlatok összevetése. Ezt segítendő olyan különféle kereső és összehasonlító alkalmazások érhetők el a jegybank honlapjáról, amelyek függetlenek, adataikat a piaci szereplők adatközlési kötelezettsége keretében megadott információkból nyerik, továbbá tájékoztatnak az engedéllyel rendelkező szolgáltatókról. A felhasználói élmény javítása, a könnyebb kezelhetőség, vagyis a pénzügyi tájékozódás megkönnyítése érdekében 2018-ban megújultak a Pénzügyi Navigátor alkalmazások.

Az MNB 2018-ban új csatornát nyitott a pénzügyi ismeretek minél szélesebb körű átadása érdekében, így a fentebb ismertetett online tartalmak 2018 nyarától már mobilplatformon is elérhetők. A Pénzügyi Navigátor mobilapplikáció többek között friss hírekkel és árfolyamadatokkal, az online alkalmazások beágyazott verzióival, ügyfélszolgálati időpontfoglalóval, valamint pénzügyi szótárral segíti a kényelmes, gyors informálódást.

A lehető legtöbb fogyasztó elérése érdekében az MNB még 2017-ben együttműködési megállapodásokat kötött a kereskedelmi- és szolgáltatási-szektor vezető szereplőivel, akik a saját társadalmi felelősségvállalási stratégiájukat kiegészítve, díjmentesen biztosítva a rendelkezésükre álló csatornákat és felületeket, csatlakoztak az MNB pénzügyi kultúra fejlesztését célzó kommunikációs aktivitásaihoz. 2018-ban négy olyan tematikus kampány valósult meg, amely során nemcsak az MNB fogyasztóvédelmi kampányoldalán, hanem a partnerek online felületein, illetve közel 800 áruházban és 500 postafiókban találkozhattak a fogyasztók szezonális pénzügyi fogyasztóvédelmi üzenetekkel. A kampányok során közel 1,5 millió szórólap és több mint 8000 plakát került kihelyezésre. A nagyközönséget célzó kommunikáció mellett külön kiemelendő a partnerek munkavállalóit célzó aktivitás is, ami több tízezer fogyasztó direkt és interaktív elérését teszi lehetővé. A belső kiadványokban, tv-láncokon és intranet felületeken való megjelenés mellett személyes kapcsolatteremtésre és információ átadásra is sor került a céges rendezvényeken és családi napokon. A munkavállalók elérésének jelentősége a célzott és mélyebb tartalmú, potenciálisan nagyobb segítséget nyújtó információk átadásában nyilvánul meg.

A pénzügyi fogyasztóvédelem erősítése és a fogyasztói jogok képviselete érdekében létrehozott Pénzügyi Tanácsadó Irodahálózat 2018 májusában országossá vált, amelynek

az elnevezése a fent bemutatott arculati változásoknak megfelelően Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózatra módosult. Annak érdekében, hogy a fogyasztók a megyeszékhelyeken, valamint a megyeszékhelyeken kívül szervezett kihelyezett tanácsadásokon könnyen beazonosítsák az irodahálózatot, 2018 decemberében a Pénzügyi Navigátor arculat alapján a hálózat saját logót kapott. Az Irodahálózat szakemberei a 2018. évben 20 721 ügyfélmegkeresést kezeltek és 317 alkalommal tartottak kihelyezett tanácsadásokat a fogyasztók részére.

2018 tavaszán eredményesen lezárult az MNB második pénzügyi fogyasztóvédelmi témájú *„Pénzügyek felsőfokon – Légy kreatív!"* című egyetemi ötletpályázata. Szakmai zsűri választotta ki az együttműködésben résztvevő hét egyetemen a legötletesebb koncepciókat, valamint pénzjutalomban részesítette a nyertes pályázókat. A jegybank a Civil Háló Program keretében rendszeresen biztosít hagyományos pénzügyi fogyasztóvédelmi témákban pályázati lehetőséget civil szervezetek számára és 2018-ban a pályázatok kapcsolódtak az egyetemi ötletpályázat nyertes pályaműveihez is. Az év során az MNB támogatásának köszönhetően hat civil szervezet nyolc projektje valósult meg, köztük pénzügyi fogyasztóvédelmi ismeretterjesztés és edukációs program. A jegybank a civil szervezetek számára folyamatos konzultációs lehetőséget, fórumot és workshop-ot biztosított.

A pénzügyi kultúra és tájékozottság, valamint a kapcsolódó készségek és képességek fejlesztésének fontosságát tükrözi a 2017 decemberében elfogadásra került „Okosan a pénzzel!" pénzügyi kultúra fejlesztését célzó nemzeti stratégiával kapcsolatos munka. A 2018-ban jóváhagyott Cselekvési Tervnek megfelelően a megvalósításban jelentős szerepet vállalt az MNB, tekintettel arra, hogy a pénzügyi stabilitásért való felelőssége, a fogyasztóvédelmi és tájékoztató, illetve kommunikációs feladatai alapján már eddig is meghatározó szereplője volt a pénzügyi kultúra és tudatosság fejlesztésének, terjesztésének.

Egyéb hatósági és nyilvántartási tevékenység

Az MNB 2018-ban is biztosította informatikai alkalmazással támogatott rendszerében a közvetítői hatósági vizsgáztatás kereteit. Az elmúlt évek növekvő tendenciája folytatódott és 2018-ban a képző szervek által szervezett vizsgákon megjelent vizsgázók száma megközelítette a 20 ezer főt. A képzés, a számítógépes vizsgatermek, illetve a vizsgáztatás szabályszerűségét az MNB a helyszínen kívüli ellenőrzésen túlmenően a beszámoló évében 15 helyszíni ellenőrzés keretében vizsgálta. Az ellenőrzések tapasztatai szerint – kisebb súlyú szabálytalanságok mellett – összességében a tevékenység gyakorlása jogszerű volt.

A felügyelt és nyilvántartott intézmények adatait tartalmazó Központi Törzsadattár nyilvántartásba 2018-ban 11 804 űrlap érkezett a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete alá tartozó szervezetek és személyek törzsadat-bejelentései nyomán, továbbá az engedélyezési és felügyeleti eljárásokhoz kapcsolódóan 6618 irat alapján történt adatbejegyzés.

3.4. SZANÁLÁS

Az MNB az év folyamán – a nemzetközi legjobb gyakorlatokra is figyelemmel – kialakította a szavatoló tőkére és a leírható vagy átalakítható kötelezettségek állományára vonatkozó minimum követelmény (MREL-követelmény) meghatározására, a közérdek, mint szanálási feltétel megállapítására, valamint a kritikus funkciók azonosítására szolgáló módszertanait, emellett felülvizsgálta a szanálási feladatkörének belső eljárási szabályait rögzítő Szanálási Kézikönyvet. Az intézmények az MREL-követelmény számítása módszertanának javasolt kereteit piaci konzultáció során véleményezhették.

2018. év során a szanálási feladatkörében eljáró MNB a jövőbeni esetleges válsághelyzetekre történő felkészülés érdekében, az elfogadott ütemezéssel összhangban készítette, illetve vizsgálta felül a szanálási terveket. A szanálási tervezés célja az adott hitelintézet vagy befektetési vállalkozás (együtt: intézmény) struktúrájának, működésének figyelembevételével a szanálási stratégia kidolgozása annak érdekében, hogy a szanálási hatóság rendelkezzen forgatókönyvvel olyan válsághelyzetek kezelésére, amelyek piaci és/vagy felügyeleti eszközökkel nem vagy nem megfelelően kezelhetők.

A szanálási tervezés támogatása érdekében több intézménynél indult helyszíni ellenőrzést is magába foglaló a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárás, amelynek egyik kiemelt feladata felmérni, hogy egy adott intézmény vagy csoport esetében mely válságkezelési stratégia hiteles és megvalósítható (felszámolás vagy szanálás), a választott stratégia milyen mértékben szolgálja egy vagy több szanálási cél elérését, illetve, hogy végrehajtásának vannak-e jelentős akadályai. A tervezési folyamat elősegítésére, illetve a szavatoló tőkére és a leírható vagy átalakítható kötelezettségek állományának (MREL) felméréséhez adatszolgáltatást is előírást az MNB. A szanálási tervekben rögzítendő egyedi és csoportszintű MREL-követelmény tartásának célja, hogy megfelelő mennyiségű forrás álljon rendelkezésre egy szanálás során szükségessé váló veszteségviseléshez, illetve feltőkésítéshez.

A határon átnyúló csoporttagokkal is rendelkező magyarországi székhelyű bankcsoport esetében az MNB, mint csoportszintű szanálási hatóság felülvizsgálta a csoportszintű szanálási tervet, és 2018. első félévében a széleskörű előkészítő munkának köszönhetően az érintett külföldi szanálási

hatóságokkal egyhangú, közös döntés (joint decision) született a terv elfogadásáról.

Az MNB az európai uniós székhelyű bankcsoportok magyar leánybankja fogadó szanálási hatóságaként is aktívan részt vett a tervek előkészítésében, majd formálisan is elfogadta a csoportszintű szanálási terveket és a konszolidált szintű MREL-követelmény előírására vonatkozó közös döntéseket. Ezek a bankuniós székhelyű intézmények vonatkozásában az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board–SRB) koordinációja mellett, a többi esetben pedig az egyéb tagállami szanálási hatóságok által koordinált szanálási kollégiumok keretében születtek meg. Az év folyamán az MNB hét, egyszerűsített szanálási tervezési kötelezettség hatálya alá tartozó belföldi intézmény szanálási terveit is elkészítette.

A MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zrt. (MSZVK) által kezelt követelés- és ingatlanállomány szinte teljes egésze 2018 júniusában, a tervezettnél jóval hamarabb és eredményesebben értékesítésre került. A tervezettnél korábbi portfólió-leépítést a nemteljesítő hitelek piacán bekövetkezett kedvező változások tették lehetővé, így a pozitív piaci hangulatra reagálva az MNB, mint az MSZVK felett a tulajdonosi jogok gyakorlója meghozta a tranzakció sikeres végrehajtását eredményező döntéseket. Mindez lehetővé tette, hogy a Szanálási Alaptól 2015-ben felvett kölcsön, annak kamatai, illetve a további járulékos költségek teljes mértékben visszafizetésre kerüljenek 2018 júliusában.

A kollektív pénzalapok tekintetében az MNB 2018-ban is a vonatkozó európai uniós szabályozással összhangban járt el. Meghatározta a tagintézményeknek a Szanálási Alapba fizetendő 2018. évi rendszeres éves díjait a vonatkozó európai uniós rendelet alapján, részt vállalt az Országos Betétbiztosítási Alapnak (OBA) a szanálás finanszírozásához történő hozzájárulási képességét vizsgáló stressztesztjének tervezésében, illetve a végrehajtás objektivitásának ellenőrzésében is. Az MNB szanálási területről delegált vezetői közreműködtek a Szanálási Alap és az OBA igazgatótanácsainak munkájában.

A nemzetközi szanálási kapcsolatrendszer elmélyítése és szakmai információk gyűjtése érdekében az MNB 2018-ban is aktívan tevékenykedett több európai uniós hatóság munkájában. Részt vett az EBH, az EIOPA, valamint az ESMA különböző, a szanálást érintő jövőbeni szabályozások előkészítésével foglalkozó munkacsoportjaiban.

Az MNB szakértői az év folyamán számos szakmai rendezvényen tartottak előadást a szanálási keretrendszerről, illetve a szanálási tevékenységgel kapcsolatos magyar és nemzetközi aktualitásokról.

3.5. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

A hazai pénzügyi infrastruktúrák hatékonysága

Azonnali fizetési rendszer létrehozása

Az azonnali fizetési rendszer létrehozása 2018-ban az ütemterv szerint haladt, így 2019. július 1-én elérhetővé válik az új fizetési szolgáltatás Magyarországon. 2018 első negyedévében, a szállító kiválasztását követően megkezdődött a központi infrastruktúra létrehozása a GIRO Zrt.-ben. Ezzel párhuzamosan az MNB is megkezdte az azonnali rendszer jegybanki funkcióinak és a banki likviditáskezelést támogató funkcióinak a létrehozását. Az érintett piaci szereplőknél is folyamatban van a felkészülés az azonnali fizetési szolgáltatásra.

Az azonnali fizetési szolgáltatással és a központi rendszer működésével kapcsolatos információmegosztás folyamatos a projektben, az MNB és a GIRO számos munkacsoportban szorosan együttműködik a piaci szereplőkkel. Ezek mellett az MNB azonnali fizetéssel foglalkozó aloldalán található, folyamatosan frissülő gyakori kérdések között is szerteágazó információk érhetőek el. A rendszeresen szervezett munkacsoport ülések és konzultációk során 2018-ban a GIRO és az MNB részletesen egyeztette a piaci szereplőkkel a központi rendszer és a ráépülő szolgáltatások technikai és működési részleteit, és a piaci szereplők visszajelzéseinek a figyelembevételével véglegesítette azokat. Az MNB 2018-ban kidolgozta az új fizetési rendszer hatékony működéséhez szükséges likviditáskezelést támogató szabálymódosításokat. Ezek lehetővé teszik azt, hogy a rendszerben résztvevő pénzforgalmi szolgáltatók minden esetben képesek legyenek megfelelő mértékű likviditást elkülöníteni az azonnali fizetések lebonyolítására. Emellett az MNB kialakította az azonnali rendszerhez kötődő jegybanki funkciók működési rendjét, amiről szintén tájékoztatta az érintett intézményeket.

A Projektirányító Bizottság júniusi döntésének megfelelően megkezdődött az alapszintű, átutalási funkcióra vonatkozó fizetési márka létrehozása is az elmúlt évben. A projekt tájékoztatási munkacsoportjának és további kommunikációs szakértőknek a bevonásával folyamatban van a márkanév és az arculati elemek kialakítása. A kialakítandó márka hatékonyan támogatja az alapszintű szolgáltatásokkal kapcsolatos kommunikációt, miközben lehetővé teszi, hogy a piaci szereplők a rendszerre épülő kiegészítő szolgáltatásaikat saját márkanévvel kínálják. Emellett év végén megkezdődött az új szolgáltatás bevezetését támogató tájékoztatási stratégia kialakítása is, amely meghatározza, hogy a szolgáltatás

indulását megelőző fél évben, valamint azt követően az egyes felhasználói csoportokhoz milyen csatornákon, pontosan milyen üzeneteket célszerű eljuttatni.

Az MNB a GIRO Zrt.-vel és a munkacsoportokban résztvevő piaci szereplőkkel számos egyeztetést folytatott az azonnali fizetésre épülő kiegészítő szolgáltatások alapszintű üzleti folyamatainak az egységesítése érdekében. Az egységes szabályrendszerrel elérhető, hogy a piaci szereplők által kifejlesztett szolgáltatások képesek legyenek egymással együttműködni, így pedig a lehető legszélesebb körben használhatóak legyenek. Továbbá megkezdődött a leggyakrabban használt adatbeviteli megoldásokra olyan nyílt szabványok kidolgozása, amelyekkel elérhető, hogy az azonnali fizetések indítása minden piaci szereplőnél egységes módon történhessen.

„PSD2–Gyakori kérdések és válaszok" honlapon publikált MNB vélemények a megújított Pénzforgalmi irányelv (PSD2[16]) kapcsán

Az MNB-hez beérkező nagy számú PSD2-t érintő megkeresés, illetve a szélesen érintett kör miatt, az MNB elindította Gyakori kérdések és válaszok oldalát, amelyek a pénzforgalmi piaci szereplőktől az MNB-hez beérkezett kérdéseket és az azokra adott válaszokat tartalmazza. A lista közzétételével az MNB célja minden piaci szereplő tájékoztatása az MNB PSD2-vel összefüggő egyes kérdésekhez kapcsolódó álláspontjáról. Eddig hat témában (adatszolgáltatás, erős ügyfél-hitelesítés és biztonságos kommunikáció, felelősségi kérdések, engedélyezés, lebonyolítási szabályok és egyéb) összesen 59 kérdéshez kapcsolódóan tette közzé az MNB álláspontját. A lista folyamatosan frissül a beérkező új kérdésekkel és információkkal.

Az AMI–SeCo NSG 2018. évi ülései

Az értékpapír-kiegyenlítéssel és fedezetkezeléssel foglalkozó hazai munkacsoport, a magyar AMI–SeCo NSG 2018 során három alkalommal ülésezett. A piaci szereplők, pénzügyi infrastruktúrák és szabályozó hatóságok részvételével működő fórum legfontosabb témája az volt, hogy a társasági események kezelésének hazai folyamatait hogyan lehet hatékonyabbá tenni és harmonizálni az európai sztenderdekkel. A KELER Zrt., a BÉT Zrt. és az MNB elkészített egy erre vonatkozó reformcsomagot, amelyet a munkacsoport megtárgyalt és elfogadott, ezt követően pedig megkezdődött az egyeztetés az érintett minisztériumokkal. A javaslatok mihamarabbi érvényre juttatása a hazai tőkepiac kiemelt érdeke, ennek megfelelően az MNB továbbra is támogatja a KELER Zrt. vezetésével zajló folyamatot. Az AMI–SeCo NSG mindemellett megtárgyalta a hatáskörébe tartozó európai aktualitásokat, így többek között napirendjére vette a biztosítékkezelési folyamatok harmonizációját, mint soron következő sztenderdizálási feladatot.

Pénzügyi infrastruktúrák Biztonsága

A pénzügyi infrastruktúrákkal szembeni kiber-ellenállóképességgel kapcsolatos felvigyázói elvárások (ún. CROE) nyilvános konzultációja

Az EKB 2018 harmadik negyedévében nyilvános konzultációra bocsátotta az úgynevezett CROE-t, amelyet az EKB kiberbiztonsággal foglalkozó munkacsoportja készített, amely munkacsoportban az MNB is aktívan részt vesz. A megfogalmazott elvárások a pénzügyi infrastruktúrák kiber-ellenállóképesség növelését szolgálja, ugyanis a magasan képzett támadók állandó fenyegetettséget jelentenek, az infrastruktúrák több ponton kapcsolódnak egymáshoz, így a rendszereket több ponton is kompromittálni lehet. A meglevő automatizmusok és mentési rendszerek adott esetben még segíthetik is a rosszindulatú kódok, illetve a hibás adatok terjedését. A CROE-ban megfogalmazott elvárások a 2016-ban az Értékpapír-felügyeletek Nemzetközi Szervezete (IOSCO) által kiadott iránymutatásokon alapulnak. Az MNB több szakértője 2018 októberében részt vett az EKB által szervezett CROE oktatáson is, amelynek célja a CROE jobb megismerése, illetve a CROE-val kapcsolatos gyakorlati tudnivalók elsajátítása volt. Az EKB 2018 negyedik negyedévben dolgozza ki a CROE felvigyázói értékelésének a folyamatát. Az MNB az értékelési folyamat kidolgozása után be fogja építeni a CROE elvárásait a saját felvigyázói módszertanába.

2018-ban lezajlott a KELER-KSZF EMIR szerinti engedélyének éves felülvizsgálata és a központi szerződő féléves átfogó felügyeleti vizsgálata

A KELER KSZF-nek, mint az Európai Unión belüli központi szerződő fél tevékenységet ellátó intézménynek az EMIR[17]-nek való megfelelés biztosítása érdekében 2014-ben egy újraengedélyezési folyamaton kellett átesnie, amit egy nemzetközi tagokból álló engedélyező kollégium végzett el. Az EMIR előírásai alapján a KELER KSZF-nek folyamatosan meg kell felelnie a követelményeknek, amelyet az

[16] PSD2: a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2015. november 25-i (EU) 2015/2366 számú európai parlamenti és tanácsi irányelv.

[17] Az OTC derivatív ügyletekről, központi szerződő felekről és kereskedési adattárházakról szóló 648/2012/EU rendelet.

engedélyező kollégium évente legalább egyszer személyesen felülvizsgál, emellett pedig rendszeresen értesíteni kell minden olyan jelentős működési változásról, amely érinti az engedélyezett tevékenységet. A 2018. évi felülvizsgálatra decemberben került sor, amelynek eredményeként a kollégium megállapította, hogy a KELER KSZF működése továbbra is megfelel az EMIR előírásainak. Az éves ülés kiemelt témái között a központi szerződő féllel kapcsolatos kiberbiztonság, IT működés és a tőkepiaci nemteljesítési eljárások áttekintése szerepelt. A KELER KSZF kollégiumában az MNB-n, a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalon és az Európai Értékpapír-piaci Hatóságon (ESMA) kívül olyan országok hatóságai is részt vesznek, amely országokból résztvevője van a KELER KSZF-nek, így az ír, a belga, valamint az angol pénzügyi felügyeleti hatóság is képviselte magát. Az MNBtv.-ben megfogalmazott kötelezettségeivel összhangban a jegybank 2018-ban is lefolytatta a KELER KSZF EMIR-rendelet szerinti éves átfogó felügyleti vizsgálatát. Ennek részeként a jegybank számos hiányosságot tárt fel – többek között – a központi szerződő fél kockázatkezelési módszertanát és szervezeti követelményeit illetően. A hiányosságokkal összefüggésben az MNB 16 millió forintos bírságot szabott ki a KELER KSZF-re, valamint felszólította azok megszüntetésére. A vizsgálatot követően a KELER KSZF haladéktalanul megkezdte a hiányosságok felszámolását.

Az MNB ajánlást tett közzé a pénzforgalmi szolgáltatások működési és biztonsági kockázataival kapcsolatos intézkedésekről

Az elmúlt években a technológiai fejlődéssel a pénzügyi szektorban számos új piaci szereplő (FinTech), valamint egyre több innovatív pénzforgalmi termék és szolgáltatás jelent meg. Mivel az interneten keresztül nyújtott szolgáltatások során alkalmazott technológiai megoldások az internet jellegéből fakadóan kockázatokat hordozhatnak magukban, ezért a felhasználók biztonsága érdekében elengedhetetlenné vált az Unió egészében egységes biztonsági követelmények kialakítása és a magas színvonalú fogyasztóvédelem biztosítása ezen szolgáltatások igénybevételéhez. Ennek keretében biztosítani szükséges, hogy minden pénzforgalmi szolgáltató, beleértve a két új fizetési szolgáltatást – a fizetés-kezdeményezési szolgáltatást (FIKSZ), és a számlainformációs szolgáltatást (SZISZ) – az általuk nyújtott pénzforgalmi szolgáltatásokhoz kapcsolódó működési és biztonsági kockázatok kezelése érdekében megfelelő kockázatmérséklési intézkedéseket és ellenőrzési mechanizmusokat tartalmazó keretrendszert alakítsanak ki.

Az Európai Uniós pénzforgalmi jogszabályi előírások betartásának elősegítése végett az EBH részletes iránymutatásokat adott ki a pénzforgalmi szolgáltatások működési és biztonsági kockázataival kapcsolatos biztonsági intézkedések kialakítására vonatkozóan, amely iránymutatásokat az MNB ajánlás formájában adta ki. A megfelelő felkészülési idő biztosítása érdekében az MNB az ajánlás alkalmazását az érintett fizetési szolgáltatóktól 2018. november 1-jétől várja el.

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

2018 során a jegybank közigazgatási és ügyfélmegkeresések alapján 22 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. Közülük három esetben a Pénzügyminisztérium megkeresésére jogszabály tervezetek kapcsán került sor pénzforgalmi szakmai vélemény megadásra. További 19 esetben hitelintézeti, egyéb gazdasági társasági és ügyvédi megkeresésre adott állásfoglalást vagy szakmai véleményt az MNB.

Az MNB 2018-ban pénzforgalmi hatósági eljárásban 4 bank, 1 hitelintézeti típusú EGT-fióktelep, 3 szövetkezeti hitelintézet, 1 pénzforgalmi szolgáltató 2 pénzforgalmi intézmény és 1 forgatható utalványt kibocsátó vállalkozás ellenőrzését végezte el. 2018-ban 13 pénzforgalmi ellenőrzési eljárás zárult le, ebből 4 bank, 4 szövetkezeti hitelintézet, 1 pénzforgalmi szolgáltató, 2 pénzforgalmi intézmény és 2 utalványkibocsátó ellen megindított ellenőrzés volt. A lezárt eljárásokból 8 esetben a határozatba foglalt intézkedések mellett összesen 106,1 millió forint bírság is kiszabásra került. Ezen felül az MNB korábbi határozatok határidőre történő teljesítésének elmulasztása miatt 3 esetben ismételten kötelezte a szolgáltatót a határozat végrehajtására, e határozatok együttesen 8,8 millió forint bírságot tartalmaztak. Az év során így összesen 114,9 millió forint bírság kiszabására került sor az MNB pénzforgalmi hatósági eljárásaiban megállapított szabályszegések miatt. A szabályszegések

– a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény tekintetében az ügyfelek tájékoztatását, a keretszerződést, a fizetési számla megnyitását, a fizetési műveletek helyesbítését, a felelősségi és kárviselési szabályokat, valamint a hatósági átutalás és az átutalási végzésen alapuló átutalás sorba állítását,

– a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009. (VIII. 6.) MNB rendelet tekintetében a fizetési megbízás átvételét, azonosítását, a feldolgozás sorrendjét, visszautasítását, sorba állítását, részteljesítését, a hatósági átutalási megbízás és az átutalási végzés külön szabályait, a fizetési művelet pénzforgalmi szolgáltatók közötti teljesítését és annak a kedvezményezett rendelkezésére bocsátását, valamint az értéknapra vonatkozó szabályokat,

– az egyes fizetési szolgáltatókról szóló 2013. évi CCXXXV. törvény tekintetében az utalványkibocsátó utalványkibocsátási tevékenysége bejelentését, működésének

szabályait és az ügyfelei védelmére vonatkozó rendelkezéseket,

– a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 50/2015. (XII. 9.) és 50/2016. (XII. 12.) MNB rendelet P54 MNB azonosító kódú adatszolgáltatásra vonatkozó rendelkezéseit,

– a kártyaalapú fizetési műveletek bankközi jutalékairól szóló 2015. április 29-i (EU) 2015/751 európai parlamenti és tanácsi rendelet egységes kereskedői díjak tilalmára és a kedvezményezett egyes kártyaalapú fizetési műveletekről való tájékoztatására vonatkozó szabályait, továbbá

– az alapszámlához való hozzáférésről, valamint a fizetési számla váltásáról szóló 263/2016. (VIII. 31.) Korm. rendelet tekintetében a számlaváltási meghatalmazás rendelkezésre állását, a korábbi fizetési számla megszüntetését és a számlaváltásra vonatkozó tájékoztatást érintették.

Az MNB a pénzforgalmi vizsgálatok során vizsgálta továbbá az alapszámlához való hozzáférésről, az alapszámla jellemzőiről és díjazásáról szóló 262/2016. (VIII. 31.) Korm. rendeletet is, e vonatkozásban szabályszegést nem állapított meg. A lezárt ellenőrzési eljárásokból 7 még 2017-ben indult, a 2018-ban megindított ellenőrzési eljárások közül pedig 6 esetében a döntéshozatalra 2019-ben kerül sor.

Egyéb Információk

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk

A Hitelintézeti Szemle 2018. márciusi számában jelent meg egy a hazai kiskereskedelmi szektorban a fizetési kártya elfogadásáról és a fizetési kártya használatáról szóló tanulmány. Az elemzés alapja a NAV által gyűjtött online pénztárgép adatbázis számlaszintű, részletes forgalma Magyarországon. Fő megállapítása, hogy a fizetési kártya elfogadásának legjelentősebb tényezője a kereskedő forgalmának mértéke, bár a kapcsolat nem lineáris.

A Hitelintézeti Szemle 2018. szeptemberi számában jelent meg egy a külföldön élő és dolgozó magyarok által az otthon maradt háztartásnak küldött támogatásokról szóló tanulmány. A 2017. év folyamán az MNB a Központi Statisztikai Hivatallal együttműködve adatfelvételt bonyolított le a témában „Családi segítségnyújtás” elnevezéssel. Az első eredmények többek között arra mutatnak rá, hogy a kivándorlók körülbelül egyötöde, amíg Magyarországon több mint 65 ezer háztartás érintett a jelenségben és egy jelentős részük számára a külföldi támogatások fontos jövedelemforrásként szolgálnak.

A Gazdaság és Pénzügy 2018. decemberi számában jelent meg „A hatósági átutalás, mint fizetési forma és jövőbeni fejlesztési lehetőségei” című tanulmány, amelyben bemutatásra kerültek a fizetési mód működésének sajátosságai, a hatékonyabb működésének akadályai, valamint a fizetési módban rejlő további lehetőségek.

Konferenciák és szakmai előadások

A jegybank 2018 során két konferencián tartott szakmai prezentációt, amely prezentáció témája a PSD2 kapcsán bevezetendő új informatikai biztonsági követelmények voltak. Továbbá előadást tartott az MNB – a Magyar Bankszövetség szervezésében – a magyar bankok felső vezetőinek tájékoztatására szervezett eseményen, ahol az azonnali fizetési rendszer infrastruktúrájának fejlesztéséről esett szó.

3.6. DEVIZATARTALÉK-KEZELÉS

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, az MNB – MNBtv.-ben rögzített – egyik alapvető feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékot:

– piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”),

– monetáris- és árfolyam-politika támogatása (intervenciós kapacitás biztosítása),

– devizalikviditás biztosítása a bankrendszer számára,

– az állam tranzakciós devizaigényének biztosítása.

A piaci szereplők továbbra is kiemelten figyelik a devizatartalék nagyságának alakulását. Az MNB maga is rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérésére. 2018 során a devizatartalék mindvégig meghaladta a jegybank és a befektetők által is kiemelten követett Guidotti–Greenspan szabály alapján elvárt, biztonságos szintet.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb az elmúlt évben. Az adósságkezelő megemelt forintpiaci kibocsátásokkal támogatta a lejáró devizaforrásokat alapvetően

forintból megújító adósságkezelési politikáját. A negatív nettó devizakibocsátás révén az ÁKK megnövekedett forintbetétje terhére a jegybanktól vásárolt devizából törlesztette lejáró devizaadósságát. Emellett e körben említhető még a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező transzferek szintén az MNB-n keresztül folynak be, ezek az utóbbi évben is gyarapították a devizatartalékot. A fenti tranzakciós célok kielégítése 2018-ban is zökkenőmentesen zajlott.

Az MNB az alacsony nemzetközi kamatkörnyezetben is törekszik arra, hogy a mindenkor szükséges mennyiségű devizatartalék kezelésekor a hozamszempontokat is érvényesítse, vagyis annak értékét felelős vagyonkezelőként megőrizze, és lehetőség szerint gyarapítsa.

A tartalék nagysága

Magyarország nemzetközi tartalékainak szintje 2018 során 4,0 milliárd euróval növekedett, az év végén 27,4 milliárd eurót tett ki.

Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságtörlesztési célú tételei, különösen az állam nettó devizafinanszírozása és a nettó devizakamat-kiadások összességében közel 3 milliárd euróval mérsékelték a devizatartalékot. A változás elsősorban a februári 1,25 milliárd USA dollár eredeti névértékű és a júniusi 1,5 milliárd euro eredeti névértékű kötvénylejáratok, a márciusi 30 milliárd japán jen, az októberi 1 milliárd euro, illetve a decemberi 2 milliárd renminbi névértékű kötvénykibocsátások, valamint egyéb tételek eredőjeként adódott.

A tartalékok növekedése irányába hatott az Európai Bizottságtól beérkezett nettó 4,6 milliárd euro összegű EU-transzfer. Az NHP harmadik szakasza deviza pillérének keretében kötött devizaswapokhoz köthető pénzmozgások, illetve a forintlikviditást nyújtó devizaswap tenderek közel 1,3 milliárd euróval növelték a tartalékok nagyságát. A tartalékok növekedése irányába hatott az MNB derivatív ügyleteihez köthető mintegy 600 millió eurónyi nettó pénzmozgás, valamint a hazai hitelintézetek által elhelyezett devizabetét-állomány közel 100 millió eurós emelkedése. Az eurótól eltérő devizaeszközök, valamint az arany euróban kifejezett mintegy 400 millió eurós átértékelődése tovább növelte a tartalékok szintjét.

2018 októberében az MNB aranyat vásárolt megközelítőleg 1 milliárd euro értékben, a nemesfémállományt 3,1 tonnáról 31,5 tonnára növelve. A monetáris arany a devizatartalékhoz hasonlóan a nemzetközi tartalékok részét képezi.

8. ábra
A nemzetközi tartalékok nagyságának alakulása

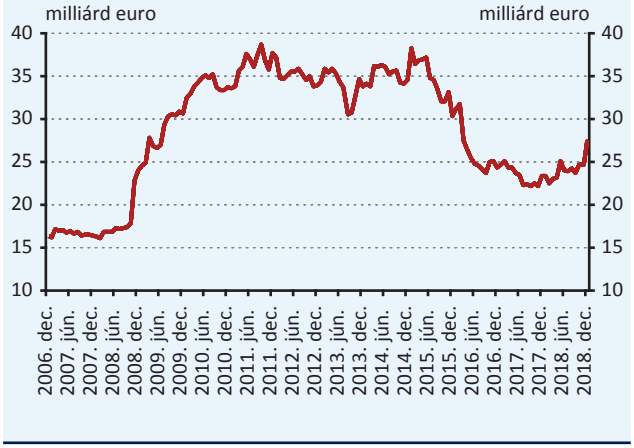

A devizatartalék pénzügyi teljesítménye és kockázatai

Az MNB a törvényben rögzített alapfeladatainak ellátása, az ország devizatartalékának kezelése során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. Alapelv, hogy a vállalt kockázatok mértéke igazodjon az alaptevékenység céljaihoz, a kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázatvállalás legyen tudatos, és az intézmény kockázatvállalási képességével összhangban legyen korlátozott. A devizatartalék-kezelés során a likviditás, a biztonság és a hozam hármas célrendszerének kell megfelelni, ami azt jelenti, hogy az MNB a kockázatok előre definiált alacsony szintjének folyamatos betartása mellett próbálja elérni a lehető legmagasabb hozamszintet.

A többi jegybanki alapfeladathoz hasonlóan a devizatartalék-kezeléssel kapcsolatban is a Monetáris Tanács a legfőbb döntéshozó testület, mely meghatározza a devizatartalékkal kapcsolatos célokat, igényeket, úgymint a tartalék szintjét, likviditását, dönt az optimalizációs devizáról, a kockázatvállalási stratégiáról és a tartalék befektetésének legfontosabb számszerű stratégiai paramétereiről. Az operatív döntési hatáskörök gyakorlását, a devizatartalék-kezelési stratégia végrehajtását a Monetáris Tanács által meghatározott keretek között az igazgatóság végzi. Az igazgatóság hagyja jóvá a kockázatvállalás kereteit adó limitrendszert: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest engedélyezett maximális eltéréseit, a partnerlimiteket és a tartalékkezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét.

A tartalékkezelés két fő pillére a benchmarkrendszer és a limitrendszer. A független teljesítménymérés a kockázatvállalási politika fontos eleme. A portfóliókezelés sikerességének mérése érdekében minden tartalékportfólió teljesítménye

összevetésre kerül egy referencia portfólió (az úgynevezett benchmark portfólió) teljesítményével. A benchmark portfóliók azt mutatják meg, hogy ugyanolyan befektetési paraméterek mellett egy széles piaci szegmenst reprezentáló passzívan kezelt portfólió milyen hozamot hozott volna. A devizatartalék-kezelési tevékenység teljesítménye ezen referencia portfóliókkal szemben kerül kimutatásra. Az MNB hozam-kockázat preferenciáját tükröző és a portfóliók teljesítménymérését szolgáló benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység tartja karban.

A devizatartalék-kezeléshez kapcsolódóan a legfontosabb kockázati kategóriák a piaci kockázat, a likviditási kockázat, a hitelkockázat (kiegyenlítési és partnerkockázat). A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A jegybankokra jellemző konzervatív tartalékportfólió-kezelésnek megfelelően az MNB szigorú limitrendszert alkalmaz, amely az elvárt magas szintű hitelminősítések mellett piaci és egyéb indikátorokat is figyelembe vesz.

Az MNB a devizatartalék-kezelés során különböző kockázat-minimalizálási technikákat alkalmaz annak érdekében, hogy a vállalt kockázatok az MNB kockázati toleranciájának megfeleljenek. A derivatív eszközök esetében az MNB a partnereivel ISDA (International Swaps and Derivatives Association) és kapcsolódó CSA (Credit Support Annex) szerződéseket kötött, amelyek letételhelyezés (marginolás) révén a partnerrel szemben potenciálisan keletkező hitelkockázati kitettséget alacsony szinten tartják. A GMRA (Global Master Repurchase Agreement) szerződések által szabályozott repo ügyletek esetében az előírt marginolás szintén segíti a kockázatok korlátozását. A devizapiaci ügyletek esetén az MNB a nemzetközi legjobb gyakorlatnak megfelelően a CLS-rendszerben számolja el az ügyleteit a kiegyenlítési kockázatait minimalizálva. A monetáris politikai eszközök devizalikviditás-igényét a tartalékkezelés során szintén figyelembe veszi az MNB.

A 2008-tól kezdődő globális válság hatására kialakult csökkenő hozamkörnyezetben, tekintettel a jegybanki portfóliókban kezelt kötvények jellemzően emelkedő árfolyamaira a jegybankok döntően nyereséget értek el a devizatartalékokon. Az MNB – a portfólióiban kezelt, döntően magas hitelminőségű állam- és egyéb kötvényekkel a csökkenő hozamkörnyezet eredményeként átértékelődő pozíciókon keresztül – az említett folyamatnak szintén a nyertese volt. Ezt követően a zéróhoz közeli, bizonyos piacokon negatív kamatkörnyezetben a jegybanki tartalékkezelés legjelentősebb kihívása a tőkemegőrzés biztosítása volt. (Az euroövezetben a jegybankok számára releváns eszközkörben a várható hozam 2018-ban is negatív volt.) A globális jegybankok tekintetében az elmúlt időszakban a monetáris politikák, illetve ezzel összefüggésben a hozamok normalizációja került előtérbe. A Fed-et követően monetáris politikai szempontból az EKB is a szigorítás irányába mozdult el. A kamatszintek potenciális normalizálódása, a kamatok emelkedése hosszú távon a várható hozamok magasabb szintje miatt előnyös a tartalék eredményét illetően, ugyanakkor rövid távon veszteséget okoz. Ezen hatások együttesen, rövid távon a tartalék szintjének csökkenését eredményeznék a befektetési stratégia módosítása nélkül. Az MNB folyamatosan monitorozva a tartalék szintjére kockázatot jelentő folyamatokat – a jegybankok nagy részéhez hasonlóan – rendszeresen felülvizsgálja a tartalék befektetésének kereteit. Az MNB összhangban a tartaléktartás céljaival, szem előtt tartva a konzervatív befektetési kereteket, 2018 során tovább diverzifikálta befektetéseit.

2018-ban az MNB a devizatartalékot alapvetően hat devizanemben (EUR, USD, JPY, GBP, AUD, RMB), különböző portfóliókba szervezve kezelte. Az MNB árfolyamkitettséget döntő részben euróban vállal: az egyéb deviza/euro keresztárfolyam kockázatát derivatív eszközökkel fedezi. Az eurótól eltérő denominációjú egyéb devizaeszközök tartását a magasabb szintű diverzifikáció elérése és a dollár esetében a rendelkezésre álló nagyobb likviditás biztosítása indokolja. Az MNB euróban, amerikai dollárban, angol fontban, renminbiben és ausztrál dollárban összesen nyolc portfóliót kezel aktívan. Az MNB a kizárólag állampapírokat tartalmazó japán jen portfóliót a benchmark szigorú követésével indexhez kötött portfólióként kezeli. 2012 végétől – külső vagyonkezelőnek és letétkezelőnek adott mandátum formájában – az amerikai ügynökségi jelzáloglevelek (agency MBS eszközök) is részét képezik az MNB befektetési stratégiájának. 2018-ban szintén külső vagyonkezelők bevonásával további három, aktív kezelésű MBS mandátum került kialakításra, amivel tovább nőtt az eszközosztály mérete. A kitettség kiépítése a diverzifikáció mellett emelte a tartalék várható hozamát is. A tartalék portfóliók stratégiai átlagos hátralévő futamideje (célduration) 1 év körül alakult. Az MNB nemzetstratégiai szempontokat szem előtt tartva 2018 októberében megtízszerezte, 3,1 tonnáról 31,5 tonnára növelte az aranytartalékot. Az aranytartalék jelentős növelését követően annak hazaszállítása is megtörtént. Az arany jegybanki tartalékokban betöltött nemzetközi és regionális szerepe, nemzetstratégiai jelentősége, illetve egy potenciális válsághelyzetben, vagy a nemzetközi pénzügyi rendszerben történő strukturális változások során jelentkező bizalomerősítő, stabilizációs szerepe miatt kiemelkedik a tartalékeszközök közül.

Az euro hitelkockázat-mentes portfólió képezi a devizatartalék gerincét, amibe kizárólag magas minősítésű állampapírok, államok által garantált értékpapírok és nemzetközi

intézmények (szupranacionális) kibocsátásai kerülhetnek. A második legnagyobb, euro befektetési portfólióba – illetve jellemzően a befektetési portfóliókba – az előzőek mellett magas minősítésű vállalati, illetve banki kibocsátások és fedezett értékpapírok is vásárolhatóak; ebbe a portfólióba állampapírok jellemzően csak a lejárati szerkezet igazítása érdekében kerülnek. Az euro kitettség mögött az amerikai dollár portfóliók együttes aránya a legjelentősebb a tartalékban.

2018 során a Fed négy alkalommal, márciusban, júniusban, szeptemberben, valamint decemberben 25–25 bázisponttal, év végére 2,25–2,5 százalékos sávba emelte az alapkamatot. Az euroövezet gazdasági növekedése a 2017-es ütemhez képest csökkent. Az EKB nem változtatott az év során az alapkamaton. A Kormányzótanács az év végén a nettó eszközvásárlások befejezéséről döntött, a jegybanki mérleg leépítésének megkezdése azonban 2018 végéig nem kezdődött el. A tartalék teljesítménye szempontjából meghatározó euro hozamgörbe a beszámolási időszakban csavarodott: éven belül, lejáratonként eltérő mértékben 5–15 bázisponttal felfelé tolódott, éven túl 1–20 bázisponttal csökkent, nyolc évig a negatív tartományban tartózkodott. A dollár hozamgörbe felfelé tolódott és laposabbá vált, éven belüli lejáratokon 75–120 bázispontos, amíg az éven túli lejáratokon 10–50 bázispontos hozamemelkedés volt megfigyelhető.

A tartalékkezelés szempontjából továbbra is kedvezőtlen piaci folyamatok ellenére 2018-ban az MNB az arany- és devizatartalékon a 2017-es évhez viszonyítva magasabb, nulla közeli teljesítményt ért el. A kötvényportfóliók teljesítménye összességében negatív volt, ugyanakkor némileg meghaladta a benchmark teljesítményét. Az arany- és deviza nyitott pozíciók eredménye pozitív volt. A monetáris politikai célok eléréséhez meghatározott likviditás az év során folyamatosan rendelkezésre állt, az MNB reputációját károsan érintő hitelkockázati esemény nem történt.

A devizatartalék jövőre vonatkozó teljesítményét érintően továbbra is kockázatot jelent, hogy a tartalék-portfóliók teljesítménye negatív lehet azáltal, hogy a magas minőségű eszközök hozamai az extrém alacsony szintről egy hozamemelkedés következtében elmozdulnak, ami rövid távon a meglévő kötvények leértékelődése miatti átértékelődési veszteség hatására rontja a tartalék teljesítményét. Ugyanakkor a tartalék rövid durationje miatt középtávon ennek hatása az eredményre már pozitív, mivel a lejáró tartalékelemek újrabefektetése magasabb hozamszinten valósulhat meg.

3.7. KÉSZPÉNZ-LOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

Forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2018. december 31-én 5998 milliárd forint volt, mely 17 százalékos, 884 milliárd forintos bővülést jelent az előző év végi állományi értékekhez képest.

A forint készpénzállomány 2012 óta tartó intenzív bővülése a 2018-as év során is tapasztalható volt, amelynek fő okaiként továbbra is a megtakarítási célú készpénztartást, illetve a fogyasztás bővülését azonosíthatjuk. A növekedés eredményeként a GDP arányában számított készpénzállomány értéke 2018 végén 14,4 százalékot ért el, ami dinamikus emelkedést jelent a mutató előző évi értékéhez képest.

9. ábra
Készpénz/GDP és készpénz/háztartások fogyasztási kiadásai

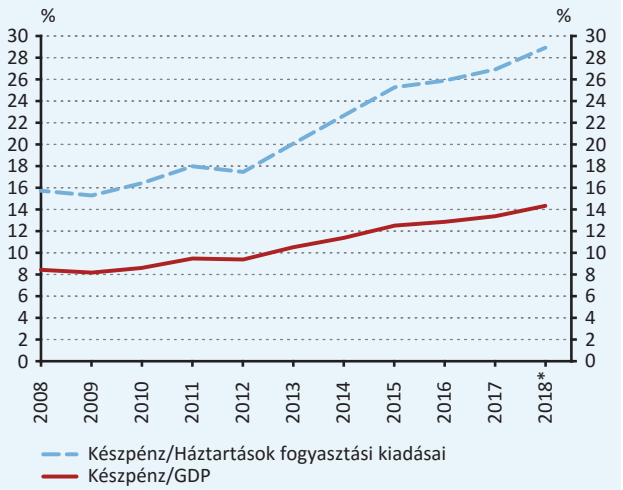

**A 2018. évi GDP adat és a háztartások fogyasztási kiadásainak adata MNB becslés*

Forrás: MNB.

A bankjegyek forgalomban lévő állományának mennyiségi változása címletenként eltérő képet mutat, amelyben szerepet játszhat a bankjegycsere során a régi bankjegyek bevonásának egyszeri hatása is. Az állomány dinamikus bővülése szinte kizárólag a 20 000 forintos bankjegyekre korlátozódott, amelyek volumene az elmúlt év során közel 24 százalékkal bővült. Nagyon enyhe, mindössze 4 százalékos állománybővülés történt az 500 forintosok esetében, a többi címlet forgalomban levő volumene pedig eltérő mértékben emelkedett: a 2000 forintosnál 10, az 5000 forintosnál 18, míg a 10 000 forintosnál 6 százalékos bővülés volt

tapasztalható, ugyanakkor az 1000 forintosok részaránya 7 százalékkal esett vissza 2018-ban.

A két legnagyobb értékű bankjegycímlet továbbra is meghatározó szerepet tölt be a készpénzforgalomban, együttesen az összes forgalomban lévő bankjegy darabszámának 70, értékének pedig 95 százalékát tették ki 2018 végén.

A forint érmék forgalomban lévő mennyisége az előző évhez képest átlagosan 8 százalékkal bővült.

Bankjegy- és érmegyártás

A jegybank a készpénzforgalom növekvő igényének kielégítése, valamint az elhasználódott és emiatt selejtezett,

10. ábra
A forgalomban lévő bankjegyek megoszlása darabszám szerint 2018 végén

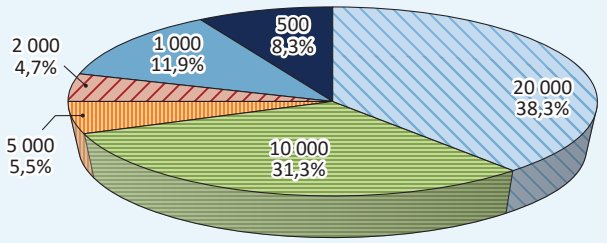

11. ábra
Bankjegy- és forgalmiérme-gyártás
(bruttó ráfordítás)

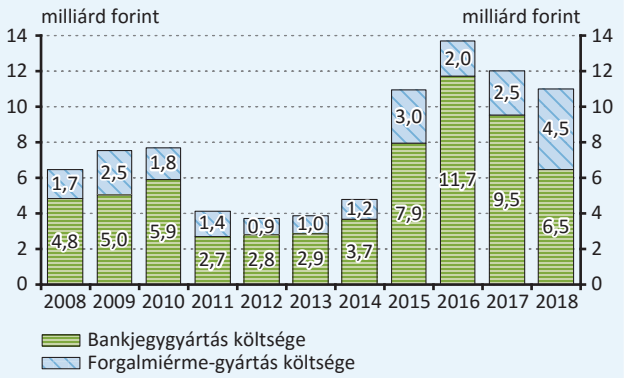

5. táblázat
A forgalomban lévő bankjegyek és érmék[18]
(2018. december 31-i és 2017. december 31-i adatok)

	2018				2017			
Bankjegyek	**Mennyiség**	**Érték**	**Megoszlás (%)**		**Mennyiség**	**Érték**	**Megoszlás (%)**	
	millió darab	**mrd forint**	**mennyiség**	**érték**	**millió darab**	**mrd forint**	**mennyiség**	**érték**
20 000 forint	200,1	4 002,3	38,3	67,7	162,1	3 242,5	34,4	64,4
10 000 forint	163,6	1 636,5	31,3	27,7	154,1	1 540,6	32,6	30,6
5 000 forint	28,7	143,7	5,5	2,4	24,4	122,2	5,2	2,4
2 000 forint	24,4	48,8	4,7	0,8	22,1	44,1	4,7	0,9
1 000 forint	62,4	62,4	11,9	1,0	67,5	67,5	14,3	1,3
500 forint	43,3	21,6	8,3	0,4	41,5	20,7	8,8	0,4
Összesen	**522,5**	**5 915,2**	**100,0**	**100,0**	**471,7**	**5 037,8**	**100,0**	**100,0**
Érmék	**Mennyiség**	**Érték**	**Megoszlás (%)**		**Mennyiség**	**Érték**	**Megoszlás (%)**	
	millió darab	**mrd forint**	**mennyiség**	**érték**	**millió darab**	**mrd forint**	**mennyiség**	**érték**
200 forint	153,2	30,6	8,2	42,1	139,8	28,0	8,0	41,7
100 forint	193,4	19,3	10,3	26,6	181,7	18,2	10,5	27,1
50 forint	182,7	9,1	9,7	12,5	165,2	8,3	9,5	12,3
20 forint	336,2	6,7	18,0	9,2	310,6	6,2	17,9	9,3
10 forint	384,0	3,8	20,5	5,3	358,1	3,6	20,6	5,3
5 forint	623,4	3,1	33,3	4,3	581,0	2,9	33,5	4,3
Összesen	**1 872,8**	**72,8**	**100,0**	**100,0**	**1 736,3**	**67,1**	**100,0**	**100,0**

[18] A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek törvényes fizetőeszközként névértéken ugyan a forgalomban lévő fizetőeszközök részét képezik, azonban szerepükkel összhangban a készpénzforgalom lebonyolításában aktívan nem vesznek részt.

megsemmisített fizetőeszközök pótlása érdekében bankjegyeket és érméket gyártat.

Az MNB készpénzgyártatással összefüggő ráfordításai 2018-ban bruttó 11 milliárd forintot tettek ki, amely közel 9 százalékkal volt kevesebb, mint az előző évben. A ráfordításcsökkenés elsősorban a lezárásához közeledő bankjegy-kibocsátási program miatt jelentkező, csökkenő gyártási szükségletre vezethető vissza. Ugyanakkor az intenzíven bővülő érmekereslet miatt a jegybank készpénzgyártási ráfordításaiban egyre nagyobb arányt képvisel az érmegyártás.

Készpénzforgalmazás

Az MNB – elsősorban a bankjegycsere lebonyolításával összefüggésben – 2018-ban összesen 2994 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le ügyfelei a hitelintézetek és a Posta számára, ezen belül 257 millió darab bankjegyet szolgált ki ügyfeleinek, miközben 187 millió darab bankjegy érkezett be a jegybankba.

Az elmúlt évben az MNB mintegy 89 millió darab elhasználódott bankjegyet selejtezett le, illetve pótolt új, jó minőségű fizetőeszközökkel.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A korábbi évek trendjének megfelelően, a forintbankjegyek hamisításának mértéke tovább csökkent, a készpénzforgalomból kiszűrt forint hamisítványok száma mindössze 450 darabot tett ki 2018-ban.

12. ábra
A forgalomból kiszűrt hamis forint bankjegyek számának évenkénti alakulása

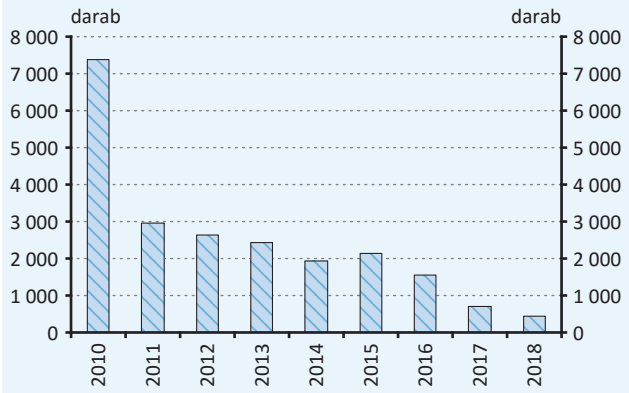

Az egymillió darab forgalomban lévő valódi bankjegyre egy év során jutó hamis bankjegyek száma az elmúlt évben 0,86 darab volt, ami nemzetközi összehasonlításban nagyon kedvező értéknek tekinthető.

13. ábra
Az egymillió darab valódi bankjegyre jutó hamisítványok számának és az okozott kár értékének alakulása

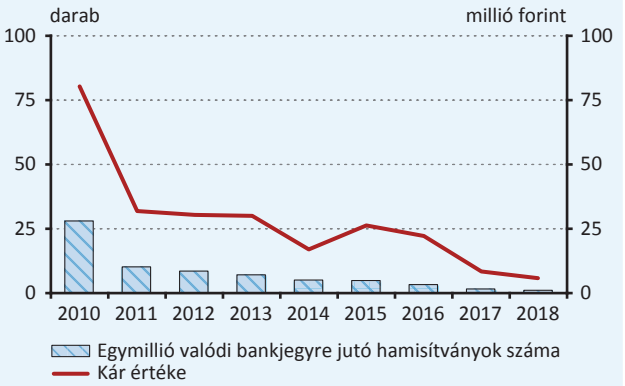

Az alacsony hamisítási mutatószám fenntartásához – a forint bankjegyek cseréjén túl – jelentős mértékben hozzájárul az MNB bankjegyekkel kapcsolatos térítésmentes ismeretterjesztő tevékenysége. A jegybank által biztosított nyomtatott és interneten keresztül is elérhető tájékoztató anyagok mellett az MNB szakértői 2018-ban 2350 fő kereskedelemben dolgozó pénztárosnak tartottak bankjegyismereti oktatást a valódi bankjegyek ellenőrzési lehetőségeiről, biztosítva ezáltal a hamis bankjegyek eredményes kiszűrését is.

Az előző évekhez hasonlóan, 2018-ban ismét a magasabb címletek (10 000 és 20 000 forintos) hamisítása volt a jellemző, amelyek az összes hamisítvány 81 százalékát tették ki.

6. táblázat
A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2018-ban

Címletek	500	1 000	2 000	5 000	10 000	20 000
Megoszlás (%)	4,7	9,8	0,9	3,6	38,4	42,7

Nem változtak jelentősen a hamisítási módszerek sem, amelyeket továbbra is az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemez.

A hamisítványok, a valódi bankjegyek jellemzőinek ismerete esetén, egyszerű vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva vagy mozgatással), pénztári körülmények között pedig kombinált, UV-A- és UV-C-lámpával történő ellenőrzéssel kiszűrhetők.

A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős, bár enyhén emelkedő tendenciát mutat. 2018-ban a jegybank szakértői 2070 darab különböző valutahamisítványt vizsgáltak. Ezen belül a hamis euro bankjegyek száma 1401 darab volt.

Készpénzforgalmi hatósági ellenőrzések

Az MNB 2018-ban az MNBtv. pénzkibocsátásról szóló rendelkezéseinek, a bankjegyrendelet[19], valamint a jegybanki adatszolgáltatásról szóló MNB rendeletek[20] előírásainak betartását kilenc bank, kettő takarékszövetkezet, három pénzfeldolgozó szervezet és egy pénzforgalmi intézmény esetében ellenőrizte. A készpénzforgalmi hatósági ellenőrzések célja a forgalomban lévő forintbankjegyek megfelelő minőségének, a készpénzforgalom zavartalansága érdekében a működési kockázatok csökkentésének, valamint a hitelintézetek részéről a lakosság irányába történő „fair" szolgáltatásnyújtásnak a biztosítása volt. 2018-ban a Készpénzlogisztikai igazgatóság 15 hatósági ellenőrzési eljárást indított, amelyek közül 11 eljárás 2018-ban, 4 eljárás pedig 2019-ben kerül lezárásra. A 2018-ban lezárt 11 eljárás közül 10 eljárásban került sor intézkedés – figyelmeztető levél, annak keretében oktatás szervezésére, valamint az MNBtv. és a bankjegyrendeletnek való jövőbeni maradéktalan megfelelésre való felhívás – alkalmazására, amíg egy eljárás jogszabálysértés megállapítása nélkül került lezárásra. A 2017-ben indított ellenőrzések közül kilenc hatósági eljárás 2018-ban került lezárásra, amelyből egy eljárás során az MNB jogszabálysértést nem tapasztalt, nyolc eljárás esetében figyelmeztető levéllel zárta le az ellenőrzést.

A hatósági ellenőrzési eljárások során az MNB a bankjegyvizsgáló gépek működ(tet)ésére, a hitelintézeti pénztárak UV-A/C berendezésekkel történő ellátására, a készpénzforgalmazásban bekövetkező rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó intézkedési tervre, a forgalomból bevont forintbankjegyek átváltására, a hiányos sérült bankjegyek kezelésére, valamint a forgalomképes és a törvényes fizetőeszköznek minősülő forgalomképtelen forintbankjegyek címletváltására és átváltására vonatkozó egyes szabályok[21] megsértését állapította meg. A szabályszegések közül leggyakrabban az MNBtv. és a bankjegyrendelet hiányos, sérült bankjegyek kezelésére vonatkozó rendelkezéseinek megsértése fordult elő.

Megújulnak a forint bankjegyek

Az MNB a 2014 és 2019 közötti időszakban megújítja a forint bankjegysorozatot, és újratervezett, korszerű, a pénzfeldolgozó gépek és automaták által támasztott készpénzforgalmi igényeknek is megfelelő, egyben a hamisítás ellen is korszerűen védett bankjegyeket bocsát ki.

Az MNB a hat címletet tartalmazó bankjegysorozatból elsőként a 10 000 forintost újította meg 2014-ben, majd a 20 000 forintost 2015-ben. A 2000 és 5000 forintos címletek 2017 folyamán újultak meg, s még ebben az évben sor került a régi címletváltozatok bevonására is. A megújított 1000 forintosok 2018. március 1-től jelentek meg, s dinamikusan terjedtek el a készpénzforgalomban, így 2018. október 31-én az MNB bevonta a régi 1000 forintos címletváltozatokat. A megújított bankjegysorozat utolsó tagjaként az 500 forintos MNB rendelettel való kibocsátására 2018. július 4-én került sor, a bankjegycímlet a készpénzforgalomban 2019. február 1-től – a forgalmi igényekhez igazodva – fokozatosan jelenik meg.

2018. év végéig a forgalomban lévő bankjegyeknek már a 83 százaléka lecserélődött a megújított bankjegyekre.

7. táblázat
Bankjegycímletek bevonási és átváltási határnapjai

Bevonási határnap	Átváltási határnap	Bankjegycímlet
2019. október 31.	2039. október 31.	
2018. október 31.	2038. október 31.	
2017. december 31.	2037.december 31.	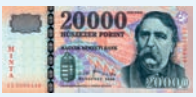
2017. július 31.	2037. július 31.	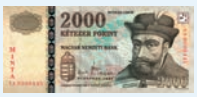
2017. július 31.	2037. július 31.	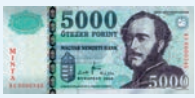

[19] A bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 11/2011. (IX. 6.) MNB rendelet.
[20] A jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 27/2017. (XI. 21.) és 50/2016. (XII. 12.) MNB rendelet.
[21] MNBtv. 23.§ (3) és (8) bekezdése, bankjegyrendelet 5. § (2)–(3) bekezdése, 6. § (1) bekezdése 8. § (1), (3) és (4) bekezdése 18. (2) bekezdése, 19. (1)–(2) bekezdése, 20. § (3)–(4) bekezdése, 21. § (1)–(2) bekezdése és 22. § (1) és (3) bekezdése., 2. melléklet 2.1.1. pontja.

Az egyes címletek bevonási határnapját követően a hitelintézetek és a Posta pénztárai még három évig, az MNB pedig 20 évig váltja át térítésmentesen törvényes fizetőeszközre a bevont forint bankjegyeket.

Emlékérme- és forgalmi érme emlékváltozat kibocsátás

Az MNBtv. értelmében kizárólag az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra, ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is. Az MNB – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékérméket, hogy az ország életében jelentős történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról, eseményekről és személyekről az utókor számára maradandó formában állítson méltó emléket. Az emlékérmék nem forgalmi célokat szolgálnak.

2014-től minden nemesfémből készült emlékérmét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB annak érdekében, hogy az érmék értékközvetítő, figyelemfelkeltő, ismeretterjesztő szerepe szélesebb körben érvényesülhessen. Ezt szolgálja továbbá az emlékérmék névértéken történő forgalmazására vonatkozó MNB-döntés, amely értelmében az ezüst emlékérmék a kibocsátást követő 3 hónapig, a színesfém emlékérmék 1 évig névértéken elérhetőek.

A törvényi felhatalmazás alapján, valamint a 2014 óta érvényes értékesítési politika szellemében 2018-ban 12 témában 24 emlékérmét bocsátott ki a jegybank. Ebből 2 arany, 10 ezüst és 12 színesfém (1 önálló tematikában, 11 a nemesfém emlékérmék színesfém változataként megjelent) emlékpénz.

Az MNB 2018. évi emlékérme-kibocsátási programja a „Görgei Artúr” megnevezésű 10 000 forintos címletű ezüst emlékérmével és annak 2000 forintos címletű színesfém változatával indult 2018. január 30-án. Az emlékérme-kibocsátás kettős apropóját az 1848–49-es forradalom és szabadságharc kitörésének 170. évfordulója és a szabadságharc egyik legkiemelkedőbb hadvezérének 200. születési évfordulója adta.

A 2018-as oroszországi rendezésű FIFA Világbajnokság tiszteletére 5000 forintos címletű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki az MNB 2018. február 23-án. A labdarúgósport legrangosabb eseményének 1981 óta rendszeresen dedikál emlékpénzt az MNB.

A 2018. évi emlékérme-program két legértékesebb darabjaként jelent meg az „Albert aranyforintja” megnevezésű 50 000 forintos címletű arany emlékérme normál, valamint négyszeres súlyú piedfort verete 2018. március 13-án. Az emlékérméket a 2000 forint névértékű színesfém változata is kíséri. Mindhárom emlékpénz a 2012-ben indult Középkori magyar aranyforintok sorozatot gazdagítja.

A Magyarországon megrendezésre került Divízió I/A Jégkorong Világbajnokság alkalmából az MNB az 50 forintos forgalmi érme emlékváltozatát bocsátotta ki 2018. április 18-án 2 millió példányban. (Közülük 12 000 érme díszcsomagolt első napi veretként (verdefényes kivitelben), 3000 különleges, tükörfényes veret pedig a 2018-as forgalmi sor részeként került forgalmazásra.)

Az MNB a Szózat megzenésítésének 175. évfordulója alkalmából különlegesen nagy méretű ezüst és színesfém emlékérmét bocsátott ki a mű ősbemutatójának évfordulóján, 2018. május 10-én. A 20 000 forint névértékű ezüst és a 2000 forint névértékű színesfém emlékérmével a jegybank a Szózat örökérvényű soraira, a második nemzeti énekünk ma is aktuális üzenetére kívánta felhívni a figyelmet.

A Családok éve tiszteletére új 50 forintos forgalmi érme-emlékváltozatot, valamint 10 000 forint névértékű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki a jegybank 2018. május 25-én. Az új 50 forintos emlékváltozat 2 millió példányban került forgalomba, közülük 12 000 darab díszcsomagolt első napi veretként.

2018. június 22-én az „Egri vár” megnevezésű 10 000 forint névértékű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékérmék kibocsátásával folytatta az MNB a 2004-ben indult Magyar várak sorozatot. Az emlékpénzek a visegrádi, a diósgyőri, a munkácsi, a gyulai, a siklósi, a kőszegi, valamint a szigetvári várat követték a sorban.

A 2018. évi kibocsátási program egyetlen önálló érmeképű színesfém emlékérméje 2018. június 23-án jelent meg a magyarországi nemzeti emlékhelyeket bemutató sorozat részeként. A Fiumei úti sírkert tiszteletére kibocsátott bronzpatinázott színesfém érme a Somogyvár–Kupavár, a Mohácsi, a Rákoskeresztúri Újköztemető Nemzeti Emlékhelyek és az Országház és környéke Kiemelt Nemzeti Emlékhely után került a sorozatba.

A Semmelweis Ignác születésének 200. évfordulója alkalmából meghirdetett emlékév keretében az MNB 10 000 forint névértékű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2018. június 30-án „Semmelweis Ignác-emlékév” megnevezéssel.

Hevesy György munkássága előtt 5000 forint névértékű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékérmék kibocsátásával tisztelgett az MNB 2018. augusztus 1-jén, a tudós feltaláló születésnapján. A különleges ovális alakú

emlékérmék a 2012-ben indult magyar Nobel-díjasokat bemutató sorozat 5. tagjaként, a Szent-Györgyi Albert, a Wigner Jenő, a Bárány Róbert, valamint a Zsigmondy Richárd előtt tisztelgő emlékérméket követik a sorban. A kibocsátás apropóját az az évforduló kínálta, hogy a magyar tudósnak 75 évvel ezelőtt ítélték oda a kémiai Nobel-díjat „az izotópok indikátorként való alkalmazásáért".

Az MNB „Az első világháború befejezése" megnevezéssel 10 000 forintos címletű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2018. október 16-án. Az emlékérme-kibocsátással a magyar katonák hősies helytállása, áldozatvállalása előtt tiszteleg az MNB a Nagy Háború befejezésének centenáriumán. Technikai újdonságként a színesfém emlékérme különleges, forint emlékérméknél eddig még nem alkalmazott fémszínű gépi patinázott kivitelben jelent meg, erősítve a tematika hangulatát.

A Magyarországon megrendezésre került birkózó-világbajnokság alkalmából az 50 forintos forgalmi érme emlékváltozatát bocsátotta ki az MNB 2018. október 17-én. A különleges fémpénz 2 millió példányban került forgalomba, közülük 12 000 érme díszcsomagolt első napi veretként (verdefényes kivitelben).

„450 éves az unitárius egyház" megnevezéssel 10 000 forint névértékű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki a jegybank 2018. november 12-én az egyetlen magyar alapítású egyház 450 éves fennállásának alkalmából, valamint a vallásszabadságot hirdető tordai országgyűlés emlékére.

A „Mátyás király Emlékév" megnevezésű ezüst és színesfém érmékkel zárta az MNB a 2018. évi emlékérme-programot november 19-én. A különlegesen nagy méretű, 20 000 illetve 2000 forint névértékű emlékérmék Hunyadi Mátyás születésének 575. és trónra lépésének 560. évfordulójára készültek.

3.8. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

Az MNB az MNBtv. szerinti felhatalmazás alapján a pénzügyi folyamatok elemzéséhez, a monetáris politikai döntések előkészítéséhez, a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében a fizetési- és elszámolási rendszerek működésének felvigyázásához, a pénzügyi rendszer stabilitásának támogatásához, valamint a mikro- és makroprudenciális felügyeleti tevékenység ellátásához gyűjt statisztikai információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

A statisztikai közleményeket, tájékoztatókat és idősorokat az MNB a honlapján teszi elérhetővé a nyilvánosság számára a közzétett publikációs naptár szerint. Az egyes szakstatisztikai területekhez kapcsolódóan az MNB módszertani, illetve tematikus kiadványokat is megjelentet.

2018-ban 6 adatszolgáltatási MNB-rendelet került kiadásra 2019-re vonatkozóan, az elsődlegesen az MNB alapvető feladatai ellátásához elrendelt adatszolgáltatásokat tartalmazó MNB rendelet[22], továbbá a négy, elsődlegesen a felügyeleti feladatok ellátásához szükséges adatszolgáltatásokat előíró MNB rendelet[23]. Emellett – a mielőbbi kihirdetés érdekében – külön jogszabályban került kiadásra a jegybanki információs rendszerhez a hitelügyletek egyes adataira vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségről szóló MNB rendelet[24]. 2018 folyamán két alkalommal került sor a 2018. évi hatályos adatszolgáltatási MNB rendeletek év közbeni módosítására a hazai szabályozási környezet változása miatt, valamint az MNB alapvető, illetve a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos feladatai ellátásához szükséges adatok biztosítása céljából[25].

Az MNB hitelintézeti adatgyűjtési projektjeinek eredményei

2017-ben az MNB igazgatóságának döntése értelmében a jegybanki elemzői és felügyeleti igényeket szintetizáló, egységes **Jegybanki hitelregiszter** (HITREG) kidolgozására irányuló projekt indult. A projekt fontos mérföldkövet teljesített azzal, hogy 2018 novemberében megjelent az adatszolgáltatást előíró rendelet, amely szerint a hitelintézeti szektornak első alkalommal 2020 februárjában kell majd jelentenie a 2019. december végi hiteladatokat. A rendeletalkotás során az MNB szakértői a Bankszövetséggel közösen létrehozott HITREG munkacsoport keretein belül tíz alkalommal tartottak konzultációt az adatszolgáltatókkal az adatigények pontos egyeztetése érdekében. A jó minőségű, egységes jegybanki hitelregiszter széles körű elemzési lehetőségeket nyújt majd a hitelezési folyamatok monitorozására, illetve hosszabb távon lehetővé teszi az aggregált statisztikák kiváltását is. Ugyanebbe az irányba mutat az EKB új, európai szinten harmonizált hitelregiszter (AnaCredit) adatgyűjtése, amelyet az euroövezeti országoknak első alkalommal a 2018. szeptember végi vonatkozási időtől

[22] 38/2018. (XI. 14.) MNB rendelet.
[23] 36/2018. (XI. 13.) MNB, 37/2018. (XI. 13.) MNB, 39/2018. (XI. 14.) MNB, valamint 40/2018. (XI. 14.) MNB rendelet.
[24] 35/2018. (XI. 13.) MNB rendelet.
[25] a módosítások az MNB alapvető, valamint felügyeleti feladatai ellátásához elrendelt MNB rendeleteket érintették [48/2016. (XII. 12.) MNB, 27/2017. (XI. 21.) MNB, 28/2017. (XI. 22.) MNB rendelet].

kellett teljesíteni. Az MNB az AnaCredit rendszerhez történő csatlakozást későbbi időpontra tervezi, az új jegybanki hitelregiszter adatgyűjtésbe azonban beépítésre kerültek a AnaCredit adatigényei is, így az adatszolgáltatók a HITREG fejlesztések során figyelembe tudják venni ezt az elvárást is. A rendelet megjelenése után a 2019-es év feladata a részletes módszertani előírás kidolgozása, az ellenőrzési szabályok elkészítése és a kapcsolódó fejlesztési feladatok elvégzése a zökkenőmentes adatbefogadás és feldolgozás érdekében.

A pénzügyi számlákhoz kapcsolódó fejlesztések

A visszamenőleges statisztikák összeállításának újabb állomásaként az MNB 2018 májusában jelentette meg a *Magyarország pénzügyi számlái 1970–1989* című kiadványt, illetve a kapcsolódó statisztikai idősorokat. Ezáltal húsz évvel bővült a nemzetgazdaság és az egyes gazdasági szektorok pénzügyi vagyonát és finanszírozási folyamatait bemutató hazai pénzügyiszámla-statisztika. Az adatközlést ezt követően is bővítette és folyamatosan bővíti az MNB, az adatok részletezettségét és az idősorok visszavezetését illetően egyaránt. A publikáció célja, hogy összefüggő, hosszú idősorok álljanak rendelkezésre a hazai gazdaság pénzügyi helyzetére vonatkozóan, lefedve azokat az időszakokat is, amelyekről korábban nem jelentek meg átfogó pénzügyi statisztikák. A tematikus statisztikai kiadványok közül, a 2017-ben megjelent *Háztartási szektor pénzügyi megtakarításai mikro- és makrostatisztikai adatok alapján* című kötetet követően, a nem pénzügyi vállalatok vagyoni helyzetéről és finanszírozási folyamatairól készült átfogó adatközlés, amely *A nem pénzügyi vállalatok pénzügyi számlái, mikro- és makrostatisztikai adatok* címet viseli. A 2017 végén lezajlott második hazai háztartási vagyonfelmérés (HFCS) adatainak feldolgozása 2018-ban megtörtént, ennek eredményeire támaszkodva megújításra került a háztartások vagyoneloszlását bemutató publikáció is.

Felügyeleti statisztikák

2018-ban a hitelintézetek felügyeleti adatszolgáltatásával kapcsolatosan a legjelentősebb feladatok a számviteli változásokból eredtek. 2018. január 1-től azon hitelintézeteknek is kötelezően át kellett állni a magyar számviteli standardokról a nemzetközi beszámolási standardok (IFRS) alkalmazására – a Szövetkezeti Integráció tagjait kivéve –, amelyek 2017-ben saját döntésük alapján még nem vállalkoztak erre. Ezzel egyidejűleg az új IFRS 9 standard bevezetése nem csak a konszolidált pénzügyi információkat tartalmazó (FINREP) jelentések módosulását, hanem az azokon alapuló, 2017-től bevezetett IFRS alapú, nem konszolidált szintű adatszolgáltatások változását is maga után vonta. A jelentős változásokra tekintettel az MNB fokozott hangsúlyt fektetett a megfelelő adatminőség fenntartására. Ezzel együtt az MNB áttér a prudenciális adatokon alapuló hitelintézeti publikációk terén az egyedi szemléletű adatokon alapuló adatközlésről a konszolidált szemléletű idősorok, valamint a kapcsolódó tájékoztatók megjelentetésére. Az új publikáció első alkalommal a 2018. év végi adatokkal jelent meg 2019. márciusban az MNB honlapján.

A biztosítási szektorban a 2016. január 1-jén hatályba lépett Szolvencia II (SII) egységes európai uniós szabályrendszer, illetve az arra épülő XBRL alapú adatszolgáltatás szükségessé tette a jegybanki kockázati monitoring rendszer átalakítását, amely a 2018 I. negyedéves kockázatértékelés idejére vált teljessé, így a biztosítási szektorra vonatkozóan megvalósult a minden – mutatóval mérhető – kockázatot lefedő felügyeleti monitoring rendszer.

Nemzetközi adatszolgáltatás, együttműködés nemzetközi szinten

Az MNB státuszából adódóan és a nemzetközi együttműködésből fakadó elvárásokkal, tagsági kötelezettségeivel összhangban rendszeresen szolgáltat adatokat, információkat az EKB, az Európai Unió statisztikai hivatala (Eurostat), az európai felügyeleti hatóságok (EBH, EIOPA), a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS), a Nemzetközi Valutaalap (IMF), a Világbank és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) számára.

A nemzetközi ajánlások, előírások teljesítése, illetve azok változásának követése érdekében az MNB folyamatosan képviselteti magát a jegybank statisztikai tevékenységét érintő nemzetközi fórumokon, és aktív szerepet vállal a módszertani fejlesztésekkel és az aktuális statisztikai ügyekkel foglalkozó nemzetközi statisztikai munkacsoportok munkájában.

2018 októberében a kitűzött feladatait sikeresen befejezte az IMF fizetésimérleg-statisztikai bizottsága (BOPCOM) által két évvel korábban, a speciális célú vállalatokat megcélzó statisztikai adatgyűjtés kidolgozására létrehozott nemzetközi munkacsoport. A munkacsoport mandátumának megfelelően működése első évében feltérképezte a speciális célú vállalatok statisztikai elszámolásával kapcsolatos létező nemzetközi gyakorlatokat, számba véve az adatgyűjtési, adatfeldolgozási és publikációs sajátosságokat. Ezek alapján a második évben javaslatot tett a speciális célú vállalatok nemzetközi statisztikai definíciójára. Kidolgozta továbbá a speciális célú vállalatok működéséhez kapcsolódó statisztikai adatok begyűjtésére szolgáló kérdőív tervezetét, amelynek felhasználásával az IMF kialakíthatja a 2021-ben induló adatgyűjtése részleteit.

Adatminőség, hatósági ellenőrzés

Az MNB 2018-ban mintegy 5500 adatszolgáltató több mint 400 ezer jelentését fogadta be. Az MNB a jegybanki információs rendszerhez adatszolgáltatást előíró MNB rendeletek és közvetlenül hatályos uniós jogi aktusok (a továbbiakban együtt: adatszolgáltatási rendeletek) alapján előírt adatszolgáltatási kötelezettségek betartását – azaz a határidőre történő teljesítést, valamint az adatminőséget – 2018-ban is elsősorban folyamatos ellenőrzés keretében vizsgálta. 2018 folyamán az adatszolgáltatások teljesítésének folyamatos ellenőrzése alapján – a határozatba foglalt kötelezésen, illetve felhíváson, valamint a figyelmeztetésen túl – 74 alkalommal – 58 adatszolgáltatóval szemben – került sor bírság kiszabására az adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása vagy késedelmes teljesítése miatt. Az év során egy hitelintézettel szemben indult hatósági ellenőrzési eljárás, amelynek lezárása folyamatban van.

3.9. AZ MNB TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB Alapokmányán alapuló Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia meghatározó elemét képezi a Pallas Athéné Közgondolkodási Program, amelynek megvalósítása során a jegybank feladatának tekinti a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság, az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás, valamint az ehhez kapcsolódó intézményrendszer és infrastruktúra fejlesztését. A kitűzött célok elérése érdekében az MNB az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének megújítása és fejlesztése, a tudományos tevékenység, valamint a pénzügyi ismeretterjesztés támogatása érdekében fejti ki tevékenységét. Az MNB és alapítványai által támogatott oktatási programok részben saját gondozású kezdeményezések, részben intézményi partnerségek révén valósulnak meg.

A korábban megkezdett egyetemi együttműködések (Budapesti Corvinus Egyetem, Budapesti Gazdasági Egyetem, Soproni Egyetem, Miskolci Egyetem, Károli Gáspár Református Egyetem) megvalósításán túl 2018-ban az MNB együttműködési megállapodást kötött a Nyíregyházi Egyetemmel is. A 2018/2019-es tanév lezárulásával az együttműködési programok szakmai és pénzügyi teljesülését az MNB ellenőrizte, a szakmai programokat a felek közösen értékelték és a céloknak, tapasztalatoknak megfelelően továbbfejlesztették. Az egyetemekkel a 2018/2019-es tanévre az MNB megújította együttműködéseit.

Az MNB és a Budapesti Corvinus Egyetem (BCE) együttműködése 2015 óta folyamatos, amely időközben a jegybank legnagyobb oktatási programjává vált. Az együttműködés 2018-ban a nemzetközi gazdálkodástudományi területre is kiterjesztésre került. Az MNB szakmai támogatásával és koordinálásával a BCE és a sanghaji Fudan Egyetem 2019 februárjában kettős diplomát adó MBA képzési programot indít, amelynek intézményközi koordinációját a jegybank biztosítja. A program koordinálása, valamint a nemzetközi kapcsolatok fejlesztése és további kiterjesztése érdekében az MNB szakmai szerepvállalásával a BCE-n létrehozásra került a Corvinus–MNB International Executive Project Center is.

Az MNB a Neumann János Egyetemmel együttműködve, annak duális vállalati partnereként vesz részt az egyetem Gazdálkodási és menedzsment alapképzési szakos hallgatóinak képzésében, amelynek keretében jelenleg több, mint 30 duális hallgató szerez szakmai gyakorlatot.

Az MNB a társadalmi felelősségvállalási stratégiájának megvalósítása keretében a 2018/2019-es tanévre harmadik alkalommal hirdette meg a jegybank tevékenységéhez kapcsolódó gazdaságtudományi alap-, és mesterképzési szakokon az *MNB kiválósági ösztöndíjprogramot*. A 2018/2019. tanévben 27 magyarországi felsőoktatási intézmény közel 500 hallgatója részesülhetett az ösztöndíjban.

Az MNB és a TDK-ért Közhasznú Alapítvány közötti együttműködés 2018-ban is folytatódott, melynek célja többek között a pénzügyi tudatosság, valamint interdiszciplináris tudományterületek támogatása.

2018 nyarán immár második alkalommal került megrendezésre az *MNB Summer School of Economics* közgazdasági nyári egyetem, amelyre számos külföldi országból érkeztek hallgatók. A gyakorlatorientált szakmai program kiváló lehetőséget nyújtott a külföldi kapcsolatépítésre is.

2015-től a jegybank anyagi- és szakmai közreműködésével, a tiszaroffi kistérség továbbtanulási ösztönzőjeként, a felsőoktatásban tanuló hallgatók támogatására ösztöndíj program került meghirdetésre „*Tiszaroffi ösztöndíjpályázat*" címmel. A program 2017-ben kibővítésre került a középiskolai tanulók tanulmányainak támogatásával „*Tiszaroffi Továbbtanulási Ösztöndíjpályázat*" címmel. A 2017/2018 tavaszi félévben 74 egyetemista (köztük 2 doktorandusz) és 38 középiskolai tanuló, a 2018/2019-es tanév őszi félévében 69 egyetemista (köztük 2 doktorandusz), illetve 40 középiskolai tanuló kapott ösztöndíjat.

Az MNB a Soproni Egyetemmel együttműködve a „*Dénártól a forintig*" címmel pénztörténeti vándorkiállítást rendezett 2018. március 13. és június 11. között. A kiállításon több mint 500 tárgyból álló, a magyar pénztörténetet bemutató értékes és különleges anyag volt látható. 2018

szeptemberétől a jegybank közreműködésével a Bölcs Várban „*Királyok pénzei – Budavári pénzverés a középkorban*" címmel nyílt ingyenesen látogatható időszaki kiállítás. A kiállításon 200, az MNB tulajdonában álló érme került bemutatásra, amelyeket az épület feltárásakor fellelt és a Budapest Történeti Múzeum tulajdonát képező éremleletek egészítettek ki.

Az időszaki és vándorkiállítások szervezésével párhuzamosan megkezdődött az MNB Pénzmúzeum és látogatóközpontjának létrehozására irányuló koncepció kidolgozása. A tervek szerint a 2020-ban nyíló létesítmény a legszélesebb programkínálattal és egyedülálló attrakciókkal rendelkezik minden korosztály számára, valamint a legmodernebb technológiai elemeket tartalmazza, ezzel is hozzájárulva a lakosság és célzottan a fiatalabb generáció pénzügyi tudatosságának fejlesztéséhez. A Pénzmúzeum facebook oldala, valamint honlapja 2018 őszétől működik, ahol megtekinthetők a leendő múzeum inspirációs céllal készült előzetes látványtervei.

Az MNB Értéktár Programjának megvalósításával a kulturális örökségvédelemhez járult hozzá. A program célja a különböző okok miatt külföldre vagy külföldi tulajdonba került magyar vagy külföldi művészek által alkotott, jelentős művészeti értéket képviselő műkincsek minél nagyobb hányadának visszaszerzése Magyarország számára, valamint a hazai hagyatékokban fellelhető legfontosabb műkincsek megvásárlásával azok szétszóródásának megelőzése volt. A program keretében 2018-ban történt beszerzéseket a 8. táblázat mutatja be:

2018-ban több mint 413 ezer érdeklődő tekintette meg a Program keretében megvásárolt és Magyarország közgyűjteményeibe kihelyezett műkincseket. Ezen belül a leginkább látogatott szerzemények az alábbiak voltak:

– A Magyar Nemzeti Galéria állandó kiállításán többek között megtekinthető Tiziano Vecellio: Mária gyermekével és Szent Pállal, Gulácsy Lajos: A mulatt férfi és a szoborfehér asszony, Vaszary János: Kereszténység, Orbán Dezső: Nagy Akt, Abraham van Beijeren: Csendélet gyümölccsel, tenger gyümölcseivel és értékes edényekkel című alkotása, ami éves szinten 234 ezer látogatót vonzott.

– 84 ezer látogatója volt a „Fegyvermustra" címen Egerben a Dobó István Vármúzeumban található interaktív állandó kiállításnak, melynek egyik szenzációja a Péterváry-fegyvergyűjtemény kiemelkedő darabjainak bemutatása.

– A debreceni Déri Múzeumban Munkácsy Mihály: Krisztus Pilátus előtt című monumentális festményét 53 ezer érdeklődő látta.

– A Petőfi Irodalmi Múzeum állandó kiállításán szereplő és a Kiss Ferenc gyűjtemény egyik kiemelkedő darabjaként számon tartott Barabás Miklós: Petőfi Sándor portréja 40 ezer látogatót vonzott.

Külön említést érdemel a Program részeként az MNB tulajdonába került erdélyi ezüst tallérok, az úgynevezett Törő gyűjtemény bemutatását célzó, „*Fejedelmi kincsek*" címmel

8. táblázat
Az Értéktár program keretében 2018-ban beszerzésre került műkincsek

Műkincs megnevezése	Beszerzési érték	Elhelyezés
Munkácsy Mihály (1844-1900) *Poros út I. című festménye*	500 millió forint	Magyar Nemzeti Galéria
Vajda Lajos (1908-1941) *festő és grafikus tizennégy darab festménye*	181,5 millió forint	Magyar Nemzeti Galéria
Csernus Tibor (1927-2007) *Kossuth- és Munkácsy díjas festőművész Saint-Tropez című festménye*	110 millió forint	Magyar Nemzeti Galéria
Rippl-Rónai József *Medgyessy Ferenc Rippl-Rónai szobrával című festménye*	45 millió forint	Magyar Nemzeti Galéria
Jan Van Der Heyden (1637-1712) *Városlátkép, avagy Tér sétáló alakokkal című festménye*	400 ezer euro	Szépművészeti Múzeum
Giovanni Battista Pittoni (1687-1767) *Szent József halála című festménye*	20 millió forint	Szépművészeti Múzeum
Willem Adriensz Key (1515/16 – 1568) *Férfiképmás című festménye*	58 ezer euro	Szépművészeti Múzeum
Sébastien Bourdon (1616-1671) *Nagy Szent család mosónővel című festménye*	250 ezer euro	Szépművészeti Múzeum
Ismeretlen festő (1700 körül) *Magyar történelmi személyiségeket ábrázoló nyolc alkotásból álló sorozata*	400 ezer euro	Magyar Nemzeti Múzeum
Orlai Petrich Soma *„Szép Ilonka" című nyolc darabból álló festményciklusa*	32 millió forint	Petőfi irodalmi Múzeum

rendezett vándorkiállítás a pécsi Janus Pannonius Múzeumban, ahol a kiállítás anyagának részeként bemutatásra került az MNB Bankjegy- és Érmegyűjteményének 48 db aranypénze is.

Az MNB 2014-ben indult és 2018-ban a terveknek megfelelően lezárult Értéktár programjának keretében megvásárolt tárgyakról és gyűjteményekről készült részletes leírások, valamint ismeretterjesztő kisfilmek megtalálhatók a jegybank honlapján az Értéktár menüpont alatt (https://www.mnb.hu/a-jegybank/ertektar-program).

A fentieken túlmenően az MNB lehetőségeihez mérten támogatások nyújtásával 2018-ban is szerepet vállalt a szellemi és kulturális örökség megőrzésében (pl. Szépművészeti Múzeum, Pannonhalmi Főapátság Közhasznú Alapítvány, Kortárs Folyóirat Kiadói Kft.), valamint a szakemberképzés, pénzügyi ismeretterjesztés támogatásában (pl. Magyar Közgazdasági Társaság, Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetsége, Közszolgálati Tisztviselők Szakmai Szervezeteinek Szövetsége). Karitatív célú adományozással járult hozzá a hátrányos helyzetű csoportok életminőségének, esélyegyenlőségének javításához, a rendkívüli élethelyzetek okozta nehézségek enyhítéséhez (pl. Magyar Vöröskereszt, Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat, Magyar Ökumenikus Segélyszervezet).

3.10. AZ MNB KÖRNYEZETI FENNTARTHATÓSÁGI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB környezeti fenntarthatósági tevékenységét a 2017-ben elfogadott környezetvédelmi stratégia határozta meg. A 2017–2019 közötti időszakra vonatkozó stratégia középpontjában az épületek környezettudatos fejlesztése, illetve a készpénzellátási lánc környezeti teljesítményének növelése áll.

Az MNB 2014-ben célul tűzte ki, hogy a nemzetközi környezetvédelmi épületminősítési rendszerben (BREEAM In-Use) a Szabadság téri székház 2016 végére egy szinttel magasabb „Very Good” besorolási kategóriába kerüljön. A teljes körű épület minősítések külső auditjai (Székház, Logisztikai központ) 2016 végén lezajlottak, a Székház épületére is sikerült megszerezni a „Very Good” minősítést. A 2017–2019 közötti időszakra vonatkozó környezetvédelmi stratégia a Székház esetében a „Very Good” minősítési szint megerősítését, a Logisztikai központ épületére vonatkozóan pedig a megszerzett „Very Good” minősítés fenntartását tűzte ki célul. 2018-ban mindkét épület tanúsítványa megújításra került.

A készpénzellátási lánc környezetterhelésének csökkentése

Környezeti fenntarthatósági szempontból a 2018-as év meghatározó munkája a „Készpénzellátási lánc karbonlábnyoma” c. projekt lebonyolítása volt. A projekt megvalósításával egy közel 10 éves munka zárult le, amelynek eredményeképp a hazai készpénzellátás környezeti terheinek áttekintésével olyan modell került kialakításra, amelynek segítségével nyomon követhetővé válik a teljes folyamat egységnyi széndioxid-kibocsátásának alakulása. Ez jelentős szakmai eredménynek tekinthető, tekintettel arra, hogy a teljes készpénzellátási lánc esetében azonosításra kerültek a környezeti terhelések, továbbá a környezeti teljesítményről egységes modell alapján átfogó értékelés vált lehetővé.

A készpénzellátási lánc három fő elemre bontható: az MNB-n belüli készpénzlogisztikai tevékenység (forgalmazás, feldolgozás), a készpénzgyártás (a gyártásban érintett leányvállalatok tevékenysége) és a készpénzlogisztikai szolgáltatók tevékenysége.

14. ábra
A készpénz útja a gazdaságban

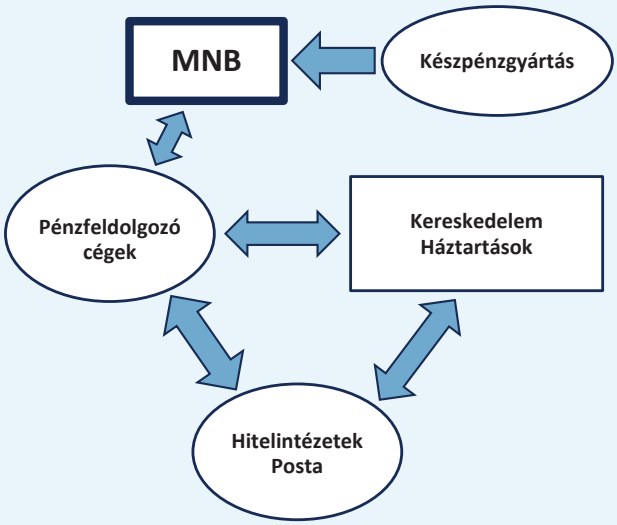

MNB-n belüli készpénzlogisztika folyamat fejlesztése

A készpénzlogisztikai tevékenység Logisztikai központba történő áttelepítése, az automatizáltság fokának jelentős növelésével önmagában is olyan új, korszerű munkafolyamat kialakítását követelte meg, amely környezeti fenntarthatósági

szempontból is előnyökkel járt. A beüzemelést követően a folyamatok finomítása a környezetvédelmi szempontok figyelembe vétele mellett történt.

A készpénzlogisztikai szolgáltatókkal közreműködve a készpénzforgalmazás folyamata is fejlesztésre került:

– a nagytételű érmeszállításra történő átállással csökkent a szállítás gyakorisága, ami jelentősen csökkentette az ezzel járó környezeti terheket,

– a készpénzfeldolgozási folyamatban a csomagolási hulladék (ún. kellékanyag) csökkent jelentős mértékben.

A készpénzellátási lánc „zöldítése" terén első lépésként az MNB-n belül történtek meg azok az intézkedések, amelyek eredményeképp a készpénz-feldolgozási és -forgalmazási tevékenység környezettudatosabbá vált.

Készpénzgyártás, a gyártásban érintett leányvállalatok

A 2014-ben elfogadott környezetvédelmi stratégia vállalásai között szerepelt a hazai készpénzgyártásban érintett MNB-leányvállalatok környezeti teljesítményének értékelése. A készpénzgyártásban érintett mindhárom leányvállalat minőségirányítási rendszert működtet, a Pénzjegynyomda, illetve a DIPA ISO 14001 (környezetvédelmi) tanúsítvánnyal is rendelkezik.

A készpénzellátási lánc környezettudatosabbá tétele érdekében – második lépésként – projekt indult a készpénzgyártási tevékenység környezeti hatásának feltérképezésére, a készpénzgyártásban érintett leányvállalatok (DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt., Pénzjegynyomda Zrt., Magyar Pénzverő Zrt.) környezeti teljesítményeinek értékelésére.

A leányvállalatok környezeti teljesítményének javításához kapcsolódóan az MNB jelentős lépést tett a környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer leányvállalatokra történő kiterjesztésében is. A Pénzjegynyomda, illetve a DIPA az MNB-vel azonos értékű EMAS tanúsítványt szerzett 2017 végén, ami garanciája annak, hogy a hazai készpénzgyártás környezeti hatásai megfelelő és folyamatos kontroll alatt legyenek.

Készpénzlogisztikai szolgáltatók/szállítók

Harmadik lépésként 2017-ben az MNB projektet indított azzal a céllal, hogy – a készpénzgyártásban érintett leányvállalatokhoz hasonlóan – egy karbon egyenértéken alapuló környezeti teljesítményértékelő mérőszám rendszer kerüljön kidolgozása a készpénzlogisztikai szolgáltatókra. Tekintettel arra, hogy az MNB-n belüli logisztikai folyamatok mellett a készpénzgyártás környezeti terhei már számszerűsítésre kerültek, a projekt célkitűzéseként az is megfogalmazódott, hogy az MNB a teljes készpénzellátási láncra vonatkozóan rendelkezzen környezeti mutatószámokkal, különös tekintettel a CO_2 kibocsátásra.

A projekt megállapította, hogy 2018-ban a teljes készpénzellátási lánc összes CO_2 kibocsátásának közel 2/3-a a készpénzlogisztikai szállítók tevékenységéhez kapcsolódott. A teljes készpénzellátási lánc összes CO_2 kibocsátása 2018-ban mintegy 16 000 tonnát tett ki, ami az MNB által használt épületek energiafelhasználásához kapcsolódó CO_2 kibocsátásának három és félszerese.

15. ábra
A készpénzellátási lánc karbonlábnyomának %-os megoszlása

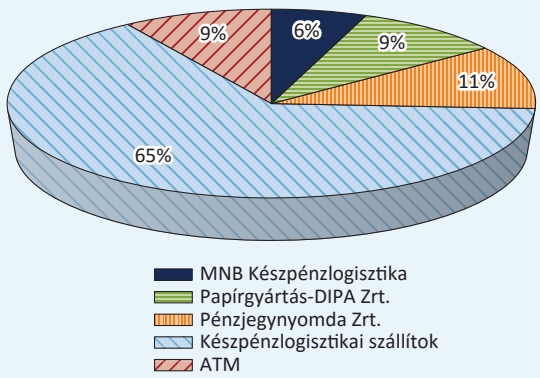

Energetikai mutatószámok

Az MNB környezeti teljesítményének alakulását legnagyobb mértékben az energiafelhasználás határozza meg, ezen belül is döntő szerepe van az épületek működéséhez kapcsolódó energiafelhasználásnak. A környezeti menedzsmentrendszerünkben szereplő ingatlanok (Székház, Logisztikai központ, Krisztina körúti telephely) teljes energiafelhasználásával kapcsolatosan elmondható, hogy az elmúlt évek során a rendszerben rejlő tartalékok feltárásra kerültek, illetve több energiamegtakarítást eredményező intézkedés valósult meg. Az energiafogyasztás csökkentésére vonatkozó célkitűzések esetében a globális felmelegedés hatásaként bekövetkező szélsőséges időjárás miatt felelős vállalást nehéz megfogalmazni, ugyanakkor az MNB folyamatosan törekszik a fajlagos energiafelhasználás javítására. 2018-ban a teljes energiafelhasználás – döntően a Székházban és a Logisztikai központ épületében zajló bankbiztonsági rendszercsere munkálataihoz kapcsolódóan – nőtt, ami közvetlenül a villamosenergia-felhasználás növekedését vonta maga után.

9. táblázat
A teljes villamosenergiafelhasználás alakulása

Teljes energia-felhasználás	2016. bázis				2018				Változás 2016. évi bázishoz (%)
	Székház épület	MNB Logisztikai központ	Krisztina krt. telephely	Összesen	Székház épület	MNB Logisztikai központ	Krisztina krt. telephely	Összesen	
Villamosenergia-fogyasztás (GWh)	2 886	2 379	1 397	**6 662**	3 031	2 701	1 352	**7 084**	**6,3**
Fűtés, melegvízenergia-felhaszn. (GWh)	1 855	890	1 257	**4 002**	1 896	981	1 161	**4 037**	**0,9**
Üzemanyag energiafelhasználás (GWh)	501			**501**	467			**467**	**-6,9**
Összes energiafogyasztás (GWh)				**11 165**				**11 588**	**3,8**
Fajlagos energiafogyasztás (GWh/fő)				**9,4**				**9,2**	**-2,9**

A fűtéshez felhasznált energia mennyisége gyakorlatilag stagnált, az üzemanyag felhasználás területén 6,9 százalékos csökkenés történt a gépjárműflotta racionalizálásához kapcsolódóan.

Az egy főre jutó teljes energiafelhasználás korábbi évekre jellemző csökkenése tovább folytatódott, 2018 végén 2,9 százalékkal volt alacsonyabb a – környezetvédelmi stratégiában meghatározott – 2016. évi bázishoz képest.

Hulladékgazdálkodás

2018-ban növekedett a szelektíven gyűjtött műanyag, illetve a papírhulladék mennyisége, ami növekedést eredményezett az újrahasznosítás arányában. A kommunális hulladék mennyisége szintén növekedett, ami az épületekben folyó átalakítási munkákhoz kapcsolódott. A leselejtezett elektronikai készülékeket, berendezéseket 2018-ban sikerült teljes mértékben újrahasznosítási céllal karitatív szervezet részére átadni, emiatt ilyen jellegű hulladék nem keletkezett. Emellett a veszélyes hulladék mennyisége is jelentősen csökkent.

Vízgazdálkodás

Az épületek vizesblokkjaiban fogyasztáscsökkentő eszközök (perlátorok) kerültek felszerelésre, amelyek 6 százalékot meghaladó mértékű fogyasztáscsökkenést eredményeztek.

A globális felmelegedés hatására a székház hűtéséhez, illetve a Logisztikai központban a füvesített terület locsolásához felhasznált kútvíz mennyisége jelentős mértékben nőtt.

Kiküldetéshez kapcsolódó környezeti terhelés

A személyszállító taxi szolgáltatás igénybevételi rendjének szigorítása kapcsán csökkent az utazás volumene. Emellett a repülővel, illetve személygépkocsival történő külföldi kiküldetések esetében is csökkenés következett be. 2018-ban 90 000 km-nyi utazást váltottunk ki videokonferenciával, amivel közel 20 tonna CO_2 kibocsátástól mentesítettük környezetünket.

A környezetvédelmi vezetési rendszer (KÖVHIR) működtetése lehetőséget biztosít a jelentős környezeti hatást okozó környezeti tényezőket folyamatosan nyomonkövetésére, és szükség szerinti beavatkozásra annak érdekében, hogy a környezeti teljesítmény évről évre javuljon.

3.11. AZ MNB KOMMUNIKÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

Az MNB 2018-ban a közvélemény folyamatos és széles körű tájékoztatása érdekében 323 sajtóközleményt jelentetett meg, több mint 30 sajtótájékoztatót tartott és 50 szakmai cikket publikált a nyomtatott sajtóban, online portálokon és saját honlapján.

Az előző évekhez hasonlóan a jegybanki tájékoztatás fókuszában elsősorban az MNB alapvető feladatait érintő, a monetáris politikára és a pénzügyi stabilitásra vonatkozó legfontosabb döntések álltak. A kommunikáció részét képezte a legfontosabb jegybanki döntések ismertetése, a Monetáris Tanács ülései eredményeinek közzététele, illetőleg a felügyeleti vizsgálatok és eljárások eredményeinek megjelenítése. A felügyeleti kommunikáció része volt a pénzügyi műveletekkel kapcsolatos, a kockázatok kiszűrése érdekében szükséges elővigyázatosságra való figyelemfelhívás is. Alapvető cél volt a kormányzati gazdaságpolitikát és a magyar gazdasági növekedést egyaránt támogató célzott jegybanki programok és intézkedések, valamint a fontos szakmai döntések bemutatása és ismertetése.

A 2018-ban is rendszeresen publikált szakmai cikkek célja az MNB tevékenységének alaposabb és részletesebb ismertetése, a szakmai döntések és folyamatok hátterének közérthető formában való bemutatása volt, valamint az, hogy a különböző szakterületek munkája és eredményei közelebb kerüljenek az érdeklődőkhöz. A félszáz szakmai tartalom megjelentetésében kiemelt szerepe volt a mértékadó szakmai, gazdasági portálokkal és sajtóorgánumokkal kialakított együttműködésnek.

A 2018. évi kampánykommunikáció fókuszában a „Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel" programra vonatkozó figyelemfelhívó információk és tájékoztatók közzététele állt. A kampány célja az volt, hogy felhívja a figyelmet a minősített hitelek felvételének lehetőségére, megismertesse az MNB saját, a minősített hitelek közötti keresést lehetővé tevő kalkulátorát, közvetve pedig a lakosságot a biztonságosabb fix kamatozású hitelek felvételére ösztönözze. A kommunikációs kampány részeként közzétett tájékoztató anyagok a televíziós és rádiós műsorszolgáltatásban, valamint az online és nyomtatott sajtóban közzétett hirdetések formájában jelentek meg. Az év során lebonyolított kommunikációs aktivitás is hozzájárult a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek folyamatosan növekvő igénybevételéhez, ezáltal a fix kamatozású lakáshitelek arányának növeléséhez, azaz a kisebb kockázattal járó hitelfelvételek ösztönzése.

A 2018. évben a bankjegycsereprogram lépéseiről szóló információk körében kiemelt figyelmet kapott az újonnan kibocsátott bankjegyekre vonatkozó figyelemfelhívás, valamint az aktuális bevonási dátumok tudatosítása a lakosság, valamint a kereskedelmi ágazat szereplői körében. A kapcsolódó tudnivalókról a jegybank a sajtókapcsolatokon keresztül, közlemények és sajtótájékoztatók formájában, valamint közvetlenül a kereskedelemben közzétett plakátok elhelyezésével is tájékoztatást adott.

Az MNB 2018-ban is több, a pénzügyi tudatosság és a fogyasztói tájékozottság növelése érdekében fontos és hasznos információt közölt a lakossággal kisebb – idényhez kötődő – kampányok, tájékoztató füzetek és kisfilmek segítségével. Az MNB rendszeres és részletes tájékoztatást adott a hagyományos jegybanki tevékenységeket kiegészítő, értékteremtő kezdeményezéseiről is, ezen belül az egyetemi együttműködések keretében megvalósított oktatási programokról, valamint az Értéktár Program keretében a hazai műkincsvagyon gyarapítása érdekében végzett tevékenységéről.

Az MNB folyamatosan fejlesztette új típusú kommunikációs eszközeit is: a jegybank közösségi oldalait figyelemmel kísérők száma folyamatosan nőtt, az MNB ezen a felületen ma már több mint 42 ezer állandó követővel tartja a kapcsolatot.

3.12. AZ MNB 2018. ÉVI EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA

Az MNB 2018. évi eredménye 47,8 milliárd forint nyereség volt. Az év során a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

– a devizatartalék monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói, a jegybanki aranytartalék feltöltése;

– a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizakövetéseinek alakulásával;

– a monetáris politikának a bankok hitelezési tevékenységét támogató eszközei: jelzáloglevél-vásárlási program, Növekedési Hitelprogram, kamatcsere tenderek;

– a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása, valamint

– a forint árfolyamváltozása.

10. táblázat
Az MNB összevont eredménykimutatása és egyes mérlegtételei
(milliárd forint)

Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2017	2018	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	10,7	27,1	16,4
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	11,8	23,6	11,8
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	-1,1	3,5	4,6
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	1,2	-7,5	-8,7
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	61,4	74,0	12,6
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)-(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-35,0	-45,8	-10,8
7	**Eredmény (1+4+5+6)**	**38,3**	**47,8**	**9,5**
	A saját tőke egyes elemei a mérlegben			
8	Eredménytartalék	162,2	200,4	38,2
9	Nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	28,0	169,6	141,6
10	Deviza értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék	3,9	6,6	2,7

**Felügyeleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalékképzés és -felszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.*

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 27,1 milliárd forint nyereség volt, az előző évi nyereséghez képest 16,4 milliárd forinttal tovább javult. A kamateredmény nyereségessé válása a jegybankmérleg szerkezetének az elmúlt években bekövetkezett – részben az önfinanszírozási programhoz kötődő – átalakulásával függ össze. 2018-ban mind a forint, mind a deviza kamateredmény nyereséget mutatott, ami a mérleg szerkezetén túl a monetáris politikai intézkedéseknek, illetve a devizatartalék-kezelésnek az eredményre gyakorolt kedvező hatásával magyarázható.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 23,6 milliárd forint nyereséget ért el, 11,8 milliárd forinttal meghaladta a 2017. évi nyereséget. A 2018-ban bevezetett új monetáris politikai eszközök – a monetáris politikai célú kamatcsere ügyletek és a jelzáloglevél-vásárlási program – rövid távon a forint kamatbevételek növekedését okozták. A kamatozó forintkötelezettségek (költségvetés forintbetétei, kötelező tartalék, likviditást lekötő instrumentumok) átlagos állománya 2018-ban tovább csökkent elsősorban a készpénzállomány mérlegen belüli arányának bővülése hatására. Az alapkamat 2018-ban sem változott, de a mennyiségi korlátozás hatására a banki likviditást lekötő betétállomány átrendeződése a 3 hónapos betétekből az O/N betétek felé alacsonyabb forint kamatráfordításokat eredményezett, így hozzájárult a forint kamat- és kamatjellegű eredmény kedvező alakulásához.

A deviza kamat- és kamatjellegű nyereség 3,5 milliárd forint volt, ami a 2017. évi veszteséghez képest 4,6 milliárd forintos eredményjavulást jelent. Az eredmény kedvező alakulása döntően a devizatartalékok utáni kamatbevételek emelkedésére vezethető vissza, amit részben a devizatartalékok szintjének emelkedése, részben a befektetési stratégia egyes elemeinek átalakítása magyaráz.

A pénzügyi műveletek eredménye döntően a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci árváltozásából származó – az értékpapír eladásakor keletkező – realizált eredményt tartalmazza. 2018-ban ez az eredménykategória – a dollárhozamoknak az év során tapasztalt emelkedésével összefüggésben – veszteségbe fordult. A pénzügyi műveleteken 2018-ban 7,5 milliárd forint veszteség realizálódott.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását a forint hivatalos árfolyamának a bekerülési árfolyamtól való eltérése, valamint a – döntően az ÁKK-adósságkezelési műveleteihez kapcsolódó – devizaeladások volumene határozza meg. Az év során a bekerülési árfolyam tovább emelkedett, ugyanakkor a forint gyengülése következtében a hivatalos és bekerülési árfolyamok eltérése megnőtt, az év nagy részében magasabb volt, mint a megelőző évben. Így a realizált árfolyamnyereség 2017-hez képest emelkedett, 74 milliárd forint volt.

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érmegyártás költségeit, a céltartalékképzést, –felszabadítást, valamint a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 2018-ban 10,8 milliárd forinttal emelkedtek, 45,8 milliárd forintot tettek ki.

A saját tőke állománya 2018. december 31-én 434,4 milliárd forint volt. Nagyságát az eredménytartalék nagysága, a kiegyenlítési tartalékok szintje, továbbá az éves eredmény alakulása határozta meg.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka a 2017. év végéhez képest 141,6 milliárd forinttal magasabb lett, mert megemelkedett a forint hivatalos és átlagos bekerülési árfolyama közötti eltérés, és nőtt az átértékelésre kerülő devizaeszközök állománya is. A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2018. december 31-én 169,6 milliárd forint volt.

2018. december 31-én a deviza-értékpapírokon piaci értékelésük alapján 6,6 milliárd forint nem realizált nyereség keletkezett, ami 2,7 milliárd forinttal meghaladta az előző év végi szintet.

3.13. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

Az MNB gazdálkodása az MNB törvényben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányul.

Működési költségek

A működési költségek 2018. évi tényleges összege 40 762 millió forint, amely a jóváhagyott (központi tartalék nélküli) tervtől 0,9 százalékkal marad el, a 2017-ben felmerült kiadásoknál pedig 8,7 százalékkal magasabb.

Az előző évhez viszonyított költségnövekedés mind a személyi jellegű ráfordításoknál, mind a banküzemi általános költségeknél jelentkezett.

A személyi jellegű ráfordítások esetében az eltérésben döntő szerepet játszott, hogy az MNB igazgatóságának döntése alapján a 2017. évi bértömegkeretek – amelyek a rendkívüli teljesítményelismerések fedezetéül is szolgálnak – 2018. január 1-jei hatállyal 8,25 százalékkal emelkedtek. Emellett az eltérésre az átlaglétszám 1,6 százalékos növekedése, továbbá a járulékok 2,3 százalékos csökkenése is hatott.

A banküzemi általános költségeken belül elsősorban az informatikai és az üzemeltetési költségek emelkedtek.

11. táblázat
Az MNB 2018. évi működési költségeinek alakulása

Megnevezés	2017. évi tény	2018. évi terv (tartalék nélkül)	2018. évi tény	Index (2018. évi tény / 2018. évi terv)	Index (2018. évi tény / 2017. évi tény)
	millió forintban			százalékban	
Személyi jellegű ráfordítások	22 347	24 304	24 119	99,2	107,9
Banküzemi általános költségek	15 161	16 831	16 643	98,9	109,8
Összesen	**37 508**	**41 135**	**40 762**	**99,1**	**108,7**

Személyi jellegű ráfordítások

A 2018. évi személyi jellegű ráfordítások (24 119 millió forint) az előző évi költségeket 7,9 százalékkal (1772 millió forinttal) haladták meg.

A magas szaktudású munkavállalói állomány hosszú távú biztosítása és megtartása érdekében – a bértömeg-gazdálkodás rendszerében – az egyes bértömeg-gazdálkodási területek 2017. évi bértömegkeretei 2018. január 1-jei hatállyal 8,25 százalékkal növekedtek. Az átlaglétszám 1,6 százalékkal emelkedett, főként a szakterületek betöltetlen státuszainak pótlásából adódóan. A személyi jellegű ráfordítások járulékai esetében a 2017. évi kiadásokhoz képest jelentkező megtakarítás a járulékok mértékének 2,5 százalékos csökkenésével függ össze.

A beszámolási időszakban a korábbi évhez képest érdemi változás a bérstruktúrát, javadalmazási rendszert illetően nem történt.

Az előzőekben említettek mellett a személyi jellegű ráfordításoknál mutatkozó eltérés egy nemzetközi szempontból jelentős eseményhez is kapcsolódik: 2018 első felében az MNB volt a házigazdája az Értékpapír-piaci Felügyeletek Nemzetközi Szervezete (IOSCO[26]) Éves konferenciának, amivel kapcsolatban egyszeri alkalommal felmerült költségek jelentkeztek. Ezen kívül néhány további rendezvény esetében is felmerültek korábban nem jelentkező reprezentációs célú kiadások.

Banküzemi általános költségek

A 2018. évi banküzemi általános költségek (16 643 millió forint) a 2017. évinél 9,8 százalékkal (1482 millió forinttal) magasabbak; az összetevők változásait az alábbiak indokolják.

Az *IT-költségek* az előző év ugyanezen időszakához képest 618,7 millió forinttal (27,2 százalékkal) növekedtek. Ez döntően az informatikai rendszerekhez igénybe vett szolgáltatások költségeinek emelkedéséből adódik, a korábbi években megkötött karbantartási, támogatási szerződések és meghozott döntések hatásaként. Emellett a megvalósított informatikai beruházások által a 2017. év második felében belépő új rendszerek üzemeltetési költségei 2018-ban már a teljes évre vonatkozóan érvényesültek.

2017. évhez viszonyítva magasabbak az *üzemeltetési költségek* is (411 millió forinttal, 6,9 százalékkal), amely egyrészt az ingatlanbérleti díjak összegének emelkedéséből adódott. Ennek oka elsősorban a 2017-ben értékesített Eiffel Palace ingatlan egyes területei visszabérlésének, továbbá az elmúlt év óta megnyitott külföldi kapcsolattartó irodák bérletének költsége. Ezen kívül 2018-ban már a teljes évre vonatkozóan merülnek fel a bankbiztonsághoz kapcsolódó, az MNB-Biztonsági Zrt. által végzett szakértői (értékelő-elemző, illetve biztonságtechnikai támogató) tevékenységek költségei.

A 2018. évi egyéb költségek 1,7 százalékkal (73 millió forinttal) növekedtek az előző év kiadásaihoz viszonyítva, elsősorban azért, mert a kommunikációs szolgáltatások költségei a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (és a bankjegycsere) program közösségi médiában folytatott kommunikációs kampányának az MNB igazgatósága által jóváhagyott kiadásai jelentősen emelkedtek. A fentiekből adódó többletköltségeket mérsékelték a 2017. évihez képest az alacsonyabb egyéb szakértői (a komplex kutatás-elemzési, tanácsadói, valamint tanulmánykészítési feladatokhoz kapcsolódó), továbbá az egyéb külföldi kiküldetési és a jogi szakértői költségek.

Az *önköltség-átvezetések* abszolút értéke – amely csökkenti a banküzemi működési költségeket annak érdekében, hogy a banküzemi működési költségek teljes összege az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa – jelentősen

[26] International Organization of Securities Commissions.

csökkent. Ez egyrészt az elmúlt évhez képest az Eiffel Palace ingatlan 2017. évi értékesítésével függ össze, miután az addig bérbeadott területekre jutó amortizációs költség átvezetett összege 2018-ban már nem mérsékelte a működési költségeket. Ugyanakkor az IOSCO konferencia azon költségei, amelyekkel szemben bevétel (részvételi díj) jelentkezett, csökkentették a működési költségeket.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, illetve az eszközök mennyiségi és minőségi színvonalának biztosítása érdekében különböző fejlesztési projektek, beszerzések szükségesek. A beruházások 2018. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 10 633 millió forint volt. Az MNB a társadalmi felelősségvállalás programjához kapcsolódóan támogatta műkincsek megvásárlását az Értéktár program részeként, aminek megvalósítására a jóváhagyott beruházásterv külön keretösszeget tartalmazott (az MNB igazgatósága 2018 augusztusában döntött az Értéktár program lezárásáról). A 2018. évben a beruházások kapcsán 8165 millió forint került kifizetésre, melynek túlnyomó része – az Értéktár program 934 ezer forintos kifizetését kivéve – a normál üzletmenethez kapcsolódott.

A 2018. évi beruházások jelentős része informatikai eszközök beszerzéséhez, illetve különböző informatikai projektekhez kötődött, melyek közül a nagyobb értékű beruházások a következők voltak:

– a hálózati eszközök megújítása;

– a központi adattároló rendszerek megújítása;

– a STAFIR program (a statisztikai és felügyeleti célú informatikai rendszerek integrációja megvalósításának) folytatása;

– az MNB székház biztonságtechnikai és informatikai rendszereinek felújítása, korszerűsítése, bővítése;

– a felhasználói oldali munkaállomások beszerzése;

– a Microsoft licencek megújítása;

– a VIBER szolgáltatás támogatásához szükséges szerverek beszerzése.

Az ingatlanokhoz kapcsolódó jelentősebb beruházásként 2018-ban került sor a Logisztikai központ csapadékvíz-elvezetésének megoldására, a Szabadság téri műemlék épület 3. és 4. emeleti ablakcseréinek folytatására, továbbá azon ingatlanokhoz kötődő beruházásokra, amelyek a bankbiztonság korszerűsítését és növelését célozzák.

Az MNB személyügyi tevékenysége

A hatékony és eredményes működés elősegítése érdekében az MNB továbbra is stratégiai kérdésként kezeli az emberi erőforrásokkal való gazdálkodást. Stabil foglalkoztatást biztosít és olyan munkakultúrát alakított ki, ahol az értékek által vezérelt légkörben a munkavállalók hatékonyan, teljesítményorientáltan tudják végezni feladataikat, az eredményes munkavégzéshez szükséges tudást, készségeket, kompetenciákat megszerzik és fejlesztik, és a munkavállalók által elvégzett eredményes munkát ösztönzés és erkölcsi elismerés támogatja, ezzel együtt a munkatársai részéről etikus magatartást vár el. Mindezek által a munkatársak egyéni érdekei megvalósulhatnak az intézmény érdekeivel való összhang biztosítása mellett.

A humánerőforrás-stratégia alapján megfelelő létszámban biztosíthatók a jól képzett, motivált munkatársak. Az MNB nemcsak a legkiválóbb munkatársak megszerzésére törekszik, hanem fontosnak tartja megtartásukat is, ennek érdekében a szervezeti célokkal összhangban álló egyéni ambíciók támogatását is elősegíti. Az MNB továbbra is fontosnak tartja, hogy olyan, az intézménnyel szemben lojális munkatársakat alkalmazzon, akikre támaszkodva képes a megújuló hazai gazdasági és társadalmi érdekek és értékek mentén a változásokban aktívan részt venni.

Az MNB 2018. évben is képzési tervet dolgozott ki, amelynek keretében képzési katalógust készített a magasan kvalifikált munkatársi kör biztosítása érdekében. A munkavállalók jellemzően szakmai képzéseken, személyes készségfejlesztő programokon, belföldi vezetőképző tréningeken, valamint nyelvi képzéseken vettek részt, amelyek az egyén igényeire szabva, eredményesen szolgálták a résztvevők fejlődését, mind hatékonyság, hozzáállás, mind együttműködési készségek fejlesztése tekintetében.

Az MNB a nemzetközi jó gyakorlatokat is ötvöző gyakornoki programjának kiterjesztésével továbbra is támogatta a felsőfokú képzésben résztvevők szakmai tapasztalatszerzését. A szakmai gyakornoki rendszer keretében felsőfokú tanulmányaikat végző diákokat fogadott a kötelező szakmai gyakorlatuk idejére, illetve duális képzés keretében. Friss diplomások és pályakezdők is lehetőséget kaptak a gyakornoki programban való részvételre, ami egyrészt segítette munkaerőpiacba való integrálódásukat, másrészt lehetőséget adott az MNB-nek a kiemelkedő teljesítményt nyújtó hallgatók kiválasztására és banki munkavállalóként való foglalkoztatására.

Az MNB 2018-ban tovább folytatta a HR-rendszerek fejlesztését, amelyekkel támogatta az új belépők beilleszkedését, a munkatárs és a szervezet kapcsolatait a jogviszony

fennállása alatt, segítette a szervezettől való távozás lebonyolítását.

A feladatok ellátásához szükséges létszám és a bérek kialakításában meghatározó a szakterületi vezetők szerepe. Az MNB bér– és jövedelempolitikája tükrözi speciális helyzetét és felügyeleti funkcióját. A bérekben elismerésre kerül az az egyedi tudás és szakértelem, amellyel – az előzőekben megfogalmazott feladatok ellátása érdekében – az egyes szakterületek munkatársai rendelkeznek.

Az MNB-ben működő bértömeg-gazdálkodási rendszer a bevezetésekor kitűzött céloknak megfelelően lehetőséget biztosít arra, hogy a munkaerő – akár időszakos – átcsoportosításával gyorsan és rugalmasan kezelje a szakterületeken felmerülő változásokat, igényeket. A bértömeg-gazdálkodás ezen túlmenően támogatja a vezetőket az irányításuk alá tartozó területek feladatainak mind teljesebb megvalósításában is azáltal, hogy a területi vezetők a kiemelkedő munkát és az elért eredményt közvetlenül tudják értékelni, amely a munkavállalók javadalmazásában is megjelenhet. A bevezetett rendszer így alkalmassá vált egyrészt a minőségi, magas szaktudással rendelkező munkavállalói állomány hosszú távú biztosítására, másrészt a felelős gazdálkodás erősítésére is azáltal, hogy jelentősen tágabb javaslattételi lehetőséget biztosít a bérgazdálkodási területek vezetőinek.

Az MNB a több elemből álló béren kívüli juttatási rendszerével 2018-ban is széles körben támogatta munkavállalóit és fenntartotta a családokat támogató jóléti juttatási rendszerét is. Ennek keretében kiemelten támogatta a gyermekvállalást, a gyermeknevelést és hozzájárult a váratlan élethelyzetek bekövetkezéséhez kapcsolódó terhek enyhítéséhez. A munkatársak egészségének megőrzése érdekében az évente egyszeri teljes körű állapotfelmérő program valamennyi munkatárs számára elérhető volt.

Az MNB szervezeti kultúrájában kiemelt fontossággal bír, hogy a munkatársak családi szerepvállalásuk során is kiteljesedhessenek, és kiegyensúlyozott családi háttérből töltekezve végezhessék munkahelyi feladataikat. Számos intézkedés és sikeres kezdeményezés eredményeként az MNB – a Gyermekközpontú és Családbarát Programjának elismeréseként – 2018-ban is elnyerte az Emberi Erőforrások Minisztérium által adományozott „Családbarát Munkahely” címet. A szaktárca az elismeréssel azokat az erőfeszítéseket, programokat, kezdeményezéseket és rendszerszintű megoldásokat díjazta, amelyeket a jegybank a pályázattól függetlenül, a családos és gyermeket nevelő munkavállalók támogatása céljából önként vállalt.

Létszám alakulása

Az MNB 2018. évi létszámának alakulását a feladatellátáshoz szükséges munkaerőigény biztosítása befolyásolta.

A természetes elvándorlásból és minőségi cserékből adódóan az év során 167 munkavállaló került ki az MNB statisztikai állományából.

Az MNB előtt álló kihívásoknak és a feladatoknak megfelelő működési struktúrához szükséges személyi állomány biztosítása érdekében a megüresedett vagy új pozíciókba – a 2018. évben – a jogi állományból visszatérő munkatársakkal együtt 206 fő felvételére került sor az MNB statisztikai állományába.

A csökkenések és növekedések egyenlegeként a 2018. évi záró létszám 1446 fő volt, ami 39 fővel haladja meg a 2017. évi záró létszámot.

Az MNB 2018. évi átlaglétszáma 1434,2 fő volt, amely az előző évinél 22,9 fővel volt magasabb.

Duális képzésben 45 hallgatót támogatott és fogadott szakmai gyakorlatra az MNB.

A foglalkoztatottak átlagos életkora 2018-ban 40 év volt.

Beszerzési tevékenység

Az MNB – hasonlóan az Európai Unió többi jegybankjához – a nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő értékű beszerzéseit illetően közbeszerzési eljárások lefolytatására köteles. Az MNB az Európai Parlament és Tanács közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/24/EU irányelve és a 2015. évi CXLIII törvény alapján közbeszerzés joghatóság alá tartozik.

Az MNB-ben a beszerzési folyamatokat – összhangban a hatályos közbeszerzési törvénnyel – belső főigazgatói utasítás, a Gazdálkodási Kézikönyv szabályozza.

A 2018-ban keletkezett beszerzési igények összesen 820 darab eljárást eredményeztek. Ezek összértéke nettó 9895,2 millió forint volt, amelyekből az MNB a sikeresen lebonyolított közbeszerzési eljárások eredményeként 8538,4 millió forint értékben kötött szerződéseket.

A lebonyolított beszerzési eljárásokkal kapcsolatban nem került sor jogorvoslatra, a feladatellátás megfelelő határidőkkel történt reputációs kockázat nélkül.

Működési kockázat-kezelés

Az MNB stratégiai céljainak sikeres megvalósítása, jó hírnevének, vagyonának megőrzése kiemelten fontos érték. Ezeknek a céloknak és értékeknek a védelmében a hatékony működési kockázatkezelésnek komoly szerepe van. A működési kockázatoknak a szervezeten belüli azonosítása, felmérése, folytonos nyomon követése és a kezelésükre alkalmas válaszintézkedések meghozatala ezért az MNB vállalatirányításának integráns részét képezi. A működési kockázatkezelési tevékenység folyamatosan magas szinten tartásához a nemzetközi legjobb gyakorlatok figyelemmel kísérése és ezzel összhangban az MNB eljárásainak, rendszereinek fejlesztése elengedhetetlen. A nemzetközi legjobb gyakorlatok követése érdekében az MNB csatlakozott a jegybankok működési kockázatkezelési gyakorlatának fejlesztését, együttműködését támogató nemzetközi szervezethez, az International Operational Risk Working Group-hoz.

Az MNB, annak érdekében, hogy alapvető feladatait kritikus helyzetek estén is megfelelő szinten biztosítani tudja, hatékony üzletmenet-folytonosság menedzsmentet működtet. Ennek keretében folyamatosan aktualizálja üzletmenet-folytonossági és katasztrófa helyreállítási terveit, amelyek megbízhatóságát évente teszteli. Kiemelten fontos a fizetési rendszer működtetéséhez és a devizatartalék kezeléséhez kapcsolódóan végrehajtott éles integrált teszt.

3.14. A KBER-BIZOTTSÁGOK BEMUTATÁSA

Uniós csatlakozásunk óta az MNB vezetői és szakértői teljes jogú tagként vesznek részt a KBER-bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok munkájában. A bizottságokban és a munkacsoportokban nyílik lehetőség a nemzeti jegybankok együttműködésével történő álláspontok közös kidolgozására, és ez a közös együttműködés lehetőséget nyújt arra is, hogy az egyes nemzeti bankok képviselői rendszeresen tájékozódjanak az EKB munkájáról.

2018. december 31-én tizenöt KBER-bizottság és két, a KBER munkáját támogató egyéb bizottság működött. Az ún. Egységes Felügyeleti Mechanizmus (Single Supervisory Mechanism –SSM) 2014. novemberi indulásával összefüggésben néhány bizottság az eddigi kétféle formáció (euroövezeti összetétel, illetve KBER-összetétel) mellett 2014 óta SSM-összetételben is tart üléseket, amelyeken az SSM-ben részt vevő tagországok jegybanktól független szervezetként működő felügyeleti hatóságainak képviselői is részt vesznek.

Az egyes KBER-bizottságok tevékenységi köre (mandátuma) röviden az alábbiakban összegezhető.

Számviteli és monetáris jövedelem bizottság – Accounting and Monetary Income Committee (AMICO): Kialakítja, és rendszeresen felülvizsgálja a KBER Alapokmánya szerinti pénzügyi beszámolók kereteit meghatározó számvitel-politikai elveket, a rendszeres pénzügyi jelentések elkészítésének módszertanát és elősegíti ezek nemzetközi szintű összehangolását. Figyelemmel kíséri a monetáris jövedelem számítását a számviteli biztonsági keretrendszer által kialakított kockázatkezelési folyamatnak megfelelően.

Bankjegybizottság – Banknote Committee (BANCO): Meghatározza az euroövezeti országok eurobankjegy-szükségletét, összehangolja az eurobankjegyek gyártását, kidolgozza az eurobankjegyek készletezési és bankjegy-feldolgozási politikáját. Feladatai közé tartozik az eurobankjegyek előállítása kapcsán keletkező tapasztalatok cseréje, az eurobankjegyek hamisítását megakadályozó biztonsági elemek vizsgálata és fejlesztése, valamint az euro előállításához kapcsolódó biztonsági kockázatok felmérése. Hozzájárul az euroövezetben alkalmazott gyakorlat harmonizációjához, a hamisításokat figyelő rendszer kialakításához, valamint az eurobankjegyekre és -érmékre vonatkozó statisztikák ellenőrzéséhez.

Kontrolling bizottság – Committee on Controlling (COMCO): A COMCO 2007 júliusa óta tartozik a KBER-bizottságok közé (csak az euroövezeti jegybankok vesznek részt munkájában). Hozzájárul az Eurorendszer által alkalmazott egységes költségmódszertan (Common Eurosystem Cost Methodology) alkalmazásához és továbbfejlesztéséhez, elemzéseket készít az Eurorendszer/KBER bizonyos funkcióinak/termékeinek költségadatairól és költségszerkezetéről. A vezetői információs rendszerek terén a KBER egészének érdeklődésére számot tartó kérdésekben az információ- és tapasztalatcsere fórumaként szolgál.

Eurorendszer/KBER Kommunikációs bizottság – Eurosystem/ESCB Communications Committee (ECCO): Hozzájárul az Eurorendszer, a KBER és az EKB külső kommunikációs politikájának kialakításához annak érdekében, hogy az Eurorendszer/KBER által megfogalmazott célok átláthatóvá és világossá váljanak és biztosítsák a közvélemény tájékoztatását az Eurorendszer és a KBER feladatairól és tevékenységéről.

Pénzügyi stabilitási bizottság – Financial Stability Committee (FSC): Az FSC 2011-től, a korábbi Bankfelügyeleti

bizottság (Banking Supervision Committee, BSC) megszüntetésével kezdte meg munkáját, feladata az, hogy az EKB döntéshozó testületeinek munkáját pénzügyi stabilitási és makroprudenciális politikai témákban támogassa.

Belső ellenőrzési bizottság – Internal Auditors Committee (IAC): A releváns közös projektek, rendszerek és tevékenységek felülvizsgálatával, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok „közös érdeklődésére" számot tartó, auditálási kérdéseket érintő együttműködésének biztosításával segíti a KBER-t céljai elérésében.

Nemzetközi kapcsolatok bizottsága – International Relations Committee (IRC): A KBER nemzetközi együttműködéssel összefüggő feladatainak végrehajtását segíti, valamint hozzájárul az Eurorendszer álláspontjának kialakításához az EU-n kívüli országokkal fenntartott kapcsolatok különböző területein.

Információtechnológiai bizottság – Information Technology Committee (ITC): Hozzájárul az Eurorendszer és a KBER informatikai politikájának, stratégiájának és az erre vonatkozó irányelveknek a kidolgozásához – különös tekintettel a biztonsági vonatkozásokra – és technikai tanácsot ad más bizottságok részére. Ezen túlmenően Eurorendszer/KBER-szintű fejlesztéseket, önálló projekteket indít, hajt végre.

Jogi bizottság – Legal Committee (LEGCO): Jogi támogatást nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez, különösen hozzájárul az Eurorendszer és a KBER szabályozási rendszerének karbantartásához, a jogszabályok nemzeti jogba való átültetésének vizsgálatához, figyelemmel kíséri és beszámol arról, hogy a nemzeti hatóságok és az uniós intézmények mennyiben tartják be a jogszabály-tervezetekkel kapcsolatos konzultációs kötelezettségüket az EKB kompetenciájába tartozó területeken.

Piaci infrastruktúra és fizetések bizottsága – Market Infrastructure and Payments Committee (MIPC): A csoport 2016. április 1-je óta működik MIPC-ként, ezt megelőzően a neve Fizetési és elszámolási rendszerek bizottsága (PSSC) volt. Segíti a KBER-t a fizetési rendszerek zökkenőmentes működtetésében, valamint a fedezetek határon átnyúló felhasználásával kapcsolatban. Támogatja továbbá a KBER-t a fizetési rendszerekre vonatkozó általános jellegű és „felvigyázói" kérdésekben; valamint az értékpapír-elszámolási és -teljesítési rendszerekkel kapcsolatos stratégiai döntésekben. Kiemelt figyelmet fordít a felvigyázási tevékenység erősítésére, valamint a páneurópai fejlesztések elősegítésére a kis és nagy értékű fizetések, az értékpapírok és a fedezetkezelés terén.

Piaci műveletek bizottsága – Market Operations Committee (MOC): Segíti a KBER-t az egységes monetáris politika és a devizaműveletek megvalósításában, az EKB tartalékainak kezelésében, azon tagállamok központi bankjai által alkalmazott monetáris politikai eszköztár megfelelő adaptálásában, amelyek még nem vezették be az eurót, továbbá az ERM–II alkalmazásában.

Monetáris politikai bizottság – Monetary Policy Committee (MPC): Segíti a KBER-t a közösség egységes monetáris és árfolyam-politikájának megvalósításában. Ezen túlmenően segítséget nyújt a KBER azon feladatainak teljesítésében, melyek a nem euroövezeti tagállamok központi bankjai és az EKB monetáris és árfolyam-politikájának koordinálásából adódnak.

Szervezetfejlesztési bizottság – Organisational Development Committee (ODC): 2013 júliusában hozták létre, csak euroövezeti összetételben ülésezik, az Eurorendszer és az Egységes Felügyeleti Mechanizmus (SSM) működésével kapcsolatos tervezési és szervezeti kérdésekben javaslatokkal segíti az EKB-döntéshozók munkáját. Emellett az Eurorendszer közös beszerzéseit koordináló iroda (EPCO) munkáját is összefogja, valamint az Eurorendszer/KBER működési kockázatok kezelésére és üzletmenet-folytonosságra vonatkozó rendszerét is működteti.

Kockázatkezelési bizottság – Risk Management Committee (RMC): 2010 szeptemberében hozták létre, csak euroövezeti összetételben ülésezik, feladata, hogy az Eurorendszer piaci műveleteiből származó kockázatok kezelése és ellenőrzése terén elemzésekkel és javaslatokkal segítse az EKB-döntéshozók munkáját.

Statisztikai bizottság – Statistics Committee (STC): Segítséget nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez szükséges statisztikai információk összegyűjtésében. Ennek során hozzájárul többek között a statisztikai adatgyűjtésben szükséges változtatások kidolgozásához és azok költséghatékony alkalmazásához.

A KBER munkáját támogató egyéb bizottságok:

Költségvetési Bizottság – Budget Committee (BUCOM): Az EKB költségvetésével kapcsolatos kérdésekben nyújt segítséget az EKB Kormányzótanácsának, tagjai az euroövezeti tagállamok jegybankjai.

Emberi Erőforrások Konferenciája – Human Resources Conference (HRC): A 2005-ben létrehozott bizottság célja az, hogy az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás terén az

Eurorendszer/KBER jegybankok között a tapasztalat – vélemény – és információcsere fórumaként szolgáljon.

3.15. AZ MNB KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB különböző szakterületein folyó kutatások célja a jegybanki döntéselőkészítés támogatása. A kutatások eredményei továbbá nemzetközi, valamint hazai tudományos folyóiratokban és az MNB ez irányú kiadványaiban kerülnek publikálásra: a jellemzően angol nyelven megjelenő *MNB Working Papers* (MNB Füzetek) sorozatban, továbbá az *MNB-tanulmányokban*, valamint a *Hitelintézeti Szemle* folyóiratban. A publikációk mellett a kutatási tevékenység része a nemzetközi konferenciákon, valamint az EKB által koordinált kutatási hálózatokban és munkacsoportokban az MNB képviselete.

2018-ban négy, az MNB kutatói és elemzői által készített tanulmány jelent meg rangos nemzetközi folyóiratokban, és további egy került elfogadásra 2019-es publikálási dátummal. A *Labour Economics* című folyóirat decemberi számának MNB-s tanulmánya a közszférában végrehajtott bérváltoztatások hatását vizsgálja. A *Public Choice* folyóiratban megjelent tanulmány azt elemzi, hogy a fiskális szabályok hozzájárulnak-e a fegyelmezett fiskális politika fenntartásához. A *Journal of Financial Stability* című folyóiratban publikált, MNB-s társszerzőtől származó tanulmány azt mutatja be, hogy miként lehet a pénzügyi intézmények közötti kapcsolatrendszert részleges adatok alapján feltérképezni, és ennek megfelelően védekezni a pénzügyi krízisek tovagyűrűzésével szemben. Hasonló témával foglalkozik a *Journal of Network Theory in Finance* című folyóirat MNB-s szerző által jegyzett tanulmánya is, amely a bankközi piacokról kiinduló fertőzések hatásait vizsgálja. Az *American Economic Journal: Macroeconomics* című folyóirat pedig egy olyan, MNB-s társszerző által írt tanulmányt fogadott el 2019-es publikálásra, amely az áfa-változások hatásán keresztül vizsgálja a monetáris politikai transzmissziót.

Mindezek mellett az EKB *Occasional Papers* című kiadványa is közölt egy MNB-s szerző közreműködéssel készült tanulmányt az európai üzleti és pénzügyi ciklusokról. A hazai folyóiratok közül a *Közgazdasági Szemle* publikált egy MNB-s szerzők által jegyzett tanulmányt a lakáshitelezésről, a *Statisztikai Szemlében* két tanulmány is megjelent Magyarország 1949–89 közötti pénzügyi számláiról, a *Pénzügyi Szemlébe* pedig négy jegybanki tanulmány került be a készpénz- és bankkártya használatról, a zöldkötvényekről, az ösztönző adórendszerről és a közgazdaság megújításáról. Számos alkalmazott kutatási eredmény jelent meg az MNB kiadványaiban is. Az *MNB Working Papers* és az *MNB-tanulmányok* című sorozatban három-három, jegybanki szempontból releváns témájú tanulmány került publikálásra, míg a *Hitelintézeti Szemle* 2018-as számaiban tizenhárom tanulmány, egy esszé, nyolc könyvismertető és négy konferencia-beszámoló jelent meg MNB-s szakértők tollából. A Hitelintézeti Szemle magyar és angol nyelvű kiadványai mellett 2018-tól már kínai nyelven is jelentet meg válogatáskötetet.

3.16. KIADVÁNYOK, MNB ÁLTAL SZERVEZETT KONFERENCIÁK

Rendszeres kiadványok

Inflációs jelentés

Az inflációs jelentés évente négy alkalommal jelenik meg annak érdekében, hogy a közvélemény számára érthető és világosan nyomon követhető legyen a jegybank politikája. Ebben a kiadványban az MNB rendszeresen beszámol az infláció addigi és várható alakulásáról, értékeli az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat, és összefoglalja azokat az előrejelzéseket és megfontolásokat, amelyek alapján a Monetáris Tanács meghozza a döntéseit.

Pénzügyi stabilitási jelentés

A stabilitási jelentés évente két alkalommal jelenik meg, ismerteti a jegybank álláspontját a pénzügyi rendszerben tapasztalható változásokról, és bemutatja ezen változások hatását a pénzügyi rendszer stabilitására. A jelentés elemzési fókuszában a hosszú távú tendenciák és a kockázatok előretekintő jellegű értékelése áll.

Növekedési jelentés

Az éves rendszerességgel megjelenő Növekedési jelentés célja, hogy a hosszabb távú – esetenként egy teljes üzleti ciklust is felölelő – növekedési pályát és annak meghatározó tényezőit közvetlenül, sztenderd és alternatív mutatókat is felhasználva bemutassa. A jelentés áttekinti a gazdasági növekedést rövid, közép- és hosszabb távon leginkább meghatározó folyamatokat, amelynek értékelését évente ismerteti.

Lakáspiaci jelentés

Az MNB *Lakáspiaci jelentés* című kiadványa féléves rendszerességgel mutatja be a hazai lakáspiac aktualitásait. A kiadvány célja, hogy átfogó képet adjon a lakóingatlan-piac rövid és hosszú távú trendjeiről, valamint, hogy bemutassa a hazai piac területi különbségeit. A lakáspiaci folyamatok nemcsak a pénzügyi stabilitási dilemmákkal állnak szoros kapcsolatban, hanem alapjaiban határozzák meg a gazdaság rövid és hosszú távú konjunkturális kilátásait is.

Makroprudenciális jelentés

Az évente megjelenő Makroprudenciális jelentés célja, hogy bemutassa az MNB által a Pénzügyi stabilitási jelentés keretein belül feltárt és kommunikált rendszerkockázatok megelőzésére és kezelésére alkalmazott makroprudenciális eszközöket, azok hatásmechanizmusait és a piaci szereplők alkalmazkodását. A kiadvány az MNB Alapokmányával és makroprudenciális stratégiájával összhangban törekszik arra, hogy az iparági szereplők mellett a szélesebb közvélemény számára is követhetőbbé és közérthetőbbé tegye az MNB makroprudenciális intézkedéseit.

Versenyképességi jelentés

A Versenyképességi jelentés célja, hogy átfogó és objektív képet adjon Magyarország versenyképességének olyan dimenzióiról, amelyekre a jegybank hagyományos makrogazdasági elemzéseiben kevesebb fókusz esik, noha meghatározó szereppel bírnak a gazdasági folyamatok alakulása szempontjából. A kiadvány évente egy alkalommal, magyar és angol nyelven jelenik meg.

Pénzügyi fogyasztóvédelmi jelentés

Az MNB évente egy alkalommal online és nyomtatott formában publikálja Pénzügyi fogyasztóvédelmi jelentését. A kiadvány célja, hogy tájékoztassa a pénzügyi rendszer intézményeit, valamint a közvéleményt az aktuális pénzügyi fogyasztóvédelmi kérdésekről, ezáltal is növelve az érintettek kockázati tudatosságát, valamint a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom fenntartását, erősítését. A jelentésben részletes bemutatásra kerül az MNB pénzügyi fogyasztóvédelmi, hatósági és ügyfélszolgálati tevékenysége, megismerhetőek azok a kiemelt ügyek, amelyek a vizsgált időszakban a fogyasztók széles körét érintették.

Biztosítási, pénztári és tőkepiaci kockázati jelentés

Az MNB évente egyszer publikálja a *Biztosítási, pénztári, és tőkepiaci kockázati jelentését.* A kiadvány a biztosítók, a pénztárak, a nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások és közvetítők, valamint a tőkepiac kockázatainak bemutatására szorítkozik. A *Biztosítási, pénztári, és tőkepiaci kockázati jelentés* elsősorban a *Pénzügyi stabilitási jelentés* című kiadványban nem, vagy kisebb terjedelemben tárgyalt szektorok mélyebb elemzésére irányul, így nem tartalmazza az abban részletesen ismertetett hitelintézeti szektorra vonatkozó megállapításokat. A kiadvány fő célja, hogy növelje a felügyelt piacokon tevékenykedők kockázati tudatosságát, és erősítse a szektorokba vetett bizalmat.

Hitelezési folyamatok

A Hitelezési folyamatok című kiadvány célja, hogy átfogó képet mutasson a hitelezés legfrissebb trendjeinek alakulásáról, valamint segítséget nyújtson ezen folyamatok megfelelő értelmezéséhez. Ennek érdekében részletesen bemutatja a hitelaggregátumok, a bankok által észlelt hitelkereslet, valamint a hitelezési feltételek alakulását.

Fizetési mérleg jelentés

A jelentés évente négy alkalommal jelenik meg, hogy tájékoztassa a piaci szereplőket a fizetési mérleg folyamatairól, különös tekintettel a gazdaság mélyebb összefüggéseire. A külső egyensúly alakulása a pénzügyi stabilitás szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, mivel a fizetési mérleg folyamatai alapján következtetni lehet a gazdasági növekedés fenntarthatóságára, illetve az ezzel kapcsolatos kockázatokra. Az MNB átfogóan és rendszeresen elemzi a külső egyensúlyi folyamatokat, a makrogazdasági egyensúlytalanságokat több mutatón keresztül vizsgálja.

Fizetési rendszer jelentés

A jelentés évente egy alkalommal ad átfogó elemzést a belföldi pénzforgalomban és a felvigyázott fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek működésében megfigyelhető tendenciákról, a főbb kockázatokról, valamint arról, hogy az MNB szükség esetén milyen eszközöket mozgósított annak érdekében, hogy fenntartsa a pénzforgalom zavartalan lebonyolítását és elősegítse az azt támogató fizetési és elszámolási rendszerek megbízható és hatékony működését.

Költségvetési jelentés

Az MNB az MNBtv.-ben meghatározott alapvető feladatai, különösen a monetáris politika meghatározásával és megvalósításával kapcsolatos feladata ellátásának támogatására elemzi a költségvetési hiány és adósság alakulását, figyelemmel kíséri az államháztartás finanszírozását, elemzi a finanszírozásnak a monetáris folyamatokra, a pénzpiacok alakulására, a likviditásra gyakorolt hatását és kutatásokat folytat fiskális politikai kérdésekben. A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCIV. törvény értelmében az MNB elnöke a Költségvetési Tanács (KT) tagja, így az MNB-ben rendelkezésre álló szakmai tudás és felhalmozott információ közvetetten támogathatja a KT munkáját. Az MNB a KT stabilitási törvényben meghatározott feladataihoz háttérelemzéseket készít, amelyeket a KT rendelkezésére bocsát. A szélesebb közvélemény a *Költségvetési jelentés* című kiadványból (korábbi címén: *Elemzés*

az államháztartásról) ismerheti meg e szakértői elemzések legfontosabb eredményeit.

Éves jelentés

Az Éves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg magyar és angol nyelven, tartalmazza a jegybank előző évről szóló üzleti jelentését, valamint auditált éves beszámolóját.

Féléves jelentés: Beszámoló az MNB adott félévi tevékenységéről

A Féléves jelentés évente egy alkalommal jelenik meg, szeptemberben. A jelentés a jegybank első fél évről szóló üzleti jelentése.

Időközi jelentés: Beszámoló az MNB adott negyedévi tevékenységéről

Az Időközi jelentés évente két alkalommal jelenik meg, az éves és a féléves beszámolók közötti időszakban, áprilisban és novemberben. A jegybanki szakterületek első és harmadik negyedévi, MNBtv.-ben rögzített alapvető tevékenységéről számol be: monetáris politika, pénzügyi rendszer áttekintése, devizatartalék, pénzforgalom, készpénz-logisztikai tevékenység, statisztikai változások.

Felügyelőbizottsági jelentés

A MNBtv. előírja, hogy a felügyelőbizottság tagjai az őket megválasztó Országgyűlésnek, illetőleg a megbízó miniszternek tájékoztatási kötelezettséggel tartoznak. A felügyelőbizottsági feladatkör fókusza a jegybank folyamatos működésének ellenőrzésén van. A felügyelőbizottság a rá vonatkozó törvények, a saját ügyrendje, valamint a testület működése során, a tagok által közösen definiált, belső működési alapelvek alapján végzi a tevékenységét. Ellenőrző tevékenységének fő formája a felügyelőbizottsági ülések, amelyek témáit az audit univerzumon alapuló éves, úgynevezett gördülő munkaterve állapítja meg. A felügyelőbizottság tevékenységének kivonata a Felügyelőbizottsági jelentés.

Elemzések, tanulmányok, statisztikák

MNB-tanulmányok

A sorozatban az MNB monetáris döntéshozatalához kapcsolódó közgazdasági elemzések kerülnek nyilvánosságra. A sorozat célja a monetáris politika átláthatóságának növelése. Így az előrejelzési tevékenység technikai részleteit is ismertető tanulmányokon túl közzéteszi a döntés-előkészítés során felmerülő közgazdasági kérdéseket is. Az MNB-tanulmányok (angol nyelven MNB Occasional Papers) sorozat elsősorban jegybanki szakterületekhez kapcsolódó gyakorlati jellegű (alkalmazott) kutatásokat mutat be, adott témákban létező elméleteket, nemzetközi eredményeket összegez, valamint a jegybanki döntéshozatal megértését segítő elemzéseket közöl.

MNB Working Papers (MNB-füzetek)

Az MNB Working Papers sorozat a jegybankban folyó elméleti jellegű kutatások eredményeit publikálja. A sorozatban megjelenő tanulmányok elsősorban az akadémiai, jegybanki és egyéb kutatók érdeklődésére tarthatnak számot, céljuk, hogy az olvasókat olyan észrevételekre ösztönözzék, amelyeket a szerzők felhasználhatnak további kutatásaikban. A sorozat 2005 ősze óta csak angol nyelven érhető el.

Hitelintézeti Szemle

A Hitelintézeti Szemle társadalomtudományi folyóirat, amely több mint egy évtizedes múltra tekint vissza. A kiadvány 2014 végétől negyedévente az MNB szerkesztésében és kiadásában jelenik meg, külön kötetben magyar és angol nyelven. 2018 óta évente egyszer kínai nyelvű válogatáskötet is készül a legfontosabb tanulmányok felhasználásával. A folyóiratban megjelenő írások között lektorált tanulmányok, esszé jellegű dolgozatok, könyvismertetések, konferencia és egyéb tudományos tevékenységekről szóló beszámolók szerepelnek. A folyóirat elérhető a Hitelintézeti Szemle honlapján (http://www.hitelintezetiszemle.hu/).

Oktatási Füzetek

A MNB kiemelt feladatának tekinti a hazai pénzügyi kultúra fejlesztését, ezért a rendelkezésére álló eszközökkel segíteni kívánja a közgazdasági oktatást és a pénzügyi műveltség szélesítését. 2016 májusában a jegybank új, közgazdasági, pénzügyi és monetáris politikai oktatási füzetsorozatot indított útjára magyar és angol nyelven.

Egyéb kiadványok

Budapest Institute of Banking (BIB)

A versenyképes pénzügyi rendszer működtetéséhez versenyképes piaci tudás, a versenyképes tudáshoz pedig nemzetközi mércével mérve is magas minőségű oktatás szükséges. A BIB-kiadvány egy sokszínű oktatási palettát tartalmazó, korszerű pénzügyi, és gazdasági ismeretekkel bővített oktatási és ismeretterjesztési füzet.

Pénzügyi Navigátor Füzetek

A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ (PFK) tematikus füzetsorozata a tájékozódáshoz, a pénzügyi kérdések megválaszolásához nyújt segítséget. A kiadványok megtalálhatók a különböző pénzügyi intézmények fiókjaiban és ügyfélszolgálati irodáiban, továbbá a Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat ügyfélfogadási helyszínein. A jogszabályváltozásokat nyomon követve, valamint a közérthető nyelvezet szempontjait figyelembe véve a PFK rendszeresen aktualizálja az érintett füzetek tartalmát. Különböző jelentések, kutatások eredményeit, valamint egy-egy időszak nagy figyelmet övező pénzügyi aktualitásait szem előtt tartva a PFK folyamatosan kutatja azokat a témákat is, amelyeket érdemes nyomtatott tájékoztató formájában is feldolgozni. 2018-ban egy új füzettel bővült a széria: a Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózatról szóló tájékoztató már az új Pénzügyi Navigátor arculatnak megfelelő grafikai tervek alapján készült.

Szórólapok és plakátok

A PFK kommunikációs kampányaihoz a Pénzügyi Navigátor Partnerek, azaz a hazai kereskedelmi és szolgáltató szféra vezető szereplői számos megjelenési lehetőséget biztosítanak, az egyes kampányok alkalmával, így szórólapok és különféle méretű plakátok kerülhetnek ki alkalmanként közel 800 áruházba és mintegy 500 postahivatalba. A kampánykiadványok mindig az aktuális kampányüzenet kapcsán hívják fel a figyelmet a Pénzügyi Navigátor tartalmakra, mint tudatos döntést és termékösszehasonlítást segítő eszközökre.

MNB-könyvsorozat

2015-ben a jegybank új, közgazdasági és monetáris politikai szakmai könyvsorozatot indított útjára.

2018-ban jelent meg a könyvsorozat negyedik része, *a „Bankok a történelemben: Innovációk és válságok”* című könyv Fábián Gergely és Virág Barnabás szerkesztői közreműködésének köszönhetően. A könyvben az MNB részletesen bemutatja a mai bankrendszerek evolúciójának főbb mérföldköveit, különös tekintettel az egyes korszakok pénzügyi innovációira és fontosabb gazdaságtörténeti szereplőire. A kötetben szereplő tanulmányok az első írásos dokumentumok megszületésétől napjainkig követik nyomon a pénz és a bankok szerepének változásait, bemutatva azokat az innovációkat, amelyek előrevitték a pénzügyek fejlődését, illetve azokat is, amelyek kudarccal végződtek. A könyv nemcsak a bankok kialakulásának és fejlődésének történetét mutatja be, hanem segít eligazodni a pénzügyi rendszert érintő aktuális kihívások, s az arra adandó, napjainkban formálódó válaszok között is. Az MNB a könyvsorozat további részeinek megjelentetését tervezi.

A szakkönyvsorozattal párhuzamosan 2017 év végén jelent meg a „Modern jegybanki gyakorlat” című könyv, amelyet Vonnák Balázs, a jegybank vezető oktatási és kutatási szakértője, a Budapesti Corvinus Egyetem MNB Tanszékének mesteroktatója szerkesztett. Jelen kötet az első olyan magyar nyelvű könyv, amely a modern jegybankok működésének elméleti és gyakorlati szempontjait ismerteti az olvasóval. Célja, hogy a jövő jegybankárai, gazdaságpolitikusai, makroközgazdászai számára magyar nyelven is elérhetővé váljon a gazdaságpolitika egyik legmeghatározóbb szereplőjére vonatkozó alaptudás.

Aranykönyv

Az MNB – a Monetáris Tanács gazdaságtörténeti jelentőségű döntéseinek köszönhetően – 2018 tavaszán hazahozatta a jegybank aranytartalékát, októberben pedig közel tízszeresére emelte annak mennyiségét. E két esemény emlékére és megörökítésére készült és jelent meg 2018 októberében az Aranykönyv. Az exkluzív kiadvány összefoglalja mindazt, amit e nemesfémről tudni érdemes. A keletkezésével kapcsolatos elméleteket, szerepét a történelemben, az emberi társadalom életében. A köteten belül külön fejezetek foglalkoznak a magyarországi aranybányászat- és termelés történetével, az arany tartalékképző szerepének változásaival, a nemesfém jegybankoknál betöltött jelenlegi szerepével. Az Aranykönyv olvasói emellett megismerkedhetnek az MNB aranytartalékának megmentésével a második világháború utolsó hónapjaiban, a készleteket szállító aranyvonat kalandos történetével. A kötetből arra a kérdésre is választ kapunk, hogy miért van szükségünk arra, hogy az aranytartalék jelenlegi mennyisége megközelítse az 1946-ban a forint bevezetésének fedezetet nyújtó szintet.

Hungary and RMB Internationalisation című tanulmánykötet

2018 áprilisában megjelent a Kínai Társadalomtudományi Akadémia (Chinese Academy of Social Sciences) és az MNB együttműködésének eredményeként a Hungary and RMB Internationalisation című, angol nyelvű tanulmánykötet. A kötet bemutatja az RMB nemzetköziesítésével összefüggésben tett magyar és európai lépéseket, a folyamat pénzügyi szektort érintő vetületeit (Panda kötvények kibocsátása, digitalizáció, FinTech, szabályozói kihívások), vizsgálja a Magyarország és Kína közötti pénzügyi együttműködés fejleményeit, valamint elemzi az RMB nemzetközi pénzügyi

életben betöltött szerepét. A publikáció kínai nyelvű változata májusban jelent meg, a CASS jóvoltából.

MNB által szervezett rendezvények

Az MNB a társ- és partnerintézmények felé nyitott, a kollegiális kapcsolatokat erősítő stratégiát képvisel a rendezvények tekintetében, továbbá célkitűzés, hogy nemzetközi szerepvállalása keretében az MNB minél szélesebb körben elismertté váljon, a magyar jegybanki munkát pedig minél nagyobb mértékben sikerüljön becsatornázni a nemzetközi vérkeringésbe, amelyek érdekében nemzetközi konferenciák, belső rendezvények és úgynevezett kulturális események kerülnek megszervezésre.

Nemzetközi szakmai konferenciák

A jellemzően többnapos, nemzetközi szakmai konferenciák nagy része 70–100 fő részvételével zajló esemény, esetenként azonban 200–300 fős találkozókra is sor került. A nemzetközi konferenciáknak elsősorban az MNB épülete ad helyszínt.

A 2018-ban megrendezésre került fontosabb nemzetközi szakmai rendezvények a következők voltak:

Lámfalussy nemzetközi konferencia

A *Lamfalussy Lectures Conference* néven 2014-ben útjára indított, évente megrendezésre kerülő esemény célja az, hogy az MNB olyan prominens előadókat hívjon Magyarországra, akik a globális gazdaságpolitikát, ezen belül kiemelten a monetáris politikát és a pénzügyi rendszert érintő aktuális kérdésekről formált nézeteiket osztják meg egymással és a szakmai közönséggel. A nemzetközi konferencia elindításával együtt az MNB elnöke megalapította a Lámfalussy-díjat is, amellyel azon nemzetközileg is kiemelkedő szakmai teljesítményeket, életműveket kívánja elismerni, amelyek befolyással vannak az MNB munkájára, valamint a nemzetközi monetáris és pénzügypolitikára. A díj átadására minden évben a konferenciához kapcsolódóan kerül sor.

2018 februárjában ötödik alkalommal került megrendezésre az esemény, amely két szekcióban (kelet és nyugat) a világgazdaság átrendeződésének főbb fejleményeit és kihívásait tekintette át. A rendezvényen az alábbi meghívott előadók és panelisták szólaltak fel: Li Yang, a Kínai Társadalomtudományi Akadémia Nemzeti Pénzügyi és Fejlesztési Intézetének elnöke; Guntram B. Wolff, a Bruegel igazgatója; Alicia García-Herrero, a Bruegel főmunkatársa; Park In-Kook, a Korea Foundation for Advanced Studies elnöke; Lawrence J. Lau, a hongkongi Kínai Egyetem Lau Chor Tak Globális Közgazdasági és Pénzügyi Intézetének professzora; Renwei Huang, a sanghaji Fudan Egyetem „Egy Övezet, Egy Út" és Globális Kormányzás Intézetének dékánja és a sanghaji Társadalomtudományi Akadémia Magas-szintű Think Tank Tudományos Bizottságának elnöke; Marco Buti, az Európai Bizottság gazdasági és pénzügyekért felelős főigazgatója; Reza Moghadam, a Morgan Stanley globális tőkepiacokért felelős alelnöke; John Lipsky, a Johns Hopkins School of Advanced International Studies főmunkatársa; Thomas Wieser, az Eurocsoport üléseit előkészítő munkacsoport és az Európai Unió Gazdasági és Pénzügyi Bizottságának volt elnöke.

A konferenciára 2018-ban is Budapesten, külső helyszínen került sor, több mint 500 meghívott vendég részvételével.

Budapest Renminbi Kezdeményezés konferencia

2018 áprilisában az MNB negyedik alkalommal rendezte meg éves nemzetközi konferenciáját a Budapest Renminbi Kezdeményezés keretében. Az eseményen, amelyen a kínai jegybank képviselője is az előadók között szerepelt, hazai és külföldi döntéshozók, valamint a gazdasági és pénzügyi élet vezetői és szakértői vitatták meg a magyar–kínai gazdasági, kereskedelmi és pénzügyi kapcsolatok jelenlegi helyzetét, valamint a továbblépési lehetőségeket, mind a meglévő kapcsolatok elmélyítése és magasabb szintre emelése, mind pedig új kapcsolatok kialakítása tekintetében.

IOSCO éves konferencia

Az Értékpapír-felügyeletek Nemzetközi Szervezete (IOSCO) 2018. évi szakmai konferenciájára 2018. május 7–11. között került sor, a Budapesti Kongresszusi Központban. Az IOSCO a világ értékpapír-felügyeleteit tömörítő nemzetközi szakmai szervezet, amely a tőkepiacok működésének globális szintű szabályozásáért felel. Az MNB által Budapesten megrendezett esemény a szervezet első olyan rendezvénye volt, amelyre a kelet-közép európai régióban került sor. A konferencia fő témái 2018-ban a következők voltak: a FinTech és a digitalizáció legújabb kihívásai, passzív és aktív menedzsment stratégiák befektetői szempontból, kis- és középvállalkozások tőkepiaci hozzáférésével kapcsolatos kérdések.

A Humán Erőforrás Konferencia (HRC) 2018. évi kihelyezett ülése

Az EU-s jegybankok és az EKB emberi erőforrás területen dolgozó vezető munkatársaiból álló ún. Humán Erőforrás Konferencia (Human Resources Conference, HRC) bizottság

2018. évi kihelyezett ülésére az MNB szervezésében Budapesten került sor, 2018. június 13–15. között.

Az ülés során a résztvevők az EU-s jegybankok humán erőforrás területével kapcsolatos aktuális kérdéseket vitatták meg, a megbeszéléseket követően pedig Budapest nevezetességeivel is megismerkedtek.

A 2019. évi Shanghai Fórum pre-forum session rendezvénye (Pre-Forum Session of the Shanghai Forum 2019)

2018. október 5-én az MNB a Fudan Development Institute-tal (FDDI) együttműködésben rendezte meg a 2019. évi Shanghai Fórum úgynevezett pre-forum session rendezvényét, amely a kelet-közép-európai országok szemszögéből tekintette át a globális kormányzás és Ázsia helyzetét. Az esemény fő panelbeszélgetése „A KKE régió szerepe az új világrendben" címmel került megrendezésre, a téma szorosan kapcsolódik a 2019-ben, Shanghai-ban megrendezésre kerülő szakmai konferencia fókuszához. Az eseményen bejelentésre került a Fudan Egyetem és a Corvinus Egyetem közös diplomáját adó (ún. double degree) MBA program 2019. februári elindítása is, amely szorosabbra fűzi a gazdasági és oktatási kapcsolatokat Kína és Magyarország között.

Közép-európai jelzálogpiaci konferencia

Az úgynevezett Central European Covered Bond Conferences elnevezésű szakmai rendezvénysorozat 1997-ben indult Varsóban és 2018 novemberében már negyedik alkalommal került Budapesten megrendezésre, a Német Jelzálogbanki Szövetség (Verband deutscher Pfandbriefbanken–VdP), a Magyar Bankszövetség és az MNB szervezésében. Az eseményen a német és a kelet-közép-európai régiós felügyeleti hatóságok és jelzálogbankok képviselőin kívül tanácsadó és minősítő cégek, valamint az EBRD is képviseltette magát. A rendezvényen az európai jelzáloglevél-piacokat érintő aktuális szabályozói és piaci trendekről esett szó, rövid előadások és panelbeszélgetések formájában. A nagy nemzetközi érdeklődésre is számot tartó konferencián több mint 100 fő vett részt.

16+1 jegybankelnöki találkozó (16+1 China-CEEC Central Bank Governors' Meeting)

Az MNB és a kínai jegybank közös szervezésében 2018. november 9–10-én került megrendezésre Budapesten az első úgynevezett 16+1 jegybankelnöki találkozó. A kínai jegybank első számú vezetőjén kívül a rendezvényre hazánkba érkezett további 4 kelet-közép-európai ország jegybankelnöke (Bosznia-Hercegovina, Horvátország, Románia, Litvánia), 6 régiós ország jegybankjának alelnöke (Bulgária, Csehország, Észtország, Lengyelország, Montenegró, Szerbia), továbbá 3 jegybank felső, illetve középvezetői szinten képviseltette magát (Lettország, Szlovákia, Szlovénia). Az eseményre az EKB is delegált megfigyelőt.

Az ünnepélyes megnyitót követően a jegybanki delegációk kerekasztal-beszélgetéseken vettek részt, amelyek során a következő főbb témák kerültek megvitatásra: a kelet-közép-európai régióban található országok és Kína gazdasági helyzete és kilátásai, a jegybankok pénzügyi együttműködési lehetőségei, valamint a meglévő és a potenciális jövőbeni együttműködési lehetőségek feltérképezése.

A rendezvény rendkívül fontos mérföldkő a kínai és a közép-kelet-európai országok jegybankjainak kapcsolatában és az esemény révén az MNB útjára indított egy nagyszabású rendezvénysorozatot is.

Egyéb nemzetközi rendezvények

BESS at MNB előadások

2018. március 14. John Earle (George Mason University) Gyors növekedésű vállalkozások (High Growth Entrepreneurship)

2018. március 21. Christoffer Kok (European Central Bank) A makroprudenciális és monetáris politika közötti kapcsolat a monetáris unióban: menjen-e széllel szembe a monetáris politika? (The nexus between macroprudential and monetary policies in the Monetary Union: should monetary policy lean against the wind?)

2018. április 4. Paolo Gelain (Federal Reserve Bank of Cleveland) Kibocsátási rés, monetáris politikai dilemmák és pénzügyi súrlódások (Output gap, monetary policy trade-offs and financial frictions)

2018. május 17. Rebecca Stuart (Central Bank of Ireland) A kamatlábak ábrázolása: az amerikai monetáris tanács (FOMC) döntései és a gazdaság állapota (Plotting interest rates: the FOMC's projections and the economy)

2018. május 28. Roger Farmer (University of Warwick, NIESR, UCLA) Keynes-i közgazdaságtan a Phillips-görbe nélkül (Keynesian Economics Without the Phillips Curve)

Jegybanki oktatások központjának kurzusai

2018. tavaszi kurzusok

Fabio Canova (Norwegian Business School): DSGE modellek a gyakorlatban. 2018. március 26–29.

Paolo Gelain (Cleveland Fed), Francesco Furlanetto (Norges Bank): Munkapiaci keresési tökéletlenségeket, pénzügyi súrlódásokat, és bankokat tartalmazó új keynesi modellek. Transzmisszió és szakpolitikák. 2018. április 3–6.

2018. nyári kurzusok

Dimitris Korobilis (University of Essex): Nagy adatbázisok esetén használható ökonometriai eljárások. 2018. július 23–27.

Mathias Trabandt (Freie Universitat Berlin): Makroökonómia nulla kamatláb mellett. 2018. július 30 és augusztus 3 között.

4. Kiegészítő információk az MNB 2018. évi felügyeleti tevékenységéről

4.1. INTÉZMÉNYFELÜGYELÉS

Az MNB 2018. december 31-én 1487 intézmény felügyeletét látta el a 12. táblázat szerinti bontásban.

4.2. A LEFOLYTATOTT VIZSGÁLATOK

Az MNB a vizsgálatok lebonyolítását éves tervezési rendszer alapján, napra lebontott részletes tervek szerint valósítja meg.

A vizsgálati tervek elkészítése során az MNB az alábbi szempontokat veszi figyelembe:

– a felügyeleti vizsgálatok MNBtv.-ben meghatározott ciklustervét,

– az intézmények kockázati besorolását, és ennek alapján a vizsgálathoz szükséges erőforrásigényt és vizsgálati időtartamot,

– a vizsgálandó intézmények sorrendjének kialakítására szolgáló felügyeleti scoring rendszert, amely az intézmény egyéb egyedi jellemzőit is vizsgálja,

– a rendelkezésre álló erőforrásokat.

A prudenciális helyszíni vizsgálatok számát, illetve szektor- és vizsgálattípus szerinti megbontását a 13. táblázat foglalja össze.

12. táblázat
A felügyelt intézmények száma 2018. december 31-én

Tőkepiac	**108**
Alapkezelők	79
Befektetési vállalkozás	13
Bizalmi vagyonkezelő	12
Elszámolóház	1
Központi szerződő fél	1
Tőzsde	2
Pénztári piac	**65**
Magánnyugdíjpénztár	4
Önkéntes pénztár	60
Önkéntes egészségpénztár	3
Önkéntes nyugdíjpénztár	38
Önkéntes önsegélyező pénztár	5
Egészség és önsegélyező pénztár	14
Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató	1
Pénzpiac	**841**
Nem pénzügyi intézmények	537
Elektronikus pénzkibocsátó intézmény	1
Független pénzpiaci közvetítő	528
Kiemelt közvetítő	1
Pénzforgalmi intézmény	7
Pénzügyi intézmények	303
Hitelintézet	52
Bank	28
Szakosított hitelintézet	11
Szövetkezeti hitelintézet	13
Pénzügyi vállalkozás	251
Hitelintézettel egyenértékű pénzügyi vállalkozás	2
Egyéb pénzügyi vállalkozás	249
Szervező (NOK)	1
Biztosítási piac	**473**
Biztosítóintézet	34
Biztosító egyesület	12
Biztosító részvénytársaság	22
Biztosításközvetítők	438
Biztosítási alkusz	397
Biztosítási többes ügynök	41
Érdekképviselet	1
Összesen	**1487**

13. táblázat
Vizsgálati statisztika

Helyszíni vizsgálatok száma	2017		2018		2019 terv	
	Átfogó	Egyéb*	Átfogó	Egyéb*	Átfogó	Egyéb*
Nagybankok, bankcsoport	3	33	3	31	4	19
Kis- és középbankok	5	7	4	11	4	9
Integráció	0	4	1	4	0	3
Szakosított hitelintézet	0	8	1	6	2	1
Banki fióktelep	1	2	0	1	0	3
Pénzügyi vállalkozás	0	6	0	2	2	0
Pénzforgalmi intézmény	1	0	3	0	2	1
Biztosító részvénytársaságok	9	0	5	2	5	7
Biztosító egyesületek	7	1	5	0	5	0
Közvetítők	0	7	0	10	0	6
Pénztárak	13	3	13	1	14	5
Tőkepiaci szereplők	19	12	31	12	36	21
Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató	0	0	0	0	0	0
Összesen	**58**	**83**	**66**	**80**	**74**	**75**

** Tartalmazza az ICAAP–BMA és ILAAP vizsgálatokat is.*

4.3. ENGEDÉLYEZÉS ÉS JOGÉRVÉNYESÍTÉS

Az MNB engedélyezési és jogérvényesítési tevékenysége magában foglalja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéhez kapcsolódó jogi tevékenységek teljes spektrumát, ideértve a felügyelt intézményekre vonatkozó engedélyezési eljárások lebonyolítását, illetve a prudenciális ellenőrzési tevékenység jogérvényesítési feladatainak elvégzését.

Az MNB engedélyezési és prudenciális jogérvényesítési tevékenységéről készült statisztikáját a 14–17. táblázatok mutatják szektorszintű bontásban.

14. táblázat
A pénzpiaci szektorban hozott intézkedések
(darab)

Prudenciális intézkedések	
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	121
ebből: bírságot kiszabó határozat	106
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	197
Végzés	25
Bírságok összege (millió forint)	**508,1**
Engedélyezési határozatok/végzések	
Hitelintézet alapításának engedélyezése	0
Hitelintézet alapításának elutasítása	0
Hitelintézet működésének engedélyezése	0
Hitelintézet működésének elutasítása	0
Hitelintézet alapítási engedélyének visszavonása	1
Pénzforgalmi intézmény tevékenységi engedélyezése	5
ebből: megfeleltetési eljárás	4
Elektronikuspénz-kibocsátó intézmény elektronikus pénz kibocsátási tevékenységének engedélyezése	1
ebből: megfeleltetési eljárás	1
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének engedélyezése	5
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének elutasítása	0
Hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozás működésének engedélyezése	0
Pénzügyi vállalkozás tevékenységi engedélyének visszavonása	4
Tevékenységi kör módosítás engedélyezése	6
Vezető állású személy megválasztásának, kinevezésének engedélyezése	231
ebből: hitelintézet esetében	109
Vezető állású személy megválasztásának, kinevezésének elutasítása	0
Megbízási szerződés módosítás engedélyezése	187
Többes kiemelt közvetítői engedély	0
Többes ügynöki engedély	6
Alkuszi engedély	1
Jelzáloghitel közvetítéssel kapcsolatos határozatok	8
Engedély közvetítő igénybevételéhez	23
Közvetítők tevékenységi engedélyét visszavonó határozat	14
Alapszabály módosítás engedélyezése	8
Egyéb szabályzatok engedélyezése, illetve jóváhagyása	14
Befolyásoló részesedés megszerzésének engedélyezése	37
Befolyásoló részesedés megszerzésének elutasítása	0
Egyesülés, szétválás engedélyezése	3
Átalakulás engedélyezése	0
Devizakülföldi vállalkozásban befolyásszerzés engedélyezése	6
Állomány átruházás engedélyezése	7
CRR alapján kiadott határozatok	27
ezen belül: - Működési kockázat tőkekövetelményének számítására vonatkozó határozat - Hitelezési kockázat tőkekövetelményének számítására vonatkozó határozat - Elsődleges alapvető, továbbá kiegészítő alapvető, járulékos tőkeinstrumentumok csökkentése, visszafizetése, lehívása, visszaváltása vagy visszavásárlása engedélyezése - Összevont alapú felügyelettel kapcsolatos határozat - Likviditással kapcsolatos határozat - Évvégi/évközi nyereség figyelembevétele	 2 1 7 7 0 1
Egyéb határozat	62
Végzés	162
Összes határozat, végzés	**1161**

15. táblázat
A tőkepiaci szektorban hozott intézkedések
(darab)

Prudenciális intézkedések	
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	27
ebből: bírságot kiszabó határozat	22
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	12
Végzés	26
Bírságok összege (millió forint)	**133,9**
Engedélyezési határozatok/végzések	
Tevékenység (tevékenységi kör módosításának) engedélyezése	15
Tevékenységi engedély visszavonása	4
Szabályzatok jóváhagyása	14
Vezető állású személyek engedélyezése	141
Minősített befolyásszerzés engedélyezése	3
Közvetítők nyilvántartásba vétele	203
Közvetítők törlése	304
Végzés	100
Egyéb határozat	34
Összes határozat, végzés	**883**

16. táblázat
A biztosítási szektorban hozott intézkedések
(darab)

Prudenciális intézkedések	
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	18
ebből: bírságot kiszabó határozat	9
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	62
Végzés	13
Bírságok összege (millió forint)	**267,2**
Engedélyezési határozatok/végzések	
Vezető tisztségviselő engedélyezése	50
Szakmai vezető engedélyezése	10
Tevékenységi engedélyt visszavonó határozat	12
Egyéb határozat	27
Biztosítási tevékenységgel összefüggő tevékenység engedélyezése	2
Biztosításközvetítői tevékenység engedélyezése	5
Végzés	18
Összes határozat, végzés	**217**

17. táblázat **A pénztári szektorban hozott intézkedések** *(darab)*	
Prudenciális intézkedések	
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	15
ebből: bírságot kiszabó határozat	13
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	5
Végzés	10
Bírság összege (millió forint)	**12,0**
Engedélyezési határozatok/végzések	
Vezető tisztségviselő engedélyezése	2
Szakmai vezető engedélyezése	0
Tevékenységi engedélyt visszavonó határozat	3
Egyéb határozat	15
Végzés	7
Összes határozat, végzés	**57**

4.4. PIACFELÜGYELET ÉS KIBOCSÁTÓI FELÜGYELÉS

Az MNB 2018. évi piacfelügyeleti tevékenysége keretében előírt intézkedésekre vonatkozó összefoglaló adatait a 18–19. táblázatok mutatják be.

18. táblázat **Piacfelügyeleti és felügyeleti intézkedések** *(darab)*	
Piacfelügyeleti és felügyeleti intézkedések	
Piacfelügyeleti határozatok száma	25
ebből: bírságot kiszabó határozat	20
Piacfelügyeleti végzések száma	318
Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos határozatok száma	51
Kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos végzések száma	6
Egyéb döntések	0
Piacfelügyeleti bírság összege (millió forint)	384,2
- engedély nélküli, illetve bejelentés hiányában végzett tevékenység miatt	288,6
- bennfentes kereskedelem és piacbefolyásolás miatt	1,45
- vállalatfelvásárlási szabályok megsértése miatt	94,1
Felügyeleti bírságok összege (millió forint)	63,9
- kibocsátók felügyelete során kiszabott	34,9
Bírságok összege (millió forint)	**448,1**
Összes határozat, végzés	**400**

19. táblázat
Értékpapír-kibocsátással kapcsolatos engedélyezések
(darab)

Értékpapír kibocsátásával kapcsolatos engedélyezési intézkedések	
Kibocsátások száma	11
- részvény	3
- kötvény és jelzáloglevél program	8
Tőzsdei bevezetések száma	13
- részvény	5
- kötvény és jelzáloglevél	8
Kibocsátási határozatok száma	631
Végzések száma	30
Hiánypótlások száma	337
Összes határozat, végzés	**1022**

4.5. FOGYASZTÓVÉDELEM ÉS ÜGYFÉLSZOLGÁLAT

A 20–21. táblázatok az MNB 2018. évi pénzügyi fogyasztóvédelmi hatósági tevékenységével kapcsolatos összefoglalót tartalmaznak.

20. táblázat
Az MNB fogyasztóvédelmi hatósági tevékenysége, eljárások száma

Intézmény típusa	Hivatalból indított célvizsgálat	Hivatalból indított fogyasztóvédelmi témavizsgálat	Hivatalból indított fogyasztóvédelmi témavizsgálat keretében ellenőrzött intézmények száma	Prudenciális területtel közös vizsgálat keretében végzett fogyasztóvédelmi vizsgálat	Fogyasztói kérelem alapján indult fogyasztóvédelmi vizsgálat
Hitelintézeti szektor, Bank	5	1	10	0	160
Hitelintézeti szektor, takarékszövetkezet	2	0	0	0	4
Hitelintézettel egyenértékű pénzügyi vállalkozás	11	0	0	0	31
Független pénzpiaci közvetítők	1	0	0	3	4
Biztosítási szektor	1	0	0	3	74
Tőkepiaci szektor	0	0	0	3	10
Pénztári szektor	0	0	0	5	2
Összesen:	**20**	**1**	**10**	**14**	**285**

21. táblázat
Az MNB fogyasztóvédelmi hatósági tevékenysége, eljárások eredménye

Döntés/Szektor	Pénzpiaci szektor	Biztosítási szektor	Tőkepiaci szektor	Pénztári szektor	Összesen
Összes végzés (darab)	**384**	**119**	**21**	**4**	**528**
ebből: érdemi	94	34	7	2	**137**
nem érdemi	290	85	14	2	**391**
Összes határozat (darab)	**211**	**57**	**16**	**5**	**289**
ebből: jogsértés nélküli	68	25	8	0	**101**
jogsértéssel érintett	143	32	8	5	**188**
Kiszabott fogyasztóvédelmi bírság (millió forint)	**237,5**	**7,8**	**2,2**	**0,0**	**247,5**

A 22–24. táblázatok az ügyfélszolgálati szakterület tevékenységével kapcsolatos főbb adatokat szemléltetik.

22. táblázat
A beérkezett ügyfélmegkeresések és kérelmek eloszlása beérkezési csatorna szerint

Ügyfélmegkeresés csatornája	db	%
Levél	2 363	8,8
E-mail	5 622	21,1
Személyes	2 607	9,8
Telefon	16 104	60,3
Összesen	**26 696**	**100,0**

23. táblázat
Az ügyfélmegkeresések és kérelmek szektor szerint eloszlása

Ügyfélmegkeresések szektoronként	db	%
Pénzpiac	14 310	53,6
Biztosítás	6 121	22,9
Pénztár	263	1,0
Tőkepiac	1 058	3,9
Szektorhoz nem köthető	4 744	17,8
Határon átnyúló szolgáltatást nyújtó külföldi intézmények	185	0,7
Magyarországi intézmények fióktelepei	1	0,0
Egyéb intézmények	14	0,1
Összesen	**26 696**	**100,0**

24. táblázat
Az ügyfélmegkeresések és kérelmek száma szektor szerint, negyedéves bontásban

Szektor	I. negyedév	II. negyedév	III. negyedév	IV. negyedév	Összesen
Pénzpiac	4 038	3 305	3 693	3 274	**14 310**
Biztosítás	1 656	1 425	1 390	1 650	**6 121**
Pénztár	90	63	55	55	**263**
Tőkepiac	299	224	267	268	**1 058**
Szektorhoz nem köthető	1 271	1 295	1 178	1 000	**4 744**
Határon átnyúló szolgáltatást nyújtó külföldi intézmények	50	42	48	45	**185**
Magyarországi intézmények fióktelepei	1	0	0	0	**1**
Egyéb intézmények	4	5	3	2	**14**
Összesen	**7 409**	**6 359**	**6 634**	**6 294**	**26 696**

16. ábra
Az ügyfélmegkeresések és kérelmek száma, és szektor szerinti aránya havi bontásban

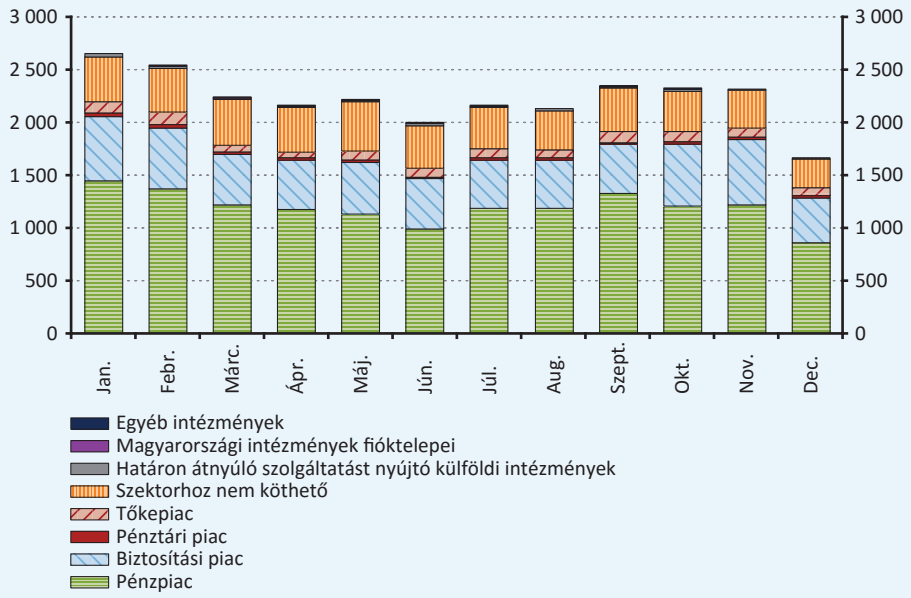

4.6. HATÓSÁGI PERKÉPVISELET

A hatósági perképviseleti tevékenység magában foglalja az MNB képviseletét a felügyeleti és fogyasztóvédelemi tevékenysége keretében hozott hatósági döntéseivel kapcsolatos peres és nem peres eljárásokban, a közérdekű igényérvényesítés körében, továbbá a Pénzügyi Békéltető Testület képviseletét a határozata, vagy ajánlása hatályon kívül helyezése iránti perekben, és az ezen eljárásokra vonatkozó nyilvántartások vezetését.

25. táblázat
2018-ban indult ügyek típus és szektor szerint

Pertípus	db	%	Szektor	db	%
Közigazgatási peres (határozat)	15	71,4	Pénzpiac	9	42,8
Közigazgatási peres (végzés)	5	23,8	Tőkepiac	10	47,6
Egyéb közigazgatási cselekmény	1	4,8	Biztosítás	1	4,8
			Szektorhoz nem köthető	1	4,8
Összesen	**21**	**100,0**	**Összesen**	**21**	**100,0**

5. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

Rövidítések

AFCA: Ázsia Pénzügyi Együttműködési Szövetség (Asia Financial Cooperation Association)

BÉT: Budapest Értéktőzsde Zrt.

BFM: bankközi finanszírozási mutató

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

BISZ Zrt.: BISZ Központi Hitelinformációs Zártkörűen Működő Részvénytársaság

BKR: Bankközi Klíringrendszer

BREEAM: Building Research Establishment Environmental Assessment Methodology – az épületek környezetvédelmi minősítő rendszere

CCyB: anticiklikus tőkepufferráta (Countercyclical Capital Buffer)

CEBS: Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European Banking Supervisors)

DMM: devizafinanszírozási megfelelési mutató

EBH: Európai Bankhatóság (European Banking Authority, EBA)

EIOPA: Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

ERKT: Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board, ESRB)

ESMA: Európai Értékpapírpiaci Hatóság (European Securities and Markets Authority)

GIRO: Giro Elszámolásforgalmi Zártkörűen Működő Részvénytársaság

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió (Economic and Monetary Union, EMU)

HIRS: hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsere (IRS) ügylet

IFRS: Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (International Financial Reporting Standards)

IMF: Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund)

IOSCO: Értékpapír-felügyeletek Nemzetközi Szervezete (International Organization of Securities Commissions)

ISDA: International Swaps and Derivatives Association – nemzetközi csere- és származtatott ügyleteket szabályozó társaság

JMM: jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KELER: KELER Központi Értéktár Zártkörűen Működő Részvénytársaság

KESZ: Kincstári Egységes Számla

KHR: Központi Hitelinformációs Rendszer

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

LCR: likviditás fedezeti mutató (Liquidity Coverage Ratio)

MIRS: monetáris politikai célú kamatcsere (IRS) ügylet

MNB: Magyar Nemzeti Bank

NHP: Növekedési Hitelprogram

NTP: Növekedéstámogató Program

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)

O-SII: egyéb rendszerszinten jelentős intézmények (Other Systemically Important Institutions)

PFK: Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ

PHP: Piaci Hitelprogram

PM: Pénzügyminisztérium

PST: Pénzügyi Stabilitási Tanács

SyRB: rendszerkockázati tőkepuffer (Systemic Risk Buffer)

SRM: egységes szanálási mechanizmus (Single Resolution Mechanism)

SSM: egységes felügyeleti mechanizmus (Single Supervisory Mechanism)

SZHISZ: Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Szervezete

TKM: teljes költségmutató

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, az MNB által működtetett fizetési rendszer

Fogalmak magyarázata

CLS (Continuous Linked Settlement): A devizakiegyenlítési kockázat kiküszöbölését lehetővé tevő elszámolási és kiegyenlítési modell, amely több devizában történő fizetés fizetés ellenében (PvP-) mechanizmuson alapul. A CLS-t a CLS Bank működteti.

CRR (Capital Requirement Regulation): Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete, amely a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményeket határozza meg.

Devizafinanszírozás-megfelelési mutató (DMM): a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó devizaswap-állomány, illetve a finanszírozandó devizaeszközök súlyozott állományának hányadosa.

Devizaswapügylet: olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserélését foglalja magában.

Duration: a kötvények hátralévő átlagos futamideje. A kötvény, illetve a kötvényekből álló portfólió kockázatosságának jellemzésére használt mérőszám.

Elszámolás (klíring): a fizetési műveletek ellenőrzése, továbbítása, a bankközi követelések és tartozások meghatározott szabályok szerinti kiszámítása; értékpapírügyletek esetében a kötések párosítása, megerősítése, a tartozások és követelések kiszámítása, a felmerülő pénzügyi kockázat kezelése.

ERM–II árfolyam-mechanizmus (Exchange Rate Mechanism II): az euroövezet országai és a GMU harmadik szakaszában részt nem vevő uniós tagállamok közötti, az árfolyam-politikai együttműködés feltételeit megteremtő árfolyamrendszer. Az ERM–II rögzített, de kiigazítható árfolyamok multilaterális rendszere, amelyben a középárfolyamot normál +/−15 százalékos ingadozási sáv övezi. A középárfolyammal és adott esetben a szűkebb ingadozási sávval kapcsolatos döntéseket az érintett tagállam, az euroövezet országai, az EKB és a mechanizmusban részt vevő többi tagállam kölcsönös megállapodásával hozzák meg.

FX-swapügylet: lásd devizaswapügylet.

IMF-tartalékkvóta: az IMF-be SDR-ben (Special Drawing Right – különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Kamatlábfutures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott kamatozású betétállomány.

Kamatozó devizaswapügylet (currency interest rate swap, CIRS): olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap (interest rate swap, IRS): valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhoz, feltételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Készpénzforgalom: az MNB-be történő be- és kifizetések, illetve váltások összege.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok. Amennyiben a kiegyenlítési tartalékok összege év végén negatív és a negatív egyenleg meghaladja az eredménytartalék és a tárgyévi eredmény pozitív összegét, akkor a különbözetet a központi költségvetés a tárgyévet követő év március 31-ig az eredménytartalék javára megtéríti. A térítést a tárgyévi

mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamveszteségét a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

MNBtv.: a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény.

Monetáris pénzügyi intézmények: a jegybank, a hitelintézetek és a pénzpiaci alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

Omnibus II. irányelv: lásd Szolvencia II. irányelv

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opciós ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára – amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot – mindez kötelezettségként értelmezendő.

Pénzpiaci alapok: a pénzpiaci alapokhoz azok a befektetési alapok sorolandók, amelyek befektetési jegyei likviditás szempontjából a bankbetétekhez hasonlóak, és eszközeiket 85 százalékban pénzpiaci eszközökbe, vagy maximum 1 éves hátralévő lejáratú transzferálható hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokba, vagy pénzpiaci eszközök kamataihoz hasonló megtérülésű eszközökbe fektetik.

Pénzpiaci eszközök: alacsony kockázatú, likvid, olyan piacon forgó értékpapírok, ahol nagy forgalmat bonyolítanak le nagy mennyiségű papírokkal, és ahol ezek készpénzre váltása azonnal és alacsony költséggel lehetséges.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállításos repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

ROA (return on assets): eszközarányos nyereség.

ROE (return on equity): saját tőkearányos nyereség.

SEPA: Single European Payment Area, Egységes eurofizetési övezet – egy olyan térség, amelyen belül a gazdasági szereplők egyetlen fizetési számla használatával bárhol ugyanúgy teljesíthetnek és fogadhatnak euróban fizetéseket, mint saját országukban. Az övezet földrajzilag a 28 EU-tagállamot, Izlandot, Liechtensteint, Norvégiát, Svájcot és Monacót fedi le.

Szolvencia II. irányelv: a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet. A biztosítók új, kockázat alapú, hárompilléres szabályozási keretrendszere, ahol a három pillér a mennyiségi követelmények, a minőségi követelmények, és a nyilvánosságra hozatal. Európai standard, amelyre támaszkodva a felügyeletek létrehozhatják az egységes szabályokat a tőkére vonatkozóan, a fizetésképtelenség kockázatának csökkentése/elkerülése érdekében. 2016. január 1-jétől alkalmazandó. Az Omnibus II. irányelv (2012/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv) a már elfogadott, de hatályba, alkalmazásba még nem lépett Szolvencia II. irányelv és a Prospektus irányelv (2003/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv) módosító rendelkezéseit tartalmazza.

TARGET2-Securities (T2S): az eurorendszer egységes technikai platformja, amelynek segítségével a központi értéktárak és a nemzeti központi bankok alapvető, határokon átívelő és semleges értékpapír-elszámolási szolgáltatásokat nyújthatnak jegybankpénzben Európában.

Teljesítés (kiegyenlítés): a bankok közötti tartozások és követelések végleges rendezése közös bankjuknál, jellemzően az MNB-nél vezetett számlán.

Tomnext ügylet: egynapos betét vagy deviza ügylet, mely az üzletkötést követő első munkanapon indul és az azt követő munkanapon zárul le.

VaR (value at risk): kockáztatott érték, a kockázatok mérésére szolgáló módszer. A VaR adott időintervallum alatt várható legnagyobb veszteséget méri adott konfidenciaszint mellett.

B) rész
A Magyar Nemzeti Bank 2018. évi auditált beszámolója

1. Auditori jelentés

Deloitte.

Deloitte Könyvvizsgáló
és Tanácsadó Kft.
1068 Budapest,
Dózsa György út 84/C
Levélcím: 1438 Budapest, Pf. 471

Tel: +36 (1) 428-6800
Fax: +36 (1) 428-6801
www.deloitte.hu

Bejegyezve:
Fővárosi Törvényszék Cégbírósága
Cg.: 01-09-071057

Adószám: 10443785-2-42
Közösségi adószám: HU10443785

FÜGGETLEN KÖNYVVIZSGÁLÓI JELENTÉS

A Magyar Nemzeti Bank tulajdonosa részére

Vélemény

Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank (a „Bank") 2018. évi éves beszámolójának könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a 2018. december 31-i fordulónapra készített mérlegből – melyben az eszközök és források egyező végösszege 11.129.442 millió Ft, a tárgyévi eredmény 47.767 millió Ft nyereség –, és az ugyanezen időponttal végződő üzleti évre vonatkozó eredménykimutatásból, valamint a számviteli politika jelentős elemeinek összefoglalását is tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

Véleményünk szerint a mellékelt éves beszámoló megbízható és valós képet ad a Bank 2018. december 31-én fennálló vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint az ezen időponttal végződő üzleti évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről a Magyarországon hatályos, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénnyel (a „számviteli törvény") összhangban.

A vélemény alapja

Könyvvizsgálatunkat a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokkal összhangban és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon hatályos – törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottuk végre. Ezen standardok értelmében fennálló felelősségünk bővebb leírását jelentésünk „*A könyvvizsgáló éves beszámoló könyvvizsgálatáért való felelőssége*" szakasza tartalmazza.

Függetlenek vagyunk a Banktól a vonatkozó, Magyarországon hatályos jogszabályokban és a Magyar Könyvvizsgálói Kamara „A könyvvizsgálói hivatás magatartási (etikai) szabályairól és a fegyelmi eljárásról szóló szabályzata"-ban, valamint az ezekben nem rendezett kérdések tekintetében a Nemzetközi Etikai Standardok Testülete által kiadott „Könyvvizsgálók Etikai Kódexe"-ben (az IESBA Kódex-ben) foglaltak szerint, és megfelelünk az ugyanezen normákban szereplő további etikai előírásoknak is.

Meggyőződésünk, hogy az általunk megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt véleményünkhöz.

Egyéb információk: Az üzleti jelentés

Az egyéb információk a Bank 2018. évi üzleti jelentéséből állnak. A vezetés felelős az üzleti jelentésnek a számviteli törvény, illetve egyéb más jogszabály vonatkozó előírásaival összhangban történő elkészítéséért. A független könyvvizsgálói jelentésünk „*Vélemény*" szakaszában az éves beszámolóra adott véleményünk nem vonatkozik az üzleti jelentésre.

Az éves beszámoló általunk végzett könyvvizsgálatával kapcsolatban a mi felelősségünk az üzleti jelentés átolvasása és ennek során annak mérlegelése, hogy az üzleti jelentés lényegesen ellentmond-e az éves beszámolónak vagy a könyvvizsgálat során szerzett ismereteinknek, vagy egyébként úgy tűnik-e, hogy az lényeges hibás állítást tartalmaz.

A számviteli törvény alapján a mi felelősségünk továbbá annak megítélése, hogy az üzleti jelentés a számviteli törvény, illetve egyéb más jogszabály vonatkozó előírásaival összhangban van-e, és erről, valamint az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjáról vélemény nyilvánítása.

Véleményünk szerint a Bank 2018. évi üzleti jelentése minden lényeges vonatkozásban összhangban van a Bank 2018. évi éves beszámolójával és a számviteli törvény vonatkozó előírásaival. Mivel egyéb más jogszabály a Bank számára nem ír elő további követelményeket az üzleti jelentésre, ezért e tekintetben nem mondunk véleményt.

A fentieken túl a Bankról és annak környezetéről megszerzett ismereteink alapján jelentést kell tennünk arról, hogy a tudomásunkra jutott-e bármely lényegesnek tekinthető hibás közlés (lényeges hibás állítás) az üzleti jelentésben, és ha igen, akkor a szóban forgó hibás közlés (hibás állítás) milyen jellegű. Ebben a tekintetben nincs jelenteni valónk.

A vezetés és az irányítással megbízott személyek felelőssége az éves beszámolóért

A vezetés felelős az éves beszámolónak a számviteli törvénnyel összhangban történő és a valós bemutatás követelményének megfelelő elkészítéséért, valamint az olyan belső kontrollért, amelyet a vezetés szükségesnek tart ahhoz, hogy lehetővé váljon az akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítástól mentes éves beszámoló elkészítése.

Az éves beszámoló elkészítése során a vezetés felelős azért, hogy felmérje a Banknak a vállalkozás folytatására való képességét és az adott helyzetnek megfelelően közzétegye a vállalkozás folytatásával kapcsolatos információkat, valamint a vezetés felel a vállalkozás folytatásának elvén alapuló éves beszámoló összeállításáért. A vezetésnek a vállalkozás folytatásának elvéből kell kiindulnia, ha ennek az elvnek az érvényesülését eltérő rendelkezés nem akadályozza, illetve a vállalkozási tevékenység folytatásának ellentmondó tényező, körülmény nem áll fenn.

Az irányítással megbízott személyek felelősek a Bank pénzügyi beszámolási folyamatának felügyeletéért.

A könyvvizsgáló éves beszámoló könyvvizsgálatáért való felelőssége

A könyvvizsgálat során célunk kellő bizonyosságot szerezni arról, hogy az éves beszámoló egésze nem tartalmaz akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást, valamint az, hogy ennek alapján a véleményünket tartalmazó független könyvvizsgálói jelentést bocsássunk ki. A kellő bizonyosság magas fokú bizonyosság, de nem garancia arra, hogy a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokkal és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon hatályos – törvényekkel és egyéb jogszabályokkal összhangban elvégzett könyvvizsgálat mindig feltárja az egyébként létező lényeges hibás állítást. A hibás állítások eredhetnek csalásból vagy hibából, és lényegesnek minősülnek, ha észszerű lehet az a várakozás, hogy ezek önmagukban vagy együttesen befolyásolhatják a felhasználók adott éves beszámoló alapján meghozott gazdasági döntéseit.

A Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon hatályos – törvények és egyéb jogszabályok szerinti könyvvizsgálat egésze során szakmai megítélést alkalmazunk és szakmai szkepticizmust tartunk fenn.

Továbbá:

- Azonosítjuk és felmérjük az éves beszámoló akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításainak a kockázatait, kialakítjuk és végrehajtjuk az ezen kockázatok kezelésére alkalmas könyvvizsgálati eljárásokat, valamint elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerzünk a véleményünk megalapozásához. A csalásból eredő lényeges hibás állítás fel nem tárásának a

kockázata nagyobb, mint a hibából eredőé, mivel a csalás magában foglalhat összejátszást, hamisítást, szándékos kihagyásokat, téves nyilatkozatokat, vagy a belső kontroll felülírását.

- Megismerjük a könyvvizsgálat szempontjából releváns belső kontrollt annak érdekében, hogy olyan könyvvizsgálati eljárásokat tervezzünk meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a Bank belső kontrolljának hatékonyságára vonatkozóan véleményt nyilvánítsunk.
- Értékeljük a vezetés által alkalmazott számviteli politika megfelelőségét és a vezetés által készített számviteli becslések és kapcsolódó közzétételek észszerűségét.
- Következtetést vonunk le arról, hogy helyénvaló-e a vezetés részéről a vállalkozás folytatásának elvén alapuló éves beszámoló összeállítása, valamint a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték alapján arról, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság olyan eseményekkel vagy feltételekkel kapcsolatban, amelyek jelentős kétséget vethetnek fel a Bank vállalkozás folytatására való képességét illetően. Amennyiben azt a következtetést vonjuk le, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn, független könyvvizsgálói jelentésünkben fel kell hívnunk a figyelmet az éves beszámolóban lévő kapcsolódó közzétételekre, vagy ha a közzétételek e tekintetben nem megfelelőek, minősítenünk kell véleményünket. Következtetéseink a független könyvvizsgálói jelentésünk dátumáig megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékon alapulnak. Jövőbeli események vagy feltételek azonban okozhatják azt, hogy a Bank nem tudja a vállalkozást folytatni.
- Értékeljük az éves beszámoló átfogó bemutatását, felépítését és tartalmát, beleértve a kiegészítő mellékletben tett közzétételeket, valamint értékeljük azt is, hogy az éves beszámolóban teljesül-e az alapul szolgáló ügyletek és események valós bemutatása.

Az irányítással megbízott személyek tudomására hozzuk - egyéb kérdések mellett - a könyvvizsgálat tervezett hatókörét és ütemezését, a könyvvizsgálat jelentős megállapításait, beleértve a Bank által alkalmazott belső kontrollnak a könyvvizsgálatunk során általunk azonosított jelentős hiányosságait is, ha voltak ilyenek.

Budapest, 2019. május 7.

.....
Nagyváradiné Szépfalvi Zsuzsanna
A Deloitte Könyvvizsgáló és Tanácsadó Kft. képviseletében
illetve mint kamarai tag könyvvizsgáló

Deloitte Könyvvizsgáló és Tanácsadó Kft.
1068 Budapest Dózsa György út 84/C.
Nyilvántartási szám: 000083

Kamarai tag könyvvizsgálói tagszám: 005313

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2017.12.31	2018.12.31	Változás
1	2	3	4	4–3
	I. Követelések forintban	**1 285 030**	**1 426 188**	**141 158**
4.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	39 178	39 178	0
4.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	1 242 519	1 383 386	140 867
4.10.	3. Egyéb követelések	3 333	3 624	291
	II. Követelések devizában	**7 879 638**	**9 438 194**	**1 558 556**
4.9.	1. Arany- és devizatartalék	7 228 962	8 793 473	1 564 511
4.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	0	0
4.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	2 490	4 968	2 478
4.10.	4. Egyéb devizakövetelések	648 186	639 753	-8 433
	III. Banküzemi eszközök	**79 533**	**93 646**	**14 113**
4.12.	ebből: Befektetett eszközök	75 361	77 719	2 358
4.14.	**IV. Aktív időbeli elhatárolások**	**63 551**	**171 414**	**107 863**
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	**9 307 752**	**11 129 442**	**1 821 690**

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2017.12.31	2018.12.31	Változás
1	2	3	4	4–3
	VI. Kötelezettségek forintban	**7 521 201**	**8 669 779**	**1 148 578**
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	380 874	1 136 720	755 846
4.7.	2. Hitelintézetek betétei	1 963 446	1 470 306	–493 140
	ebből: az irányadó eszköz*	74 977	0	–74 977
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	5 113 983	5 997 810	883 827
4.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	62 898	64 943	2 045
	VII. Kötelezettségek devizában	**1 454 373**	**1 810 490**	**356 117**
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	397 402	593 962	196 560
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	16 599	62 246	45 647
4.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	1 040 372	1 154 282	113 910
4.13.	**VIII. Céltartalék**	**641**	**668**	**27**
	IX. Banküzem egyéb forrásai	**45 318**	**125 132**	**79 814**
4.14.	**X. Passzív időbeli elhatárolások**	**43 847**	**88 925**	**45 078**
4.15.	**XI. Saját tőke**	**242 372**	**434 448**	**192 076**
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	162 150	200 443	38 293
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
4.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	28 010	169 601	141 591
4.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	3 919	6 637	2 718
	6. Tárgyévi eredmény	38 293	47 767	9 474
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	**9 307 752**	**11 129 442**	**1 821 690**

** Az irányadó eszköz a három hónapos futamidejű MNB-betét 2015. szeptember 23-tól 2018. december 31-ig, 2019-től a kötelező tartalék vette át az irányadó eszköz szerepét.*

Budapest, 2019. május 7.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2017	2018	Eltérés
1	2	3	4	4–3
4.18.	**I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek**	**25 568**	**35 382**	**9 814**
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	59	16	–43
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	1 070	6 137	5 067
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	29	35	6
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	24 410	29 194	4 784
4.18.	**II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek**	**132 003**	**180 556**	**48 553**
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	57 291	62 166	4 875
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	1	0	–1
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	0	0	0
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	74 711	118 390	43 679
4.19.	**III. Deviza-árfolyamváltozásból származó bevételek**	**70 306**	**79 150**	**8 844**
4.18.	**IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége**	**6 743**	**2 934**	**–3 809**
4.21.	**V. Egyéb bevételek**	**17 082**	**16 388**	**–694**
	1. Jutalékbevételek	1 087	1 125	38
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	4 055	2 927	–1 128
4.23.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	11 940	12 336	396
4.13.	**VI. Céltartalék-felhasználás**	**265**	**51**	**–214**
4.13.	**VII. Értékvesztés-visszaírás**	**193**	**343**	**150**
4.24.	**VIII. Banküzem bevételei**	**20 977**	**506**	**–20 471**
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	**273 137**	**315 310**	**42 173**

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2017	2018	Eltérés
1	2	3	4	4–3
4.18.	**X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások**	**13 823**	**11 819**	**–2 004**
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	4	129	125
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	11 189	7 001	–4 188
	ebből: az irányadó eszköz kamatráfordítása	5 024	605	–4 419
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	36	40	4
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	2 594	4 649	2 055
4.18.	**XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások**	**133 074**	**177 018**	**43 944**
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	–2 201	–1 358	843
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	–118	–54	64
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	8 149	9 375	1 226
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	127 244	169 055	41 811
4.19.	**XII. Deviza-árfolyamváltozásból származó ráfordítások**	**8 913**	**5 195**	**–3 718**
4.20.	**XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége**	**12 544**	**11 633**	**–911**
4.18.	**XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége**	**5 571**	**10 394**	**4 823**
4.21.	**XV. Egyéb ráfordítások**	**5 366**	**5 390**	**24**
	1. Jutalékráfordítások	689	716	27
4.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	4 677	4 674	–3
4.13.	**XVI. Céltartalékképzés**	**218**	**78**	**–140**
4.13.	**XVII. Értékvesztés**	**15**	**4 562**	**4 547**
4.24.	**XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai**	**55 320**	**41 454**	**–13 866**
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	**234 844**	**267 543**	**32 699**
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	**38 293**	**47 767**	**9 474**

Budapest, 2019. május 7.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

4. Kiegészítő melléklet

4.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam, a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (részvényes) gyakorolja.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNBtv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolókészítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNBr.) keretei közt alakítja ki. 2004. május 1-jétől, a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban az MNB számviteli rendszere, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályai kerülnek röviden bemutatásra.

4.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a számvitelileg még le nem zárt évre vonatkozik. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége, elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

– a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegen kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követelései és kötelezettségei átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket,

– az értékpapírok beszerzéskori árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint

– a mérlegben szereplő és a mérlegen kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNBr. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

– a deviza-értékpapírok piaci értékelését,

– a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség, vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,

– az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységéből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint minősíti a mérlegben található követeléseket és értékpapírokat, továbbá év végén és a második negyedéves minősítéskor a befektetett pénzügyi eszközöket. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztést, valamint a mérleg alatti kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalékot.

A mérlegkészítés időpontja a tárgyévet követő év január 15. munkanapja. Jelen beszámoló tekintetében a mérlegkészítés időpontja 2019. január 22. volt.

A jogszabályok szerint az MNB az Országgyűlés felé beszámolási kötelezettséggel tartozik. Az MNB az Országgyűlésnek és a tulajdonosi jogokat az MNBtv.-ben szabályozott módon gyakorló államháztartásért felelős pénzügyminiszternek egyetlen beszámolót készít. Ez az Éves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és tárgyévi tevékenységét bemutató üzleti jelentést, valamint az igazgatóság által megállapított, könyvvizsgálói záradékkal ellátott, Számviteli tv. szerinti éves beszámolót tartalmazza. Az Éves jelentést a felügyelőbizottság véleményezi, és a tulajdonos részére jelentést készít. Az MNB az Éves jelentést az interneten teljes terjedelmében nyilvánosságra hozza magyar és angol nyelven. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

Ezen túlmenően az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, amely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést magyar nyelven szintén nyilvánosságra hozza az internetes honlapján.

Az MNBr. rendelkezései szerint az MNB konszolidált beszámoló készítésére nem kötelezett.

A Számviteli tv. alapján az éves beszámoló könyvvizsgálata kötelező. Az MNB könyvvizsgálója Nagyváradiné Szépfalvi Zsuzsanna (Deloitte Kft.), kamarai tagsági száma: 005313.

Az éves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, regisztrációs száma: 194599.

4.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett, amortizált beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet, mint árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

A központi költségvetéssel szembeni követelések között jelenik meg év végén a kiegyenlítési tartalékok esetleges megtérítésével kapcsolatos követelés is.

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A hitelintézeti követelések között kimutatott jelzálogleveleket amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzéskori piaci értékkülönbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereségként vagy -veszteségként kamatjellegű eredményében.

A jelzáloglevelekre – a veszteségek kockázatának mértékével arányos – értékvesztést kell elszámolni, ha a veszteségjellegű különbözet tartósnak mutatkozik és jelentős összegű.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek értékpapír fedezete mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott és az MNBtv.-ben meghatározott támogatási célokra felhasznált bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök, továbbá az egyéb jogi személyeknek nyújtott hitelek a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Az egyéb követeléseket minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell rájuk elszámolni.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-eredmény elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a mérlegforduló napon érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, valamint az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, amíg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredményt egy adott devizanemben a nettó devizapozíció (abszolút értékben) vett csökkenése keletkeztet. A realizált eredmény a nettó devizapozíció változás adott napon érvényes átlagos beszerzési árfolyamon, illetve hivatalos árfolyamon számított értékének különbözete.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott ár) és az amortizált bekerülési érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztesége eredménysoron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát adott hónap utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli. Amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgynapja.

A külső vagyonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

A nemzetközi szerződés alapján kötött repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügylethez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve nyitott pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel kötött, illetve az ezen ügyletek fedezésére külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettségként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben – a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján – az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni negyedévente.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra az alábbiak:

– azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók), továbbá

– a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint

– a befektetések és

– a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója, ezáltal a pénztárában, illetve az értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

százalék

Megnevezés	2018.12.31.
Vagyoni értékű jogok	17
Szellemi termékek	10-50
Alapítás-átszervezés aktivált értéke	20
Vagyonkezelt és saját tulajdonban lévő épületek	2-3
Járművek*	20
Híradás-technikai eszközök, irodai eszközök, gépek	9-50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	14,5-33
Számítástechnikai berendezések	9-33
Emissziós gépek	5-33
Műszerek, mérőeszközök	9-33
Bankbiztonsági eszközök	2-33
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3-33

** A járművek maradványértéke 20%.*

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján egyedileg kerül sor. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz. Az MNB nem számol el értékvesztést az olyan eszköz után, amely a használat során értékéből nem veszít, illetve amelynek értéke különleges helyzetéből, mivoltából adódóan évről évre nő (pl. telek, képzőművészeti alkotás, műtárgy).

4.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2018. ÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

2018-ban az MNB-nek 47,8 milliárd forint nyeresége keletkezett. A pozitív és emelkedő kamat- és kamatjellegű eredmény mellett a legjelentősebb eredménytétel a devizaárfolyam változásából származó nyereség volt. Az MNB számviteli mérlegfőösszege 2018. december 31-én 11 129,4 milliárd forint volt, ami 2017 végéhez képest 1821,7 milliárd forint növekedést jelentett, elsősorban a devizatartalék bővülésének következtében.

Eszközoldalon a devizatartalék elsősorban az országba beáramló EU-transzfereknek és a finomhangoló swapok bővülésének köszönhetően emelkedett. A 2018 januárjában induló jelzáloglevél-vásárlási program hatására bővülő jelzáloglevél-állomány

szintén növelte, amíg az NHP keretében nyújtott hitelek lejárata csökkentette a mérlegfőösszeget. Forrásoldalon a hitelintézetek forint betétei visszaestek, amíg a költségvetés forintbetéte emelkedett. A forgalomban lévő készpénz állományának bővülése 2018-ban is folytatódott, ami mögött a megtakarítási célú készpénztartás és a lakossági fogyasztás bővülése állt. Magasabb lett a jegybank saját tőkéje a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékának emelkedése következtében, amelynek alakulását a forint gyengülése befolyásolta.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredményen 16,4 milliárd forinttal több, összesen 27,1 milliárd forint nyereség képződött 2018 folyamán. A forint kamateredmény 11,8 milliárd forinttal tovább javult, 23,6 milliárd forint nyereség volt. Ehhez a forint forrásoknak az alacsonyabb – negatív – kamatozású egynapos hitelintézeti betétek javára történő átrendeződése, a három hónapos betétállomány kifutása, valamint a hitelintézetekkel kötött határidős ügyleteken realizált nagyobb nyereség egyaránt hozzájárult. A deviza kamateredmény 4,6 milliárd forinttal 3,5 milliárd forintra javult 2018-ban, ami döntően az emelkedő devizatartalékok utáni magasabb kamatbevételekre vezethető vissza.

A pénzügyi műveletek 2018. évi realizált eredménye 7,5 milliárd forint veszteséget mutatott a 2017-ben elért 1,2 milliárd forintos nyereséghez képest. E mögött alapvetően a devizahozamok, azon belül is a dollárhozamok emelkedése húzódott meg.

2018-ban továbbra is meghatározó eredménytétel volt a deviza-árfolyamváltozásból származó realizált eredmény, amelynek alakulását részben a devizaeladások volumene, részben a forint hivatalos árfolyamának és bekerülési árfolyamának eltérése határozza meg. A devizaeladások során összesen 74 milliárd forint nettó árfolyamnyereséget realizált az MNB, ami 12,6 milliárd forinttal haladta meg a 2017. évi nyereséget.

Az eredményre ható tényezőkről lásd részletesen az Üzleti jelentés 3.12. fejezetét.

4.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések sor forint állampapírt tartalmaz, amelynek állománya nem változott, 2018 végén is 39,2 milliárd forint volt. A portfólió egy 5 éven túli lejáratú államadóssági kötvényből áll.

4.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron sem 2017 végén, sem 2018 végén nem volt állomány. A költségvetéssel kötött kamatozó devizaswap-ügyletek egyenlege nettó kötelezettséget mutatott, ezért a központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségeknél került kimutatásra (lásd 4.5.pont).

4.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEI

A központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	380 383	1 136 269	755 886
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	433	393	–40
	Egyéb	58	58	0
VI.1.	**Központi költségvetés betétei**	**380 874**	**1 136 720**	**755 846**

A központi költségvetés forintbetéteinek állománya számottevő mértékben, összesen 755,8 milliárd forinttal emelkedett 2018 végére. A változás a KESZ állományában következett be, melynek a 2017. december végi alacsony induló értékéhez képest 2018 második felében jelentősen emelkedett, részben az önkormányzati betétek egy részének a KESZ-re történő tereléséhez, részben pedig a 2018. decemberben beérkező nagy összegű EU-transzferekhez köthetően.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	Központi költségvetés devizabetétei	308 685	232 539	–76 146
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok	88 717	361 423	272 706
VII.1.	**Központi költségvetés betétei devizában**	**397 402**	**593 962**	**196 560**

A központi költségvetés devizabetéteinek devizaswapokkal összesített állománya 2018. december 31-én 594 milliárd forint volt, ami 196,6 milliárd forinttal haladta meg a 2017 végi állományt. A devizabetétek változását az ÁKK adósságkezelési műveletei határozzák meg.

A központi költségvetéssel kötött határidős ügyletek között csak az euro/dollár kamatozó devizaswap- ügyleteknek volt nyitott állománya a vizsgált időpontokban. Az állománynövekedés részben tranzakciós hatással, részben árfolyamhatással magyarázható.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárati szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	– 1 éven belüli	319 190	232 539	–86 651
	– 1–5 éves	26 840	263 075	236 235
	– 5 éven túli	51 372	98 348	46 976
VII.1.	**Központi költségvetés betétei devizában**	**397 402**	**593 962**	**196 560**

4.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
I.1.—VI.1.	Nettó forintpozíció	–341 696	–1 097 542	–755 846
II.2.—VII.1.	Nettó devizapozíció	–397 402	–593 962	–196 560
	Összesen	**–739 098**	**–1 691 504**	**–952 406**

4.7. A HITELINTÉZETEKKEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK ÉS -KÖTELEZETTSÉGEK

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	Értékpapír fedezete mellett nyújtott hitel	13 225	73 239	60 014
	Jelzáloglevelek	10 326	402 099	391 773
	NHP refinanszírozási hitelek	1 216 725	908 150	-308 575
	Egyéb hitelintézeti követelések	7 747	6 422	-1 325
	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	**1 248 023**	**1 389 910**	**141 887**
	Hitelintézetekkel szembeni követelések értékvesztése	-5 504	-6 524	-1 020
I.2.	**Hitelintézetekkel szembeni követelések**	**1 242 519**	**1 383 386**	**140 867**

A hitelintézetekkel szembeni követelések állománya 2018 végén 1383,4 milliárd forint volt, ami az egy évvel korábbi állományhoz képest 140,9 milliárd forint növekedést jelentett. A változás több tétel együttes hatásából eredt.

A jelzáloglevelek állománya a 2018 januárjában induló jelzáloglevél-vásárlási program következtében folyamatosan emelkedett, december végén 391,8 milliárd forinttal haladta meg a 2017 végi szintet. Hitelintézeteknek összesen 73,2 milliárd forint értékben nyújtott egynapos hitelt az MNB év végén, a növekedés 60 milliárd forint volt. Ellentétes irányú hatása volt az NHP keretében nyújtott refinanszírozási hitelek lejáratának, ami miatt 308,6 milliárd forinttal csökkent a hitelállomány. Az NHP I. és II. pillérében nyújtott hitelek állománya – a törlesztéseket követően – összesen 908,1 milliárd forint volt 2018. december 31-én. A teljes állományon belül az első szakaszból 117,4 milliárd forint, a másodikból 304,8 milliárd forint, a harmadikból 476,5 milliárd forint, amíg az NHP+-ból 9,4 milliárd forint állomány származott. Az MNB a normál jegybankképes értékpapírokon felül fedezetként elfogadta a finanszírozott kkv-hiteleket is. Az egyéb hitelintézeti követelések sor egy felszámolási eljárás alatt álló bankkal szembeni lejárt követelés állományát tartalmazza.

2018. szeptember 18-án a Monetáris Tanács új, NHP fix elnevezésű konstrukció elindításáról döntött. A 2019 elején induló program legfontosabb paraméterei, illetve a lebonyolítás módja tekintetében megegyezik az NHP korábbi szakaszaival.

A hitelintézetekkel szembeni bruttó forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárati szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
1.	– lejárt	7 747	6 422	–1 325
2.	– 1 éven belüli	127 616	111 846	–15 770
3.	– 1–5 év	371 173	584 690	213 517
4.	– 5 éven túli	741 487	686 952	–54 535
5.	**Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen (1+2+3+4)**	**1 248 023**	**1 389 910**	**141 887**

A hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	Pénzforgalmi számlák állománya	673 186	461 923	–211 263
	Egynapos betétek	1 215 283	988 583	–226 700
	Három hónapos pénzpiaci betétek	74 977	0	–74 977
	Egyéb betétek	0	19 800	19 800
VI.2.	**Hitelintézetek betétei**	**1 963 446**	**1 470 306**	**–493 140**

A hitelintézetek betétei soron a jegybanki alapkamathoz kötött kamatozású, forintlikviditást befolyásoló tételek jelennek meg, amelyek éven belüli lejáratúak. Az ügyletek 2018 végi összevont állománya 1470,3 milliárd forint volt, ami 25 százalékos csökkenést jelent a 2017. december 31-i állapothoz képest. Az egynapos betétek állománya 226,7 milliárd forinttal, a hitelintézeti bankszámla betétek állománya 211,3 milliárd forinttal csökkent 2018 végére. A három hónapos betétek állománya az eszköz kivezetéséről szóló döntéssel összhangban év végére kifutott.

4.8. A HITELINTÉZETEKKEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
I.2.—VI.2.	Nettó forintpozíció	–720 927	–86 920	634 007
II.3.—VII.2.	Nettó devizapozíció	–14 109	–57 278	–43 169
	Összesen	**–735 036**	**–144 198**	**590 838**

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek csökkenése 590,8 milliárd forinttal javította a pozíciót, 2018 végén 144,2 milliárd forint nettó kötelezettséget mutatott. Ezen belül a nettó forintpozíció 634 milliárd forinttal 86,9 milliárd forintra javult. A pozíció javulásában legnagyobb szerepe a jelzáloglevél-vásárlásokból adódó állománynövekedésnek volt, amit tovább erősített a hitelintézeti betétek és a pénzforgalmi számlák csökkenése, a három hónapos pénzpiaci betétek kifutása, valamint az értékpapírfedezet mellett nyújtott hitelek állományának növekedése. Rontotta a pozíciót az NHP keretében nyújtott refinanszírozási hitelek állományának lejárat miatti csökkenése.

A hitelintézetekkel szembeni nettó devizakötelezettségek a lekötött devizabetéteken túl a velük kötött és az időszak végén nyitott devizaswap-ügyleteket tartalmazzák. Összevont állományuk 2017 végéhez képest 43,2 milliárd forinttal emelkedett, 2018. december 31-én 57,3 milliárd forint volt. A belföldi hitelintézetek által az MNB-nél kamatozó betétszámlán elhelyezett devizák összesített állománya 37,3 milliárd forinttal, a devizaswap-ügyletek összesített állományváltozása 5,9 milliárd forinttal csökkentette a nettó devizapozíciót.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	– 1 éven belüli	2 490	4	–2 486
	– 1—5 éves	0	119	119
	– 5 éven túli	0	4 845	4 845
II.3.	**Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések**	**2 490**	**4 968**	**2 478**
	– 1 éven belüli	15 903	62 246	46 343
	– 1—5 éves	–3	0	3
	– 5 éven túli	699	0	–699
VII.2.	**Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek**	**16 599**	**62 246**	**45 647**
II.3.-VII.2.	**Nettó devizapozíció**	**–14 109**	**–57 278**	**–43 169**

4.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	Aranykészlet	33 185	363 286	330 101
	IMF szabad kvóta	110 034	116 575	6 541
	Devizabetét	1 966 459	2 082 826	116 367
	Deviza-értékpapírok	5 037 808	6 208 989	1 171 181
	Deviza-repoügyletek állománya	81 476	21 797	–59 679
II.1.	**Arany- és devizatartalék**	**7 228 962**	**8 793 473**	**1 564 511**

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 2018. december 31-én 8793,5 milliárd forint volt, ami 1564,5 milliárd forinttal haladta meg a 2017. év végi egyenleget. 2018-ban az Európai Bizottságtól érkező eurotranszferek, a hitelintézeteknek forintlikviditást nyújtó finomhangoló devizaswap tenderek és a keresztárfolyamok változása növelték a tartalékot. Csökkentette viszont a devizatartalék állományát az ÁKK adósságkezeléssel kapcsolatos és egyéb műveletei, valamint a MÁK devizabefolyásainak és –kifizetéseinek nettó egyenlege. Mindezek együttes hatására a devizatartalék euróban kifejezett nagysága 2018-ban 4 milliárd euróval emelkedett.

Az MNB 2018 októberében – nemzetstratégiai szempontokat előtérbe helyezve – megtízszerezte, 3,1 tonnáról 31,5 tonnára növelte az ország aranytartalékát, amelynek hazaszállítása is megtörtént. Döntően emiatt nőtt az aranykészlet állománya 330,1 milliárd forinttal.

A deviza-értékpapírok 2018. december 31-i állományából 739,6 milliárd forint értéket (összesen 11,9 százalékot) képviseltek a külső vagyonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt értékpapírok.

4.10. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖVETELÉSEK

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	Felügyeleti tevékenységből származó követelések	8 817	8 870	53
	Munkavállalói lakás- és személyi kölcsönök	3 044	3 418	374
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	**11 861**	**12 288**	**427**
	Egyéb forintkövetelések értékvesztése	–8 528	–8 664	–136
I.3.	**Egyéb forintkövetelések**	**3 333**	**3 624**	**291**

A felügyeleti tevékenységből származó követelések állománya 8,9 milliárd forint volt 2018. december 31-én, melynek 97,7 százalékára – az MNB belső minősítési szabályozásának megfelelően – értékvesztés került elszámolásra. Az MNB által munkavállalóinak nyújtott személyi kölcsönök és kamatkedvezményes lakáskölcsönök együttes állománya 3,4 milliárd forintra emelkedett 2018 végére.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	603 324	639 191	35 867
	Külföldi fedezeti ügyletek*	44 862	445	–44 417
	Egyéb	0	117	117
II.4.	**Egyéb devizakövetelések**	**648 186**	**639 753**	**–8 433**

**A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.*

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 5,9 százalékos gyengülése miatt emelkedett. A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magába. A külfölddel kötött határidős swapügyletek összesített állománya 2017 végén nettó követelést, 2018 végén pedig nettó kötelezettséget mutatott.

4.11. EGYÉB BETÉTEK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	55 169	34 352	–20 817
	Egyéb kötelezettségek	7 729	30 591	22 862
VI.4.	**Egyéb betétek és kötelezettségek**	**62 898**	**64 943**	**2 045**

A nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei sor döntően az Európai Bizottság forintbetétét tartalmazza. Az egyéb kötelezettségek sor többek között az OBA, a Szanálási Alap, a Kárrendezési Alap és a Befektető-védelmi Alap bankszámla betéteit foglalja magába.

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	IMF-betétek	967 744	1 025 275	57 531
	Külföldi betétek és hitelek	70 957	78 399	7 442
	Külföldi fedezeti ügyletek*	1 306	50 313	49 007
	Egyéb kötelezettségek	365	295	–70
VII.3.	**Egyéb devizakötelezettségek**	**1 040 372**	**1 154 282**	**113 910**

** A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.*

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 113,9 milliárd forinttal emelkedett, 2018. december 31-én 1154,3 milliárd forint volt. Legnagyobb mértékben az IMF forintbetétének állománya változott, a növekedés 57,5 milliárd forint volt. Az IMF által közölt hivatalos árfolyamra történő áprilisi átállás 31,9 milliárd forint csökkenést okozott, amíg az árfolyamváltozás hatására 89,4 milliárd forinttal nőtt az állomány. A külföldi betétek 7,4 milliárd forintos növekedését alapvetően a piaci értékelésbe bevont határidős ügyletek volumenének növekedése okozta. A külfölddel kötött határidős swapügyletek összesített nettó állománya 2018 végén a kötelezettségek között szerepelt a mérlegben.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárati szerkezete

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	– 1 éven belüli	674 749	759 449	84 700
	– 1—5 éves	1 203	2 529	1 326
	– 5 éven túli	0	6 220	6 220
	– lejárat nélküli	364 420	386 084	21 664
VII.3.	**Egyéb devizakötelezettségek**	**1 040 372**	**1 154 282**	**113 910**

A lejárat nélküli kötelezettség sor az IMF által 2009-ben végrehajtott SDR-kihelyezésből (SDR-allokáció) származó tartozást foglalja magába 991,1 millió SDR értékben, a növekedést az árfolyamváltozás okozta.

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete - külföldi fedezeti ügyletek nélkül

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
1.	- EUR	13 479	–88 465	–101 944
2.	- USD	9 162	5 981	–3 181
3.	- JPY	–125 982	0	125 982
4.	- SDR	361 661	419 193	57 532
5.	- Egyéb	780 746	767 260	–13 486
6.	**Egyéb devizakötelezettségek**	**1 039 066**	**1 103 969**	**64 903**

Az egyéb soron szereplő 767,3 milliárd forintos 2018. év végi állomány túlnyomórészt az IMF-kvóta átértékeléssel korrigált forintfedezetét tartalmazza.

4.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök teszik ki a banküzemi eszközök legnagyobb részét az MNB mérlegében. 2018-ban a banküzem egyéb eszközei között jelent meg továbbá a Buda Palota megvásárlásához kapcsolódó követelés és ügyvédi letét 14,8 milliárd forint (45,3 millió euro) értékben.

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (összesen 32,3 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (9,6 milliárd forint külföldi és 38,9 milliárd forint belföldi befektetés) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport							
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök				Beruházások és beruházásra adott előlegek	Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingatlanok, Ingatlantartozékok	Berendezések	Értéktár Program eszközei	Bankjegy- és érmegyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása								
2017.12.31.	**15 187**	**545**	**12 965**	**14 830**	**9 968**	**242**	**711**	**54 448**
Üzembe helyezés/ Beszerzés	1 505	282	683	2 854	930	1	1 908	**8 163**
Térítés nélküli eszközátvétel								**0**
Egyéb növekedés/ Átsorolás	228		1					**229**
Selejt	–886			–13			–2	**–901**
Eladás				–121				**–121**
Térítés nélküli eszközátadás				–570				**–570**
Egyéb csökkenés/ Átsorolás	–5			–233				**–238**
2018.12.31.	**16 029**	**827**	**13 649**	**16 747**	**10 898**	**243**	**2 617**	**61 010**
Értékcsökkenés részletezése								
2017.12.31.	**11 459**	**0**	**4 857**	**10 691**	**0**	**0**	**0**	**27 007**
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	1 563		412	1 296				**3 271**
Átsorolás miatti növekedés	90							**90**
Állományból történő kivezetés	–885			–669				**–1 554**
Átsorolás miatti csökkenés				–90				**–90**
2018.12.31.	**12 227**	**0**	**5 269**	**11 228**	**0**	**0**	**0**	**28 724**
Nettó érték								
2017.12.31	**3 728**	**545**	**8 108**	**4 139**	**9 968**	**242**	**711**	**27 441**
2018.12.31	**3 802**	**827**	**8 380**	**5 519**	**10 898**	**243**	**2 617**	**32 286**
Változás	**74**	**282**	**272**	**1 380**	**930**	**1**	**1 906**	**4 845**

Az állami tulajdonban lévő vagyonkezelt ingatlanok (3 épület és 2 telek) nettó értéke 2018. december 31-én 61 millió forint volt.

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2017.12.31.	2018.12.31.	2017.12.31.	2018.12.31.	2017	2018
BIS	1,43	1,43	7264	7752	977	798
millió SDR			*10*	*10*		
millió CHF			*13,5*	*13,5*		
Európai Központi Bank	1,38	1,38	1737	1801	-	-
ezer EUR			*5601*	*5601*		
SWIFT	0,03	0,03	14	15	0	0
ezer EUR			*46,4*	*46,4*		
Befektetések összesen			**9015**	**9568**	**977**	**798**

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2018. december 31-én

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	268 222	268 222	2,4778
Deutsche Bundesbank	1 948 209	1 948 209	17,9973
Eesti Pank	20 871	20 871	0,1928
Central Bank of Ireland	125 646	125 646	1,1607
Bank of Greece	220 094	220 094	2,0332
Banco de España	957 028	957 028	8,8409
Banque de France	1 534 900	1 534 900	14,1792
Banca d'Italia	1 332 645	1 332 645	12,3108
Central Bank of Cyprus	16 378	16 378	0,1513
Latvijas Banka	30 537	30 537	0,2821
Lietuvos banka	44 729	44 729	0,4132
Banque centrale du Luxembourg	21 975	21 975	0,2030
Central Bank of Malta	7 015	7 015	0,0648
De Nederlandsche Bank	433 379	433 379	4,0035
Oesterreichische Nationalbank	212 506	212 506	1,9631
Banco de Portugal	188 723	188 723	1,7434
Banka Slovenije	37 400	37 400	0,3455
Národná banka Slovenska	83 623	83 623	0,7725
Suomen Pankki – Finlands Bank	136 005	136 005	1,2564
Euroövezetbeli NKB-k összesen	**7 619 885**	**7 619 885**	**70,3915**
Bulgarian National Bank	92 987	3 487	0,8590
Česká národní banka	174 012	6 525	1,6075
Danmarks Nationalbank	161 000	6 038	1,4873
Hrvatska narodna banka	65 199	2 445	0,6023
Magyar Nemzeti Bank	149 363	5 601	1,3798
Narodowy Bank Polski	554 565	20 796	5,1230
Banca Naţională a României	281 710	10 564	2,6024
Sveriges riksbank	246 042	9 227	2,2729
Bank of England	1 480 244	55 509	13,6743
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	**3 205 122**	**120 192**	**29,6085**
Összes NKB	**10 825 007**	**7 740 077**	**100,0000**

2004. május 1-jén Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és a 28 EU-tagállam jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják.

Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált. A részesedés arányát és annak ötévente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakasza határozza meg az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján. A részesedés változhat még új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, illetve tőkeemelés során.

2019. január 1-jével az ötévente esedékes felülvizsgálat miatt a tőkekulcsok ismét kiigazításra kerültek. Az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,3348-ra, részesedése 144,5 millió euróra csökkent.

Az Alapokmány 47. szakasza értelmében a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége a mindenkori részesedésük 3,75 százaléka, ennyivel kell hozzájárulniuk az EKB működési költségeihez. Az MNB mint euroövezeten kívüli jegybank nem tarthat igényt az EKB felosztható nyereségéből való részesedésre, ugyanakkor az EKB veszteségét sem köteles finanszírozni.

Az MNB EKB-részesedése a mérleg „III. Banküzemi eszközök” során szerepel a „Befektetett eszközök” között. 2018. december 31-én a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 5,6 millió euro (1,8 milliárd forint) volt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2017.12.31.	2018.12.31.	2017.12.31.	2018.12.31.	2017	2018
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	100,0	100,0	11 827	11 827	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa u. 1.	100,0	100,0	575	575	0	0
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	50	50	-	-
MNB-Jóléti Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.	100,0	100,0	665	688	0	0
MNB-Biztonsági Zrt. 1123 Budapest, Alkotás utca 50.	100,0	100,0	740	740	863	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	100,0	100,0	9 779	9 779	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 7.	81,4	81,4	14 619	11 555	0	0
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	53,3	53,3	643	643	0	457
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,2	0,1	7	7	0	0
Befektetések összesen			**38 905**	**35 864**	**863**	**457**

Belföldi befektetések részesedései

millió forint

Megnevezés	Részesedések		
	Név Székhely	Tulajdoni hányad (%)	Jegyzett tőke (millió forint)
		2018.12.31.	
Pénzjegynyomda Zrt.	**DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt.** 3535 Miskolc, Hegyalja út 203/1.	100,0	4 196
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	**BISZ Központi Hitelinformációs Zrt.** 1205 Budapest, Mártonffy utca 25–27.	100,0	217
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	**Budapest Institute of Banking Zrt.** 1054 Budapest, Szabadság tér 7.	100,0	80
	KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	46,7	4 500
	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	2 623
KELER Zrt.	**KELER KSZF Zrt.** 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	99,7	1 823

A **Pénzjegynyomda Zrt.** a forintbankjegyek mellett papír és műanyag kártya formátumú biztonsági okmányokat, adó- és zárjegyeket, értékpapírokat állít elő, valamint okmány megszemélyesítési szolgáltatásokat nyújt hazai és külföldi megrendelők számára. A vállalatnál végrehajtott fejlesztések, beruházások lehetővé teszik a forintbankjegyek és okmányok nemzetközi sztenderdeknek megfelelő korszerű és biztonságos gyártását. A társaság kiemelt stratégiai célja a fejlesztett forintbankjegyek megfelelő mennyiségben és minőségben történő gyártása, a bankjegygyártástól eltérő ágazatokban az erősödő nemzetközi piaci jelenlét, valamint a termékekhez kapcsolódó integrált informatikai rendszerek és szolgáltatások fejlesztése. A forint bankjegyek korszerűsítését célzó csereprogram ideje alatt (2013–2019) a társaság működésének prioritása a fejlesztett bankjegyek előállítása. Ezen túlmenően a társaság a meghatározó hazai okmányok gyártásában és megszemélyesítésében is stabilizálta részvételét a 2022-ig tartó szerződéses időszakra. Ennek keretében a 2015-ben létesített telephelyen a kártyagyártás, az utalványok nyomtatása, valamint a zárjegyek előállítása mellett 2017 végén új tevékenységként elindult az útlevelek és más hazai okmányok megszemélyesítése, valamint az E-személyigazolvány gyártása. A Pénzjegynyomda leányvállalata – a **DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt.** (DIPA Zrt.) – az ország egyedüli biztonsági-papír-gyártója. A DIPA fő feladata a hazai bankjegy alappapírok megfelelő minőségű, mennyiségű és határidőre történő előállítása. A társaság termékstratégiájának középpontjában a minőségi, magas szintű védelmi elemekkel ellátott termékek állnak. A bankjegy-alappapíron túl a DIPA állítja elő a közigazgatásban használt okmányok jelentős részének alappapírját, jegy-alappapírokat, számos ország útlevelének papírját és különböző okmányok alappapírját, amelyekhez komplex biztonsági megoldásokat biztosít. A társaság nemzetközi viszonylatban is törekszik erősíteni a hagyományokra és innovatív megoldásokra alapozott vevői elismertségét, stabilizálni, illetve növelni elért eredményeit, ezáltal biztosítani a tulajdonos számára a hatékonyan működő befektetést.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelései alapján – a készpénzforgalom működéséhez szükséges forint pénzérmék, valamint az MNB által törvényes fizetőeszközként kibocsátott emlékpénzérmék előállítása. A társaság szabad kapacitásainak hasznosításával saját éremprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlékérmeket és egyéb vereteket is gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában forgalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérméket, gyűjtői célú bankjegyeket, a saját kibocsátású érmeket és import befektetési-arany termékeket. A társaság tevékenységi köre 2018 decemberében bővült, miután elnyerte a Köztársasági Elnöki Hivatal nemzeti kitüntetések gyártására vonatkozó, 2019. évi megbízását.

A társaság 2018-ban több szerszámüzemi és verőüzemi beruházást is végrehajtott, amelyeknek köszönhetően minden szegmensben terven felüli teljesítményt ért el, a forgalmi- és emlékérme gyártás az MNB megrendelései szerint teljesült.

A **Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.** (PSFN Kft.) kizárólagos jogkörrel végzi a pénzügyi szervezetek felszámolását, végelszámolását, kockázati tőkealapok megszüntetését, valamint szükség esetén a pénzintézetek szanálásával összefüggő, közreműködői, és tanácsadó jellegű részfeladatokat. Ellátja továbbá a felfüggesztett tevékenységi engedélyű pénzügyi szervezetek esetében a felügyeleti biztosi feladatokat. A PSFN Kft. feladata a válsághelyzetbe került pénzügyi szervezetek kezelése, ennek érdekében az operatív irányításuk ellátása, valamint adott esetben zökkenőmentes kivezetése a pénzügyi közvetítőrendszerből. A társaság közfeladatának ellátása keretében szükség esetén – az MNB felügyeleti intézkedése alapján közvetlen szakmai kontrollt és átvilágítást igénylő pénzügyi szervezetek részleges vagy teljes irányítását átvevő – felügyeleti biztos feladatait ellátó személyt jelöl ki. Amennyiben megállapításra kerül, hogy az MNB felügyeleti intézkedéseivel, vagy felügyeleti biztos kirendelésével sem biztosítható valamely pénzügyi szervezet prudens és jogszerű működése, a szervezethez tartozó szakemberek végzik kizárólagos jogkörrel a pénzügyi szervezet felszámolását, illetve végelszámolását. Ezen eljárások célja, hogy a pénzügyi szervezetek engedélyének visszavonását követően, a fizetésképtelenségi eljárás befejezését megelőzően a hitelezők érdekei érvényesüljenek, követeléseik kielégítést nyerjenek. A PSFN Kft. feladatait közhasznú tevékenységként, a pénzügyi szolgáltatásokat igénybevevők érdekeit védve látja el. Határozott célkitűzése, hogy a hitelintézetek, a pénzügyi vállalkozások, a biztosítók, a tőkepiaci intézmények, a pénztárak és más pénzügyi szervezetek megszüntetése egységes szemlélet és módszertan szerint, a prudencia és a transzparencia elvének érvényre jutása mellett menjen végbe, illetve, hogy a megszüntetési eljárások – azok komplex jellegének és a pénzügyi fogyasztók érdekeinek egyidejű szem előtt tartásával – a lehető leghamarabb lezárásra kerüljenek és a hitelezők számára a legnagyobb arányú megtérülést biztosítsák. Folyamatos szabályozási és infrastrukturális fejlesztések szolgálják a fenti célkitűzések megvalósulását, a közvélemény megfelelő és hatékony tájékoztatását, valamint a pénzügyi közvetítőrendszerbe vetett bizalom erősítését.

Az **MNB–Jóléti Humán Szolgáltató és Üzemeltető Kft.** feladata a Tiszaroffi Képzési és Szabadidőközpont fenntartása és üzemeltetése, valamint az MNB által meghatározott üdültetési és egyéb szolgáltatások – konferenciák, oktatások, továbbképzések, kihelyezett testületi ülések – nevezett helyszínen történő, magas színvonalú biztosítása. A társaság üzemelteti továbbá a munkahelyi büféket az MNB munkavállalói számára, valamint az MNB mint tulajdonos részére egyéb szolgáltatásokat is nyújt (pl. catering, Teátrum üzemeltetése). A befektetés könyv szerinti értéke 2018 végére 688 millió forintra módosult az év közbeni 23 millió forintos tőkeemelés következtében.

Az **MNB–Biztonsági Zrt.** a Szolgáltatási Szerződés alapján folyamatosan végzi az élőerős őrzésvédelmi tevékenységet. Ennek során ellátja az MNB hivatalos objektumainak, helyiségeinek – jogszabályi kötelezettség szerinti fegyveres biztonsági őrséggel történő – védelmét, továbbá részt vesz a pénz- és értékszállítási, valamint a pénzszállító gépjárművek karbantartási feladatainak végrehajtásában. Az MNB–Biztonsági Zrt. a fegyveres biztonsági őrséggel végzett alaptevékenységén túl, személy- és vagyonőrök biztosításával, a jegybank részére őrzésvédelmi és rendezvénybiztosítási feladatokat is ellát, kiegészítve a biztonsági felügyeletet igénylő szállítmányok kísérési feladataival. 2017-től kezdődően az őrzésvédelmi tevékenységhez, illetve a jegybankban ellátandó biztonsági feladatokhoz kötődően az MNB–Biztonsági Zrt. értékelő-elemzői és tanácsadói, valamint a megelőzési feladatokhoz kapcsolódó felkészítési tevékenységet végez, továbbá biztonságtechnikai támogatási szolgáltatást nyújt a jegybank részére. Az MNB–Biztonsági Zrt. az MNB-n és leányvállalatain kívül harmadik fél számára nem nyújt szolgáltatást.

A **GIRO Zrt**. üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszedések bankközi elszámolását végző Bankközi Klíring Rendszert (BKR). Stratégiájában kiemelt célként szerepel a BKR stabil, biztonságos működése; az elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése; új szolgáltatások bevezetése; valamint az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése. A társaság legfontosabb fejlesztése jelenleg az azonnali fizetési rendszer létrehozása, amelynek eredményeként 10 millió forintig a nap 24 órájában, az év minden napján öt másodpercen belül teljesülni fognak az elektronikusan benyújtott egyedi forint átutalási megbízások. Az ügyfeleknek számlaszámok megjelölése nélkül, másodlagos számlaazonosítók (mobilszám, e-mail cím, adóazonosító jel/adószám) használatával is lehetőségük lesz átutalásokat indítani, illetve elérhetővé válik a fizetési kérelem szolgáltatás, amelynek keretén belül a kedvezményezett egy szabványosított üzenet formájában azonnali átutalást kezdeményezhet a fizető félnél. Az azonnali fizetési rendszer indulása a tervek szerint 2019. július 1-jén fog megtörténni. Emellett a társaság az elektronikus pénzforgalom bővülésének támogatása érdekében átdolgozta az elszámolásforgalmi díjakra vonatkozó árazási stratégiáját, amelynek értelmében a korábbi tranzakció alapú árazásról rendszerterhelés szerinti csomagárazásra tér át. Az új koncepció alapján alkalmazott csomag alapú ár magában foglalja a teljes BKR használatát, így a klíringtagok 2019. január 1-jétől nem szembesülnek tranzakciónkénti díjakkal az elszámolásforgalom tekintetében.

A **Budapesti Értéktőzsde Zrt.** (BÉT) stratégiai tulajdonlásával az MNB alapvető célja a piacfejlesztés és a megfelelő méretű, illetve hatékonyan működő tőkepiac megvalósítása Magyarországon, mivel a fejlett tőkepiac és a diverzifikált pénzügyi közvetítőrendszer a versenyképes gazdaság és a fenntartható növekedés alapja. A BÉT 2020-ig szóló stratégiai irányvonalának fő elemei: a sikeres tőzsdei bevezetések, a piacszerkezet megújítása, a befektetői bázis és a nemzetközi kapcsolatok erősítése, valamint ezekhez kapcsolódóan a kormányzati támogatás elmélyítése. A stratégia egy egészségesebb szerkezetű pénzügyi rendszer kialakításához, a kamattranszmisszió javításához, és a tőzsdén jegyzett vállalatok átláthatóságának biztosítása révén a gazdaság további kifehéredéséhez is hozzájárul. A BÉT 2018-ban a hazai kis- és középvállalati szektor erősítésére elindította a Mentoring Programot, illetve a potenciális vállalatok tőzsdére lépésének támogatására felállította a Nemzeti Tőzsdefejlesztési Alapot (NTfA). A BÉT a tőkepiac fejlesztésének támogatására a jogszabályi környezet alakításában is szerepet kapott: a Prospektus Rendelet hazai implementálása és a hazai tőkepiac versenyképesebbé tétele érdekében módosított Tőkepiaci törvény miatt több alkalommal egyeztetett az MNB-vel és a Pénzügyminisztériummal. A piacszerkezet-fejlesztés érdekében 2018-ban folytatódott az elemzési-árjegyzési program, hivatalosan is elindult a jelzáloglevél-indexek jegyzése, valamint bevezetésre kerültek az első vállalatok az új Xtend piacra. A korábbi évhez hasonlóan a BÉT 2018-ban is nagy hangsúlyt fektetett a nemzetközi kapcsolatok ápolására. A Sanghaji Értéktőzsdével kötött megállapodás keretében a befektetési termékek közös fejlesztése, kutatómunka és információcsere valósulhat meg, illetve a Bank of China régióban elsőként kibocsátott jüan alapú strukturált kötvényeivel is megindult a kereskedés. A BÉT részt vett a régiós országok Európai Uniós közös képviseletének létrehozásában, és nagyobb szerepet vállalt az Európai Tőzsdeszövetség (FESE – Federation of European Securities Exchanges) munkájában. Emellett nemzetközi fórumokat, konferenciákat szervezett a kibocsátások kínálati oldalának ösztönzése érdekében. Leányvállalatán, a Budapest Institute of Banking Zrt.-n keresztül oktatási tevékenységgel továbbra is serkenti a keresleti oldalt. A társaság kisebbségi részesedéssel rendelkezik a KELER Zrt.-ből és a KELER KSZF Zrt.-ből álló KELER Csoportban, amelyben egyúttal az MNB többségi tulajdonnal rendelkezik, így a BÉT többségi tulajdonosaként a jegybank összességében a KELER Csoportban is stratégiai tulajdonrésszel rendelkezik. A KELER Csoport a magyar értékpapírpiac kereskedés utáni infrastruktúrájának üzemeltetőjeként számolja el, garantálja és egyenlíti ki a BÉT-en megkötött tőzsdei ügyleteket, illetve bármely, Magyarországon kibocsátott dematerializált értékpapírral végzett ügyletet. Külső tanácsadó által készített vállalatértékelés alapján az MNB a BÉT befektetéshez kapcsolódóan 3,1 milliárd forint értékvesztést számolt el 2018-ban.

A **KELER Központi Értéktár Zrt.** (KELER) a hazai tőkepiac egyetlen központi értéktári tevékenységet végző szervezete és ezen funkciója mellett szakosított hitelintézetként is működik. Piaci pozíciójából adódóan a KELER a magyar ISIN-kódok kibocsátója, így szolgáltatóként részt vesz az összes hazai értékpapír-kibocsátásban. A KELER 2017 elején csatlakozott az Európai Központi Bank által üzemeltetett páneurópai TARGET2–Securities (T2S) értékpapír-elszámolási platformhoz, amelynek célja, hogy hatékonyabbá tegye a határon átnyúló értékpapír-kereskedelmet. A T2S nemzetközi tranzakciókra vonatkozó alacsony díjai hozzájárulhatnak a magyar értékpapírok iránti külföldi kereslet növekedéséhez, a hazai szereplők számára pedig vonzóbbá tehetik a külföldi értékpapírpiacokat. Annak érdekében, hogy a hazai tőkepiac szereplői maradéktalanul élvezhessék a T2S által nyújtott összes előnyt, a vállalatnál folyamatban van a KELER Szolgáltatásfejlesztési Program megvalósítása, amelynek keretében megújításra kerül a társaság informatikai infrastruktúrája. 2017-ben megkezdődött a KELER újraengedélyezési eljárása a központi értéktárakra vonatkozó új európai rendeletnek (CSDR) megfelelően. A sikeres engedélyezési eljárást követően a KELER a legszigorúbb európai normákkal összhangban fogja biztosítani a magyar tőkepiac zavartalan működéséhez elengedhetetlen szolgáltatásait.

A **KELER KSZF Zrt.** a KELER cégcsoporton belül az elszámolóházi és a központi szerződő fél funkciókat látja el. A társaság elszámolóházi funkciójában végzi a BÉT-en kötött azonnali és derivatív ügyletek elszámolását, központi szerződő félként pedig garantálja ezen ügyletek teljesítését. A tőkepiaci szegmens mellett az elmúlt években dinamikusan növekvő üzletág volt az elektromos árammal, illetve a földgáz-kereskedelemmel kapcsolatos ügyletek lebonyolítása. Az árampiacokon (ilyen például a magyar áramtőzsde, a HUPX) a KELER KSZF Zrt. a lipcsei székhelyű European Commodity Clearing AG klíringtagjaként nyújtja szolgáltatásait, amíg más piacokon, mint például a CEEGEX közép-európai gáztőzsdén, központi szerződő félként támogatja a szállítások zökkenőmentes lebonyolítását.

A kapcsolt vállalkozásokkal lebonyolított ügyletek szerződés által szabályozott szolgáltatásnyújtások, vagy termékvásárlások, amelyek árszabása piaci alapon történik, illetve az önköltség figyelembevételével. A kapcsolt felekkel történő díjelszámolás az érvényes hatósági díjszabás (MNB rendelet, hirdetmény) alapján történik. A bankjegy- és érmegyártás költségeit a 4.20 pont, a támogatásból eredő ráfordításokat a 4.22 pont részletezi.

Belföldi befektetések saját tőkéje

Az Éves jelentés elkészítésekor a rendelkezésre álló legfrissebb adatok szerepelnek a következő táblázatban.

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Adózott eredmény/ Tárgyévi eredmény	Saját tőke
	2018.12.31			
Pénzjegynyomda Zrt.	11 827	6 388	1 150	19 365
Magyar Pénzverő Zrt.	575	982	664	2 221
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	50	3	0	53
MNB-Jóléti Kft.	809	-108	0	701
MNB-Biztonsági Zrt.	210	530	0	740
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	2 496	7 684	1 740	11 920
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	5 681	297	6 519
KELER Zrt.	4 500	21 104	1 563	27 167
KELER KSZF Zrt.	2 623	5 339	174	8 136

Az MNB kapcsolt vállalkozásokkal szembeni követelései és kötelezettségei

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2018.12.31.	
Pénzjegynyomda Zrt.	0	751
Magyar Pénzverő Zrt.	733	42
MNB-Jóléti Kft.	0	117
MNB-Biztonsági Zrt.	0	129
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	0	4
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	0	11
KELER Zrt.	0	8
Budapest Institute of Banking Zrt.	4	0
Összesen	**737**	**1 062**

A táblázatban szereplő követelések és kötelezettségek rövid lejáratúak. A Pénzverővel szembeni követelés nagyrészt forgalmi érmegyártáshoz szükséges alapanyag finanszírozásához kapcsolódik. A Pénzjegynyomdával és a Pénzverővel szembeni kötelezettség legyártott bankjegyek, illetve forgalmi és emlékérmék kiszámlázásából származik. Az MNB–Jóléti Kft.-vel szembeni kötelezettség szolgáltatásnyújtásból, az MNB–Biztonsági Zrt.-vel szembeni kötelezettség pedig az őrzés-védelemmel kapcsolatos kiszámlázásból adódik.

4.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Kapcsolódó mérlegsor	Megnevezés	2017.12.31.	Évközi változások		2018.12.31.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés	Felhasználás/ visszaírás	Értékvesztés/ céltartalék összege
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	5 504	1 362	–342	6 524
I.3.	Egyéb forintkövetelések	8 528	136	0	8 664
III.	Befektetett pénzügyi eszközök	249	3 064	0	3 313
III.	Egyéb követelések	4	0	–1	3
VIII.	Függő kötelezettségek	641	78	–51	668
	- peres ügyek	396	73	–10	459
	- NHP+ konstrukció	204	0	0	204
	- egyéb célú származékos ügyletek	41	5	–41	5
	Összesen	**14 926**	**4 640**	**–394**	**19 172**

A céltartalék és értékvesztés állománya 2018-ban nettó értékben 4,2 milliárd forinttal 19,2 milliárd forintra emelkedett.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelésre a várható megtérülés alapján 6,5 milliárd forint értékvesztés volt indokolt 2018. december 31-én.

A felügyeleti tevékenységből származó követelésekre a negyedéves minősítések alkalmával összesen 0,1 milliárd forint értékvesztés-képzés történt 2018-ban.

A befektetett pénzügyi eszközökre 3,1 milliárd forint értékvesztés-képzés történt 2018-ban a BÉT Zrt-ben lévő befektetéshez kapcsolódóan.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre 2018. december 31-én 0,5 milliárd forint céltartalék-állomány volt indokolt a 2017 végi 0,4 milliárd forinthoz képest.

4.14. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	Bankügyletek miatt	61 819	170 234	108 415
	Belső gazdálkodás miatt	1 732	1 180	–552
IV.	**Aktív időbeli elhatárolások**	**63 551**	**171 414**	**107 863**
	Bankügyletek miatt	43 012	88 203	45 191
	Belső gazdálkodás miatt	835	722	–113
X.	**Passzív időbeli elhatárolások**	**43 847**	**88 925**	**45 078**

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban bankügyletek miatti kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

4.15. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2017.12.31.	2018.12.31	Változás
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
XI.2.	Eredménytartalék	162 150	200 443	38 293
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	28 010	169 601	141 591
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	3 919	6 637	2 718
XI.6.	Tárgyévi eredmény	38 293	47 767	9 474
XI.	**Saját tőke**	**242 372**	**434 448**	**192 076**

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 4.16. pontot.

4.16. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2017.12.31.	2018.12.31	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	28 010	169 601	141 591
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	3 919	6 637	2 718
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	**31 929**	**176 238**	**144 309**

A forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát az átértékelésre kerülő devizaállományok nagysága, valamint a hivatalos árfolyam és az átlagos bekerülési árfolyam eltérése határozza meg. 2018-ban mindkét tényező a kiegyenlítési tartalék növekedésének irányába hatott, amelynek egyenlege 141,6 milliárd forinttal 169,6 milliárd forintra változott. Az MNB árfolyamkitettséget döntő részben euróban vállal: a hivatalos árfolyam 321,51 forint/euro, az átlagos bekerülési árfolyam 309,74 forint/euro volt 2018. december 31-én.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka a piaci érték és az amortizált bekerülési érték különbségeként határozható meg. 2018. december 31-én az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaciérték-különbözete 6,6 milliárd forint pozitív egyenleget mutatott.

4.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2017.12.31.			2018.12.31.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	3 875 715	3 875 715	55 046	4 404 828	4 404 828	–39 698
	– Hitelezési aktivitáshoz kötött kamatswapügylet (HIRS)	906 350	906 350	–2 238	906 350	906 350	–1 936
	– Monetáris politikai célú kamatswapügylet (MIRS)	0	0	0	1 099 617	1 099 617	–42 574
	– Belföldi hitelintézetekkel kötött kamatswapügylet	1 731 290	1 731 290	63 597	1 342 080	1 342 080	26 698
	– Külföldiekkel kötött kamatswapügylet	1 238 075	1 238 075	–6 313	1 056 781	1 056 781	–21 886
2.	Futures ügyletek	0	88 930	314	0	237 692	–420
3.	Devizaswap- és termin ügyletek	3 583 417	3 534 119	46 852	4 827 139	4 872 986	–48 993
	– Belföldi hitelintézetekkel kötött finomhangoló devizaswapügylet	1 519 637	1 515 344	1 274	1 993 912	1 996 256	–7 049
4.	Kamatozó devizaswapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	1 921 702	1 964 947	–87 405	4 233 952	4 515 315	–290 914
	– NHP-hoz kapcsolódó kamatozó devizaswapügylet	140 946	141 642	7 674	161 385	156 421	14 847
5.	**Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)**	**9 380 834**	**9 463 711**	**14 807**	**13 465 919**	**14 030 821**	**–380 025**
6.	Opciós ügyletek	28 509	0	–40	0	0	0
7.	TBA ügyletek	13 943	0	15	104 981	45 920	709
8.	Futures ügyletek	0	0	0	201 796	0	502
9.	**Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7+8)**	**42 452**	**0**	**–25**	**306 777**	**45 920**	**1 211**
10.	**Összesen (5+9)**	**9 423 286**	**9 463 711**	**14 782**	**13 772 696**	**14 076 741**	**–378 814**

A táblázat teljeskörűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti követeléseket és kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaswap-, kamatozó devizaswap- és terminügyleteket is, amelyek a nettó devizapozíció részét képezve – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaswap-ügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozíción a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek a Monetáris Tanács által elfogadott irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú kamatswap-ügyletek. 2014-től az MNB belföldi hitelintézetekkel kötött a kamatkockázatuk csökkentésére kamatswap-ügyleteket, majd 2016-ban megjelentek a hitelintézeti aktivitáshoz kötött kamatswap-ügyletek (HIRS), valamit 2018-ban a monetáris politikai célú kamatswap-ügyletek (MIRS). A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek közel 40 százaléka éven belül lejár, 34 százaléka 1–5 éven belüli, a fennmaradó rész 9 éven belüli lejáratú.

A futures ügyletek a tartalékportfóliók durationjét csökkentő fedezeti célú, éven belüli ügyletek.

A devizaswap- és termin-ügyletek a devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei, devizaárfolyam-várakozásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – éven belüli devizacsere-ügyletek. A három hónapos betét mennyiségi korlátozásához kapcsolódó, monetáris politikai célú finomhangoló devizaswap-ügylet a belföldi hitelintézeteknek nyújt forintlikviditást.

A kamatozó devizaswap-ügyletek a devizaárfolyam- és a kamatkockázat együttes hosszú távú kezelésére szolgálnak. 2018. december 31-én a kamatozó devizaswapok állományából 15 százalékot képviseltek a 2023-ban lejáró tőkecsere nélküli ügyletek.

Az egyéb célú származékos ügyletek éven belüli lejáratúak.

A származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárati szerkezete

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
	– 1 éven belüli	4 335 034	6 300 213	1 965 179
	– 1—5 év	2 458 141	5 777 915	3 319 774
	– 5 éven túli	2 670 536	1 952 693	–717 843
1.	**Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettség**	**9 463 711**	**14 030 821**	**4 567 110**
	– 1 éven belüli	0	45 920	45 920
	– 1—5 év	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
2.	**Egyéb célú ügyletekből eredő kötelezettség**	**0**	**45 920**	**45 920**
3.	**Összesen (1+2)**	**9 463 711**	**14 076 741**	**4 613 030**

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
1.	NHP fennmaradó lehívható hitelkeret	98 715	33 532	–65 183
2.	NHP+ konstrukcióból eredő függő kötelezettség	204	204	0
3.	Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	786	825	39
4.	Garanciák	1 592	1 721	129
5.	Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	15	15	0
6.	**Összesen (1+2+3+4+5)**	**101 312**	**36 297**	**–65 015**

Az NHP-val kapcsolatosan az MNB mérleg alatti kötelezettségként tartja nyilván egyrészt az eredetileg NHP+ keretében allokált, de a bankok kérésére az NHP I. pillér folytatásában felhasználható, még rendelkezésre álló keretet, másrészt az NHP harmadik szakaszának I. és II. pillérében lehívható hitelkeretet.

Az NHP+ konstrukcióra vonatkozó szerződések értelmében a folyósított kkv-hitelekből eredő hitelintézeti tőkeveszteségek maximum 50 százalékát az MNB megtéríti a hitelintézeteknek a portfóliószintű limiten belül. Az NHP+ függő kötelezettség a minősítési szabályzat alapján céltartalékképzés alá vont várható térítési kötelezettség nyilvántartására szolgál.

A perek nagy része felügyeleti tevékenység során hozott bírsághatározatok ellen indított eljárásokhoz kötődik, továbbá egyéb kártérítési pereket foglal magába. A kapcsolódó függő kötelezettség összege tartalmazza az összes megfizetett, majd peresített bírságkövetelést, valamint az egyéb perek kapcsán a céltartalékképzés alá vont, várható kártérítési összegeket.

A garanciák sor olyan exportgaranciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. 2018-ban az állomány forintértékének növekedése árfolyamváltozás következménye.

Értékpapírügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2017.12.31.	2018.12.31.	
1.	Kölcsönadott értékpapírok névértéke	146 283	148 341	2 058
	- elszámolóházon keresztül (garantált)	9 573	8 506	–1 067
	- ügynökön keresztül (fedezettel)	136 710	139 835	3 125
2.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	0	0	0
3.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés			
	- bekerülési értéke	138 528	142 029	3 501
	- piaci értéke	138 528	142 029	3 501
4.	Értékpapír-kölcsönügyletből származó, befektetésre váró pénzbeli fedezet	1 293	0	–1 293
5.	Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	77 954	22 227	–55 727

4.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2017	2018	Változás
(I.1.+II.2.)—(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	2 257	1 245	–1 012
(I.2.+II.3.)—(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	–10 001	–810	9 191
(I.3.+II.1.+II.4.)—(X.3.+XI.3.)	Egyéb	49 135	52 786	3 651
	Nettó kamateredmény	**41 391**	**53 221**	**11 830**
	Forint-értékpapírok	114	–2 523	–2 637
	Deviza-értékpapírok	–30 804	–24 418	6 386
	Származékos ügyletek*	–61	776	837
	Egyéb	34	45	11
(I.4.+II.5.)—(X.4.+XI.4.)	**Nettó kamatjellegű eredmény**	**–30 717**	**–26 120**	**4 597**
(I.+II.)—(X.+XI.)	**Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen**	**10 674**	**27 101**	**16 427**

** A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont utolsó táblázatában.*

2018-ban a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 27,1 milliárd forint nyereség volt, ami a 2017. évi nyereséghez képest 16,4 milliárd forint eredményjavulást jelent.

A nettó kamateredmény az előző évhez képest 11,8 milliárd forinttal emelkedett az alábbi tényezők együttes hatásaként:

Az eredményt javította:

– a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és jelzáloglevelek utáni kamatbevételek 5,1 milliárd forintos emelkedése a jelzáloglevél-vásárlási program hatásaként (ugyanakkor a jelzáloglevelek – kamatjellegű eredményben elszámolt – amortizált nettó árfolyamvesztesége 2018-ban 2,5 milliárd forint volt);

– a devizatartalék után kapott, a 2017. évinél 4,9 milliárd forinttal magasabb kamatbevétel, ami az emelkedő tartalékszinttel és a befektetési stratégia egyes elemeinek átalakításával magyarázható;

– a hitelintézeti forintbetétek után fizetett 4,2 milliárd forinttal alacsonyabb kamatráfordítás a három hónapos forintbetét (jegybanki irányadó instrumentum) mennyiségi korlátozása, majd fokozatos kivezetése következtében;

Az eredményt mérsékelte:

– az egyéb devizakötelezettségek után fizetett, az előző évinél 1,2 milliárd forinttal magasabb kamatráfordítás döntően az IMF-től kapott SDR allokáció után fizetett kamatok emelkedése miatt;

– a központi költségvetés forint- és devizabetétei utáni kamatráfordítások 1 milliárd forintos növekedése. A negatív eurohozamok következtében a devizabetétek után a jegybanknak kamatbevétele keletkezett, a betétállomány csökkenésével azonban a kamatbevétel is alacsonyabb lett.

A nettó kamatjellegű eredmény, amely nagyrészt az értékpapírok beszerzéskori árfolyamkülönbözetének amortizációját, valamint a származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak az egyenlegét tartalmazza, 4,6 milliárd forinttal javult.

Negatív kamatok állománya a kamat- és kamatjellegű eredményben

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2017		2018	
		Összesen	ebből: Negatív kamat	Összesen	ebből: Negatív kamat
	BEVÉTELEK				
I.	**Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek**	**25 568**	**–706**	**35 382**	**0**
I. 4.	Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	24 410	–706	29 194	0
II.	**Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek**	**132 003**	**–5 204**	**180 556**	**–11 960**
II. 1.	Devizatartalékok utáni kamatbevételek	57 291	–2 924	62 166	–4 648
II. 5.	Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	74 711	–2 280	118 390	–7 312
	RÁFORDÍTÁSOK				
X.	**Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások**	**13 823**	**–360**	**11 819**	**417**
X. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	11 189	–360	7 001	–1 064
X. 4.	Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	2 594	0	4 649	1 481
XI.	**Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások**	**133 074**	**–6 060**	**177 018**	**–5 614**
XI. 1.	Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	–2 201	–2 249	–1 358	–1 489
XI. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	–118	–119	–54	–54
XI. 3.	Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	8 149	–438	9 375	–463
XI. 4.	Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	127 244	–3 254	169 055	–3 608

Az MNBr. által meghatározott kamatstruktúrának megfelelően a negatív kamatok az – állományhoz tartozó – eredeti eredménykimutatás soron kerülnek bemutatásra (nettó módon). Például a központi költségvetés betétein – negatív kamatláb alkalmazása miatt – keletkezett kamatbevétel a „XI. 1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai” soron szerepel. Ez okozza az egyenlegek negatívba fordulását.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2017	2018	Változás
1.	Kamatozó devizaswapok kamateredménye	–20 616	–20 268	348
2.	Fedezeti kamatswapok kamateredménye	22 371	23 884	1 513
3.	Fedezeti devizaswapok kamateredménye	727	–2 099	–2 826
4.	Fedezeti forward ügyletek kamateredménye	144	–228	–372
5.	Fedezeti futures-ügyletek kamateredménye	–4 309	–1 315	2 994
6.	Fedezeti swapügyletek kamatjellegű eredménye	1 461	–76	–1 537
7.	Fedezeti opciós ügyletek kamatjellegű eredménye	0	1	1
8.	Egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye	161	877	716
9.	**Származékos ügyletek nettó eredménye (1+2+3+4+5+6+7+8)**	**–61**	**776**	**837**

A kamatozó devizaswapok között az ÁKK-val, külföldi partnerekkel, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek szerepelnek. Az ÁKK-val kötött ügyletek átlagos állománya 2018-ban emelkedett, a devizahozamok (euro- és dollárhozamok) alakulása kedvezőtlenül hatott az eredményre. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az ÁKK-val kötött ügyletek külfölddel történő fedezésére szolgálnak, átlagos állományuk emelkedett, a devizahozamok alakulása a nettó kamatbevételeket növelte. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek 2018-ban az NHP II. pilléréhez kapcsolódó kamatozó devizaswapokat tartalmazták, a nettó kamatráfordításaik emelkedtek. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 20,3 milliárd forint veszteség volt, 2017-hez képest 0,3 milliárd forinttal javult.

A kamatswapok kamateredményének 1,5 milliárd forintos emelkedését a belföldi hitelintézetekkel kötött kamatcsere-ügyletek, elsősorban a MIRS ügyletek okozták.

A fedezeti devizaswapok külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött rövid lejáratú ügyleteket tartalmaznak. Kamateredményük 2,8 milliárd forinttal csökkent, a változás a külföldi partnerekkel kötött ügyletek bővüléséhez és deviza-összetételének változásához köthető.

A fedezeti célú forward ügyletek között külfölddel kötött ügyletek szerepeltek, devizaszerkezetük változása okozta a kamateredményük 0,4 milliárd forintos csökkenését.

A fedezeti célú futures ügyletek kamateredménye 3 milliárd forinttal javult a kötvényfutures ügyletek nettó kamatráfordításának csökkenése miatt.

A fedezeti swapügyletek kamatjellegű eredménye az ügyletek árfolyamnyereségét, illetve veszteségét tartalmazza. 2017-ben elsősorban hitelezési aktivitáshoz kötött kamatswapok (HIRS) lezárásából származó realizált árfolyamnyereség jelent meg ezen a soron, 2018-ban pedig egy külföldi partnerrel kötött kamatswap-ügylet lezárásán realizált árfolyamveszteség.

Az egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredményének 0,7 milliárd forinttal emelkedése egyéb célú kötvényfutures ügyletekből származott.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2017	2018	Változás
	Magyar államkötvény realizált árfolyamnyeresége	15	0	–15
	Kamatozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamnyeresége	6 728	2 934	–3 794
IV.	**Pénzügyi műveletek realizált nyeresége**	**6 743**	**2 934**	**–3 809**
	Kamatozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamvesztesége	5 571	10 394	4 823
XIV.	**Pénzügyi műveletek realizált vesztesége**	**5 571**	**10 394**	**4 823**
IV.-XIV.	**Pénzügyi műveletek realizált eredménye**	**1 172**	**–7 460**	**–8 632**

A pénzügyi műveletek realizált eredményében kerülnek elszámolásra a magyar állampapírok, a jelzáloglevelek, valamint a devizaértékpapírok értékesítéséből származó realizált nyereségek és veszteségek, továbbá a CDS-ügyletekhez kapcsolódó eredménytételek. 2018-ban a pénzügyi műveletek 7,5 milliárd forint realizált vesztesége kamatozó deviza-értékpapírokon keletkezett, az eredmény előző évhez képest tapasztalt csökkenését döntően a dollárhozamok 2018-ban bekövetkezett emelkedése magyarázta.

4.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2017	2018
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	61 393	73 955
Kiegyenlítési tartalék** **változása** a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	–154 449	141 591
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	**–93 056**	**215 546**

** Eredménykimutatás sora: III.–XII.*

*** A forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék (XI.4. mérlegsor).*

A forint árfolyamának gyengülése következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2018-ban 215,5 milliárd forint nyereség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó értékesítések és konverziók során az MNB 74 milliárd forint nyereséget realizált, amíg 141,6 milliárd forint nem realizált árfolyamnyereség a forintárfolyam-kiegyenlítési tartalékot növelte.

4.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2017	2018	Változás
	Bankjegygyártási költség	9 517	6 489	–3 028
	Forgalmi érmeverés költsége	2 507	4 507	2 000
	Emlékérmeverés költsége	520	637	117
XIII.	**Bankjegy- és érmegyártás költsége**	**12 544**	**11 633**	**–911**

Az összes bankjegy- és forgalmiérme-gyártási költség 2018-ban 11,6 milliárd forint volt, mely az előző évhez viszonyítva több, mint 0,9 milliárd forintos csökkenést jelent. A bankjegygyártás költsége 3 milliárd forinttal volt alacsonyabb, mint egy évvel korábban. Ez leginkább a bankjegycsere utolsó évének lényegesen kisebb bankjegyigényét tükrözi. A forgalmiérme-verés költsége ezzel szemben – a fokozott kereslet következtében – jelentősen, 2 milliárd forinttal meghaladta a korábbi év ráfordítását, 2018-ban 4,5 milliárd forint volt. Az emlékérmék iránti évről évre növekvő kereslet következtében az emlékérmeverés költsége 0,1 milliárd forinttal emelkedett.

4.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2017	2018	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	1 087	1 125	38
XV.1.	Jutalékráfordítások	689	716	27
	Jutalékeredmény összesen	**398**	**409**	**11**
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	4 055	2 927	–1 128
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	4 677	4 674	–3
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	**–622**	**–1 747**	**–1 125**
V.3.	**Felügyeleti tevékenységből származó bevételek**	**11 940**	**12 336**	**396**
V.-XV.	**Egyéb nettó eredmény**	**11 716**	**10 998**	**–718**

A jutalékból származó nettó eredmény alapvetően a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételek és -ráfordítások eredője.

A 2018. évi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a 4.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 4.23. pont részletezi.

4.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2017	2018	Változás
	Részesedések osztaléka	1 840	1 255	–585
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	638	808	170
	Pénzügyi támogatások visszautalása	187	778	591
	Befektetett pénzügyi eszközök miatti bevétel	244	0	–244
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó bevétel	37	37	0
	Egyéb bevétel	1 109	49	–1 060
V.2.	**Jutaléktól eltérő egyéb bevételek**	**4 055**	**2 927**	**–1 128**
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	577	764	187
	Pénzügyi támogatások	3 899	3 768	–131
	Hatósági eljárás miatti ráfordítás	141	103	–38
	Térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	23	21	–2
	Egyéb ráfordítás	37	18	–19
XV.2.	**Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások**	**4 677**	**4 674**	**–3**
V.2.-XV.2.	**Jutaléktól eltérő egyéb eredmény**	**–622**	**–1 747**	**–1 125**

A részesedések után kapott osztalékbevételek 2017-hez képest 0,6 milliárd forinttal csökkentek. 2018-ban a KELER 0,5 milliárd forintot, míg a BIS 2,4 millió eurót (0,8 milliárd forintot) fizetett ki osztalékként az MNB számára. (Lásd 4.12. pont)

Az emlék- és bevont forgalmi érmék értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérme kibocsátási program függvénye, nagyrészt az eladott emlékérmék értékesítéséből származó bevétel és a névértékük kivezetéséből eredő ráfordítás különbségéből adódik. A kapcsolódó bevétel és ráfordítás közel azonos, mert megállapodás alapján az emlékérmék értékesítése névértéken történik a Pénzverő felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket (jellemzően

aranyérmék esetén). A 2018-ban elért eredmény nagy része a Habsburg Albert aranyforintja aranyérme kibocsátásából származott.

A pénzügyi támogatások soron szakmai szervezetek, alapítványok, valamint karitatív célú és egyéb szervetek részére nyújtott támogatás szerepel. 2018-ban az MNB 3,8 milliárd forint támogatást nyújtott, valamint visszautalásra került 0,8 milliárd forint fel nem használt pénzügyi támogatás. A legnagyobb tételek a PSFN Kft.-hez kötődtek, melynek 2018-as működésére 1 milliárd forint került kifizetésre, míg az általa 2017-ben fel nem használt 0,7 milliárd forint működési támogatás visszautalásra került.

A hatósági eljárás miatti ráfordítás nagyrészt a hatályon kívül helyezett bírsághatározatok kapcsán előző időszakban bevételként elszámolt bírságok visszautalásából, illetve az előírt bírságkövetelések megszüntetéséből adódott.

4.23. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2017	2018	Változás
	Felügyeleti díjbevétel	9 530	10 152	622
	Bírságbevétel és eljárási költségtérítés	2 075	1 876	–199
	Igazgatási szolgáltatási díj és hatósági vizsgadíj	325	301	–24
	Felügyeleti követelésekre befolyt késedelmi pótlék	4	3	–1
	Hatósági eljárásból származó egyéb bevétel	6	4	–2
V.3.	**Felügyeleti tevékenységből származó bevételek**	**11 940**	**12 336**	**396**

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2018-ban az éves alapdíjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából 10,2 milliárd forint bevétel származott, amíg a 2017-ben megállapított díjkötelezettségekből 9,5 milliárd forint. Az MNB által határozatban kiszabott, jogerőre emelkedett bírságok és költségtérítések bevétele 1,9 milliárd forintot tett ki. Az igazgatási szolgáltatási díjak, valamint a hatósági vizsgadíjak kapcsán 2018-ban 0,3 milliárd forint folyt be.

4.24. A BANKÜZEMI BEVÉTELEK ÉS RÁFORDÍTÁSOK ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2017	2018	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	20 104	62	–20 042
	Közvetített szolgáltatások bevétele	93	47	–46
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	756	360	–396
	Egyéb bevételek	24	37	13
VIII.	**Banküzem bevételei összesen**	**20 977**	**506**	**–20 471**
	Anyagjellegű ráfordítások	12 795	13 955	1 160
	Anyagköltség	408	416	8
	Igénybe vett szolgáltatások	12 348	13 506	1 158
	– Ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete	2 021	2 493	472
	– Eszközök karbantartása és bérlete	708	673	–35
	– Postai és távközlési szolgáltatás	617	623	6
	– Tanácsadás, szakértés	1 014	894	–120
	– IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés	1 667	2 261	594
	– Tagdíjfizetés	623	700	77
	– Őrzésvédelem, pénzszállítás	2 959	2 878	–81
	– Hirdetés, piackutatás	1 549	1 668	119
	– Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások*	1 190	1 316	126
	Egyéb szolgáltatások	39	33	–6
	Személyi jellegű ráfordítások	22 347	24 119	1 772
	Értékcsökkenési leírás	3 299	3 271	–28
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	–933	–583	350
	Banküzem működési költségei összesen	**37 508**	**40 762**	**3 254**
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	16 400	50	–16 350
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	89	44	–45
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	777	317	–460
	Egyéb ráfordítások	546	281	–265
	Banküzem működési ráfordításai összesen	**17 812**	**692**	**–17 120**
XVIII.	**Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen**	**55 320**	**41 454**	**–13 866**
VIII.–XVIII.	**Nettó banküzemi eredmény**	**–34 343**	**–40 948**	**–6 605**

** Az egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatási jogcímek különösen a kiadványok előállítása, az utaztatás és a szállodai szolgáltatás, továbbá az oktatás, a fordítás, a könyvvizsgálat, valamint az emlékérme-forgalmazás.*

A banküzem 2018. évi nettó eredménye 40,9 milliárd forint veszteség volt, ami a 2017. évihez képest 6,6 milliárd forinttal (19,2 százalékkal) emelkedett.

A banküzem 2018. évi működési költségei 3,3 milliárd forinttal (8,7 százalékkal) voltak magasabbak az előző évinél. A 2018. évi kiadásokat döntően az anyagjellegű, valamint a személyi jellegű ráfordítások növelték.

A 2018. évi *anyagjellegű ráfordítások* közel 1,2 milliárd forinttal (9,1 százalékkal) voltak magasabbak a 2017. évben felmerült költségeknél.

Az anyagjellegű ráfordítások részeként az igénybe vett szolgáltatások – azon belül is az IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés, az ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete, valamint az egyéb nem jelentős igénybe vett szolgáltatások és a hirdetés, piackutatás – költségeinek emelkedése volt a meghatározó amellett, hogy többek között a tanácsadás, szakértés kiadásai csökkentek.

– Az IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés költségeinek emelkedése alapvetően a korábbi években megkötött karbantartási, támogatási szerződésekből adódott. Továbbá abból eredt, hogy a megvalósított beruházások által 2018-tól belépő új informatikai rendszerek támogatási és üzemeltetési költségei már a teljes évre vonatkozóan megjelentek.

– Az ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete költségein belül emelkedett az ingatlanbérleti díjak összege: a 2017-ben értékesített Eiffel Palace ingatlan egyes területeinek visszabérlése miatt (az adott ingatlanhoz kapcsolódó értékcsökkenés megszűnése mellett), valamint a 2018 során megnyitott külföldi kapcsolattartó irodák bérleti költsége következtében. Továbbá növekedtek a rendezvényekkel kapcsolatos egyéb kiadások (pl.: bérleti, rendezési díjak), leginkább az IOSCO[27] Éves konferenciájának 2018-ban történt megrendezéséből adódóan.

– Az egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatásokon belül leginkább a fuvardíjak és szállítási költségek emelkedtek, döntően a minősített szállítás következtében. Az előző évihez képest emelkedtek a kiadványok előállítási költségei is.

– A könyvvizsgálati költségek 2018-ban bruttó 37,4 millió forintot tettek ki, amely összeg – az MNB éves audit költsége mellett – magában foglalja egyes Pallas Athéné alapítványok összeolvadása miatti könyvvizsgálat ellenértékét is (13,5 millió forint).

– A hirdetés, piackutatás csoporton belül a kommunikációs szolgáltatások költsége a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel és a bankjegycsere program kampányszünetekben is indokolt kommunikációs aktivitásának, valamint a közösségi médiában való folyamatos megjelenés kiadásai miatt emelkedtek az előző évi költségekhez viszonyítva.

– 2018-ban csökkentek a tanácsadás, szakértés költségei, elsősorban a komplex kutatás-elemzési, tanácsadói, valamint tanulmánykészítési feladatokra vonatkozó, korábbi években megkötött szerződés eredeti futamidejének 2018. június eleji lejárta miatt.

A 2018. évi *személyi jellegű ráfordítások* a 2017. évihez képest közel 1,8 milliárd forinttal (7,9 százalékkal) nőttek. Ebben döntő szerepet játszott, hogy az MNB igazgatóságának döntése alapján a 2017. évi bértömegkeretek – amelyek a rendkívüli teljesítményelismerések fedezetéül is szolgálnak – 2018. január 1-jei hatállyal 8,25 százalékkal emelkedtek, a magas szaktudású munkavállalói állomány hosszú távú biztosítása és megtartása érdekében. Emellett az eltérésre az átlaglétszám 1,6 százalékos növekedése is hatott a betöltetlen státuszok pótlásából adódóan. Az előzőeken kívül a személyi jellegű ráfordításoknál mutatkozó eltérés a már említett IOSCO konferenciával függött össze, amivel kapcsolatban egyszeri alkalommal felmerült reprezentációs költségek jelentkeztek.

Az *önköltség-átvezetések* annak érdekében csökkentik a banküzemi működési költségeket, hogy azok teljes összege csak az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa. Az átvezetések abszolút értéke 2018-ban közel 0,6 milliárd forintot tett ki, ami a 2017. évi összeg 62,5 százaléka. Az eltérés döntően az Eiffel Palace ingatlan 2017. évi értékesítésével függ össze, miután az addig bérbeadott területekre jutó amortizációs költség átvezetett összege 2018-ban már nem csökkentette a működési költségeket.

[27] International Organization of Securities Commissions.

4.25. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA, VALAMINT A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Bér- és létszámadatok

millió forint

Megnevezés	2017	2018	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltsége	14 482	16 017	11
Egyéb bérköltség*	558	548	–2
Kifizetett bérköltség	**15 040**	**16 565**	**10**
Személyi jellegű egyéb kifizetés	**3 082**	**3 425**	**11**
Szociális hozzájárulási adó	3 361	3 282	–2
Egészségügyi hozzájárulás	553	504	–9
Szakképzési hozzájárulás	229	252	10
Rehabilitációs hozzájárulás	76	84	11
Táppénz hozzájárulás	6	7	17
Járulékok	**4 225**	**4 129**	**–2**
Személyi jellegű ráfordítás összesen	**22 347**	**24 119**	**8**

** Egyéb bérköltség tartalmazza: a felmentési időre járó távolléti díjat, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.*

fő

Megnevezés	2017	2018	Változás (%)
Munkavállalók átlagos statisztikai létszáma	1 411	1 434	2

A vezető tisztségviselők járandósága és kölcsönei

millió forint

Testület	2018
Monetáris Tanács*	423
Felügyelőbizottság	167

** Tartalmazza a tanács MNB tv. 9. § (4) c) pontja alapján az MNB-vel munkaviszonyban álló külső és belső tagjainak bérét, valamint a részükre teljesített személyi jellegű egyéb kifizetések összegét.*

Testület	Felvett kölcsön összeg	Fennálló egyenleg 2018. december 31-én	Legutolsó lejárat	Kamat mértéke
	millió forint			
Monetáris Tanács	5	5	2020.12.01	Változó kamatozású*
Felügyelőbizottság	–	–	–	–

** A kamatkedvezményes lakáskölcsön mértéke a jegybanki alapkamat, a személyi kölcsön mértéke a jegybanki alapkamat +1%.*

Budapest, 2019. május 7.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

ÉVES JELENTÉS

A MAGYAR NEMZETI BANK 2018. ÉVRŐL SZÓLÓ ÜZLETI JELENTÉSE

ÉS BESZÁMOLÓJA

Nyomda: Pauker–Prospektus–SPL konzorcium

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.